

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU MIASTA ZABRZE ZA LATA 2015 - 2016

Prezydent Miasta Zabrze

Szanowni Państwo,

Strategia Rozwoju Miasta Zabrze na lata 2008-2020 definiuje najważniejsze potrzeby społeczne, gospodarcze oraz środowiskowe naszego miasta w postaci priorytetów i celów długookresowych, wskazuje, poprzez kierunki działań oraz przedsięwzięcia, określoną alokację zasobów, aby w możliwie najlepszy sposób podejmowane działania przyczyniały się do realizacji pożądaney wizji rozwoju.

Wykonanie Strategii jest zabiegiem ciągłym, stale zorientowanym na dbanie o realizację określonych zamierzeń. Wszystko to nabiera szczególnego znaczenia, w momencie monitorowania w otoczeniu miasta szans lub zagrożeń, które mogą znacząco modyfikować dotychczasowe założenia odnoszące się do pożądaney przyszłości.

W związku z powyższym przedstawiam Państwu sprawozdanie z realizacji Strategii Rozwoju Miasta Zabrze za lata 2015-2016.

*Prezydent Miasta Zabrze
Małgorzata Mańka-Szulik*

Spis treści

WSTĘP	5
KIERUNEK ROZWOJU - ŚRODOWISKO GOSPODARCZE	17
C 1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej miasta na rzecz wzrostu potencjału zatrudnienia	19
C 2. Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	31
C 3. Wzmacnianie profilu gospodarczego miasta	39
C 4. Transfer nowych technologii oraz dostęp do informacji gospodarczej	43
KIERUNEK ROZWOJU – NOWOCZESNE SPOŁECZEŃSTWO MIEJSKIE	52
C 5. Poprawa bezpieczeństwa	55
C 6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	66
C 7. Rozwój różnych form i aktywności kulturalnych mieszkańców	84
C 8. Aktywizacja sportowo-rekreacyjna mieszkańców	107
C 9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	123
C 10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej	131
C 11. Kształtowanie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego	143
KIERUNEK ROZWOJU – ATRAKCYJNE PRZESTRZENIE PUBLICZNE	155
C 12. Zapewnienie ładu przestrzennego	157
C 13. Podniesienie standardu urządzeń infrastruktury komunalnej w zakresie gospodarki wodno - ściekowej	162
C 14. Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta	170
C 15. Rozwój budownictwa mieszkaniowego	178
KIERUNEK ROZWOJU – USŁUGI METROPOLITALNE	189
C 16. Rozwój turystyki w oparciu o obiekty przemysłowe	191
C 17. Rozwój usług medycznych	204
C 18. Zwiększenie międzynarodowej rozpoznawalności miasta w dziedzinie kultury i sportu	212
C 19. Rozwój placówek naukowych oraz szkolnictwa wyższego	230
C 20. Poprawa międzynarodowej dostępności komunikacyjnej miasta	236
KIERUNEK ROZWOJU – CELE HORYZONTALNE	240
CH 1. Skuteczna promocja miasta	244
CH 2. Rewitalizacja miasta	250
CH 3. Poprawa estetyki miasta	261
CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego	269
CH 5. Współpraca wielopodmiotowa	277
Spis tabel	314
Spis zdjęć, map	316
Spis wykresów	318

Sprawozdanie z realizacji Strategii Rozwoju Miasta na lata 2008-2020 za okres 2015 - 2016 rok opracowano w oparciu o materiały źródłowe wydziałów Urzędu Miejskiego w Zabrzu oraz miejskich jednostek organizacyjnych.

Redakcja: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Prezydent Miasta: Małgorzata Mańka-Szulik

Zastępca Prezydenta Miasta: Katarzyna Dzioba

Naczelnik Wydziału: Marcin Lesiak

Opracował: Grzegorz Mikuśkiewicz

Wydział Strategii i Rozwoju Miasta składa podziękowania wszystkim komórkom Urzędu Miejskiego, które udostępniając dane przyczyniły się do powstania Sprawozdania za lata 2015 – 2016.

Sprawozdanie z realizacji Strategii Rozwoju Miasta Zabrze na lata 2008 – 2020 za okres 2015-2016 rok uwzględnia dane, o ile w treści sprawozdania nie określono inaczej, zgodnie ze stanem faktycznym na dzień 31 grudnia 2016 roku. Informacje oraz dane finansowe zawarte w dokumencie, jak również wskaźniki monitoringu i ewaluacji zostały przedstawione w oparciu o sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Zabrze. Przy każdorazowym publikowaniu danych częściowych z niniejszego dokumentu lub całości dokumentu konieczne jest podanie źródła.

Wydanie pierwsze, Zabrze 2017

Wstęp

Strategia Rozwoju Miasta Zabrze została przyjęta Uchwałą Nr XXII/284/08 Rady Miejskiej w Zabrzu w dniu 17 marca 2008 roku.

Strategia sformułowana jest poprzez wizję miasta:

„ZABRZE BĘDZIE MIASTEM KREUJĄCYM SWÓJ ROZWÓJ OPARTY NA RÓWNOWADZE POMIĘDZY HISTORIĄ I NOWOCZESNOŚCIĄ, ŚLĄSKĄ TOŻSAMOŚCIĄ I METROPOLITALNYM KONTEKSTEM ORAZ ATRAKCYJNOŚCIĄ MIESZKANIOWĄ I INWESTYCYJNĄ”.

Głównymi założeniami strategii Zabrze jest:

- uzyskanie pozycji znaczącego ośrodka miejskiego, opartego na podstawie nowoczesnego społeczeństwa,
- na terenie Zabrze powinny znajdować się atrakcyjne przestrzenie publiczne, wpływające na zadowolenie mieszkańców,
- Zabrze ma być miejscem pozwalającym na rozwój przedsiębiorstw, w tym przedsiębiorstw nowoczesnej technologii i lokalnej specjalizacji, z kapitałem polskim i zagranicznym,
- Zabrze posiada ofertę produktów metropolitalnych, atrakcyjnych w skali Aglomeracji Górnośląskiej i europejskiej.

W ramach *Strategii rozwoju miasta Zabrze na lata 2008-2020* wyznaczono następujące cztery priorytety rozwoju:

- **Priorytet 1: Środowisko gospodarcze**
- **Priorytet 2: Nowoczesne społeczeństwo miejskie**
- **Priorytet 3: Atrakcyjne przestrzenie publiczne**
- **Priorytet 4: Usługi metropolitalne**

Każdemu z nich towarzyszy wyzwanie strategiczne, rozumiane jako generalne wyjaśnienie zamierzeń oraz myśl wiodąca zogniskowana w ramach danego priorytetu. Wyzwanie strategiczne wskazuje tym samym, czemu powinny zostać podporządkowane zdolności, sposobności, zasoby wykorzystywane w procesie implementacji celów strategicznych, kierunków rozwoju oraz przedsięwzięć.

Cele strategiczne definiują intencyjne stany i zmierzenia, których zakres merytoryczny odnosi się bezpośrednio do zakresu tematycznego jednego z priorytetów rozwoju.

Ponadto określono również cele horyzontalne wiążące się bezpośrednio z zakresem tematycznym wszystkich priorytetów rozwoju miasta:

- CH 1. Skuteczna promocja miasta
- CH 2. Rewitalizacja miasta
- CH 3. Poprawa estetyki miasta
- CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego
- CH 5. Współpraca wielopodmiotowa

Dokument *Strategia rozwoju miasta Zabrze na lata 2008-2020* obejmuje: analizę aksjologiczną, bilans strategiczny w kategoriach sił i słabości miasta oraz szans i zagrożeń, analizę SWOT wraz z rekomendacjami strategicznymi, wizję i priorytety rozwoju, cele strategiczne i cele horyzontalne. Konkretyzacja zaproponowanych rozwiązań strategicznych następuje na poziomie identyfikacji kierunków działań oraz przedsięwzięć rozwojowych, a także poprzez określenie założeń organizacyjnych, promocyjnych i finansowych.

W procesie monitoringu strategii istotną rolę odgrywają cele zidentyfikowane na podstawie wcześniej sformułowanej wizji i priorytetów rozwoju. Cele to intencyjne stany i zamierzenia wskazujące pożądane efekty rozwoju miasta wynikające z realizacji strategii. W *Strategii rozwoju miasta Zabrze na lata 2008-2020* przyjęto następujący podział celów:

cele strategiczne – definiujące intencyjne stany i zamierzenia, których zakres merytoryczny odnosi się bezpośrednio do zakresu tematycznego jednego z priorytetów rozwoju;

cele horyzontalne – definiujące stany i zamierzenia, których zakres merytoryczny wiąże się bezpośrednio z zakresem tematycznym wszystkich priorytetów rozwoju miasta.

Wskazanie celów strategicznych i horyzontalnych ma szczególną wartość informacyjną dla mieszkańców, władz miasta, pozostałych podmiotów funkcjonujących na jego terenie, a także dla potencjalnych inwestorów z otoczenia aglomeracyjnego, regionalnego, krajowego i międzynarodowego. Cele strategiczne i horyzontalne to także podstawa dla identyfikacji kierunków działań oraz kryteriów oceny i wyboru przedsięwzięć.

Szczegółowe zestawienie priorytetów rozwoju, wyzwań strategicznych, celów strategicznych i horyzontalnych, zgodnie z którym sporządzono niniejsze sprawozdanie, zaprezentowano w kolejnej tabeli.

Tabela 1. Priorytety rozwoju, wyzwania strategiczne, cele strategiczne i horyzontalne

Priorytety rozwoju	P1. Środowisko gospodarcze	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie	P3. Atrakcyjne przestrzenie publiczne	P4. Usługi metropolitalne
Wyzwanie strategiczne	<i>Wzmocnić konkurencyjność gospodarczą miasta</i>	<i>Dążyć do udziału w rozwoju cywilizacyjnym miast europejskich</i>	<i>Poprawić funkcjonalność przestrzeni miasta</i>	<i>Zdobyć pożądaną pozycję w Metropolii Górnośląskiej</i>
Cele strategiczne	C 1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej miasta na rzecz wzrostu potencjału zatrudnienia C 2. Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości C 3. Wzmacnianie profilu gospodarczego miasta C 4. Transfer nowych technologii oraz dostęp do informacji gospodarczej	C 5. Poprawa bezpieczeństwa C 6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców C 7. Rozwój różnych form i aktywności kulturalnych mieszkańców C 8. Aktywizacja sportowo-rekreacyjna mieszkańców C 9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych C 10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej C 11. Kształtowanie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego	C 12. Zapewnienie ładu przestrzennego C 13. Podniesienie standardu urządzeń infrastruktury komunalnej C 14. Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta C 15. Rozwój budownictwa mieszkaniowego	C 16. Rozwój turystyki w oparciu o obiekty przemysłowe C 17. Rozwój usług medycznych C 18. Zwiększenie międzynarodowej rozpoznawalności miasta w dziedzinie kultury i sportu C 19. Rozwój placówek naukowych oraz szkolnictwa wyższego C 20. Poprawa międzynarodowej dostępności komunikacyjnej miasta
Cele horyzontalne	CH 1. Skuteczna promocja miasta CH 2. Rewitalizacja miasta CH 3. Poprawa estetyki miasta CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego CH 5 Współpraca wielopodmiotowa			

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta Zabrze na lata 2008-2020, UM Zabrze

Tabela 2. Realizacja Strategii zaprezentowana jest, wg kierunków działań i przedsięwzięć rozwojowych, dla poszczególnych priorytetów wg poniższego układu

Priorytet P1. Środowisko gospodarcze		
Wyzwanie strategiczne: Wzmocnić konkurencyjność gospodarczą miasta		
Cele strategiczne	Kierunki działań	Przedsięwzięcia rozwojowe
C 1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej miasta na rzecz wzrostu potencjału zatrudnienia	K.1.1. Wyznaczenie wielkości i struktury terenów inwestycyjnych	PR.1.1.1. Opracowanie Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego oraz zmiany w Studium Kierunków i Uwarunkowań Zagospodarowania Przestrzennego (tereny inwestycyjne) PR.1.1.2. Określenie zasad i formy udostępniania terenów inwestycyjnych
	K.1.2. Uzbrajanie w infrastrukturę techniczną terenów inwestycyjnych	PR.1.2.1. Inwestycje w ramach gospodarki wodno-ściekowej PR 1.2.2. Inwestycje w ramach zaopatrzenia w ciepło scentralizowane PR.1.2.3. Inwestycje w infrastrukturę transportową i komunikacyjną
	K.1.3. Usprawnienie działań administracyjnych w zakresie obsługi inwestorów	PR.1.3.1. Przygotowanie zbioru ofert inwestycyjnych PR. 1.3.2. Udział w targach ofert inwestycyjnych
	K.1.4. Wyznaczanie profilu i specjalizacji w zakresie edukacji	PR.1.4.1. Aktualizacja lokalnego programu rozwoju szkolnictwa
	K.1.5. Wspieranie poprawy użyteczności zawodowej mieszkańców poprzez kursy, przekwalifikowania, studia podyplomowe	PR.1.5.1. Uczestnictwo w inicjatywach samorządu gospodarczego, instytucji działających na rynku pracy
	K.1.6. Kreowanie i wykorzystywanie efektów sąsiedztwa	PR.1.6.1. Opracowanie koncepcji polityki w zakresie miejskiego rynku nieruchomości PR.1.6.2. Skomunikowanie terenów inwestycyjnych (m.in. budowa autostrady A1, budowa DTŚ odcinek Zabrze do węzła z A1 Sośnica, budowa drogi Nowopaderewskiego)

C 2. Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	K.2.1. Wspieranie tworzenia i rozwoju instytucji otoczenia biznesu	PR. 2.1.1. Przygotowanie oferty lokali użytkowych dla małych i średnich przedsiębiorstw PR 2.1.2. Pomoc organizacyjna w tworzeniu nowych i rozwoju istniejących instytucji otoczenia biznesu PR 2.1.3. Pomoc w tworzeniu i wsparcie rozwoju systemu preferencyjnych kredytów i poręczeń dla rozwijających się przedsiębiorców
	K.2.2. Kształtowanie aktywnych przedsiębiorczych postaw mieszkańców	PR 2.2.1. Uczestnictwo w projektach wspierających przedsiębiorczość mieszkańców PR.2.2.2. Usprawnienie działań administracyjnych służących rozwojowi przedsiębiorczości PR 2.2.3. System ulg w podatkach lokalnych skierowanych do przedsiębiorców aktywnie wspierających rozwój miasta i zatrudnienia oraz do osób rozpoczynających działalność gospodarczą
C 3. Wzmacnianie profilu gospodarczego miasta	K.3.1. Tworzenie warunków ułatwiających przedsiębiorcom kontakty regionalne i międzynarodowe	PR.3.1.1. Stworzenie platformy kontaktów gospodarczych PR.3.1.2. Imprezy, targi i imprezy wystawiennicze
	K.3.2. Integracja środowisk gospodarczych	PR.3.2.1. Zabrzeńskie Forum Małej i Średniej Przedsiębiorczości PR.3.2.2. Uczestnictwo w inicjatywach klastrowych PR. 3.2.3. Wspieranie inicjatyw organizacji gospodarczych działających na terenie miasta
	K. 3.3. Wzbogacanie profilu gospodarczego miasta	PR 3.3.1. Budowa Centrum Logistycznego przez PKP Cargo i rozwój usług logistycznych
C 4. Transfer nowych technologii oraz dostęp do informacji gospodarczej	K.4.1 Wspieranie przedsięwzięć innowacyjnych	PR.4.1.1. Uczestnictwo w przedsięwzięciach innowacyjnych PR 4.1.2. Utworzenie parku przemysłowo-technologicznego PR. 4.1.3. Projekt Centrum Czystych Technologii Węglowych PR 4.1.4. System Informacji o Terenie
	K.4.2. Tworzenie warunków do kooperacji podmiotów działających w branży medycznej	PR 4.2.1. Projekt BioMedTech

P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie		
Wyzwanie strategiczne: Dążenie do udziału w rozwoju cywilizacyjnym miast europejskich		
Cele strategiczne	Kierunki działań	Przedsięwzięcia rozwojowe
C 5. Poprawa bezpieczeństwa	K 5.1. Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa w najbardziej zagrożonych dzielnicach	PR 5.1.1. Monitoring wizyjny najbardziej niebezpiecznych obszarów miasta
	K 5.2. Przeciwdziałanie wandalizmowi	PR 5.2.1. Skuteczne egzekwowanie kar za akty wandalizmu PR 5.2.2. Naprawianie uszkodzonych i zdewastowanych urządzeń miejskich PR 5.2.3. Powołanie komórki organizacyjnej ds. szybkiej interwencji
	K 5.3. Współpraca z policją	PR 5.3.1. Program „Razem bezpieczniej”
C 6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	K 6.1. Wzrost znajomości języków obcych, umiejętności w zakresie obsługi Internetu, rozwijanie talentów, zainteresowań lokalną tradycją	PR 6.1.1. Program zajęć pozalekcyjnych
	K 6.2. Racjonalizacja kierunków kształcenia	PR 6.2.1. Program rozwoju systemu edukacji, głównie zawodowej oraz specjalnej
	K 6.3. Wspieranie rozwoju szkół wyższych w zakresie unowocześniania kierunków kształcenia	PR 6.3.1. Inicjowanie i uczestnictwo w projektach kreujących i wzbogacających ofertę dydaktyczną szkół wyższych
	K 6.4. Podniesienie standardu funkcjonowania placówek edukacyjnych	PR 6.4.1. Remonty obiektów edukacyjnych PR 6.4.2. Zakup wyposażenia dydaktycznego PR 6.4.3. Budowa nowych szkół warunkowana rozwojem budownictwa mieszkaniowego
C 7. Rozwój różnych form i aktywności kulturalnych mieszkańców	K 7.1. Tworzenie różnorodnej oferty kulturalnej dla mieszkańców	PR 7.1.1. Kreowanie nowych oraz wspomaganie istniejących imprez kulturalnych PR 7.1.2. Program wspierania aktywności i instytucji kulturalnych
	K 7.2. Tworzenie warunków dla działalności kulturalnej	PR 7.2.1. Program wspierania młodych talentów PR 7.2.2. Adaptacja zasobów komunalnych dla potrzeb działalności kulturalnej PR 7.2.3. Budowa nowych siedzib dla istniejących instytucji kulturalnych
C 8. Aktywizacja sportowo-rekreacyjna mieszkańców	K 8.1. Podniesienie atrakcyjności i użyteczności istniejących urządzeń i obiektów sportowo-rekreacyjnych	PR 8.1.1. Wsparcie działalności sportowo-rekreacyjnej, w tym imprez i zajęć pozalekcyjnych PR 8.1.2. Program remontów i modernizacji istniejących obiektów sportowo-rekreacyjnych

	K 8.2. Tworzenie nowych urządzeń infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	PR 8.2.1. Program rozwoju systemu ścieżek rowerowych PR 8.2.2. Program budowy parków aktywnej rekreacji dla dzieci i młodzieży w poszczególnych dzielnicach miasta
C 9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	K 9.1. Modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych	PR 9.1.1. Program remontów i modernizacji
	K 9.2. Przywrócenie świetności zabytkowych zasobów mieszkaniowych	PR 9.2.1. Program odnowy zabytkowych zasobów mieszkaniowych
	K 9.3. Restrukturyzacja zarządzania lokalnymi zasobami mieszkaniowymi	PR 9.3.1. Program gospodarki mieszkaniowej (remonty i modernizacje) PR 9.3.2. Prywatyzacja lokali mieszkalnych
C 10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej	K 10.1. Poprawa skuteczności zaangażowania w rozwiązywanie problemów społecznych	PR 10.1.1. Aktualizacja Strategii rozwiązywania problemów społecznych PR 10.1.2. Uczestnictwo w przedsięwzięciach organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej PR. 10.1.3. Projekty w zakresie poprawy dostępności obiektów publicznych dla osób niepełnosprawnych
	K 10.2. Zapobieganie marginalizacji społecznej wybranych obszarów miasta	PR 10.2.1. Program przeciwdziałania patologiom społecznym PR 10.2.1. Minimalizowanie skutków wykluczenia społecznego
	K 10.3. Wspieranie działalności placówek służby zdrowia	PR 10.3.1. Modernizacja szpitali PR 10.3.2. Projekty w zakresie poprawy jakości świadczenia usług przychodni
C 11. Kształtowanie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego	K 11.1. Zapewnienie dostępu do Internetu i wykorzystanie technologii ICT	PR 11.1.1. Budowa zabrzańskiej szerokopasmowej sieci światłowodowej PR 11.1.2. Budowa lokalnych sieci szerokopasmowych; PR 11.1.3. Stworzenie miejsc bezprzewodowego dostępu do Internetu tzw. hot-spot'ów PR 11.1.4. Wdrożenie nowych systemów tele-informatycznych w administracji publicznej, w tym usług publicznych on-line PR 11.1.5. Projekty w zakresie elektronicznego udostępniania zasobów bibliotecznych, muzealnych, archiwalnych

P3. Atrakcyjne przestrzenie publiczne		
Wyzwanie strategiczne: <i>Poprawić funkcjonalność przestrzeni miasta</i>		
Cele strategiczne	Kierunki działań	Przedsięwzięcia rozwojowe
C 12. Zapewnienie ładu przestrzennego	K 12.1. Uporządkowanie, budowa obiektów i urządzeń miejskich	PR 12.1.1. Opracowanie Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego oraz zmiany w Studium Kierunków i Uwarunkowań Zagospodarowania Przestrzennego (ustalenie struktury przestrzennej) PR. 12.1.2. Rewaloryzacja centrum miasta PR 12.1.3. Określenie zasad współpracy z właścicielami obiektów PR 12.1.4. Projekty rewitalizacyjne PR 12.1.5. System informacji o terenie, w tym baza danych o nieruchomościach
C 13. Podniesienie standardu urządzeń infrastruktury komunalnej w zakresie gospodarki wodno-ściekowej	K 13.1. Modernizacja istniejącej i rozwój nowej infrastruktury komunalnej miasta	PR 13.1.1. Program poprawy gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Zabrze PR 13.1.2. Dostosowanie systemu gospodarki odpadami do wymogów ochrony środowiska i potrzeb miasta
C 14. Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta	K 14.1. Modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej drogowej i kolejowej	PR 14.1.1. Program remontów i modernizacji dróg PR 14.1.2. Program modernizacji komunikacji tramwajowej
	K 14.2. Budowa nowych dróg i ulic	PR 14.2.1. Program rozbudowy infrastruktury drogowej miasta, w szczególności w układzie północ-południe
C 15. Rozwój budownictwa mieszkaniowego	K 15.1. Wyznaczenie oraz uzbrojenie w infrastrukturę techniczną terenów przeznaczonych pod budownictwo niskiej i wysokiej intensywności	PR 15.1.1. Opracowanie Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego oraz zmiany w Studium Kierunków i Uwarunkowań Zagospodarowania Przestrzennego (tereny mieszkaniowe) PR. 15.1.2. Program gospodarki mieszkaniowej (nowe obiekty)
	K 15.2. Pozyskanie inwestorów prywatnych i społecznych, w tym TBS dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego	PR 15.2.1. Oferta inwestycyjna dla deweloperów mieszkaniowych PR 15.2.2. Wspieranie przedsięwzięć mieszkaniowych TBS

P4. Usługi metropolitalne		
Wyzwanie strategiczne: Zdobyć pożądaną pozycję w Metropolii Górnośląskiej		
Cele strategiczne	Kierunki działań	Przedsięwzięcia rozwojowe
C 16. Rozwój turystyki w oparciu o obiekty przemysłowe	K 16.1. Wspieranie działalności i inicjatyw turystyki przemysłowej	PR 16.1.1. Program Zabrze Śląski Ośrodek Kultury i Turystyki Poprzemysłowej PR 16.1.2. Tworzenie warunków dla rozwoju zróżnicowanej bazy noclegowej na terenie miasta
C 17. Rozwój usług medycznych	K.17.1. Wspieranie działalności Śląskiego Centrum Chorób Serca	PR 17.1.1. Współpraca ze Śląskim Centrum Chorób Serca, określenie zakresu i wspólnych projektów
C 18. Zwiększenie międzynarodowej rozpoznawalności miasta w dziedzinie kultury i sportu	K 18.1. Kreowanie produktu kulturalnego miasta przy współdziale lokalnych środowisk artystycznych	PR 18.1.1. Inicjowanie oraz organizacja imprez kulturalnych w oparciu o istniejące obiekty i instytucje (koncerty, przeglądy, wystawy) PR 18.1.2. Inkubator młodych artystów w obiektach przemysłowych PR 18.1.3. Adaptowanie atrakcyjnych obiektów (w tym przemysłowych) na potrzeby twórców „kwartał artystów”
	K 18.2. Wspieranie działalności istniejących instytucji kulturalnych	PR 18.2.1. Budowa siedziby Filharmonii Zabrzeńskiej PR 18.2.2. Modernizacja Domu Muzyki i Tańca PR 18.2.3. Aktywizacja działalności teatru
	K 18.3. Kreowanie produktu sportowego miasta	PR 18.3.1. Modernizacja lub budowa stadionu Górnika Zabrze PR 18.3.2. Aktywizacja działalności Hali Sportowej MOSiR
C 19. Rozwój placówek naukowych oraz szkolnictwa wyższego	K 19.1. Wspieranie działalności istniejących placówek naukowych	PR 19.1.1. Współpraca w obszarze nauki ze Śląskim Uniwersytetem Medycznym - określenie zakresu i wspólnych projektów PR 19.1.2. Współpraca z Instytutem Chemicznej Przeróbki Węgla PR 19.1.3. Przygotowanie warunków dla realizacji projektu BioMedTech PR 19.1.4. Aktywizacja i współpraca z innymi instytutami naukowymi - określenie zakresu i wspólnych projektów

	K 19.2. Wspieranie rozwoju infrastruktury szkolnictwa wyższego	PR 19.2.1. Pomoc w tworzeniu infrastruktury dydaktycznej dla AWF-u, Politechniki Śląskiej, Śląskiego Uniwersytetu Medycznego oraz innych szkół wyższych
C 20. Poprawa międzynarodowej dostępności komunikacyjnej miasta	K 20.1. Tworzenie warunków dla realizacji inicjatyw komunikacyjnych	PR 20.1.1. Budowa centrum przesiadkowego PR 20.1.2. Budowa połączeń dróg miejskich ze zjazdami z autostrad i DTS
Cele horyzontalne		
Cele	Kierunki działań	Przedsięwzięcia rozwojowe
CH 1. Skuteczna promocja miasta	KH 1.1. Kształtowanie atrakcyjnego wizerunku miasta	PRH 1.1.1. Zintegrowana strategia promocji miasta
	KH 1.2. Promowanie wybranych produktów miejskich – promocja zewnętrzna	PRH 1.2.1. Program promocji turystyki przemysłowej PRH 1.2.2. Program promocji imprez i obiektów kulturalnych oraz sportowych PRH 1.2.3. Program promocji gospodarczej miasta PRH 1.2.4. Program promocji metropolitalnej miasta
CH 2. Rewitalizacja miasta	KH 2.1. Rewitalizacja terenów miejskich	PRH 2.1.1. Projekty rewitalizacyjne zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Obszarów Miejskich
	KH 2.2. Rewitalizacja terenów przemysłowych	PRH 2.2.1. Projekty rewitalizacyjne zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Obszarów Przemysłowych
CH 3. Poprawa estetyki miasta	KH 3.1. Tworzenie miejsc przyjaznych mieszkańcom	PRH 3.1.1. Budowa nowych i odnowienie istniejących skwerów, parków, zaułków, terenów zieleni miejskiej PRH 3.1.2. Projekty dla Miejskiego Ogrodu Botanicznego
	KH 3.2. Wprowadzenie obiektów małej infrastruktury w istniejącą zabudowę	PRH 3.2.1. Stworzenie przestrzeni dla twórczości artystycznej
	KH 3.3. Przywołanie wybranych elementów przedwojennego klimatu miasta	PRH 3.3.1. Waloryzacja historyczna miasta PRH 3.3.2. Adaptacja wybranych obiektów do nowych funkcji

	KH 3.4. Odnowienie elewacji i remonty budynków	PRH 3.4.1. Projekty rewitalizacyjne PRH 3.4.2. Określenie zasad współpracy z prywatnymi właścicielami obiektów (w zakresie odnawiania elewacji budynków)
	KH 3.5. Tworzenie nowych obiektów wyróżniających miasto	PRH 3.6.1. Projekty prywatnych inwestorów w dziedzinie mieszkalnictwa, kultury, gospodarki, sportu i rekreacji, edukacji
CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego	KH 4.1. Wspieranie działań proekologicznych	PRH 4.1.1. Przedsięwzięcia zorientowane na poprawę jakości powietrza (likwidacja niskiej emisji) PRH 4.1.2. Przedsięwzięcia zorientowane na zmniejszanie zanieczyszczenia wód PRH 4.1.3. Przedsięwzięcia zorientowane na właściwe gospodarowanie odpadami (w tym: modernizacja i rozbudowa Zakładu Segregacji oraz Kompostowania oraz system zbiórki odpadów) PRH 4.1.4. Przedsięwzięcia zorientowane na zmniejszanie hałasu, PRH 4.1.5. Przedsięwzięcia zorientowane na poszanowanie energii PRH 4.1.6. Inicjatywy w zakresie wdrażania nowych technologii proekologicznych
CH 5. Współpraca wielopodmiotowa	KH 5.A. Aktywne poszukiwanie partnerów rozwoju miasta KH 5.B. Zacieśnianie współpracy z podmiotami działającymi w mieście	PRH 5.1. Inicjowanie i realizacja przedsięwzięć w ramach koncepcji partnerstwa publiczno-prywatnego PRH 5.2. Inicjowanie i realizacja przedsięwzięć z sektorem obywatelskim PRH 5.3. Inicjowanie i realizacja przedsięwzięć w ramach Górnośląskiego Związku Metropolitalnego PRH 5.4. Współpraca z miastami partnerskimi

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta Zabrze na lata 2008-2020, UM Zabrze

KIERUNEK ROZWOJU - ŚRODOWISKO GOSPODARCZE

(Priorytet 1)

Priorytet „Środowisko gospodarcze” zakłada realizację przedsięwzięć rozwojowych wpisujących się w kierunki działań odnoszących się do następujących aktywności: wyznaczenia wielkości i struktury terenów inwestycyjnych, działań w zakresie uzbrojenia terenów inwestycyjnych, wskazania profilu sektora edukacji, organizacji kursów i przekwalifikowań zawodowych, wykorzystania efektów sąsiedztwa, wspierania instytucji otoczenia biznesu, tworzenia warunków dla współpracy przedsiębiorstw, w tym w branży medycznej, wspierania przedsiębiorczości mieszkańców oraz innowacyjności.

Tabela 3. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla priorytetu P1: „Środowisko gospodarcze”

Priorytet P1. Środowisko gospodarcze	
Cele strategiczne	Wskaźniki monitoringu i ewaluacji (efekty)
C 1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej miasta na rzecz wzrostu potencjału zatrudnienia	<ul style="list-style-type: none">• liczba przygotowanych ofert inwestycyjnych (szt.)• liczba targów, na których prezentowano oferty inwestycyjne (szt.)• powierzchnia objęta ofertami inwestycyjnymi (ha)• przychody ze sprzedaży ofert inwestycyjnych (mln PLN, zbiorczo od 2008 r.)• docelowa wartość inwestycji sektora biznesu na terenach nabytych w ramach ofert inwestycyjnych (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)• szacunkowa wartość inwestycji sektora biznesu w mieście dokonana poza ofertami inwestycyjnymi przygotowanymi przez miasto (mln PLN /rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)• liczba utworzonych miejsc pracy (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)• liczba utworzonych miejsc pracy dla osób z wyższym wykształceniem (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)• wartość inwestycji związana z uzbrojeniem terenów inwestycyjnych (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)• średnie czasy przejazdu pomiędzy obszarami o funkcji gospodarczej a autostradami A4, A1 oraz DTŚ (minuty)• nośność wybudowanych obiektów drogowych na potrzeby skomunikowania terenów inwestycyjnych (kN/oś)• długość sieci drogowej powstałej na potrzeby skomunikowania terenów inwestycyjnych (km, zbiorczo od 2008 r.)• długość sieci ciepłowniczej powstałej na potrzeby terenów inwestycyjnych (km, zbiorczo od 2008 r.)• wydatki związane z budową sieci drogowej powstałej na potrzeby skomunikowania terenów inwestycyjnych (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• wielkość podatku dochodowego od osób prawnych (mln PLN/rok, dynamika zmian od 2007 r.)

	<ul style="list-style-type: none">wielkość podatku od nieruchomości płaconego przez osoby prawne (mln PLN /rok, dynamika od 2007 r.)liczba porad i usług udzielonych przez miasto w zakresie obsługi inwestorów (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)liczba szkół wyższych działających w Zabrzu (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)liczba studentów szkół wyższych działających w Zabrzu (osoby/rok)liczba kierunków oferowanych przez szkoły wyższe działające w Zabrzu (szt./rok)liczba projektów na rzecz rynku pracy aktywnie wspieranych przez miasto (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)
C 2. Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none">liczba firm korzystających z usług inkubatora przedsiębiorczości (szt./rok)liczba miejsc pracy utworzona przez firmy korzystające z inkubatora przedsiębiorczości (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)dynamika tworzenia firm sektora MŚP (dynamiki liczby firm od 2007 r.)szacunkowa liczba utworzonych miejsc pracy w ramach sektora MŚP (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)liczba porad i usług udzielonych przez miasto w zakresie obsługi firm sektora MŚP (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)
C 3. Wzmacnianie profilu gospodarczego miasta	<ul style="list-style-type: none">liczba osób uczestniczących w imprezach, targach, konferencjach, seminariach, wystawach realizowanych w mieście na rzecz sektora MŚP (szt./rok)liczba inicjatyw/projektów na rzecz sektora MŚP wspieranych/realizowanych przez miasto (szt./rok)liczba inicjatyw związanych z utworzeniem klastra (szt./rok)wielkość powierzchni przeznaczonej na potrzeby Centrum Logistycznego (ha)liczba firm biorących udział w inicjatywach klastrowych (szt./rok)
C 4. Transfer nowych technologii oraz dostęp do informacji gospodarczej	<ul style="list-style-type: none">liczba inicjatyw/projektów w zakresie innowacyjności i transferu technologii wspieranych/realizowanych przez miasto (szt./rok)liczba zabrzańskich firm działających w sektorze tzw. wysokich technologii (szt./rok)liczba usług udzielonych z wykorzystaniem systemu informacji o mieście na rzecz zabrzańskich przedsiębiorstw (szt./rok.)liczba/wartość projektów na rzecz rozwoju podmiotów działających w branży medycznej (szt./rok. mln PLN /rok)liczba podmiotów uczestniczących w projektach na rzecz rozwoju branży medycznej (szt./rok)

Źródło: Strategii Rozwoju Miasta Zabrze na lata 2008-2020, UM Zabrze

C 1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej miasta na rzecz wzrostu potencjału zatrudnienia

Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej miasta na rzecz wzrostu potencjału zatrudnienia stanowi pierwszy cel strategiczny. Zawiera on następujące kierunki działań:

- wyznaczanie wielkości i struktury terenów inwestycyjnych poprzez określenie zasad oraz form ich udostępniania, jak również opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- uzbrajanie w infrastrukturę techniczną terenów inwestycyjnych, tworzenie nowych terenów inwestycyjnych oraz przygotowywaniem ofert inwestycyjnych,
- działania w zakresie obsługi inwestorów polegające na usprawnieniu działań administracyjnych z tym związanych, tworzenie zbioru ofert inwestycyjnych oraz czynny udział w targach ofert inwestycyjnych,
- rozwój oświaty i szkolnictwa wyższego za pomocą określenia profilu i specjalizacji miasta w zakresie edukacji
- wspieranie poprawy użyteczności zawodowej mieszkańców poprzez tworzenie bądź poszerzanie ofert szkoleniowych i edukacyjnych
- wykorzystywanie efektów sąsiedztwa poprzez skomunikowanie terenów inwestycyjnych i prowadzenie polityki w zakresie miejskiego rynku nieruchomości.

W ramach niniejszego podrozdziału zostaną przedstawione informacje dotyczące działań miasta ukierunkowanych na *poprawę atrakcyjności inwestycyjnej na rzecz wzrostu potencjału zatrudnienia*. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego ukierunkowane zostały na:

1.) Wyznaczenie wielkości i struktury terenów inwestycyjnych w oparciu o przedsięwzięcie rozwojowe - Opracowanie Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego oraz zmiany w Studium Kierunków i Uwarunkowań Zagospodarowania Przestrzennego (tereny inwestycyjne):

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego obejmuje obecnie tereny o powierzchni 2522,67 ha, co stanowi 31,38% obszaru Miasta Zabrze.

W celu przygotowania atrakcyjnych ofert inwestycyjnych Miasto dąży do zwiększenia powierzchni obszaru Miasta, dla którego będzie funkcjonował Miejsowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego. Poniższa tabela przedstawia Rejestr obowiązujących Planów Miejsowych oraz obszary objęte uchwałami Rady Miasta Zabrze w sprawie przystąpienia do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Tabela 4. Rejestr obowiązujących planów miejscowych

REJESTR OBOWIĄZUJĄCYCH PLANÓW MIEJSCOWYCH - STAN W DNIU 31.12.2016 R.				
Lp	NAZWA POTOCZNA - NUMER NA RYSUNKU:	1) numer i data uchwały o przystąpieniu do sporządzania MPZP	Powierzchnia planu (w ha)	Procent powierzchni miasta objęty planem (%)
	„OBSZARY MIASTA ZABRZE OBJĘTE OBOWIĄZUJĄCYMI MIEJSCOWYMI PLANAMI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO”	2) numer i data uchwały o przyjęciu MPZP		
	Pełna nazwa miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego, data publikacji, pozycja		
		4) data wejścia w życie		
1	DZIELNICA MACIEJÓW – 1	1)	211,02	2,62
		2) XLI/467/97 z dnia 13.10.1997		
	Miejsowy plan zagospodarowania przestrzennego dzielnicy Maciejów w Zabrzu	3) Dz. Urz. Woj. Katowickiego Nr 2 z dnia 22.01.1998 (poz. 17)		
		4) 21.02.1998 (30 dni)		
2	PARK PILECKIEGO - 2	1) XXX/345/96 z dnia 25.11.1996	91,54	1,14
		2) IV/40/98 z dnia 14.12.1998		
	Miejsowy plan zagospodarowania przestrzennego parku imienia generała Karola Świerczewskiego w Zabrzu	3) Dz. Urz. Al. Katowickiego Nr 26 z dnia 26.05.1999 (poz. 833)		
		4) 09.06.1998 (14 dni)		
3	KORFANTEGO - 3	1) XXX/342/96 z dnia 25.11.1996	19,36	0,24
		2) IV/41/98 z dnia 14.12.1998		
	Miejsowy plan zagospodarowania	3) Dz. Urz. Woj. Katowickiego Nr 21 z dnia 26.04.1999 (poz. 596)		

	przestrzennego zespołu usługowego przy węźle Al. Korfańtego z drogą nr 4 w Zabrzu	4) 10.05.1999 (14 dni)		
4	PILSUDSKIEGO - PKP - 4	1)	14,15	0,18
		2) XXVII/425/00 z dnia 18.12.2000		
	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrze w zakresie ustaleń dotyczących ul. Piłsudskiego i terenów przekazanych PKP	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr z 31.01.2001 Poz. 78		
		4) 14.02.2001 (14 dni)		
5	DTŚ - 5	1)	351,63	4,37
		2) XIV/119/03 z dnia 07.07.2003r.		
	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrze w zakresie ustaleń dotyczących przebiegu i rozwiązań komunikacyjnych Drogowej Trasy Średnicowej i terenów położonych w Zabrzu Zaborzu	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 85 z dnia 01.09.2003 (poz. 2297)		
		4) 15.09.2003r. (14 dni)		
6	KOPERNIKA - 6	1) XXXI/488/01 z dnia 09.04.2001	138,66	1,72
		2) XVIII/155/03 z dnia 10.11.2003r.		
	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego jednostki strukturalnej im. Mikołaja Kopernika w Zabrzu	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 13 z dnia 05.03.2004 (poz. 519)		
		4) 19.03.2004r. (14 dni)		
7	CENTRUM C - 7	1) XX/306/2000 z dnia 17.04.2000	119,44	1,49
		2) XXV/261/04 z dnia 27.04.2004r.		
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego centrum Zabrze – obszar „C”	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 54 z dnia 29.06.2004 (poz. 1685)		
		4) 13.07.2004r. (14 dni) – unieważniony 16 grudnia 2013r.		
8	CENTRUM A - 8	1) XX/306/2000 z dnia 17.04.2000	33,17	0,41
		2) XXVIII/289/04 z dnia 05.07.2004		
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego centrum Zabrze – obszar „A”	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 86 z dnia 08.09.2004 (poz. 2452)		
		4) 22.09.2004 (14 dni)		
9	ZABRZE PÓLNOC - 9	1) XVII/149/03 z dnia 29.10.2003	581,12	7,23
		2) XLIII/562/09 z dnia 14.09.2009		
	Miejscowy plan zagospodarowania	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 213 z dnia 02.12.2009 (poz. 3971)		

	przestrzennego miasta Zabrze dla terenów położonych w północnej części miasta Zabrze	4) 04.01.2010 (30 dni)		
10	GRZYBOWICE PRZEMYSŁ - 10	1) XXIII/223/04 z dnia 08.03.2004	153,14	1,90
		2) XLIII/563/09 z dnia 14.09.2009		
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrze dla terenów położonych w południowej części dzielnicy Grzybowice	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 213 z dnia 02.12.2009 (poz. 3971)		
		4) 04.01.2010 (30 dni)		
11	DTŚ – TEREN 17M - 11	1) XLIII/559/09 z dnia 14.09.2009	1,26	0,02
		2) LVIII/759/10 z dnia 13.09.2010		
	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego pod nazwą: „Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrze w zakresie ustaleń dotyczących przebiegu i rozwiązań komunikacyjnych Drogowej Trasy Średnicowej i terenów położonych w Zabrze Zaborzu” na terenie oznaczonym symbolem 17M	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 238 z dnia 09.11.2010 (poz. 3554)		
		4) 09.12.2010 (30 dni)		
12	SŁONECZNA DOLINA - 12	1) XII/143/07 z dnia 02.08.2007	102,62	1,28
		2) LVIII/760/10 z dnia 13.09.2010		
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów osiedla Słoneczna Dolina w Zabrze	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 238 z dnia 09.11.2010 (poz. 3555)		
		4) 09.12.2010 (30 dni)		
13	NOWE MIASTO PÓLNOC - 13	1a) XVII/149/03 z dnia 29.10.2003	126,94	1,58
		1b*) XXII/275/08 z dnia 17.03.2008		
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrze dla terenów położonych między ulicami Ofiar Katynia i Witosa	2) LX/785/10 z dnia 08.11.2010		
		3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 25 z dnia 01.02.2011 (poz. 480)		
14	ZABRZE PÓLNOC – TEREN B.31 - 14	4) 03.03.2011 (30 dni)	15,55	0,19
		1) II/16/10 z dnia 13.12.2010		
	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania	2) XII/125/11 z dnia 04.07.2011		
		3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 185 z dnia 23.08.2011 (poz. 3475)		

	przestrzennego miasta Zabrze dla terenów położonych w północnej części miasta Zabrze na terenie oznaczonym symbolem B.31.PG,PP,SM,UR	4) 22.09.2011 (30 dni)		
15	GRZYBOWICE OSIEDLE - 15 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrze dla terenów położonych w dzielnicy Grzybowice	1) XVII/150/03 z dnia 23.10.2003 2) XV/160/11 z dnia 17.10.2011 3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego z dnia 09.01.2012 (poz. 56) 4) 08.02.2012 (30 dni)	275,67	3,43
16	ZWAŁ SOŚNICA - 16 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu „Zwału Sośnica”	1) XXXIII/429/08 z dnia 15.12.2008 2) XVI/193/11 z dnia 14.11.2011 3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 325 z dnia 22.12.2011 (poz. 5679) 4) 21.01.2012 (30 dni)	88,53	1,10
17	NOWE MIASTO POŁUDNIE - 17 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrze dla terenów położonych między ulicami Ofiar Katynia i Składową	1a) XVII/149/03 z dnia 29.10.2003 1b*) XXII/274/08 z dnia 17.03.2008 2) XVI/194/11 z dnia 14.11.2011 3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego z dnia 09.01.2012 (poz. 57) 4) 08.02.2012 (30 dni)	246,79	3,07
18	DTŚ – BIELSZOWICKA – 18 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta Zabrze dla terenów położonych w rejonie Drogowej Trasy Średnicowej, ul. Bielszowickiej i potoku Czarniawka	1) XLIII/560/09 z dnia 14 września 2009r. 2) XXVIII/404/12 z dnia 17.09.2012 3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego z dnia 31.10.2012 (poz. 4323) 4) 01.12.2012 (30 dni)	38,85	0,48
19	KORFANTEGO – ZMIANA - 19 Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zespołu usługowego przy węźle Al. Korfanteo z drogą nr 4 w Zabrze	1) XXXII/410/08 z dnia 17 listopada 2008r. 2) XXVIII/405/12 z dnia 17.09.2012 3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego z dnia 31.10.2012 (poz. 4324) 4) 01.12.2012 (30 dni)	11,27	0,14
20	LEŚNA POLANA ETAP I - 20	1) XXXIII/427/08 z dnia 12.12.2008r. 2) XXXIX/671/13 z dnia 10.06.2013r.	12,82	0,16

	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów Osiedla Rokitnica – Leśna Polana w Zabrzu etap I	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego z dnia 17.06.2013 (poz. 4364) 4) 17.07.2013 (30 dni)		
21	DTŚ ZMIANA PRZY HALI MOSiR - 21	1) XV/162/11 z dnia 17.10.2011r. 2) XLI/608/13 z dnia 15.07.2013r.	5,19	0,06
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrze dla terenów położonych w rejonie ulicy Jana Matejki	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego z dnia 23.07.2013 (poz. 5116) 4) 06.08.2013 (14 dni)		
22	GAJDZIKOWE GÓRKI -22	1) XXXIV/503/13 z dnia 11.02.2013r. 2) LIV/807/14 z dnia 07.07.2014r.	0,06	0,00
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obszaru Lasu Rokietnica w rejonie osiedla Gajdzikowe Górki w Zabrzu	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego z dnia 17.07.2014 (poz. 4085) 01.08.2014 (14 dni)		
23	POD BOREM - 23	1) XXXV/516/13 z dnia 13.03.2013r. 2) IV/26/15 z dnia 19.03.2015r.	3,33	0,04
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w rejonie ulicy Pod Borem w Zabrzu	3) Dz. Urz. Woj. Śląskiego z dnia 29.01.2015 (poz. 380) 4) 13.02.2015 (14 dni)		
RAZEM			2522,67	31,38
POWIERZCHNIA MIASTA [HA]			8 040,00	

Źródło: Biuro Planowania Przestrzennego, Urząd Miejski w Zabrzu

2.) Uzbieranie w infrastrukturę techniczną terenów inwestycyjnych

W latach 2008-2016 Miasto Zabrze realizowało następujące projekty: Budowa drogi dostępowej do Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Zabrzu. Przedmiotem projektu była budowa drogi łączącej ulice Ofiar Katynia oraz Ziemską. Wybudowana ul. Goduli zwiększyła atrakcyjności terenów inwestycyjnych

W ramach dofinansowania przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013, Miasto przeprowadza działania studyjno

– koncepcyjne zmierzające do odpowiedniego przygotowania, a następnie udostępnienia potencjalnym inwestorom zabrzańskich terenów inwestycyjnych. W ramach realizacji projektów unijnych, w 2014 roku została zrealizowana inwestycja polegająca na uzbrojeniu w infrastrukturę techniczną terenów inwestycyjnych znajdujących się przy ul. Handlowej. Przedmiotem projektu było kompleksowe uzbrojenie terenu inwestycyjnego w Zabrze przy ul. Handlowej, przylegającej bezpośrednio do terenów inwestycyjnych położonych na obszarze dawnego Państwowego Gospodarstwa Rolnego Wesoła w Gminie Zabrze, łącząc DK88 z A1 poprzez Katowicką Specjalną Strefę Ekonomiczną.

Zdjęcie 1. Ul. Handlowa w Zabrzu, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

W ramach przygotowania terenów inwestycyjnych w latach 2014 – 2015 Miasto Zabrze zrealizowało projekt pn. Kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych w północnej części miasta Zabrze – etap I i II.

REALIZACJA I i II ETAPU – kwota brutto: 55 322 377,23 PLN.

Zadanie współfinansowane było ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 w zakresie Etapu I i Etapu II (w wysokości 85%). W ramach kompleksowego uzbrojenia KSSE w Zabrzu wybudowany został układ drogowy wraz z sieciami uzbrojenia celem skomunikowania obszaru przeznaczonego na działalność inwestycyjną w strefie.

Ponadto w ramach ww. kierunku działań, w oparciu o przedsięwzięcie rozwojowe - *Inwestycje w infrastrukturę transportową i komunikacyjną* na terenie Zabrze zakończono budowę DTŚ. Długość Drogowej Trasy Średnicowej w Zabrzu wyniosła

7,6 km. Droga została oddana do eksploatacji, a całkowity koszt budowy DTŚ w Zabrzu zamknął się w kwocie 733,3 mln zł, z czego 41,7 mln zł pokryło miasto.

W latach 2015-2016 Miasto Zabrze dysponowało przygotowanymi terenami inwestycyjnymi zlokalizowanymi w dzielnicach Mikulczyce (Specjalna Strefa Ekonomiczna w Zabrzu oraz tereny przy ul. Handlowej) oraz terenem inwestycyjnym w dzielnicy Zaborze (ul. Lompy o powierzchni 9,46 ha). Ponadto w roku 2016 udało się wydzierżawić teren o powierzchni 5 ha pod budowę farmy fotowoltaicznej w Biskupicach przy ul. Bytomskiej (Szyb Franciszek). Tereny inwestycyjne w Mikulczycach oraz w dzielnicy Zaborze posiadają aktualne plany zagospodarowania przestrzennego, które przewidują możliwość ulokowania na nich zabudowy przemysłowej, składów i magazynów oraz drobnej wytwórczości. Tereny inwestycyjne w Mikulczycach oddalone są od centrum miasta o około 6 km, natomiast teren przy ul. Lompy znajduje się w odległości ok. 4 km. Całkowita powierzchnia Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Zabrzu przy ul. Ofiar Katynia/Goduli/Ziemskiej/Donnersmarcka oraz Ballestrema wynosi 157 ha. Obecnie Specjalna Strefa Ekonomiczna w Zabrzu obejmuje 45 działek inwestycyjnych o powierzchni od 0,5 ha do 21 ha. Na koniec 2016 r. z 45 działek sprzedano 9 działek o łącznej powierzchni ok. 18,75 ha.

Uzbrojenie terenu przy ul. Handlowej udostępniło 12 ha terenów inwestycyjnych (udostępniono 11 działek z czego 9 zostało sprzedanych do końca 2016 r.). Po uzbrojeniu w przyszłości terenu przy ul. Bytomskiej/Szyb Franciszek w Biskupicach miasto zyska dodatkowe 40 ha terenów inwestycyjnych. Wszystkie tereny inwestycyjne za wyjątkiem terenu przy ul. Bytomskiej/ Szyb Franciszek posiadają pełne uzbrojenie niezbędne do prowadzenia działalności gospodarczej media. Ponadto tereny w dzielnicy Mikulczyce znajdują się w niewielkiej odległości od węzła autostrady A1 Zabrze Północ, natomiast teren w dzielnicy Zaborze zlokalizowany jest w bezpośrednim sąsiedztwie Drogowej Trasy Średnicowej.

Wszystkie w/w tereny są własnością Gminy Zabrze. Średnia cena sprzedaży dla terenów inwestycyjnych przy ul. Handlowej wynosi ok 70 zł netto/m², a w przypadku Specjalnej Strefy Ekonomicznej jest to ok. 100 zł netto/m².

Tabela 5. Sprzedaż działek inwestycyjnych na ul. Handlowej w latach 2015-2016

Lp.	Firma	Kwota sprzedaży netto	Rok sprzedaży
1	Belmaflex	2 434 100,00 zł	2015
2	Infraform i Hexagon	565 600,00 zł	2015
3	Ekosil	287 850,00 zł	2015
4	Vollmer Polska	325 300,00 zł	2015
5	MPL Power Elektro Sp. z o.o.	328 250,00 zł	2016
6	AMB Sp. z o.o.	525 000,00 zł	2016
7	Optor Suwnice, Dźwigi	269 000,00 zł	2016
RAZEM		4 735 100,00 zł	

Źródło: Biuro ds. Inwestorów, Urząd Miejski w Zabrzu

Sprzedaż działek inwestycyjnych na terenach znajdujących się przy ul. Handlowej w Zabrzu w latach 2015-2016, wyniosła 7 sprzedanych działek. Na koniec 2016 r. swoją działalność operacyjną przy ul. Handlowej prowadziła firma Bellmaflex. Większość z pozostałych wymienionych firm planuje rozpoczęcie działalności przy ul. Handlowej w 2017 r.

Tabela 6. Sprzedaż działek inwestycyjnych do końca 2016r.

Lp.	Firma	Kwota sprzedaży netto	Powierzchnia działki w ha	Data sprzedaży
1	Metal Service Center	2 727 642,28 zł	3,1892	21.02.2012
2	Zakład Piekarniczy KŁOS	2 364 000,00 zł	2,5240	26.06.2013
3	Schoeller Allibert	2 480 000,00 zł	2,6758	05.05.2015
4	Bud-expert	630 000,00 zł	0,6785	11.05.2015
5	Metal Solution	920 000,00 zł	0,9991	12.06.2015
6	PGB	2 400 000,00 zł	2,26128	18.05.2016
7	JAKON	2 300 000,00 zł	2,5134	26.08.2016
8	YSP	3 100 000,00 zł	3,2374	14.12.2016
9	ENEL-AUTOMATYKA	424 200,00 zł	0,6736	30.12.2016
RAZEM		17 345 842,28 zł	18,75228	

Źródło: Biuro ds. Inwestorów, Urząd Miejski w Zabrzu

Sprzedaż działek inwestycyjnych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Zabrzu do końca 2016r., kształtowała się na poziomie 9 sprzedanych działek firmom:

- Metal Service Center - firma włoska,
- Zakład Piekarniczy Kłos - firma polska,
- Schoeller Allibert - firma holenderska,
- Metal Solution - firma polska,
- Budexpert - firma polska,
- PGB - firma belgijska,
- Jakon – firma polska,
- YSP Poland – firma koreańska
- Enel-Automatyka – firma polska,

Zdjęcie 1. Specjalna Strefa Ekonomiczna w Zabrzu, budynek firmy BudExpert, ul. Donnersmarcka, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

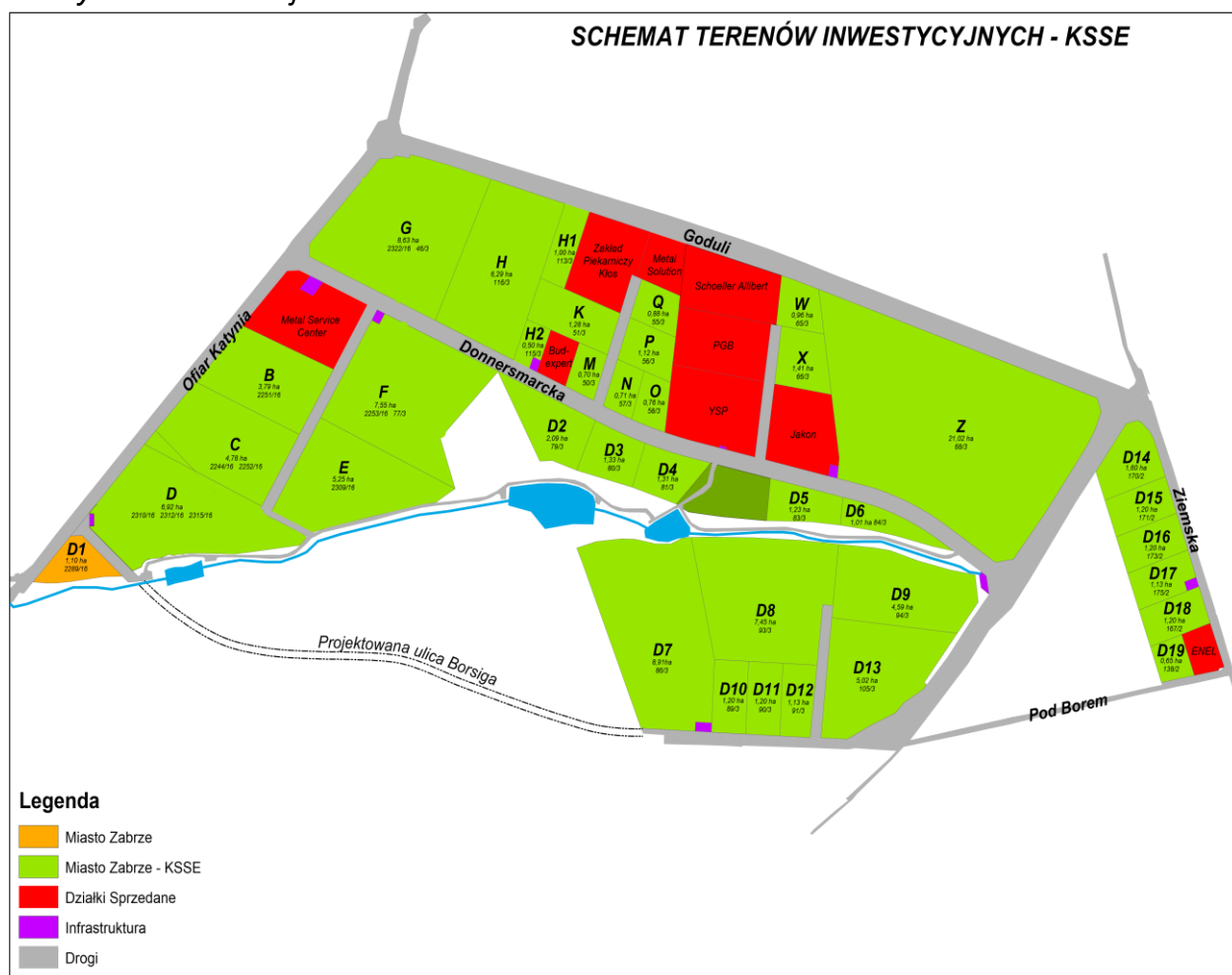
Zdjęcie 2. Specjalna Strefa Ekonomiczna w Zabrzu, ul. Donnersmarcka, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Zgodnie ze stanem na koniec 2016r. w Zabrzeńskiej Strefie Ekonomicznej swoją działalność operacyjną prowadziły trzy firmy: Zakład Piekarniczy KŁOS, Schoeller Allibert, Budexpert, a kolejne cztery były w trakcie budowy zakładów: Metal Solution, PGB, Jakon oraz YSP Poland.

W sumie w 2015 roku zostało sprzedanych w Zabrzu 7 działek inwestycyjnych za łączną kwotę 7 642 850 PLN, natomiast w 2016r. sprzedano również 7 działek za łączną kwotę 9 346 450 PLN.

W 2015r. łączna powierzchnia sprzedanych terenów inwestycyjnych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Zabrzu wyniosła 4,35 ha, natomiast w 2016r. – 8,68 ha.

Mapa 1. Schemat terenów inwestycyjnych w Zabrzu w ramach Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej

Źródło: Biuro do spraw Inwestorów, UM Zabrze

3.) Usprawnienie działań administracyjnych w zakresie obsługi inwestorów
w oparciu o następujące przedsięwzięcia rozwojowe:

- Przygotowanie zbioru ofert inwestycyjnych,
- Udział w targach ofert inwestycyjnych.

Tereny inwestycyjne w Zabrzu prezentowane są za pomocą serwisu internetowego dlainwestora.um.zabrze.pl. Stworzony portal w łatwy i prosty sposób udostępnia ofertę inwestycyjną miasta Zabrze. Przedstawia on zabrzańskie tereny inwestycyjne wraz z wizualizacjami oraz materiałem filmowym.

Celem dalszego usprawnienia działań administracyjnych w zakresie obsługi inwestorów utworzono w Urzędzie Miejskim Biuro ds. Inwestorów, gdzie inwestorzy w jednym miejscu mają dostęp do kompleksowej informacji na temat możliwości inwestycyjnych w Zabrzu, mogą również liczyć na kompleksową obsługę swojej inwestycji jak również na współpracę i pomoc po zakończeniu procesu inwestycyjnego. Biuro ds. Inwestorów działa na zasadzie one stop shop, gdzie wszystkie sprawy związane z inwestowaniem w Zabrzu można załatwić w jednym miejscu.

Przedstawiciele Biura ds. Inwestorów w latach 2015 – 2016 brali udział w następujących imprezach konferencyjnych i targowych:

1. Europejski Kongres Gospodarczy
2. Property Forum Katowice
3. Forum Rynku Nieruchomości
4. Konferencje dot. Partnerstwa Publiczno-Prywatnego
5. Konferencje na temat Smart City
6. Spotkania typu B2B organizowane przez międzynarodowe i krajowe izby gospodarcze

C 2. Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości

Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości stanowi drugi cel strategiczny w ramach pierwszego priorytetu. Zawiera on następujące kierunki działań:

- Wspieranie tworzenia i rozwoju instytucji otoczenia biznesu poprzez przygotowanie oferty lokali użytkowych dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz wsparcie rozwoju systemu preferencyjnych kredytów i poręczeń przedsiębiorców,
- Kształtowanie aktywnych przedsiębiorczych postaw mieszkańców poprzez uczestnictwo w projektach wspierających przedsiębiorczość mieszkańców, usprawnienie działań administracyjnych służących rozwojowi przedsiębiorczości oraz system ulg w podatkach lokalnych skierowanych do przedsiębiorców oraz osób rozpoczynających działalność gospodarczą

Na rozwój lokalnej przedsiębiorczości ma wpływ szeroko rozumiane otoczenie biznesu: prawo i regulacje oraz ich egzekwowanie, system podatkowy, koszty pracy, dostępna infrastruktura drogowa, telekomunikacyjna, rynek finansowy, otoczenie instytucjonalne. W ramach niniejszego podrozdziału zostaną przedstawione informacje dotyczące działań miasta ukierunkowanych na rozwój lokalnej przedsiębiorczości. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego ukierunkowane zostały na:

1.) Wspieranie powstawania instytucji otoczenia biznesu

- *Przygotowanie oferty lokali użytkowych dla małych i średnich przedsiębiorstw:* na stronie internetowej zamieszczane są informacje nadsyłane przez Zarząd Budynków Mieszkaniowych – Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. oraz Jednostkę Obsługi Finansowej Gospodarki Nieruchomościami, a także prywatnych właścicieli dotyczące dostępnych lokali użytkowych.

- *Pomoc organizacyjna w tworzeniu nowych i rozwoju istniejących instytucji otoczenia biznesu:*

W marcu 2015 roku zostało podpisane porozumienie o współpracy Urzędu Miejskiego w Zabrzu i Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości. W dniu 10.06.2015r. nastąpiło oficjalne otwarcie Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości w Zabrzu

w lokalu, który został udostępniony przez Miasto Zabrze. W początkowym okresie działania AIP został przeprowadzony szereg szkoleń o tematyce związanej z szeroko pojętą przedsiębiorczością: „Zaplanuj swoją firmę. Jak zbudować model biznesowy?”, „Inwestowanie w nieruchomości” oraz „Tajniki wystąpień publicznych”. Przy współpracy AIP z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Zabrzu przeprowadzone zostało szkolenie dla doradców zawodowych pracujących w gimnazjach oraz szkołach średnich. Doradcy dowiedzieli się jak działają Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości, a także została im zaproponowana współpraca dotycząca promocji przedsiębiorczości oraz AIP wśród młodzieży szkolnej. Z innowacyjnej przestrzeni AIP firmy mogą korzystać przez 7 dni w tygodniu, 24 godziny na dobę. W 2015 roku w AIP preinkubowało się 10 firm, zainteresowanych działalnością w branżach: IT, projektowanie wnętrz, transport, szkolenia, tłumaczenia, fotografia, rękodzieło/sprzedaż detaliczna akcesoriów dla dzieci. W 2016 roku Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości w Zabrzu prowadził szkolenia m.in. „Formaty reklamowe w Social Media”.

Rada Gospodarcza

Zarządzeniem z dnia 7 kwietnia 2016 r. Prezydent Miasta powołała Radę Gospodarczą w celu zapewnienia udziału przedstawicieli środowiska gospodarczego w kształtowaniu polityki gospodarczej, a także w celu wspierania rozwoju przedsiębiorczości w Zabrzu. W dniach 21.04, 19.05, 21.06, 13.09 oraz 28.11 odbyły się posiedzenia członków Rady Gospodarczej, którzy reprezentują 18 zabrzańskich firm, zarówno jednoosobowych, jak i dużych przedsiębiorstw. Głównym celem powołania Rady jest udział przedstawicieli środowiska gospodarczego w kształtowaniu polityki gospodarczej, a także wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w Zabrzu. W trakcie kwietniowego spotkania członkowie Rady zapoznani zostali z działaniami zabrzańskiego samorządu dotyczącymi przedsiębiorców, m.in. zadaniami podejmowanymi przez Zabrzańskie Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości, Biuro ds. Inwestorów oraz Powiatowy Urząd Pracy w Zabrzu. Poznali też szczegóły Lokalnego Planu Rozwoju Przedsiębiorczości dla Miasta Zabrze na lata 2016-2020.

2.) Kształtowanie aktywnych przedsiębiorczych postaw mieszkańców

Uczestnictwo w projektach wspierających przedsiębiorczość mieszkańców:

Miasto Zabrze stale współpracuje z wieloma instytucjami i organizacjami, których działania skierowane są do przedsiębiorców oraz promuje je na swojej stronie internetowej. Ponadto Zabrzeńskie Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości pomaga przedsiębiorcom w pisaniu wniosków do funduszy unijnych. Dodatkowo do działań mających na celu wspieranie przedsiębiorczości zaliczyć można złożone wraz z partnerami następujące wnioski o dofinansowanie:

- projekt w ramach Działania 11.3 RPO WSL na lata 2014-2020 pn.: „Klucze do pracy - dostosowanie oferty kształcenia zawodowego w Zabrzu do zapotrzebowania rynku pracy”,
- projekt pn.: „Zabrzanki na start!”. Wniosek złożony przez Stowarzyszenie Wspierania Organizacji Pozarządowych MOST we współpracy z ZCRP w ramach RPO WSL na lata 2014-2020 Działanie 7.3. Wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej dla poddziałania: 7.3.3. Promocja samozatrudnienia,
- wniosek o dofinansowanie w ramach Poddziałania 9.1.5. Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Projekt ma na celu zwiększenie aktywności zawodowej 50 osób niepełnosprawnych, szczególnie Zabrze i okolic, poprzez realizację kompleksowego programu aktywizacji zawodowej dostosowanego do indywidualnych potrzeb i predyspozycji osób niepełnosprawnych oraz lokalnego rynku pracy,
- wniosek o dofinansowanie działań z zakresu przedsiębiorczości. Działania zostaną skierowane do uczniów 5 zabrzeńskich szkół ponadgimnazjalnych. Projekt obejmie około 100 uczniów, 10 nauczycieli przedsiębiorczości i ma się zakończyć konkursem wiedzy o biznesie,
- projekt opracowany przez Wydział Realizacji Projektów przy współpracy z ZCRP w ramach Poddziałania 7.3.1 RPO WSL na lata 2014-2020, przewiduje udzielenie wsparcia 34 osobom w wieku powyżej 30 lat zamierzającym rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej.

Zdjęcie 4. Siedziba ZCRP, ul. Powstańców Śląskich 3, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Dodatkowo ZCRP w ramach wspierania zabrzańskiej przedsiębiorczości zorganizowało:

- Konkursu: „Zabrzeński Biznesplan”. Celem konkursu jest zachęcenie mieszkańców do prowadzenia własnej działalności gospodarczej.
- Zabrzeński Festiwal Restauracji, którego podstawową zasadą jest współpraca zamiast konkurencji. Idea ta przyświeca zabrzańskim restauratorom, którzy wraz z Zabrzeńskim Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości podjęli się organizacji festiwalu kulinarnego. Wydarzenie stanowi formę pomocy zabrzańskim przedsiębiorcom z branży gastronomicznej, a zarazem promuje miasto.
- Program Karta Młodego Przedsiębiorcy jest realizowany przez Zabrzeńskie Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości w celu wsparcia młodych przedsiębiorców budujących swoje firmy na terenie Zabrze. Program oferuje młodym przedsiębiorcom ulgi i udogodnienia oferowane przez firmy i instytucje. Adresatami programu są osoby fizyczne do 35. roku życia prowadzące działalność gospodarczą w Zabrzu, posiadające wpis w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.
- Spotkania Biznesowe – spotkania w których uczestniczą przedstawiciele władz Miasta, instytucji otoczenia biznesu oraz przedsiębiorcy. Na spotkaniu

biznesowym w 2015r. przedstawione zostały plany rozwoju gospodarczego Miasta Zabrze oraz propozycje w zakresie wspierania rozwoju przedsiębiorczości w Zabrzu. Zaprezentowane zostały również działania ukierunkowane

na pozyskiwanie inwestorów dla Miasta Zabrze w mieście Zabrze. W 2016 r. w ramach Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości odbyło się spotkanie biznesowe o tematyce „Budowanie marki” – na przykładzie klubu piłkarskiego Górnik Zabrze. W wydarzeniu udział wzięło kilkudziesięciu przedsiębiorców, którzy mieli okazję do zaprezentowania własnej firmy, nawiązania kontaktów biznesowych, wymiany opinii i poglądów na tematy ważne dla dalszego rozwoju przedsiębiorczości w naszym mieście i regionie.

- Piknik w Rytmie Firmy - impreza wystawienniczo-handlową organizowaną corocznie przez Zabrzeńskie Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości, skierowaną do Przedsiębiorców reprezentujących różne branże. Impreza służy
- integracji środowiska przedsiębiorców z mieszkańcami Zabrze. Celem Pikniku jest promocja lokalnych producentów i ich produktów.
- Tydzień z Prawem w Zabrzu.

W dniach 22-26 czerwca 2015 roku odbył się cykl warsztatów „Tydzień z Prawem w Zabrzu” skierowany do młodych przedsiębiorców, zorganizowany we współpracy z Forum Młodych Przedsiębiorców Regionalnej Izby Gospodarczej w Katowicach. Spotkania były częścią wydarzeń realizowanych w ramach programu „Młody Przedsiębiorca w Nowoczesnym Mieście” i odbyły się w siedzibie Zabrzeńskiego Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości, które współorganizuje wydarzenie. „Tydzień z Prawem w Zabrzu” to cykl warsztatów prowadzony

przez specjalistów z zakresu prawa. Tematy, które zostały poruszone na spotkaniach to m.in.: własność intelektualna w działalności przedsiębiorstwa, zmiany przepisów w umowach konsumenckich, zabezpieczenie własnych interesów w kontaktach z kontrahentami oraz ochrona danych osobowych.

- Światowy Tydzień Przedsiębiorczości - jest to międzynarodowy projekt promujący świadomy rozwój, aktywną postawę wobec życia i podejmowanie biznesowych inicjatyw skierowany dla młodzieży. Od 2008 roku organizacje, instytucje i firmy, którym zależy na rozwijaniu przedsiębiorczości, organizują w 160 krajach świata bezpłatne szkolenia, warsztaty, debaty i konkursy

pomagające zdobyć wiedzę z zakresu zakładania i rozwijania własnej działalności gospodarczej.

W 2015r. w Zabrzu instytucje państwowe, prywatne i pozarządowe zorganizowały bezpłatne szkolenia i wykłady dla dzieci i młodzieży z zabrzańskich szkół. We współpracy z kilkunastoma partnerami wydarzenia zorganizowano serię kilkudziesięciu wykładów i lekcji przedsiębiorczości dla 600 uczniów ze szkół ogólnokształcących, sportowych, ekonomicznych, technicznych oraz gimnazjalnych. Podczas trwania ŚTP każdy uczestnik mógł poznać ofertę ZCRP i dowiedzieć się jak przy naszej pomocy stać się przedsiębiorcą. W listopada 2016 r. odbyła się inauguracja kolejnej edycji Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości w Zabrzu. Przez cały tydzień w siedzibie ZCRP odbywały się spotkania z młodzieżą typu „lekcja przedsiębiorczości”, w których łącznie uczestniczyło 281 uczniów z 10 szkół. W ramach obchodów ŚTP w Zabrzu została zorganizowana gra typu podchody o charakterze przedsiębiorczym - Przedsiębiorcza Gra Miejska.

- *Usprawnianie działań administracyjnych służących rozwojowi przedsiębiorczości:* zostało podpisane porozumienie z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, Urzędem Skarbowym oraz Powiatowym Urzędem Pracy w Zabrzu, na mocy którego pracownicy tych instytucji świadczą w siedzibie Zabrzeńskiego Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości usługi dla przedsiębiorców.

W ramach zadań związanych z rozwojem przedsiębiorczości ZCRP prowadzi szereg akcji promocyjnych, aby dotrzeć do jak największej liczby mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców. Odbywają się spotkania z przedstawicielami zabrzańskich firm, instytucjami otoczenia biznesu, organizacjami działającymi na rzecz przedsiębiorców oraz z przedstawicielami innych jednostek samorządu terytorialnego.

Dzięki nawiązywanym kontaktom możliwa jest wymiana doświadczeń i dobrych praktyk mających wpływ na rozwój przedsiębiorczości. Do zakresu działania Zabrzeńskiego Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości należy w szczególności:

- przyjmowanie i przesyłanie wniosków o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej,

- wydawanie dokumentów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej,
- wspieranie przedsiębiorców oraz osób planujących założenie działalności gospodarczej,
- udzielanie informacji o instrumentach wsparcia finansowego na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej,
- współpraca z organizacjami, przedsiębiorcami i innymi podmiotami w celu rozwoju przedsiębiorczości w mieście,
- tworzenie programów z zakresu pomocy przedsiębiorcom i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości,
- prowadzenie akcji promocyjno-informacyjnych dotyczących:
 - programów i innych działań skierowanych do przedsiębiorców,
 - promowania inicjatyw zmierzających do popularyzacji samozatrudnienia,
 - uczniów i studentów z zakresu możliwości prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek.
- organizacja wydarzeń promujących rozwój przedsiębiorczości w mieście,
- koordynacja działań związanych z organizacją szkoleń w ramach rozwoju przedsiębiorczości w mieście.

Tabela 7. Działalność gospodarcza w Zabrzu wg. danych ZCRP na lata 2014-2016

Raport działalności gospodarczej	2014	2015	2016
Założenie działalności gospodarczej	1011	928	925
Wykreślenie działalności gospodarczej	746	781	641
Wznowienie działalności gospodarczej	570	555	515
Zawieszenie działalności gospodarczej	1 020	969	923
Zmiany wpisów działalności gospodarczej	4 698	3 521	3 254

Źródło: ZCRP, Urząd Miejski w Zabrzu

Lokalny Plan Rozwoju Przedsiębiorczości dla Miasta Zabrze na lata 2016-2020 (LPRP) Celem głównym opracowania jest wskazanie jakie działania, w perspektywie do 2020 roku, mogą zostać podjęte, by rozwijać nowoczesną i konkurencyjną

gospodarkę wykorzystującą posiadane zasoby i atuty oraz by zwiększyć atrakcyjność gospodarczą Zabrza. Prace nad dokumentem rozpoczęły się w ubiegłym roku i polegały na przeprowadzeniu badania ankietowego, współpracy z instytucjami, organizacjami i innymi jednostkami, a także wydziałami Urzędu Miejskiego w Zabrzu oraz stałym uzgadnianiu zapisów dokumentu z wykonawcą. Ostateczna wersja LPRP została poddana konsultacjom społecznym, przedstawiona na komisjach Rady Miasta Zabrze, a następnie uchwalona przez Radnych. Obecnie przy współpracy z wyznaczonymi wydziałami, jednostkami miejskimi i innymi organizacjami trwają prace związane z opracowaniem kart projektów dla każdego projektu LPRP oraz harmonogramu działań. Do 2020 roku będą trwać prace nad działaniami wskazanymi przez Prezydenta Miasta do realizacji zgodnie z opracowanym harmonogramem.

Zdjęcie 5. Powiatowy Urząd Pracy w Zabrzu Pl. Krakowski 9, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

C 3. Wzmacnianie profilu gospodarczego miasta

Wzmacnianie profilu gospodarczego miasta stanowi trzeci cel strategiczny w ramach pierwszego priorytetu. Zawiera on następujące kierunki działań:

- Tworzenie warunków ułatwiających przedsiębiorcom kontakty regionalne i międzynarodowe
- Integrację środowisk gospodarczych poprzez uczestnictwo w inicjatywach klastrowych oraz wspieranie inicjatyw organizacji gospodarczych działających na terenie miasta
- Wzbogacanie profilu gospodarczego miasta

W ramach niniejszego podrozdziału zostaną przedstawione informacje dotyczące działań ukierunkowanych na wzmacnianie profilu gospodarczego miasta Zabrze. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego ukierunkowane zostały na:

1.) Tworzenie warunków ułatwiających przedsiębiorcom kontakty regionalne i międzynarodowe

Zabrzańskie Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości w ramach współpracy międzynarodowej udziela wszechstronnego wsparcia przedsiębiorcom działającym na terenie miasta przy pozyskiwaniu kontrahentów poza granicami naszego kraju. Miasto promuje wszystkie przedsięwzięcia, które mogą wspomóc przedsiębiorczość w naszym mieście i regionie. Wspomaga zabrzańskich przedsiębiorców w nawiązywaniu kontaktów międzynarodowych oraz udostępnia posiadane informacje. Kontakty regionalne i międzynarodowe ułatwia również funkcjonująca w Zabrzu instytucja doradcza, jaką jest Rada Gospodarcza. W skład Rady Gospodarczej wchodzi przedsiębiorcy, przedstawiciele organizacji gospodarczych oraz przedstawiciele nauki zajmujących się problematyką gospodarczą. Działalność ww. instytucji koncentruje się na strategii rozwoju miasta, stworzeniu przyjaznego klimatu dla inwestorów i mieszkańców oraz na aktywizacji gospodarczej miasta. Ponadto niniejszy cel strategiczny osiągnięty jest w oparciu o następujące przedsięwzięcia rozwojowe:

- Miasto Zabrze uczestniczyło w targach, forach a także innych imprezach o charakterze gospodarczym. Tematyka ww. wydarzeń dotyczyła najbardziej istotnych kwestii związanych rozwojem gospodarczym oraz społecznym.
- Miasto Zabrze aktywnie brało udział w targach inwestycyjnych nie tylko krajowych, ale również na arenie międzynarodowej. Wymagało to dużego przygotowania, nie tylko pod względem organizacyjnym, ale również promocyjnym.

Obecność na targach i promocja miasta jest ważnym elementem rozwoju gospodarczego i kreowania wizerunku miasta. Imprezy te to nie tylko ciekawe wydarzenia regionu, ale również szansa na wymianę doświadczeń i poglądów. Dla organizacji promocji terenów inwestycyjnych Miasto korzystało z programów wsparcia finansowego regionalnego, a także unijnego.

2.) Integracja środowisk gospodarczych

Dla rozwoju gospodarczego Miasta duże znaczenie ma integracja środowisk gospodarczych poprzez przynależność do Zabrzeńskiej Izby Przemysłowo – Handlowej, Cechu Rzemieślników Małej i Średniej Przedsiębiorczości oraz Pracodawców, czy też Zabrzeńskiego Stowarzyszenia Kupieckiego. Wymienione wyżej stowarzyszenia i organizacje reprezentują interesy gospodarcze zrzeszonych w nich podmiotów, prowadzą działalność szkoleniową, kształtują oraz upowszechniają zasady etyki działalności gospodarczej. Dla swoich członków, we współpracy z Miastem, pełnią również rolę opiniotwórczą, organizacyjną, a także promocyjną. Ponadto angażują się w działania na rzecz społeczno – kulturalnego rozwoju Zabrze.

Klastry odgrywają ważną rolę w zakresie rozwoju gospodarczego oraz innowacyjności. Skupiają firmy, jednostki, organizacje, władze publiczne, które chcą ze sobą współpracować dla osiągnięcia wspólnego celu i korzyści.

- Klaster Kultury i Turystyki Przemysłowej
Przedsięwzięcie prowadzi Zabrzeńskie Stowarzyszenie Kopalnia Sztuki. Klaster ma na celu rozwój powiązań między właścicielami obiektów, które znajdują się na Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego, firmami działającymi w branży turystycznej i kulturalnej, uczelniami wyższymi oraz jednostkami naukowo - badawczymi. Współpraca Klastra polega

na kreowaniu innowacyjnych, konkurencyjnych i kompleksowych produktów z zakresu turystyki przemysłowej i turystyki kulturowej.

– Śląski Klaster Kultury, Turystyki i Rekreacji

Klaster jest oparty na współpracy podmiotów świadczących usługi w zakresie turystyki, kultury i rekreacji przy współpracy branż usług okołoturystycznych, doradczych, firm działających w obszarze eventów, promocji i marketingu a także sfery B+R, instytucji otoczenia biznesu i uczelni wyższych. Współpraca ta opiera się na transferze wiedzy, technologii i rozwiązań innowacyjnych członków Klastra. W 2016 Klaster wsparł w zakresie organizacji i promocji przedsięwzięcie: Rozbudowa Kolekcji Sztuki Nieprofesjonalnej w zbiorach Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu.

– Klaster MedSilesia – Śląska Sieć Wyrobów Medycznych

Klaster jest jednym z 16 Krajowych Klastrow Kluczowych. Krajowy Klaster Kluczowy jest skupiskiem firm, instytucji, placówek naukowych, który ma duże znaczenie dla gospodarki kraju i konkurencyjności na arenie międzynarodowej. W skład klastra MedSilesia wchodzi m.in.: Fundacja Rozwoju Kardiochirurgii, Politechnika Śląska (Wydział Inżynierii Biomedycznej w Zabrzu), Kardio-Med Silesia, Instytut Techniki i Aparatury Medycznej ITAM w Zabrzu, Katowicka SSE S.A., Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach.

– Innowacyjny Śląski Klaster Czystych Technologii Węglowych

Innym Klastrem, do którego należy zabrzański Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla, jest Innowacyjny Śląski Klaster Czystych Technologii Węglowych. Celem przedsięwzięcia jest wzmocnienie współpracy pomiędzy przemysłem węglowo-energetycznym, przedsiębiorcami, sektorem związanym z badaniami i rozwojem oraz władzami samorządowymi. Klaster dąży do przyspieszenia procesu przemian, rozwoju gospodarki oraz podniesienie konkurencyjności regionu na rynku krajowym i międzynarodowym w zakresie bezpiecznej i ekologicznej produkcji energii.

3.) Wzbogacenie profilu gospodarczego miasta

Miasto Zabrze bierze udział w tworzeniu infrastruktury technicznej oraz przestrzeni publicznej. Wzmacnia współpracę naukowo-biznesową oraz wspiera przedsiębiorczość i innowacje. Ponadto Miasto Zabrze dąży do zwiększenia napływu kapitału zewnętrznego poprzez zlokalizowaną w Zabrzu Specjalną Strefę Ekonomiczną. Specjalna Strefa Ekonomiczna to szansa m.in. na zwiększenie aktywności gospodarczej i zmniejszenie poziomu bezrobocia.

"Zabrzańskie Ateny" to wyróżnienie przyznawane przez Prezydenta Miasta, które trafia do osób, instytucji i firm przyczyniających się do umacniania wizerunku Zabrza jako ośrodka nauki, medycyny i innowacyjnej gospodarki. Wyróżnienia "Zabrzańskie Ateny" są wyrazem uznania za podejmowane wyzwania przyczyniające się do zrównoważonego rozwoju Zabrza i województwa śląskiego. Tradycyjnie wręczane są w dwóch kategoriach: „Medycyna i Nauka” oraz „Gospodarka i Przedsiębiorczość”. Wyróżnienie wręczono po raz pierwszy w 2012 roku z okazji 90. rocznicy nadania Zabrzu praw miejskich.

Zdjęcie 6. Statuetki "Zabrzańskie Ateny", źródło: um.zabrze.pl

C 4. Transfer nowych technologii oraz dostęp do informacji gospodarczej

Transfer nowych technologii oraz dostęp do informacji gospodarczej stanowi czwarty cel strategiczny w ramach priorytetu Środowisko Gospodarcze. Zawiera on następujące kierunki działań:

- Wspieranie przedsięwzięć innowacyjnych Integrację środowisk gospodarczych poprzez uczestnictwo w przedsięwzięciach innowacyjnych
- Tworzenie warunków do kooperacji podmiotów działających w branży medycznej -Projekt BioMedTech.

W ramach niniejszego podrozdziału zostaną przedstawione informacje dotyczące działań ukierunkowanych na transfer nowych technologii oraz dostęp do informacji gospodarczej. Charakter gospodarczy Miasta ulega zmianom i kierowany jest w stronę rozwoju nowoczesnych technologii. W mieście działają znane i cenione, także poza granicami kraju ośrodki naukowe:

- Wydział Śląskiego Uniwersytetu Medycznego;
- Śląskie Centrum Chorób Serca;
- Wydział Politechniki Śląskiej;
- Instytut Techniki i Aparatury Medycznej;
- Fundacja Rozwoju Kardiochirurgii im. Prof. Zbigniewa Religi;
- Instytut Podstaw Inżynierii Środowiska PAN;
- Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla;
- Centrum Chemii Polimerów PAN
- Śląski Park Technologii Medycznych Kardio-Med Silesia;

W latach 2008 - 2016 w celu realizacji założeń *Strategii* realizowano w tym temacie m.in. następujące zadania:

1. Przebudowa i modernizacja bloków operacyjnych z centralną sterylizacją i pomieszczeniami towarzyszącymi wraz z dostawą niezbędnego wyposażenia,
2. Budowa Centrum Zdrowia Matki i Dziecka - szpital miejski,
3. Modernizacja Szpitala Rejonowego,

4. Modernizacja Klinicznego Oddziału Kardiologii w SP ZOZ Szpital Specjalistyczny w Zabrzu,
5. Budowa Zabrzeńskiej Szerokopasmowej Sieci Światłowodowej – etap II i III - wraz z punktem hot-spot,
6. Budowa Zabrzeńskiej Szerokopasmowej Sieci Bezprzewodowej.
7. Budowa Śląskiego Parku Technologii Medycznych Kardio-Med Silesia
8. Utworzenie Centrum Aktywności Cyfrowej w Zabrzu

Kardio-Med Silesia to powołana przez Urząd Miasta Zabrze, Fundację Śląskiego Centrum Chorób Serca oraz Fundację Rozwoju Kardiochirurgii spółka, której celem jest prowadzenie prac naukowo-badawczych oraz działań na rzecz inicjowania, rozwoju i transferu nowych rozwiązań związanych z nauką, medycyną, bioinżynierią, bioinformatyką do gospodarki. W ramach KMS powstał Śląski Park Technologii Medycznych Kardio-Med Silesia

Zdjęcie 7. Kardio-Med Silesia ul. Marii Skłodowskiej-Curie 10C, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Śląski Park Technologii Medycznych Kardio-Med Silesia w Zabrzu (KMS) to Centrum Nowych Technologii i miejsce prac naukowo-badawczo-wdrożeniowych nad innowacyjnymi projektami: w medycynie, biotechnologii i Healthcare. W ramach stworzonej infrastruktury Śląskiego Parku Technologii Medycznych KMS powstała

przestrzeń oraz korzystne warunków dla rozwoju nauki i innowacyjnych technologii, wspierania nowych inicjatyw służących wzrostowi przedsiębiorczości. Dla realizacji tych działań w Śląskim Parku KMS powołane zostały następujące jednostki zadaniowe:

- Laboratorium i Centrum Telemedyczne;
- Centrum Rozwoju Technologii Medycznych;
- Laboratorium Medycyny Regeneracyjnej i Izolowanych Tkanek i Narządów;
- Laboratorium Genomiki,
- Bank Tkanek i Komórek;
- Laboratorium Testowo-Wdrożeniowe Nowych Technologii i Rozwiązań Medycznych;
- Laboratorium Zagrożeń Środowiskowych i Cywilizacyjnych;
- Laboratorium Izolowanych Organów;
- Blok Operacyjny;
- Centrum Badań Klinicznych – Zespół Poradni KMS.

W ramach stworzonej infrastruktury Śląskiego Parku Technologii Medycznych KMS istnieje możliwość realizacji badań przedklinicznych i klinicznych w obszarach: kardiologii, kardiologii interwencyjnej, kardiochirurgii, genetyki, onkologii, diabetologii, geriatry oraz obszarze chorób środowiskowych i cywilizacyjnych. Funkcjonujące w Kardio-Med Silesia Centrum Telemonitoringu daje możliwość realizacji zdalnego monitoringu medycznego przy wykorzystaniu certyfikowanych urządzeń i platform Healthcare dla: chorób sercowo-naczyniowych, neurologiczno-udarowych, diabetologicznych, Pacjentów Wiek Podeszłego (65+), rehabilitacji oraz konsultacji telemedycznej. W ramach projektów badawczych realizowanych w KMS postawiają przy współpracy naukowców-lekarzy-inżynierów-biznesu nowe innowacyjne rozwiązania dedykowane do masowego wykorzystywania dla e-Zdrowia i m-Zdrowia.

Centrum Czystych Technologii Węglowych

to innowacyjne laboratoria badawcze powstałe w ramach wspólnego przedsięwzięcia inwestycyjnego Instytutu Chemicznej Przeróbki Węgla (IChPW) z Zabrze oraz Głównego Instytutu Górnictwa (GIG) w Katowicach. Inwestycja została sfinansowana ze środków Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, lata 2007-2013. Powstałe laboratoria utworzyły unikatowy ośrodek naukowy,

który prowadzi prace badawczo-rozwojowe ukierunkowane na rozwój know-how dla komercjalizacji innowacyjnych Czystych Technologii Węglowych (CTW). Na infrastrukturę badawczą CCTW składają się laboratoria oraz instalacje demonstracyjne dzięki którym Centrum realizuje badania podstawowe, prace badawczo-rozwojowe oraz demonstracyjne dotyczące perspektywicznych technologii wykorzystania węgla.

BioMedTech to sukcesywnie rozwijany projekt, za którym kryją się obecnie dwa przedsięwzięcia. Są to:

- Międzynarodowa Konferencja BioMedTech Silesia – pełni ona funkcję wymiany wiedzy i doświadczeń hobbystów i profesjonalistów, uczniów i naukowców zajmujących się technicznymi, biologicznymi i medycznymi aspektami ratowania ludzkiego życia i zdrowia.
- Sieć Centrów Doskonałości BioMedTech Silesia – głównym celem działania Sieci jest zwiększenie wykorzystania wyników badań naukowych w zakresie biotechnologii oraz nauk biomedycznych.

W skład Sieci Centrów Doskonałości BioTechMed Silesia wchodzi:

- Centrum Doskonałości Polimery 2000+ (Centrum Materiałów Polimerowych i Węglowych PAN w Zabrze)

Zdjęcie 8. Centrum Materiałów Polimerowych i Węglowych PAN w Zabrze, ul. Marii Skłodowskiej-Curie 34, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Centrum Doskonałości Działu Badawczego COI (Centrum Doskonałości Działu Badawczego Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie Oddział w Gliwicach)
- Centrum Doskonałości Badań i Nauczania Biologii Molekularnej Macierzy i Nanotechnologii (Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach)
- Centrum Doskonałości Nowych Technologii na Rzecz Leczenia Chorób Serca „ProCordis” (Fundacji Rozwoju Kardiochirurgii w Zabrze)
- Katedra Automatyki AGH, Kraków.
- Stowarzyszenie „Centrum Edukacji Środowiskowej”
- Instytut Techniki i Aparatury Medycznej „ITAM”

24 kwietnia 2015r. odbyła się XII konferencja naukowa „BioMedTech Silesia”, poświęcona postępom bioinżynierii i biotechnologii medycznej, a dzień później miały miejsce warsztaty chirurgiczne, gdzie młodzi ludzie pod okiem fachowców poznawali tajniki chirurgii. W konferencji uczestniczyło ponad 200 osób. Wydarzenie to stanowiło okazję do wymiany doświadczeń hobbystów i profesjonalistów, uczniów, seniorów i naukowców, którzy zajmują się tematyką bioinżynierii i biotechnologii medycznej oraz technicznymi, biologicznymi i medycznymi aspektami ratowania ludzkiego życia i zdrowia. 8 kwietnia 2016r. miała miejsce XIII konferencja BioMedTech Silesia poświęcona postępom bioinżynierii i biotechnologii medycznej, a w szczególności tematom związanym z kondycją ludzkiego organizmu i nowoczesnymi, różnorodnymi sposobami ochrony zdrowia. Odbyła się również uroczysta, retrospektywna sesja nawiązująca do przypadających w tym roku 25 urodzin Fundacji Rozwoju Kardiochirurgii. Ze względu na ogromne zainteresowanie wydarzenie zostało podzielone na dwie odbywające się równolegle sesje: profesjonalna i junior. Jak co roku konferencji towarzyszyły warsztaty chirurgiczne skierowane do młodych ludzi – gimnazjalistów, licealistów i studentów.

Tabela 8. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Priorytetu P1. Środowisko gospodarcze - na lata 2012-2016

Priorytet P1. Środowisko gospodarcze						
Wskaźniki monitoringu i ewaluacji (efekty)	Nr wskaźnika	2012	2013	2014	2015	2016
C 1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej miasta na rzecz wzrostu potencjału zatrudnienia						
liczba przygotowanych ofert inwestycyjnych (szt.)	W.1	0	8	9	48	41
liczba targów, na których prezentowano oferty inwestycyjne (szt.)	W.2	4	4	3	3	3
powierzchnia objęta ofertami inwestycyjnymi (ha)	W.3	0	0	248	248	248
liczba utworzonych miejsc pracy (szt./rok)	W.7	213	128	bd.	72	75
liczba utworzonych miejsc pracy dla osób z wyższym wykształceniem (szt./rok)	W.8	75	45	bd.	9	8

wartość inwestycji związana z uzbrojeniem terenów inwestycyjnych (PLN/rok)	W.9	0,00	278 676,60	4 330 000,00	56 035 126	-
długość sieci drogowej powstałej na potrzeby skomunikowania terenów inwestycyjnych (km)	W.12	bd	bd	7,27	8,08	-
wydatki związane z budową sieci drogowej powstałej na potrzeby skomunikowania terenów inwestycyjnych (PLN/rok)	W.14	0,00	278 676,60	1 370 000,00	54 887 624,79	-
wielkość podatku dochodowego od osób prawnych (PLN/rok)	W.15	6 360 000,00	5 010 000,00	4 510 000,00	6 788 066	5 783 088
wielkość podatku dochodowego od osób prawnych (dynamika zmian %)		75,77%	78,78%	89,89%	150,51%	85,19%
wielkość podatku od nieruchomości płaconego przez osoby prawne (PLN /rok)	W.16	66 086 679,58	66 792 765,12	70 420 001,48	79 362 823,74	72 348 096
wielkość podatku od nieruchomości płaconego przez osoby prawne (dynamika zmian %) (podane wartości stanowią różnicę w stosunku do roku bazowego 49 241 136,63 PLN/rok)		16 845 542,95 25,19%	17 551 628,49 26,28%	21 178 864,85 30,08%	30 121 687,11 37,95%	23 106 959,37 31,94%

liczba porad i usług udzielonych przez miasto w zakresie obsługi inwestorów (szt./rok)	W.17	170	180	170	60	60
liczba projektów na rzecz rynku pracy aktywnie wspieranych przez miasto (szt./rok)	W.21	7	10	bd.	12	3
C 2. Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości						
liczba firm korzystających z usług inkubatora przedsiębiorczości (szt./rok)	W.22	-	-	-	9	11
liczba miejsc pracy utworzona przez firmy korzystające z inkubatora przedsiębiorczości (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)	W.23	-	-	-	2	5
dynamika tworzenia firm sektora MŚP (liczba firm od 2012 r.)	W.24	1 157	981	1 011	928	925
liczba porad i usług udzielonych przez miasto w zakresie obsługi firm sektora MŚP (szt./rok)	W.26	bd	23 137	15 631	12903	18337

C 3. Wzmacnianie profilu gospodarczego miasta						
liczba osób uczestniczących w imprezach, targach, konferencjach, seminariach, wystawach realizowanych w mieście na rzecz sektora MŚP (szt./rok)	W.27	bd	10 841	9 719	10000	10500
liczba inicjatyw/projektów na rzecz sektora MŚP wspieranych/realizowanych przez miasto (szt./rok)	W.28	bd	14	14	20	28
wielkość powierzchni przeznaczonej na potrzeby Centrum Logistycznego (ha)	W.30	5	5	5	5	5
C 4. Transfer nowych technologii oraz dostęp do informacji gospodarczej						
liczba inicjatyw/projektów w zakresie innowacyjności i transferu technologii wspieranych/realizowanych przez miasto (szt./rok)	W.32	3	3	2	2	2

Źródło: PUP Zabrze, Urząd Miejski w Zabrzu, ZCRP, Biuro ds. Inwestorów

KIERUNEK ROZWOJU – NOWOCZESNE SPOŁECZEŃSTWO MIEJSKIE **(Priorytet 2)**

„Nowoczesne społeczeństwo miejskie” zakłada realizację przedsięwzięć rozwojowych w ramach kierunków działań odnoszących się do następujących aktywności: poprawa bezpieczeństwa w zagrożonych dzielnicach, wzrost znajomości języków obcych, umiejętności w zakresie obsługi Internetu, rozwijanie zainteresowań lokalną tradycją, racjonalizacja kierunków kształcenia, wspieranie rozwoju szkół wyższych, podniesienie standardu funkcjonowania placówek edukacyjnych, tworzenie różnorodnej oferty kulturalnej oraz warunków dla rozwoju działalności kulturalnej, poprawa atrakcyjności i użyteczności urządzeń i obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz tworzenie nowych urządzeń tego typu, modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych, przywrócenie świetności zabytkowych zasobów mieszkaniowych, restrukturyzacja zarządzania lokalnymi zasobami mieszkaniowymi; poprawa skuteczności zaangażowania w rozwiązywanie problemów społecznych oraz zapobieganie marginalizacji społecznej; zapewnienie dostępu do Internetu i wykorzystanie technologii ICT (technologie informacyjno-komunikacyjne).

Tabela 9. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla priorytetu P2: „Nowoczesne społeczeństwo miejskie”

Priorytet P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie	
Cele strategiczne	Wskaźniki monitoringu i ewaluacji
C 5. Poprawa bezpieczeństwa	<ul style="list-style-type: none">• liczba kamer monitoringu wizyjnego (szt., zbiorczo szt. od 2008 r.)• liczba przestępstw (szt./rok)• wydatki miasta w zakresie poprawy bezpieczeństwa (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• wykrywalność przestępstw (%)• wpływy do budżetu miasta z tytułu kar za akty wandalizmu (tys. zł/rok)• nakłady na naprawę zdewastowanych urządzeń (tys. zł/rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba osób zajmujących się tzw. „szybką interwencją” (osoby/rok, zbiorczo od 2008 r.)
C 6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	<ul style="list-style-type: none">• wydatki miasta w zakresie organizacji zajęć pozalekcyjnych (mln PLN/rok)• liczba osób uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych (osoby/rok)• rodzaje zajęć pozalekcyjnych (szt./rok)• liczba młodzieży kontynuującej naukę w szkołach średnich w relacji do całkowitej liczby młodzieży (%)

	<ul style="list-style-type: none">• liczba kierunków kształcenia na poziomie szkolnictwa ponadgimnazjalnego (szt./rok)• liczba inicjatyw/projektów w zakresie profili kształcenia szkół wyższych wspieranych przez miasto (szt./rok)• wydatki miasta związane z unowocześnieniem bazy dydaktycznej (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)• wydatki miasta związane z budową nowych szkół (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)
C 7. Rozwój różnych form i aktywności kulturalnych mieszkańców	<ul style="list-style-type: none">• liczba imprez kulturalnych (szt./rok)• uczestnicy imprez kulturalnych (osoby/rok)• liczba podmiotów sektora i przemysłów kultury (szt./rok)• wydatki miasta wspierające aktywność instytucji kulturalnych (mln PLN/rok)• liczba konkursów / inicjatyw / projektów wspierających działalność kulturalną wśród młodzieży (szt./rok)• wydatki związane z adaptacją zasobów komunalnych dla potrzeb działalności kulturalnej (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)• wydatki związane z budową nowych siedzib dla instytucji kulturalnych (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)
C 8. Aktywizacja sportowo-rekreacyjna mieszkańców	<ul style="list-style-type: none">• liczba imprez sportowych, rekreacyjnych (szt./rok)• liczba uczestników imprez sportowych, rekreacyjnych (tys. osób/rok)• wydatki miasta związane z organizacją imprez sportowych, rekreacyjnych (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)• wielkość wsparcia sponsorów związana z organizacją imprez sportowych, rekreacyjnych (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)• wydatki miasta związane z remontami i modernizacją obiektów sportowych, rekreacyjnych (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)• wielkość kubatury, powierzchni urządzeń sportowo-rekreacyjnych wyremontowanych / zmodernizowanych (m³/rok, m²/rok, zbiorczo m³/rok, m²/rok od 2008 r.)• długość utworzonych ścieżek rowerowych (km/rok, zbiorczo km od 2008 r.)• liczba utworzonych parków aktywnej rekreacji dla dzieci i młodzieży (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)
C 9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	<ul style="list-style-type: none">• liczba wyremontowanych / zmodernizowanych komunalnych lokali mieszkalnych (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)• wydatki miasta związane z remontami / modernizacjami komunalnych lokali mieszkalnych (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)• liczba osób zamieszkałych w wyremontowanych / zmodernizowanych komunalnych lokalach mieszkalnych (osoby/rok, zbiorczo osoby od 2008 r.)• liczba odnowionych zasobów mieszkaniowych mieszczących się w obiektach zabytkowych (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)• wydatki miasta związane z odnową zabytkowych zasobów mieszkaniowych (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)• liczba sprywatyzowanych komunalnych lokali mieszkalnych (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)• liczba osób zamieszkujących sprywatyzowane komunalne lokale mieszkalne (osoby/rok, zbiorczo osoby od 2008 r.)

C 10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej	<ul style="list-style-type: none">• liczba projektów / inicjatyw organizacji pozarządowych na rzecz pomocy społecznej wspieranych przez miasto (szt./rok, zbiorczo szt. od 2008 r.)• liczba osób objętych projektami / inicjatywami organizacji pozarządowych na rzecz pomocy społecznej wspieranych przez miasto (osoby/rok, zbiorczo osoby od 2008 r.)• liczba wypłacanych zasiłków socjalnych (szt./rok)• przeciętna wartość zasiłku socjalnego (zł/osobę)• wydatki miasta związane z pomocą społeczną (mln PLN/rok, dynamika od 2007 r.)• szacunkowa liczba osób podlegających wykluczeniu społecznemu (tys. osób/rok, dynamika od 2007 r.)• szacunkowa liczba dzieci i młodzieży znajdujących się w rodzinach zagrożonych patologią społeczną (tys. osób/rok, dynamika od 2007 r.)• szacunkowa liczba osób żyjących poniżej minimum socjalnego (tys. osób/rok, dynamika od 2007 r.)• liczba urządzeń poprawiających dostępność obiektów publicznych dla osób niepełnosprawnych (szt./rok)• liczba przebudowanych / wyremontowanych budynków ochrony zdrowia (szt.)• powierzchnia przebudowanych / wyremontowanych budynków ochrony zdrowia (m²)• liczba zakupionego sprzętu medycznego (szt.)
C 11. Kształtowanie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego	<ul style="list-style-type: none">• liczba użytkowników nowo wybudowanej sieci internetowej (tys. osób/rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba punktów publicznego dostępu do sieci internetowej• liczba punktów bezprzewodowego dostępu do sieci internetowej• skrócenie czasu obsługi interesantów (%)• ilość/wzrost/ usług typu „informacja” powstałych w wyniku realizacji projektów usług publicznych on-line oraz udostępniania zasobów bibliotecznych, muzealnych, archiwalnych, itp. (szt./rok, %)• ilość/wzrost/ usług typu „interakcja” powstałych w wyniku realizacji projektów usług publicznych on-line oraz udostępniania zasobów bibliotecznych, muzealnych, archiwalnych, itp. (szt./rok, %)• ilość/wzrost/ usług typu „interakcja dwukierunkowa” powstałych w wyniku realizacji projektów usług publicznych on-line oraz udostępniania zasobów bibliotecznych, muzealnych, archiwalnych, itp. (szt./rok, %)• ilość/wzrost/ usług typu „transakcja” powstałych w wyniku realizacji projektów usług publicznych on-line oraz udostępniania zasobów bibliotecznych, muzealnych, archiwalnych, itp. (szt./rok, %)• ilość wdrożonych systemów zarządzania informacją w JST (szt.)• ilość wdrożonych systemów elektronicznej archiwizacji dokumentów w JST (szt.)• ilość wdrożonych systemów elektronicznego obiegu dokumentów w JST (szt.)

Źródło: Urząd Miejski w Zabrzu

C 5. Poprawa bezpieczeństwa

Poprawa bezpieczeństwa stanowi piąty cel strategiczny i wchodzi w skład Priorytetu: Nowoczesne społeczeństwo miejskie. Wskazany cel strategiczny realizowany jest poprzez:

- Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa w najbardziej zagrożonych dzielnicach z wykorzystaniem monitoringu wizyjnego najbardziej niebezpiecznych obszarów miasta,
- Przeciwdziałanie wandalizmowi, szybka interwencja , egzekwowanie kar, naprawianie zdewastowanych urządzeń miejskich,
- Współpraca z policją, Program „Razem bezpiecznie”.

1.) Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa w najbardziej zagrożonych dzielnicach

Monitoring Wizyjny Miasta Zabrze, w skrócie MWMZ, został zdefiniowany jako system mający na celu poprawę bezpieczeństwa publicznego za pomocą obserwacji przestrzeni publicznej i zdarzeń zachodzących na terenie miasta Zabrze oraz ich rejestracji za pomocą kamer i innych urządzeń technicznych, prowadzący do wzrostu poczucia bezpieczeństwa Dla skoordynowania wszystkich prac głównie tych planowanych, związanych z budową kolejnych etapów rozwoju Monitoringu Wizyjnego Miasta Zabrze powstała „Koncepcja Monitoringu Wizyjnego Miasta Zabrze na lata 2010 - 2016”. W dokumencie tym określono niezbędne mechanizmy organizacyjno-techniczne dotyczące m.in. prac projektowych, sprzętu, sieci światłowodowych i lokalizacji kamer. Zgodnie ze wstępnymi założeniami, monitoringiem wizyjnym obejmowane są etapowo miejsca uznane za niebezpieczne, ze szczególnym uwzględnieniem ciągów komunikacji pieszej, skrzyżowań o dużym natężeniu ruchu, placów, miejsc użyteczności publicznej i innych. Nadzorem monitoringu wizyjnego objęte są:

- miejsca publiczne wskazane przez służby mundurowe i jednostki miejskie jako szczególnie niebezpieczne,
- mienie publiczne narażone na dewastację i niszczenie,
- ulice i skrzyżowania strategiczne dla ruchu drogowego.

Miejsca te są typowane w drodze wspólnych uzgodnień władz miasta z przedstawicielami służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek publiczny oraz przedstawicielami zainteresowanych jednostek miejskich i zewnętrznych. W roku 2016 r rozpoczęto prace związane z III etapem rozbudowy MWMZ co stanowi ok 12% stanu realizacji koncepcji. Na dzień 31.12.2016 r. w ramach miejskiego monitoringu funkcjonowało 28 kamer (w roku 2015 24 kamery) oraz Centrum Nadzoru Wizyjnego, które wyposażone jest w dwa stanowiska obserwacyjne. Obsługa ma do dyspozycji 16 monitorów podglądowych umożliwiających obserwację obrazu ze wszystkich kamer. Monitoring jest obsługiwany w systemie całodobowym, co pozwala na stałe dozоровanie rejonów, w których zainstalowano kamery. System pozwala kontrolować kamery manualnie lub ustawić je na wcześniej zaprogramowane „trasy”. System posiada także tryb nocny umożliwiający obserwację miejsc słabo oświetlonych. Stały podgląd ze wszystkich kamer posiadają również dyżurni Komendy Miejskiej Policji oraz Straży Miejskiej. Kamery monitoringu zlokalizowane są głównie w samym centrum miasta (18 kamer) oraz w pięciu z osiemnastu dzielnic miasta (Biskupice - 3 kamery, Mikulczyce - 2, Rokitnica 1 kamera, Maciejów 1 kamera oraz Osiedle Kopernika 3 kamery). Ponadto na terenie miasta Zabrze, w ramach odrębnego systemu, monitorowany jest wizyjnie zieleniec u zbiegu ulic 3 Maja i Św. Floriana. Monitoring wizyjny umożliwia, m.in.:

- prowadzenie działań prewencyjnych,
- wykrywanie i przeciwdziałanie aktom noszących znamiona przestępstw,
- obserwację warunków pogodowych,
- nadzór nad infrastrukturą komunalną,
- kontrolę warunków ruchu ulicznego.

Tabela 10. Wyniki działań Straży Miejskiej w Zabrzu związane z monitoringiem wizyjnym

Lp.	UJAWNIONE WYKROCZENIA	ROK	
		2015	2016
1	Pouczenie	25	26
2	Mandat karny	26	8
3	Sąd Rejonowy	1	0
4	Przekazano innym	21	24
5	Zgłoszenie niepotwierdzone	63	55
SUMA		136	113

Źródło: Straż Miejska w Zabrzu

Na podstawie ustawy o samorządzie powiatowym, zarządzeniem Prezydenta Miasta Zabrze, funkcjonuje w mieście Komisja Bezpieczeństwa i Porządku Miasta Zabrze.

Do zadań komisji należy:

- Ocena zagrożeń porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli na terenie powiatu,
- Opiniowanie pracy Policji i innych powiatowych służb, inspekcji i straży, a także jednostek organizacyjnych wykonujących na terenie powiatu zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli,
- Przygotowywanie projektu powiatowego programu zapobiegania przestępczości oraz porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli,
- Opiniowanie projektów innych programów współdziałania Policji i innych powiatowych służb, inspekcji i straży oraz jednostek organizacyjnych wykonujących na terenie powiatu zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli,
- Opiniowanie projektu budżetu powiatu
- Opiniowanie projektów aktów prawa miejscowego i innych dokumentów w sprawach związanych z wykonywaniem zadań

W skład komisji bezpieczeństwa i porządku wchodzi:

- Prezydent Miasta Zabrze – przewodniczący Komisji;
- Dwóch radnych delegowanych przez Radę Miasta;
- Trzy osoby powołane przez Prezydenta Miasta spośród osób wyróżniających się wiedzą o problemach będących przedmiotem prac komisji oraz cieszących się wśród miejscowej społeczności osobistym autorytetem i zaufaniem publicznym, w szczególności przedstawicieli samorządów gminnych, organizacji pozarządowych, pracowników oświaty, a także instytucji zajmujących się zwalczaniem zjawisk patologii społecznych i zapobieganiem bezrobociu;
- Dwóch przedstawicieli delegowanych przez Komendanta Miejskiego Policji;
- Prokurator wskazany przez właściwego Prokuratora Okręgowego;
- Przedstawiciel Straży Miejskiej oraz przedstawiciel Państwowej Straży Pożarnej, którzy uczestniczą w pracach komisji z głosem doradczym;
- Sekretarz Komisji

2.) Współpraca z Policją

Zdjęcie 9. Komenda Miejska Policji w Zabrzu przy ul. 1 Maja 10, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Na terenie podległym Komendzie Miejskiej Policji w Zabrzu (KMP) przy ul. 1 Maja 10, znajduje się 5 komisariatów:

- Komisariat Policji I w Zabrzu (KP I), ul. 3 Maja 53 – dzielnica Centrum Południe,

Zdjęcie 10. Budynek I Komisariatu Policji przy ul. 3 Maja 53, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Komisariat Policji II w Zabrzu (KP II), ul. Trocera 36 - dzielnica Centrum Północ,

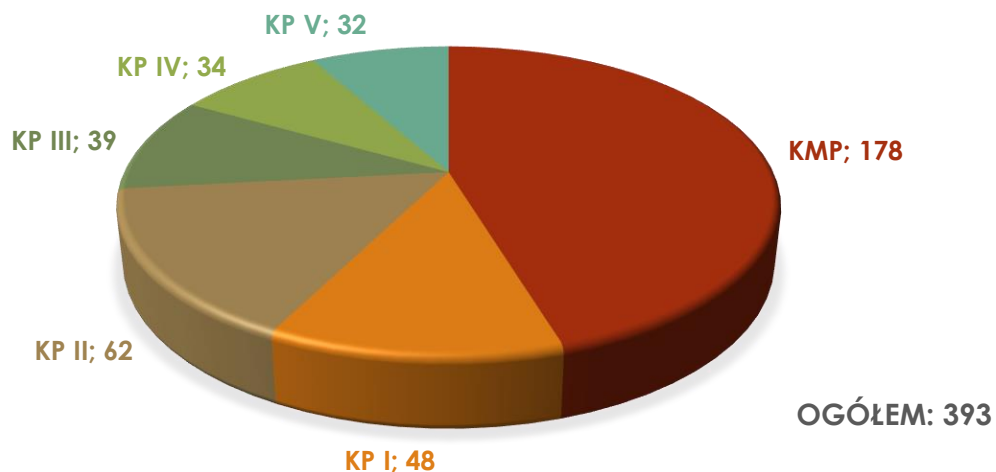

Zdjęcie 11. Budynek II Komisariatu Policji przy ul. ul. Trocera 36, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

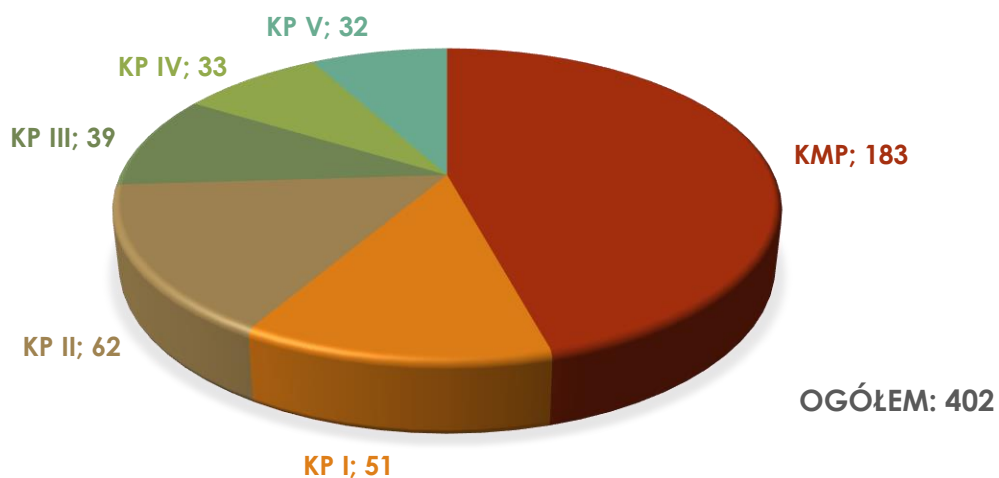
- Komisariat Policji III w Zabrzu (KP III), ul. Wolności 438 – dzielnica Zaborze Północ,
- Komisariat Policji IV w Zabrzu (KP IV), ul. Tarnopolska 73 – dzielnica Mikulczyce,
- Komisariat Policji V w Zabrzu (KP V), ul. Krakowska 11 – dzielnica Rokitnica.

Wykres 1. Liczba policjantów zatrudnionych w mieście Zabrze w podziale na komisariaty, w okresie 2015-2016r.

LICZBA POLICJANTÓW ZATRUDNIONYCH W ROKU 2015

LICZBA POLICJANTÓW ZATRUDNIONYCH W ROKU 2016

Źródło: Komenda Miejska Policji w Zabrzu

Program „Razem bezpieczniej”

Współpraca Miasta z policją realizowana jest za pomocą rządowego programu „Razem bezpieczniej”. Głównym celem programu jest:

- poprawa stanu i poczucia bezpieczeństwa oraz porządku publicznego,
- eliminowanie lub ograniczanie negatywnych zjawisk i tendencji w tym zakresie,

- przeciwdziałanie patologiom i niedostosowaniu społecznemu.

W ramach Programu od 2008 roku w Zabrzu realizowany jest projekt „Lepiej razem niż osobno”. Do jego podstawowych zadań zaliczamy podniesienie poziomu bezpieczeństwa przez niwelowanie zachowań patologicznych wśród dzieci i młodzieży oraz prowadzenie działań edukacyjnych i profilaktycznych na rzecz podnoszenia świadomości społecznej w zakresie przemocy i agresji szkolnej oraz przemocy w rodzinie. W ramach Projektu wspólnie, skoordynowane działania prowadzą służby i instytucje działające na rzecz dziecka, rodziny i szkoły tj. Policja, Straż Miejska, Urząd Miejski, szkoły i placówki oświatowe, Zespół Kuratorów Sądowych, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie oraz Lokalny Ośrodek Wsparcia. Współpraca policji ze strażą miejską polega na przeprowadzaniu wspólnych patroli. W 2015r. odbyło się 117 mieszanych patroli, natomiast w 2016r. było ich 129.

W wyniku realizacji projekt „Lepiej razem niż osobno” w 2015r. uzyskano następujące wyniki:

- Legitymowani dorośli: 449
- Legitymowani nieletni: 302
- Rozmowy profilaktyczne - ostrzegawcze z nieletnimi: 172
- Rozmowy profilaktyczne - ostrzegawcze z prawnymi opiekunami: 68
- Rozmowy z przedstawicielami szkoły: 200
- Czynności w miejscu zamieszkania: 54
- Ujawniono małoletnią osobę zaginioną: 1
- Ujawniono nieletnią osobę poszukiwaną: 1
- Ujawniony sprawca wykroczenia: 100
- Ujawnione przejawy demoralizacji: 17
- Prelekcje: 36
- Kontrole w miejscu grupowania się dzieci i młodzieży: 491

W wyniku realizacji projekt „Lepiej razem niż osobno” w 2016r. uzyskano następujące wyniki:

- Legitymowani dorośli: 320
- Legitymowani nieletni: 209
- Rozmowy profilaktyczne - ostrzegawcze z nieletnimi: 189
- Rozmowy profilaktyczne - ostrzegawcze z prawnymi opiekunami: 139

- Rozmowy z przedstawicielami szkoły: 268
- Czynności w miejscu zamieszkania: 139
- Sprawcy czynów karalnych ujętych na gorącym uczynku: 4
- Ujawniono małoletnią osobę zaginioną: 6
- Ujawniono nieletnią osobę poszukiwaną: 19
- Ujawniony sprawca wykroczenia: 40
- Ujawnione przejawy demoralizacji: 55

Współpraca miasta z policją odbywa się na wielu płaszczyznach. W 2015 roku miasto przeznaczyło ok 800 tys. zł. na dofinansowanie termomodernizacji budynków policji. 200 tys. zł to wysokość dofinansowania dodatkowych patroli policyjnych. 32 tys. zł trafiło na zakup alkotestów. Za kwotę 22 tys. zł. została dofinansowana realizacja programu "Lepiej razem niż osobno". Miasto dofinansowało również zakup radiowozów kwotą 355 tys. zł.

W 2016 roku miasto przeznaczyło kwotę 55 338,87 zł, na realizację programu „Lepiej razem niż osobno” . Dofinansowanie dla Komendy Miejskiej Policji w Zabrzu wyniosło 389.497,44 zł. Wskazana kwota została rozdysponowana w szczególności na:

- dodatkowe służby prewencyjne realizowane przez funkcjonariuszy Komendy Miejskiej Policji w Zabrzu w godzinach pozasłużbowych,
- w ramach współpracy z Katowicką Szkołą Policji pokryto wydatki na organizację nocnych i popołudniowych patroli sprawowanych przez słuchaczy tejże szkoły na terenie Miasta Zabrze,
- zorganizowano przedstawienia teatralne dla dzieci klas I i II szkół podstawowych dotyczące bezpiecznego zachowania w domu i w drodze do szkoły,
- dofinansowanie zakupu radiowozu oznakowanego dla potrzeb słuchaczy Szkoły Policji prowadzących patrole na terenie Zabrza

Tabela 11. Dane dotyczące przestępstw ogółem - wybrane kategorie przestępstw kryminalnych

Kategoria przestępstwa kryminalnego	Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych		Liczba przestępstw stwierdzonych		Przestępstwa wykryte		Wykrywalność sprawców przestępstw (%)	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Kradzież cudzej rzeczy	814	793	801	813	168	200	20,97%	24,60%
Kradzież samochodu	65	109	58	112	3	5	5,17%	4,46%
Kradzież z włamaniem	518	406	689	468	303	166	43,98%	35,47%
Przestępstwa rozbójnicze	69	66	97	85	67	61	69,07%	71,76%
Uszczerbek na zdrowiu	146	137	59	73	45	57	76,27%	78,08%
Bójki i pobicia	53	49	81	86	56	70	69,26%	81,40%
Uszkodzenie rzeczy	315	280	282	271	58	79	20,56%	29,15%
Drogowe	388	324	361	260	359	256	99,45%	98,46%
Przestępstwa ogółem	4471	4061	4302	4338	2634	2745	60,12%	62,36%

Źródło: Komenda Miejska Policji w Zabrzu

Tabela 12. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w latach 2014-2015 stwierdzonych przez policję na podstawie danych z GUS Katowice

Rok	Wyszczególnienie	Ogółem	W tym przestępstw		
			o charakterze kryminalnym	o charakterze gospodarczym	drogowym
2014	Województwo Śląskie	68,7 %	54,2 %	93,5 %	98,7 %
	Zabrze	59,9 %	43,0 %	94,9 %	99,1 %
2015	Województwo Śląskie	68,4 %	54,0 %	90,1 %	98,8 %
	Zabrze	58,9 %	48,7 %	79,7 %	99,2 %

Źródło: <http://katowice.stat.gov.pl>

Tabela 13. Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w latach 2014-2015 na podstawie danych z GUS Katowice

Rok	Wyszczególnienie	Ogółem	W tym przestępstwa			Z liczby ogółem przestępstwa					
			o charakterze kryminalnym	o charakterze gospodarczym	drogowe	przeciwko życiu i zdrowiu	przeciwko mieniu		wypadki drogowe		
							razem	w tym kradzież samochodu		zabici	ranni
2014	Województwo Śląskie	131368	83362	33678	10469	3192	68678	2102			
	Zabrze	5051	3433	967	460	125	3076	90	207	7	245
2015	Województwo Śląskie	117163	72213	31653	9242	2787	64665	1555			
	Zabrze	4232	3171	512	361	114	2447	58	185	2	217

Źródło: <http://katowice.stat.gov.pl>

C 6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców

Nowoczesne społeczeństwo miejskie powinno posiadać odpowiednią wiedzę i świadomość obywatelską. Można to uzyskać poprzez podnoszenie jakości kształcenia ogólnego i pozalekcyjnego, pozwalającego na rozszerzenie i pogłębienie wiedzy w dziedzinach zainteresowań uczniów, a także rozwoju ich talentów. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców stanowi szósty cel strategiczny i jest realizowane poprzez następujące działania:

- Wzrost znajomości języków obcych, umiejętności w zakresie obsługi Internetu, rozwijanie talentów, zainteresowań lokalną tradycją w ramach Programu zajęć pozalekcyjnych,
- Racjonalizacja kierunków kształcenia w ramach Programu rozwoju systemu edukacji, głównie zawodowej oraz specjalnej,
- Wspieranie rozwoju szkół wyższych w zakresie unowocześniania kierunków kształcenia poprzez inicjowanie i uczestnictwo w projektach kreujących oraz wzbogacających ofertę dydaktyczną szkół wyższych,
- Podniesienie standardu funkcjonowania placówek edukacyjnych poprzez remonty obiektów edukacyjnych, zakup wyposażenia dydaktycznego oraz budowę nowych szkół warunkowaną rozwojem budownictwa mieszkaniowego.

Szkoły wyższe zlokalizowane na terenie Miasta Zabrze:

1) Śląski Uniwersytet Medyczny,

Wydział Lekarski z Oddziałem Lekarsko – Dentystycznym w Zabrze,

Pl. Traugutta 2, 41-800 Zabrze, tel. 271-72-19 w 252, 271 73 10, 271 26 41,

Uczelnia razem ze swoimi klinikami odgrywa ważną rolę nie tylko w obszarze kształcenia kadr medycznych, ale również w obszarze nauki i opieki medycznej. Wydział ten kształci około 2000 specjalistów na trzech kierunkach: lekarskim, lekarsko-dentystycznym i ratownictwa medycznego w systemie stacjonarnym i niestacjonarnym. Liczba studentów Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w roku akademickim 2015/2016 wynosiła ogółem 9631 w tym na Wydziale Lekarskim z Oddziałem Lekarsko-Dentystycznym w Zabrze studiuje 2170 studentów (w tym na studiach anglojęzycznych 33 studentów).

Na Wydziale Lekarskim z Oddziałem Lekarsko Dentystycznym zatrudnionych jest 417 nauczycieli akademickich.

Studia stacjonarne - Wydział Lekarski z Oddziałem Lekarsko-Dentystycznym:

- kierunek lekarski (studia 6-letnie),
- lekarsko-dentystyczny (studia 5-letnie)
- ratownictwo medyczne (3-letnie studia I stopnia).

Studia niestacjonarne - Wydział Lekarski z Oddziałem Lekarsko-Dentystycznym:

- kierunek lekarski (studia 6-letnie)
- lekarsko-dentystyczny (studia 5-letnie).

Zdjęcie 12. Śląski Uniwersytet Medyczny, Wydział Lekarski z Oddziałem Lekarsko – Dentystycznym w Zabrze, Pl. Traugutta 2, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Uczelnia oferuje również kształcenie w ramach studiów doktoranckich i podyplomowych. Ponadto posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych, nauk o zdrowiu oraz nauk farmaceutycznych, a także dysponuje akredytacjami Państwowej Komisji Akredytacyjnej, Komisji Akredytacyjnej Akademickich Uczelni Medycznych, Krajowej Rady Akredytacyjnej Szkolnictwa Medycznego oraz Departamentów Edukacji Stanów Zjednoczonych, Stanu Nowy Jork i Stanu Kalifornia oraz Tajlandii.

Tabela 14. Liczba studentów Wydziału Lekarskiego z Oddziałem Lekarsko – Dentystycznym w Zabrzu w roku akademickim 2015/2016

Studenci w roku akademickim 2015/2016					
Lp.	Kierunek	Liczba studentów			Razem studentów
		studia stacjonarne	studia niestacjonarne	obcokrajowcy	
1.	Lekarski	1 069	297	3	1 369
2.	Lekarsko-Dentystyczny	446	177	30	653
3.	Ratownictwa medycznego	148	-	-	148
Razem studentów		1663	474	33	2170

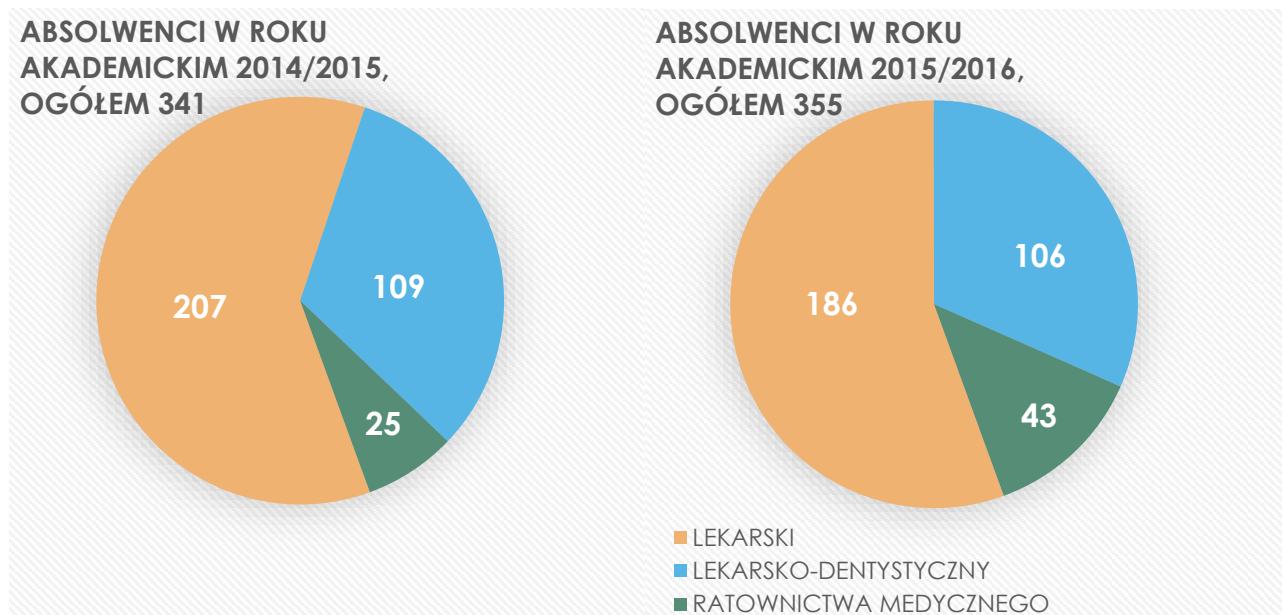
Źródło: Śląski Uniwersytet Medyczny

Tabela 15. Liczba studentów Wydziału Lekarskiego z Oddziałem Lekarsko – Dentystycznym w Zabrzu w roku akademickim 2016/2017

Studenci w roku akademickim 2016/2017					
Lp.	Kierunek	Liczba studentów			Razem studentów
		studia stacjonarne	studia niestacjonarne	obcokrajowcy	
1.	Lekarski	1 138	292	5	1 435
2.	Lekarsko-Dentystyczny	446	185	44	675
3.	Ratownictwa medycznego	136	-	-	136
Razem studentów		1720	477	49	2246

Źródło: Śląski Uniwersytet Medyczny

Wykres 2. Liczba absolwentów Wydziału Lekarskiego z Oddziałem Lekarsko-Dentystycznym w Zabrzu w podziale na kierunki

Źródło: Śląski Uniwersytet Medyczny

2) Politechnika Śląska,
Wydział Organizacji i Zarządzania,
ul. Franklina Roosevelta 26, 41-800 Zabrze, , nr tel. 32 277 73 86,
Wydział Inżynierii Biomedycznej,
ul. Charlesa De Gaulle'a 66, 41-800 Zabrze,

Wydział Organizacji i Zarządzania w Zabrzu kształci studentów na kierunkach:

- Administracja – studia stacjonarne i niestacjonarne I stopnia
- Logistyka – studia stacjonarne i niestacjonarne I i II stopnia
- Socjologia – studia stacjonarne i niestacjonarne I i II stopnia
- Zarządzanie – studia stacjonarne i niestacjonarne I i II stopnia
- Zarządzanie i Inżynieria Produkcji – studia stacjonarne i niestacjonarne I i II stopnia

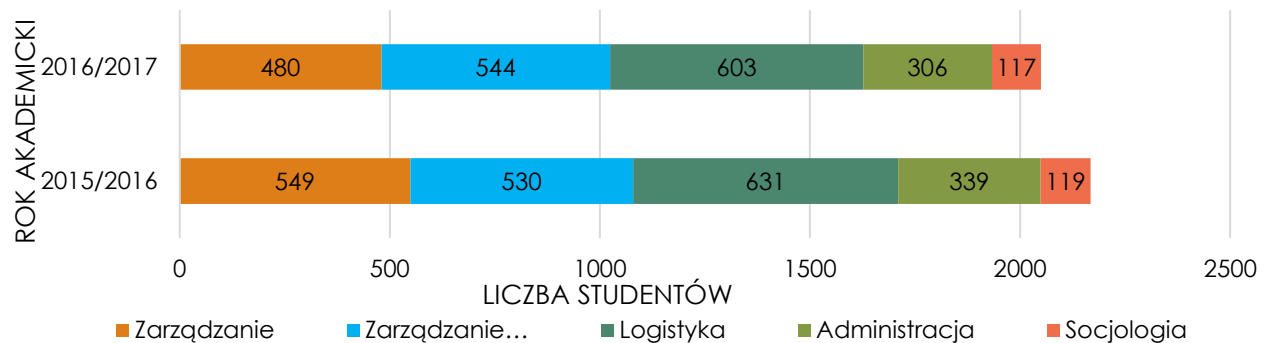

Zdjęcie 13. Wydział Organizacji i Zarządzania, Politechniki Śląskiej w Zabrzu przy ul. Franklina Roosevelta 26, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Liczba studentów w roku akademickim 2015/2016 na wszystkich kierunkach kształcenia wynosiła ogółem 2186 osób, w tym na studiach I stopnia 1344, a II stopnia 842 studentów. Największym zainteresowaniem w 2015r wśród studentów na studiach I stopnia cieszył się kierunek Logistyka – 470 osób, a najmniejszym kierunek Socjologia – 49 osób. Na studiach II stopnia w 2015r. najwięcej studentów wybrało kierunek Zarządzanie – 408 osób, a najmniej Socjologię – 70 osób.

W roku akademickim 2016/2017 liczba studentów wynosiła 2050 osób, w tym na studiach I stopnia 1279, a II stopnia 771 studentów. Największym zainteresowaniem w 2016r wśród studentów na studiach I stopnia cieszył się niezmiennie kierunek Logistyka – 486 osób, a najmniejszym kierunek Socjologia – 55 osób. Na studiach II stopnia w 2016r. najwięcej studentów wybrało kierunek Zarządzanie – 379 osób, a najmniej Socjologię – 62 osób.

Wykres 3. Studenci Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w podziale na kierunki

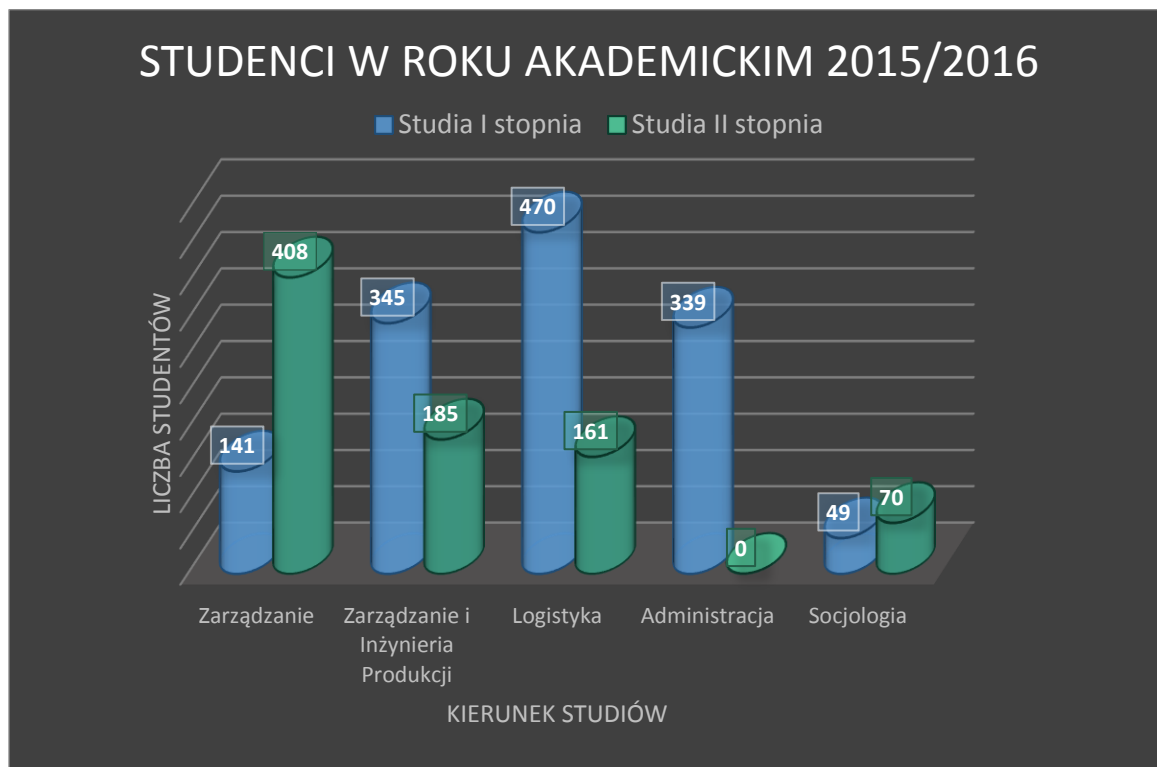
Źródło: Politechnika Śląska

Tabela 16. Liczba studentów Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w roku akademickim 2015/2016

Studenci w roku akademickim 2015/2016						
Lp.	Kierunek	Liczba studentów				Razem studentów
		studia stacjonarne I stopnia	studia niestacjonarne I stopnia	studia stacjonarne II stopnia	studia niestacjonarne II stopnia	
1.	Zarządzanie	118	23	162	246	549
2.	Zarządzanie i Inżynieria Produkcji	170	175	49	136	530
3.	Logistyka	278	192	75	86	631
4.	Administracja	165	174	-	-	339
5.	Socjologia	49	-	70	-	119
Razem studentów		780	564	356	486	2186

Źródło: Politechnika Śląska

Wykres 4. Liczba studentów Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w roku akademickim 2015/2016

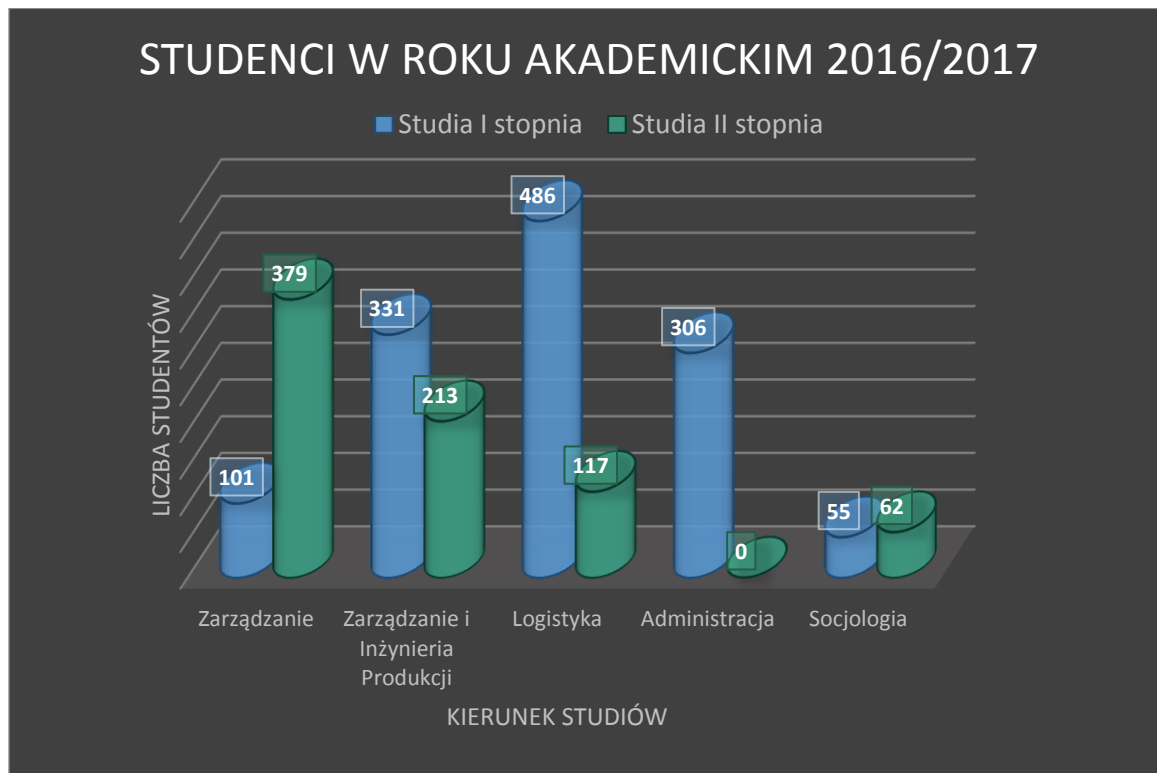
Źródło: Politechnika Śląska

Tabela 17. Liczba studentów Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w roku akademickim 2016/2017

Studenci w roku akademickim 2016/2017						
Lp.	Kierunek	Liczba studentów				Razem studentów
		studia stacjonarne I stopnia	studia niestacjonarne I stopnia	studia stacjonarne II stopnia	studia niestacjonarne II stopnia	
1.	Zarządzanie	97	4	121	258	480
2.	Zarządzanie i Inżynieria Produkcji	154	177	61	152	544
3.	Logistyka	302	184	36	81	603
4.	Administracja	177	129	-	-	306
5.	Socjologia	55	-	62	-	117
Razem studentów		785	494	280	491	2050

Źródło: Politechnika Śląska

Wykres 5. Liczba studentów Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w roku akademickim 2016/2017

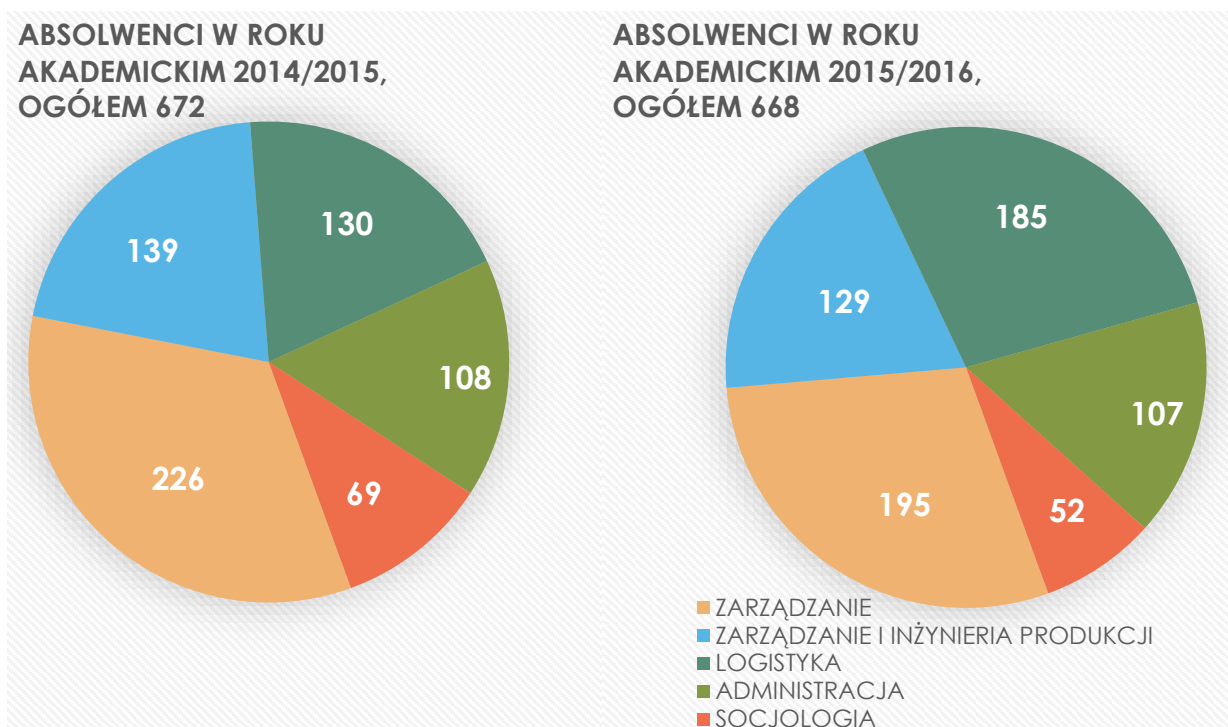
Źródło: Politechnika Śląska

Tabela 18. Absolwenci Wydziału Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej w Zabrzu, w latach 2015-2016

Lp.	Kierunek	Semestr 2015			Semestr 2016		
		Studia I stopnia	Studia II stopnia	Razem absolwenci	Studia I stopnia	Studia II stopnia	Razem absolwenci
1.	Zarządzanie	68	158	226	43	152	195
2.	Zarządzanie i Inżynieria Produkcji	81	58	139	69	60	129
3.	Logistyka	88	42	130	94	91	185
4.	Administracja	108	-	108	107	-	107
5.	Socjologia	39	30	69	22	30	52
SUMA:		384	288	672	335	333	668

Źródło: Politechnika Śląska

Wykres 6. Liczba absolwentów Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w podziale na kierunki

Źródło: Politechnika Śląska

Liczba absolwentów Wydziału Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej w Zabrzu w roku 2015 wyniosła 672 osoby, natomiast w 2016 roku absolwentów było 668 osób.

Wydział Inżynierii Biomedycznej Politechniki Śląskiej mieści się w zabrzańskim kampusie uczelni, przy ul. Roosevelta 40-40a. Wydział ściśle współpracuje z zabrzańskimi ośrodkami działającymi na polu inżynierii biomedycznej, wśród których wymienić można m. in. Śląskie Centrum Chorób Serca, Fundację Rozwoju Kardiochirurgii, Instytut Techniki i Aparatury Medycznej. Na Wydziale Inżynierii Biomedycznej w Zabrzu działają cztery katedry:

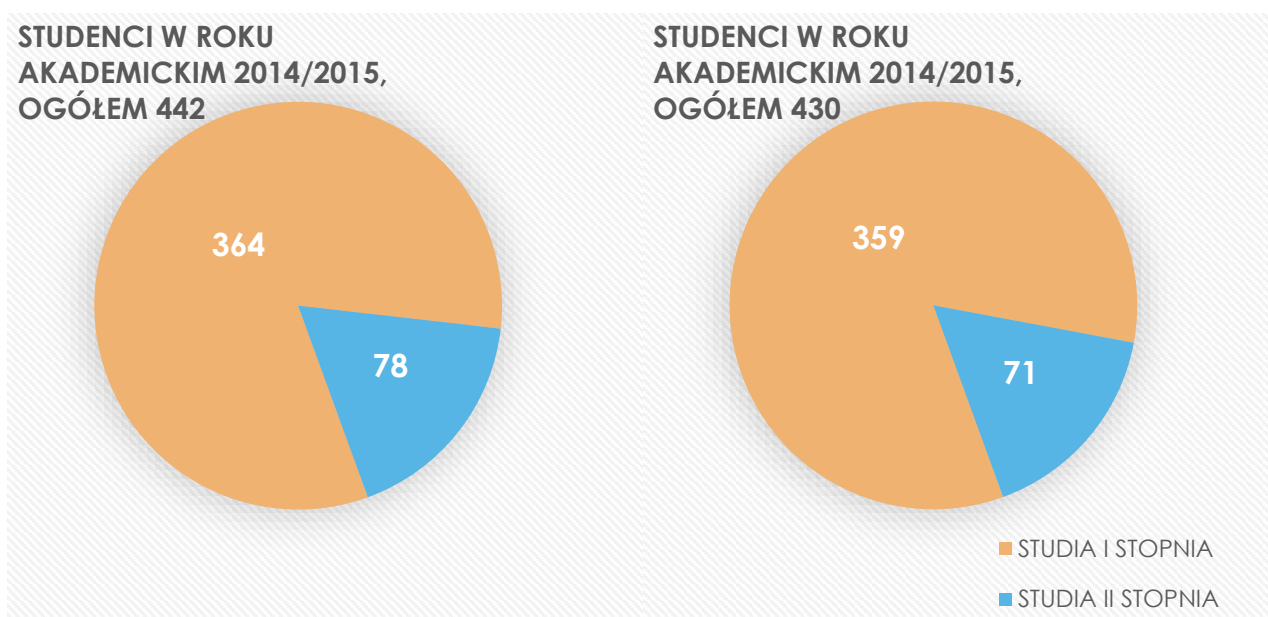
- Katedra Informatyki i Aparatury Medycznej,
- Katedra Biomateriałów i Inżynierii Wyrobów Medycznych,
- Katedra Biomechatroniki,
- Katedra Biosensorów i Przetwarzania Sygnałów Biomedycznych.

Zdjęcie 14. Wydział Inżynierii Biomedycznej Politechniki Śląskiej w Zabrzu, przy ul. Franklina Roosevelta 40-40a, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Na studiach pierwszego i drugiego stopnia w roku akademickim 2015/2016 studiowało 442 osób, natomiast w roku akademickim 2016/2017 studiowało 430 osób. Zajęcia poprowadziło 44 nauczycieli akademickich. W roku 2015 liczba studentów zamieszkujących miasto Zabrze wynosiła 105 osób. Liczba absolwentów Wydziału Inżynierii Biomedycznej Politechniki Śląskiej w Zabrzu w roku 2015 wyniosła 152 osoby, natomiast w 2016 roku absolwentów było 151 osób.

Wykres 7. Liczba absolwentów Wydziału Inżynierii Biomedycznej

Źródło: Politechnika Śląska

- 3) Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Zabrzu,
Plac Warszawski 6, 41-800 Zabrze, tel. /fax: (48-32) 278 58 36,

Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Zabrzu – publiczny zakład kształcenia nauczycieli będący pod opieką naukową Uniwersytetu Śląskiego istniejący od 1997 roku. Zakład ten zakończył swoją działalność, zgodnie z nowelizacją ustawy o szkolnictwie wyższym, Uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 16 marca 2015 roku w sprawie: likwidacji Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Zabrzu. Jak argumentowali przedstawiciele samorządu woj. śląskiego, zadaniem kolegiów w poprzednich latach było kształcenie w specjalnościach, w których szkoły wyższe nie były w stanie przygotować odpowiedniej liczby nauczycieli. Ponieważ obecnie system szkolnictwa wyższego zapewnia tę możliwość, nie ma potrzeby utrzymywania kolegiów w dotychczasowej formule.

- 4) Wyższa Szkoła Techniczna w Katowicach,
Wydział Mediów, Aktorstwa i Reżyserii,
ul. Park Hutniczy 3-5, 41-800 Zabrze

Zdjęcie 15. Wyższa Szkoła Techniczna w Zabrzu, ul. Park Hutniczy 3-5, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Wydział Mediów, Aktorstwa i Reżyserii zlokalizowany w Zabrzu został powołany uchwałą na trzecim nadzwyczajnym posiedzeniu Senatu Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach w dniu 23 lutego 2011 roku. Siedziba Wydziału została oddana do użytku w październiku 2012 roku. W wyniku rozbudowy i modernizacji zabytkowego

budynku mieszczącego się przy Parku Hutniczym 3-5 w Zabrzu Wydział posiada nowo wyremontowany oraz nowoczesny obiekt, w którym są prowadzone zajęcia. Odnowiony i zmodernizowany obiekt posiada nowoczesne sale wykładowe, salę kinową, montażownię, studio radiowe, aule (w tym jedna przystosowana do przeprowadzania nowoczesnych konferencji), pracownie dydaktyczne, pracownie komputerowe i serwerownię. Program studiów w dużej mierze opierający się na praktyce, ale także bogaty w interdyscyplinarną wiedzę teoretyczną przygotowuje odpowiednio studentów do pracy w zawodzie.

Na Wydziale Mediów, Aktorstwa i Reżyserii w Zabrzu w roku 2015 prowadzone były dwa kierunki w systemie studia jednolite magisterskie, tryb stacjonarny:

- Reżyseria
- Realizacja obrazu telewizyjnego, filmowego i fotografia.

Liczba studentów ogółem w roku akademickim 2015/2016 wynosiła 21 studentów, w tym na kierunku reżyseria 14 osób, a na kierunku Realizacja obrazu telewizyjnego, filmowego i fotografia 7 osób. W roku 2015 kierunek Reżyseria ukończyły 3 osoby. Liczba studentów ogółem w roku akademickim 2016/2017 wynosiła 6 studentów (kierunek Realizacja obrazu telewizyjnego, filmowego i fotografia). W roku 2016 kierunek Reżyseria ukończyło 16 osób. Zajęcia prowadzone były przez 6 nauczycieli akademickich.

5) Szkoła Wyższa im. Bogdana Jańskiego,
Wydział Zamiejscowy w Zabrzu,
ul. Marii Curie- Skłodowskiej 40, 41-800 Zabrze,
tel./fax.(0-32) 273 31 94, tel. (0-32) 797 97 24 - 25,

Wydział Zamiejscowy w Zabrzu Szkoły Wyższej im. Bogdana Jańskiego został powołany do życia decyzją MNiSW nr DSW-2-02-4003-112/07 z dnia 19.07.2007 r. Wydział zlokalizowany w Zabrzu w roku szkolnym 2015/2016 kształcił w systemie niestacjonarnym I i II stopnia na kierunkach Zarządzanie i Pedagogika. Ponadto oferta kształcenia zawiera studia podyplomowe dwusemestralne, trzyletnie i czteroletnie na następujących kierunkach :

- Studia podyplomowe dwusemestralne: Kadry i place w zarządzaniu, Zarządzanie oświatą, Regulacje prawne w oświacie, Zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy, Menedżer kultury.
- Studia podyplomowe trzysemestralne: Oligofrenopedagogika, Język angielski w wychowaniu przedszkolnym i edukacji wczesnoszkolnej, Język niemiecki w wychowaniu przedszkolnym i edukacji wczesnoszkolnej, Kwalifikacyjne studia pedagogiczne, Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna z terapią pedagogiczną, Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z zaburzeniami ze spektrum autyzmu i zespołem Aspergera, Autyzm i inne całościowe zaburzenia rozwojowe – metody wsparcia i edukacji osób ze spektrum autyzmu.
- Studia podyplomowe czterosemestralne: Logopedia.

W Mieście Zabrze funkcjonuje również Uniwersytet Trzeciego Wieku w Zabrzu:

Uniwersytet Trzeciego Wieku w Zabrzu,

Stowarzyszenie "Misericordia"

ul. Pl. Dworcowy 6, 41-800 Zabrze,

tel. (032) 271 75 42

Uniwersytet Trzeciego Wieku w Zabrzu, Stowarzyszenie "Misericordia" (Uniwersytet Otwarty) stanowi formę dokształcania osób dorosłych, którzy mają okazję poszerzyć swoją wiedzę i zdobyć nowe doświadczenia oraz spotkać się z wybitnymi osobistościami ze świata nauki, sztuki i kultury. Wykłady z różnych dziedzin mają charakter popularnonaukowy. W ramach Uniwersytetu Otwartego wiedzę może zdobywać lub pogłębiać każdy, bez względu na wiek i posiadane wykształcenie. Prócz wykładów audytoryjnych słuchacze biorą udział w różnego typu sekcjach zainteresowań, gdzie mogą poszerzać swoją wiedzę, dzielić się nią z innymi i zdobywać nowe umiejętności.

W ramach szkolnictwa wyższego Gmina Miejska Zabrze użycza:

- Politechnice Śląskiej pięć budynków przy ulicy Gen. Charlesa de Gaulle'a 66 i 72 oraz przy ulicy Franklina Roosevelta 30, 32 i 40 o łącznej powierzchni użytkowej 6442 m²,
- Śląskiemu Uniwersytetowi Medycznemu w Katowicach nieruchomość zabudowaną przy Placu Romualda Traugutta 2 o łącznej powierzchni 4 108 m².

W ramach Podniesienia standardu funkcjonowania placówek edukacyjnych poprzez:

- Remonty obiektów edukacyjnych
- Zakup wyposażenia dydaktycznego
- Budowa nowych szkół warunkowana rozwojem budownictwa mieszkaniowego

W 2015r. realizowano w sektorze oświaty (łącznie wydatkowana kwota wyniosła 13 mln zł) następujące przedsięwzięcia:

- 1) Budowa przedszkola przy ul. Lipowej (poniesione wydatki w 2015 roku - 2,3 mln zł) zadanie zostało zakończone, w I półroczu 2015 r. uzyskano decyzję pozwolenia na użytkowanie obiektu,

Zdjęcie nr 16. Przedszkole Nr 32 Zabrze ul. Lipowa 14, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- 2) Termomodernizacja w budynkach miejskich jednostek organizacyjnych (w omawianym okresie rozdysponowano środki w wysokości ponad 5,5 mln zł):
 - opracowano dokumentację projektową termomodernizacji w Przedszkolu nr 43, Przedszkolu, nr 45, Przedszkolu nr 6, Szkole Podstawowej nr 23, Szkole Podstawowej nr 1 i Szkole Podstawowej Nr 16,
 - Szkoła Podstawowa nr 30 przy ul. Wawrzyńskiej 11 – (poniesione wydatki w 2015 roku - 2 mln zł),
 - Przedszkole nr 34 przy ul. Brysza 4 (poniesione wydatki w 2015 r. - 612,8 tys. zł),

Zdjęcie 17. Przedszkole nr 34 przy ul. Brysza 4, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Zespół Szkół Ekonomiczno-Usługowych (wydatkowano w 2015r. - 85 tys. zł),
- Szkoła Podstawowa nr 16 przy ul. Lompy 78 (rozdysponowano 970 tys. zł)
- Gimnazjum nr 20 przy ul. Kasprowicza (wydatkowano w 2015 roku - 14 tys. zł),
- Zespół Szkół nr 20 przy ul. Gagarina 2 (wydatkowano w 2015r. - 1,7 mln zł),

Zdjęcie 18. Zespół Szkół nr 20 przy ul. Gagarina 2, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- 3) Modernizacja placówek oświaty - wykonana kwota w 2015r. na poziomie 1,3 mln zł wynika ze zrealizowania robót budowlanych na niżej wymienionych budynkach placówek oświatowych:

- Zespół Szkół nr 10 przy ul. Chopina 26,
 - Gimnazjum nr 25 przy ul. Kotarbińskiego 25,
 - Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 7 przy ul. Dalekiej 2,
 - Szkoła Podstawowa nr 18 przy ul. Karczewskiego 10,
 - Centrum Edukacji przy ul. 3 Maja,
 - Zespół Szkół Ekonomiczno-Usługowych plac Traugutta 1,
 - Szkoła Podstawowa nr 24 przy ul. Tarnopolskiej 85,
 - Przedszkole nr 45 przy ul. Kopalnianej 7,
 - Przedszkole nr 19 przy ul. Konopnickiej 1,
- 4) Budowa boiska przy Zespole Szkół nr 3 przy ul. 3-go Maja (w 2015r. wdatkowano 500 tys. zł) roboty budowlane zostały zakończone i odebrane w kwietniu 2015 r.,

Zdjęcie nr 19. Boisko przy Zespole Szkół nr 3 przy ul. 3-go Maja 118, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- 5) Wykonanie przedszkolnych ogrodów – zielonych pracowni w ramach programu „Zintegrowane Inwestycje Terytorialne” – na ten cel w omawianym okresie Miasto rozdysponowało środki w wysokości ponad 253 tys. zł na wykonanie przebudowy części pomieszczeń oraz budowy placu zabaw w Przedszkolu nr 43 (145 tys. zł), Przedszkolu nr 47 (58 tys. zł) i Przedszkolu nr 49 (49,2 tys. zł),

- 6) Zakupy inwestycyjne dla potrzeb Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego – w 2015r. zakupiono, zamontowano i zainstalowano za kwotę 60 tys.. zł maszyny,urządzenia, oprogramowania i elementy wyposażenia stanowisk szkoleniowych w Pracowni Odnawialnych Źródeł Energii powyższej placówki,
- 7) Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej nr 15 przy ul. Czołgistów – w ramach przygotowania inwestycji do realizacji w 2015r. wydano kwotę 10 tys. zł,
- 8) „Przygotowanie i modernizacja toalet oraz wymiana instalacji wody zimnej i ciepłej w budynku Szkoły Podstawowej nr 5 w Zabrzu” za kwotę 3 tys. zł w ramach pierwszej edycji Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego.

W 2016r. realizowano w sektorze oświaty (łącznie wydatkowana kwota wyniosła 10,3 mln zł.) następujące przedsięwzięcia:

- 1) Termomodernizacja w budynkach miejskich jednostek organizacyjnych
(w omawianym okresie rozdysponowano środki w wysokości ponad 6,6 mln zł):
 - Szkoła Podstawowa nr 16, ul. Lompy 78 - (w 2016r. wydano kwotę 1,6 mln zł),
 - Gimnazjum nr 20 przy ul. Kasprowicza (wydatkowano w 2016 roku - 1,9 mln zł),

Zdjęcie 20. Gimnazjum nr 20 przy ul. Kasprowicza, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Przedszkole nr 38, ul. Zamenhofa (poniesione wydatki w 2016 roku - 914 tys.zł),
- Przedszkole nr 25 przy ul. Cieszyńskiej - (w 2016r. wydano kwotę 1,1 mln zł),

Zdjęcie 21. Przedszkole nr 25 przy ul. Cieszyńskiej 33, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Przedszkole nr 45 przy ul. Kopalnianej - (w 2016 roku wydano 271 tys. zł),
- Szkoła Podstawowa nr 23 oraz Zespół Szkół Spożywczych - aktualizacja kosztorysów dot. planowanej termomodernizacji,
- Szkoła Podstawowa nr 2 i Przedszkole nr 6 rozpoczęło roboty związane z termomodernizacją,
- Szkoła Podstawowa nr 1, ul. Sportowa - (w 2016 roku wydano 706 tys. zł),

Zdjęcie 22. Szkoła Podstawowa nr 1, ul. Sportowa, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- 2) Modernizacja placówek oświaty - wykonana kwota w 2015r. na poziomie 1,4 mln zł wynika ze zrealizowania robót budowlanych na niżej wymienionych budynkach placówek oświatowych:
- Centrum Edukacji przy ul. 3 Maja - (382 tys. zł),
 - Przedszkole nr 9 - (182 tys. zł),
 - Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 5 - (126 tys. zł),
 - Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 11 - (105 tys. zł),
 - zlecono wykonanie lub aktualizację dokumentacji dla Szkoły Podstawowej nr 23 oraz Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 7,

Zdjęcie 23. Szkoła Podstawowa nr 15 przy ul. Czołgistów 1, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- 3) Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej nr 15 przy ul. Czołgistów – w 2016 roku za kwotę ponad 1,3 mln zł wykonano roboty budowlane sali gimnastycznej wraz z zapleczem sanitarno-socjalnym,
- 4) Wykonanie kompleksowej termomodernizacji budynków użyteczności publicznej na terenie Zabrze w ramach „Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych” - na ten cel w 2016r. rozdysponowano środki w wysokości ponad 192 tys. zł na opracowanie dokumentacji w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 16 przy ul. Cmentarnej, Przedszkolu nr 16 przy ul. Korczoka, Przedszkolu nr 19 przy ul. Konopnickiej, Gimnazjum nr 29 przy ul. Budowlanej i Zespole Szkół Spożywczych przy Franciszkańskiej,

- 5) Dostosowanie warunków dydaktycznych do realizacji celów projektu Nasza Jakość – Twoja Szansa – projekt współfinansowany ze środków unijnych, na którego realizację przeznaczono w 2016 roku 87 tys. zł - opracowanie dokumentacji projektowej przebudowy i adaptacji pomieszczeń na pracownię praktycznej nauki zawodu w Zespole Szkół nr 10, Zespole Szkół nr 17 oraz w Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego.

Zdjęcie 23. Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego ul.3 Maja 95, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- 6) Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół Sportowych przy ul. Płaskowickiej – w 2016 roku za kwotę 86 tys. zł zlecono opracowanie koncepcji urbanistyczno-architektonicznej
- 7) w ramach wydatków oświatowych w 2016 roku rozpoczęto realizację zadań drugiej edycji Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego, gdzie wydatkowano środki na poziomie 521 tys. zł, a także kontynuowano zadanie w ramach pierwszej edycji Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego - 442 tys. zł.
- 8) budowa placu zabaw w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 6 przy ul. Sikorskiego (kwota 19 tys. zł),

C 7. Rozwój różnych form i aktywności kulturalnych mieszkańców

Rozwój różnych form aktywności kulturalnych mieszkańców to siódmy cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu: Nowoczesne społeczeństwo miejskie. Cel ten zawiera następujące kierunki działań:

- Tworzenie różnorodnej oferty kulturalnej dla mieszkańców
- Tworzenie warunków dla działalności kulturalnej

1.) Tworzenie różnorodnej oferty kulturalnej dla mieszkańców

W celu zapewnienia mieszkańcom Zabrze różnorodnej oferty kulturalnej w latach 2015-2016r. zorganizowano w Mieście szereg imprez kulturalnych. Informacje na temat imprez kulturalnych oraz pozostałej działalności kulturalnej w naszym mieście przekazywane są mieszkańcom, m.in. przez zabrzańską telewizję, której programy nadawane są całodobowo. Strona internetowa Urzędu Miejskiego stanowi również ważne źródło informacji dla mieszkańców. Co miesiąc wydawany jest także informator kulturalny „Sufler” dostępny w każdej placówce oświatowej i kulturalnej, miejskich jednostkach organizacyjnych, zakładach pracy oraz na półkach informacyjnych w korytarzach UM, a także miesięcznik „Nasze Zabrze”. Na tablicach ogłoszeń rozwieszane są plakaty i afisze informacyjne o imprezach kulturalnych organizowanych w mieście. Do celów informacyjnych wykorzystywane są również słupy ogłoszeniowe oraz umieszczone w każdej z dzielnic tablice Rad Dzielnic.

Wśród imprez kulturalnych zorganizowanych w Zabrzu w latach 2015-2016r. należy wyróżnić:

- Międzynarodowy Festiwal im. Krzysztofa Pendereckiego
- Międzynarodowy Festiwal Rysowania
- „Międzynarodowy Tydzień Ziemi”,
- „Orszak trzech Króli”,
- „Śladami Janosza”,
- „Dni papieskie” koncert,
- „Majowe granie”,
- „Koncert Noworoczny”,
- „Metropolitalne Święto Rodziny”,
- Industriada
- koncerty letnie w Ogrodzie Botanicznym,
- Międzynarodowy Zabrzański Festiwal Organowy im. Ks. A.Chlondowskiego,

- Skarbnikowe Gody,
- JAZ Festiwal Muzyki Improvizowanej,
- Międzynarodowy Festiwal Tańca Zabrze,
- Zabrzeńskie Chóralne Spotkanie Kolędowe,
- Wiosenny Rajd Pojazdów Zabytkowych,
- Uroczystość nadania parkowi w Kończycach imienia ks. Kard. A. Hlonda,
- Koncert Galowy z okazji Święta Miasta połączony z wręczeniem nagród Prezydenta Miasta w dziedzinie kultury.
- Występ chóru Resonans con tutti z okazji 45-lecia działalności chóru - wykonanie oratorium „Mesiash” ,
- Zabrzeński Festiwal Orkiestr im. E. Czerneho,
- Koncert w wykonaniu zespołu Brathanki,
- Międzynarodowy Dzień Teatru,
- Wystawa włoskiego plastyka Gianni Turella,
- Koncerty w ramach Festiwalu Ludwiga van Beethovena,
- Światowych Dni Młodzieży w Zabrzu.

Działalność kulturalna w Zabrzu prowadzona przez instytucje i placówki kultury działające na terenie miasta Zabrze przedstawiała się w latach 2015-2016 następująco:

Dom Muzyki i Tańca

ul. Gen. de Gaulle’a 17,

tel. 32/271 56 41, 32/271 56 42

fax: 32/271 56 44

sekretariat@dmitt.com.pl

www.dmitt.com.pl

Zdjęcie 25. Dom Muzyki i Tańca ul. Gen. de Gaulle’a 17, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Dom Muzyki i Tańca w Zabrzu to jedna z najlepszych pod względem warunków technicznych i bezpieczeństwa scen koncertowych w Polsce - z klimatyzowaną salą widowiskową mieszczącą około 2000 osób. W pozostałych pomieszczeniach, którymi dysponuje Dom Muzyki i Tańca, organizowane są spotkania, konferencje, sympozja itp. Propozycję imprez odbywających się w Domu Muzyki i Tańca można zobaczyć na stronie internetowej, gdzie odbiorca może zapoznać się z harmonogramem planowanych imprez i za pośrednictwem której istnieje możliwość zakupu biletów. Tradycyjnie od lat w Domu Muzyki i Tańca w Zabrzu organizowane są prestiżowe wydarzenia oraz imprezy kulturalne między innymi:

- Międzynarodowy Festiwal im. Krzysztofa Pendereckiego,
- Koncert „Serce za serce” Fundacji Rozwoju Kardiologii im. prof. Religi
- Wielkanocny Festiwal Ludwiga van Beethovena,
- Strauss Gala
- „Koncert Noworoczny”,
- „Mam Talent!” – casting do programu,
- Kabareton po ślonsku,
- Koncert inauguracyjny Metropolitalne Święto Rodziny.

W 2015r. w DMIT wystąpili następujących artyści :

Maryla Rodowicz, Ryszard Rynkowski, Zbigniew Wodecki, Cassandra Wilson, Sylwia Grzeszczak, Agnieszka Chylińska, Zespół „Kult”, Zespół „Zakopower”, „Fisz Emade Tworzywo” i Justyna Święs, Bracia i Krzysztof Cugowski, „Arka Noego”, „Chór Aleksandrowa”, Korean Chamber Orchestra, Jaromir Nohavica, „Kabaret Młodych Panów”, „Kabaret Moralnego Niepokoju”, „Kabaret Hrabi”, „Kabaret Neo-Nówka”.

W 2016r. w DMIT wystąpili następujących artyści :

Royal Russian Ballet, La Classique Moscow Ballet, Narodowy Balet Gruzji „Sukhishvili”, „Zespołu Pieśni i Tańca Śląsk”, Zespołu Mazowsze, Teatr Capitol, Rodriguez, King Crimson, Freddy Cole, Brit Floyd, Sylwia Grzeszczak, Maciej Maleńczuk, Dawid Podsiadło, Mela Koteluk, Marcin Daniec, Kabaret Hrabi i Kabaret Jurki.

Filharmonia Zabrzeńska

ul. Park Hutniczy 7

tel.: 32/271 47 17

fax: 32/278 65 36

filharmonia@filharmonia.zabrze.pl

www.filharmonia.zabrze.pl

Zdjęcie 26. Filharmonia w Zabrzu, źródło: Memorandum inwestycyjne Miasta Zabrze

Filharmonia Zabrzeńska rozpoczęła w 1950 roku jako Filharmonia Górnicza Związku Zawodowego Górników. Orkiestra symfoniczna Filharmonii licząca 60 muzyków koncertuje w kraju i poza jego granicami. Oprócz koncertów, w budynku Filharmonii Zabrzeńskiej odbywają się również spotkania, sympozja, konferencje itp. W stałych cyklach prezentowane są estradowe wykonania oper i operetek. Na stałe w repertuarze kilka różnych programów z muzyką popularną, filmową, jazzową, musicalową, dixielandową i rozrywkową. W sezonie artystycznym zespół przygotowuje około 20 programów symfonicznych, 5 oratoryjnych, kilka rozrywkowych, oraz 10 osobnych programów w cyklicznej akcji dla dzieci i młodzieży. Obecnie koncertuje średnio 10 razy w miesiącu w siedzibie orkiestry jak i na estradach całego kraju, chętnie uczestniczy w imprezach charytatywnych.

Jednym z głównych zadań ujętych w statucie jest Działalność edukacyjna Filharmonii Zabrzeńskiej w zakresie koncertów dla przedszkolaków, dzieci szkół podstawowych, oraz młodzieży szkół średnich. Edukacja w filharmonii stanowi uzupełnieniem lekcji muzycznych w szkołach. Koncerty Szkolne w roku szkolnym 2016/2017:

- Wrzesień - "Co to jest orkiestra?" - prezentacja instrumentów

- Październik - "Słynne uwertury orkiestrowe"
- Listopad - "Najpiękniejsza jest muzyka polska"
- Grudzień - "Muzyka na Święta Bożego Narodzenia!!!"
- Styczeń - "Śladem wiedeńskich koncertów noworocznych"
- Luty - "Wielkie przeboje wielkiego ekranu"
- Marzec - "Dzieci grają dzieciom"
- Kwiecień - "Symfonia-popis całej orkiestry"
- Maj - "Tańce różnych narodów"
- Czerwiec - "Muzyczny konkurs z nagrodami"

Teatr Nowy

Plac Teatralny 1

tel. 32/271 54 93

organizacja@teatrzabrze.pl

www.teatrzabrze.pl

Zdjęcie 27. Teatr Nowy w Zabrzu, Plac Teatralny 1, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

W Teatrze Nowym w Zabrzu oprócz spektakli teatralnych oraz przedsięwzięć edukacyjnych, cyklicznie odbywa się Festiwal Dramaturgii Współczesnej „Rzeczywistość Przedstawiona”. Co roku do udziału w festiwalu zapraszane są najwybitniejsze polskie inscenizacje teatralne, które prezentowane są na scenie Teatru Nowego, jak również w zabrzańskich obiektach postindustrialnych. Teatr ze swoimi przedstawieniami gościł w ponad 30 polskich miastach a także, w Czechach, Egipcie czy Gruzji a jego artyści byli wielokrotnie nagradzani na festiwalach i przeglądach teatralnych.

Spektakle Festiwalowe XV Ogólnopolskiego Festiwalu Dramaturgii Współczesnej
"Rzeczywistość przedstawiona" - Zabrze 2015:

- Sońka - Teatr Dramatyczny im. A. Węgierki w Białymstoku
- Lekcje Miłości - Teatr im. S. Jaracza w Łodzi
- Narodziny Fryderyka Demuth - Teatr im. J. Słowackiego w Krakowie
- Obwód Głowy - Teatr Nowy w Poznaniu
- Obywatel K. - Teatr Nowy w Zabrzu i Teatr Dramatyczny im. J. Szaniawskiego w Wałbrzychu
- Tata ma kota (albo poczytaj mi tato) - Scena prapremier InVitro w Lublinie
- Good Night Cowboy - Teatr Dramatyczny im. J. Szaniawskiego w Wałbrzychu
- Zanim Chłodem Powieje Dzień - Teatr im. H. Modrzejewskiej w Legnicy
- Tato - Teatr Bagatela w Krakowie
- Sąsiedzi - Teatr Barakah
- Złoty Smok - Teatr im. S. Jaracza w Olsztynie
- Matnia - Sprawa Elbląska - Teatr im. S. Jaracza w Olsztynie
- Pelcia, Czyli Jak Żyć, Żeby Nie Odnieść Sukcesu - Teatr Łaźnia Nowa w Krakowie
- Zaręczyny Wojciech Tomczyki Marcin Sławiński – Teatr Nowy w Zabrzu

Spektakle Festiwalowe XVI Ogólnopolskiego Festiwalu Dramaturgii Współczesnej
„Rzeczywistość przedstawiona” - Zabrze 2016

- Carson city - Państwowa Szkoła Teatralna w Krakowie
- Zapolska Superstar - Teatr im. J. Szaniawskiego w Wałbrzychu
- Czekając na Otella - Teatr EKIPA Warszawa
- Klęski w dziejach miasta - Teatr im. Bogusławskiego w Kaliszu
- Gdy przyjdzie sen - Lubuski Teatr w Zielonej Górze
- Ciało moje - Teatr Nowy w Zabrzu
- Gniazdo - Teatr im. A. Fredry w Gnieźnie
- Biała siła, czarna pamięć - Teatr im. A. Węgierki w Białymstoku
- Proca - Teatr im. Mickiewicza Częstochowa
- Hymn narodowy - Teatr im. Modrzejewskiej Legnica
- Krzywicka/krew - Teatr im. Modrzejewskiej Legnica
- Bang bang - Teatr im. Jaracza w Łodzi
- Terapia Polski - Kopalnia GUIDO w Zabrzu, poza konkursem
- Yellow days - Teatr Nowy w Zabrzu, poza konkursem
- Żelazne waginy - Michał Walczak, Maciej Łubieński - spektakl pozakonkursowy
-

Miejski Ośrodek Kultury w Zabrzu

ul. 3 Maja 91a,
tel./fax: 32/278 08 02
tel. kom.: 531 614 667
kontakt@mok.art.pl
mok.art.pl

Zdjęcie 28. Miejski Ośrodek Kultury w Zabrzu przy ul. 3 Maja 91a, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Głównym celem działalności Miejskiego Ośrodka Kultury są następujące zadania: rozpoznawanie i rozbudzanie zainteresowań oraz potrzeb kulturalnych mieszkańców Zabrze, szczególnie młodzieży; tworzenie warunków dla lokalnych inicjatyw w zakresie kultury, edukacji kulturalnej i regionalnej; organizowanie różnych form działalności kulturalnej, oświatowej, rozrywkowej i rekreacyjno-sportowej; inspirowanie działań kulturalno-oświatowych i wychowawczych; współpraca i wymiana doświadczeń z placówkami upowszechniania kultury działającymi w mieście i poza jego granicami, nadzorowanie i koordynowanie działalności filii Miejskiego Ośrodka Kultury w tym działalności kinowej i rekreacyjno-sportowej. Działalność oparta jest o współpracę z Radami Dzielnic, instytucjami i organizacjami działającymi we wszystkich dzielnicach miasta. Cele statutowe MOK realizuje w oparciu o siedzibę główną oraz pięć placówek filialnych: Dzielnicowy Ośrodek Kultury w Zabrzu-Kończycach, Dzielnicowy Ośrodek Kultury w Zabrzu-Biskupicach, Dzielnicowy Ośrodek Kultury w Zabrzu-Pawłowie, Dzielnicowy Ośrodek Kultury w Zabrzu oraz kino „Roma”. W obiektach należących do MOK odbywało się również wiele imprez komercyjnych, jak również stałych zajęć różnych kół zainteresowań.

Do ciekawych, odbywających się cyklicznie imprez zaliczamy:

– Zabrzeński Festiwal Tańca „Igraszki”

Festiwal skierowany jest dla dzieci w wieku od 3 do 8 lat i adresowany do przedszkoli publicznych i niepublicznych, szkół podstawowych, szkół tańca i innych ośrodków kultury (w tym placówek z oddziałami integracyjnymi) z województwa śląskiego.

– Skarbnikowe Gody

Wydarzenie jednodniowe, skierowane do mieszkańców Zabrza, regionu Śląska oraz turystów kulturowych. Impreza charakteryzuje się barwną paradą ulicami miasta. W paradzie udział biorą goście z polskich i zagranicznych miast partnerskich, władze miasta, dzieci i młodzież z zabrzeńskich przedszkoli i szkół z rodzicami, grupy sportowe i taneczne, kluby uczniowskie, placówki kulturalne i oświatowe, stowarzyszenia, zabrzeńscy przedsiębiorcy oraz mieszkańcy.

– Majowe Śląskie Granie

Impreza odbywa się w Park Poległych Bohaterów przy ul. Dubiela, W ramach imprezy odbywają się koncerty muzyczne oraz występy taneczne i wokalne dzieci i młodzieży. Dodatkowo organizatorzy przygotowali wiele atrakcji i niespodzianek dla każdej grupy wiekowej .

Imprezy realizowane przez Miejski Ośrodek Kultury w Zabrzu w 2015r.

Projekty własne: 33 projekty dla 13 470 osób

Imprezy współorganizowane: 41

Imprezy wspomagane technicznie: 24

Wydarzenia komercyjne: 63

Zajęcia stałe: 9 zajęć / 3 dni w tygodniu

Imprezy realizowane przez Miejski Ośrodek Kultury w Zabrzu w 2016r.

Projekty własne: 56 projektów dla 24 198 osób

Imprezy współorganizowane: 81

Imprezy wspomagane technicznie: 13

Wydarzenia komercyjne: 25

Zajęcia stałe: 16 zajęć / 3 dni w tygodniu

Muzeum Miejskie

Galeria Muzeum Miejskiego Café Silesia

ul.3-go Maja 6

tel.32/777 05 01

Administracja i działy merytoryczne,

ul. Powstańców Śląskich 3,

tel.32/271 56 89, 32/271 70 56

muzeum@muzeum-miejskie-zabrze.pl

www.muzeum-miejskie-zabrze.pl

Zdjęcie 29. Galeria Muzeum Miejskiego Café Silesia ul.3-go Maja 6, źródło: um.zabrze.pl

Muzeum Miejskie w Zabrzu dokumentuje historię i dorobek kulturowy miasta Zabrze oraz dzieje i dziedzictwo kulturowe regionu Górnego Śląska, integralnie związane z Zabrzem. Oprócz gromadzenia, przechowywania, opracowywania i udostępniania zbiorów prowadzi również działalność oświatową zwłaszcza w zakresie edukacji lokalnej i regionalnej. Z końcem stycznia 2014 roku Muzeum Miejskie w Zabrzu przeniosło się do nowej siedziby przy ul. Powstańców Śląskich 3, gdzie mieści się administracja, działy merytoryczne, magazyny zbiorów oraz sala ekspozycyjna. Aktualna struktura Muzeum Miejskiego w Zabrzu wynika ze statutu nadanego w 2012 roku. Działają w nim trzy działy merytoryczne: historii, kultury, plastyki oraz dział dokumentacji, oświaty i promocji.

- Dział Historii gromadzi i opracowuje zbiory z zakresu historii Zabrza w szczególności od przełomu XVIII/XIX w. do współczesności. Posiada także kolekcje kartografii śląskiej, śląskich druków religijnych, pocztówki śląskiej, numizmatyczną i medalierską. Dodatkowo gromadzi zbiory związane z Polskimi Siłami Zbrojnymi na Zachodzie 1939 – 1947.

- Dział Kultury dokumentuje i opracowuje zbiory z zakresu tradycyjnej kultury ludowej i środowisk robotniczych śląskiej ludności rodzimej, ze szczególnym uwzględnieniem Zabrza w jego obecnych granicach (kultury i obyczajowości zawodowej, kultury życia codziennego i odświętnego, obyczajowości sąsiedzkiej). Dział posiada kolekcje: ubiorów ludowych (grupa rozbarska), narzędzi rolniczych, sprzętów gospodarstwa domowego oraz wyposażenia robotniczych i drobnomieszczańskich wnętrz mieszkalnych. Na szczególną uwagę – ze względu na rzadkość występowania – zasługuje kolekcja judaików, głównie przedmiotów związanych z życiem religijnym.
- Dział Plastyki obejmuje dwie odrębne jednostki, to jest: Sekcję Sztuki oraz Sekcję Plastyki Nieprofesjonalnej. Sekcja Sztuki gromadzi i dokumentuje artystyczną aktywność zabrzańskiego środowiska plastycznego oraz obiekty malarstwa, grafiki i rzeźby współczesnej o szerokiej skali tematycznej formalnej, ze szczególnym uwzględnieniem zjawisk wybitnych o randze ponadlokalnej. Sekcja Plastyki nieprofesjonalnej gromadzi i opracowuje w szerokim zakresie różne formy wypowiedzi plastycznej, zwłaszcza autentycznie samorodnej, osobistej – artystów ze śląskich środowisk nieelitarnych.
- Dział Dokumentacji, Oświaty i Promocji: zajmuje się dokumentacją bieżącej działalności merytorycznej muzeum, działalnością oświatową i promocyjną, oraz obsługą przygotowywanych wystaw i bieżących ekspozycji.

Wystawy w Muzeum Miejskim w 2015r.:

- "Górnoślązacy w polskiej i niemieckiej reprezentacji narodowej w piłce nożnej – wczoraj i dziś. Sport i polityka na Górnym Śląsku w XX wieku". Wystawę opracował Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej
- „Ilustracja dziecięca – pierwszy kontakt ze sztuką”
- „Wspomnienie”, wystawa poświęcona twórczości Krystyny Jędrzejowskiej - Nowak i Romualda Nowaka
- "Janosch. Obrazy i litery" - impreza z cyklu "Janosch. uRodziny"
- Była taka drużyna... 3 Drużyna Harcerzy im. Tadeusza Kościuszki w Zabrzu 1945-1950
- Janusz Kapusta K-dron. Między sztuką a nauką

- Roman Nowotarski. Malarstwo – Wystawa ze zbiorów Muzeum Miejskiego w Zabrzu
- Historia medycyny w kilku odsłonach
- Artystyczny pejzaż miasta I - wystawa prac nauczycieli przedmiotów artystycznych zabrzańskich szkół plastycznych

Wystawy w Muzeum Miejskim w 2016r.:

- Miejsca, cienie, znaki – topografia pamięci. Śląskie malarstwo naiwne - wystawa prezentuje sztukę kilku wybitnych śląskich malarzy nurtu nieelitarnego: Ewalda Gawlika, Pawła Wróbla, Waldemara Pieczki i Erwina Sówki.
- Wideofreski Lecha Majewskiego
- Siła zabrzańskiej reklamy - Kolekcja przedmiotów o znamionach reklamowych w zbiorach Muzeum Miejskiego w Zabrzu
- „W stronę Schulza”, wystawa poświęcona twórczości Brunona Schulza oraz artystom dla których jego twórczość stanowiła inspirację.
- „Ażeby zapewnić zdrowie duchowi...”, Towarzystwo Gimnastyczne "Sokół" w zbiorach Muzeum Miejskiego w Zabrzu
- Zabrze na mapach z kolekcji Muzeum Miejskiego – zaprezentowane zostały plany miasta oraz mapy na których znajduje się Zabrze w okresie od XVIII do XX wieku.
- Gianni Turella. Kolor nieujarzmiony
- Bieguny - na początku był rysunek, wystawa współorganizowana wraz z Instytutem Sztuki Wydziału Artystycznego Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie
- 60 lecie Grupy 18 – Obsydian. Człowiek przestrzeń czas
- Szopki krakowskie ze zbiorów Muzeum Historycznego Miasta Krakowa
- Bliżej sacrum, bliżej człowieka - malarstwo i rzeźba XVIII – XX w. ze zbiorów własnych

Miejska Biblioteka Publiczna

ul. ks. J. Londzina 3
tel./fax: 32/271 42 24, 32/271 73 57
biblioteka@biblioteka.zabrze.pl
www.biblioteka.zabrze.pl

Zdjęcie 30. Miejska Biblioteka Publiczna ul. ks. J. Londzina 3, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Posiada obok Wypożyczalni Centralnej w budynku Dyrekcji, Czytelnię oraz 20 filii na terenie miasta. Każda dzielnica posiada filię biblioteczną. Obok działalności podstawowej, w placówce prowadzona jest szeroka działalność kulturalna. Biblioteka udostępnia swoje zasoby opracowane cyfrowo w ramach Śląskiej Biblioteki Cyfrowej (zakładka – Miejska Biblioteka Publiczna w Zabrzu). W roku 2016 ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego przyznanych MBP w Zabrzu w wysokości 110 tys. zł zakupiono 5739 woluminów (w tym 76 audiobooków).

Wydarzenia kulturalne organizowane przez zabrzańską MBP w 2015r.:

- Spotkania w ramach projektu „Rokita czyta” - projekt Dyskusyjnego Klubu Książki w Zabrzu,
- Finał Miejskiego Konkursu Ortograficznego dla uczniów gimnazjów,
- Wystawa pokonkursowa z „Międzynarodowego Festiwalu Rysowania - 2014”,
- Wystawa „Polskie pejzaże” - malarstwo Irminy Żuk,
- „Projekt Smycz - 2015” - wystawa fotografii Kleo Kyaa,
- „Profesor Florian Śmieja wśród przyjaciół” - wystawa poświęcona osobie i twórczości Floriana Śmiei,

- „Przytargaj Książki” - Akcja Wymiany Książek organizowana w ramach obchodów „Światowego Dnia Książki” oraz „Roku Kultury”,
- „Wystawa grafiki” prace studentów ASP w Katowicach,
- „Niebieskie Zabrze” - wystawa plakatów i prac osób z autyzmem,
- Wystawa pokonkursowa Ogólnokrajowego Konkursu „Jestem Polak Mały”,
- Wystawa prac uczniów Klubu „Pastel”,
- Spotkania autorskie oraz promocja książki:
 - Józef Krzyk - „Wojna Papierowa powstania śląskie 1919-1921”,
 - Nina Cieślik-Wilk - „Navigare necesse est, według Floriana Śmiei”,
 - Zygmunt Ogórek - „Orator Złotousty”,
 - Joanna Nicklasson-Młynarska i Mikael Backman – „Greckie pomidory
czyli nowy dom na krańcu drogi”,
 - „Spełniam się tu za brzegiem” - uczestnicy projektu „Zabrze – miasto słów
niezbędnych” – poetą i twórcą teatralnym,
 - spotkanie autorskie z Piotrem Tenczykiem - poetą i twórcą teatralnym,
 - spotkanie autorskie z Maciejem Trzepałą - rysownikiem i karykaturzystą,
 - spotkanie autorskie z Leszkiem Girtlerem pisarzem, nauczycielem
i społecznikiem z Zabrze,
- „Spotkania z Historią” - spotkania dyskusyjne:
 - „Górny Śląsk a Wielka Wojna”,
 - „Rok 1945 na Górnym Śląsku”,
 - „Sokoły kapitana Ebbinghaus. Sonderformation Ebbinghaus w działaniach
wojennych na Górnym Śląsku w 1939 r.”,
 - „Polityka antyniemiecka na Górnym Śląsku w latach 1945 - 1950”

Wydarzenia kulturalne organizowane przez zabrzańską MBP w 2016 r.:

- Wystawa pokonkursowa „Karykatura Ślązaka”,
- NOC bibliotek - zabrzańska biblioteka po raz pierwszy włączyła się do ogólnopolskiej akcji promującej czytelnictwo i biblioteki,
- Spotkanie w ramach projektu „Rokita czyta” - projekt Dyskusyjnego Klubu Książki w Zabrzu,
- Wystawa pokonkursowa z „Międzynarodowego Festiwalu Rysowania - 2015”,
- „Nitką malowane” - wystawa autorska prac Agnieszki Malejko.
- „Nepal – nieznana kraina” - spotkanie z podróżniczką Anną Barbarą Dębicką,
- „Azja na wesoło” - spotkanie z podróżnikiem Mieczysławem Bieńkiem,
- „Europa dla początkujących - spotkanie z podróżniczką Joanną Anderson,
- W pogoni za pięknem” oraz „Rowerowa Europa” - wystawa fotograficzna,

- „Dubaj: refleksja filozoficzna w betonowym świecie” - spotkanie z podróżniczką Marią Pasik,
- „Rugia - największa wyspa Niemiec” spotkanie z podróżnikiem Piotrem Paczullą,
- „Jordania – bosy przez czerwoną pustynię” spotkanie z podróżniczką Gosią Łozicką
- „Australia i Nowa Zelandia” spotkanie z podróżnikiem Patrykiem Ziarnikiem,
- „Niebieskie Zabrze” - wystawa plakatów i prac osób z autyzmem,
- Wystawa prac uczniów Klubu „Pastel”,
- „Kreatywnik - jak zrobić coś z niczego” - warsztaty florystyczne,
- „Spotkania z Historią” - spotkanie dyskusyjne:
 - „Zabrze brunatne i czerwone. Polityka, kultura i przemysł w Zabrzu w latach 1933 - 1989”,
 - „Jak zachowywać pamięć o przeszłości? - wywózka Górnolazaków do ZSRR w 1945 roku”,
 - „Wywózka” - wokół najnowszych publikacji IPN poświęconych deportacjom Górnolazaków do ZSRR,
 - „Pstrowski i inni - wokół idei współzawodnictwa pracy”,
 - „W cieniu swastyki – Górny Śląsk w czasach nazistowskich”,
 - "Pielgrzymki pod specjalnym nadzorem - polityka władz komunistycznych wobec Kościoła Katolickiego"
 - „W krainie hałd i wież szybowych”,
 - „Czesław Blicharski – Kustosz pamięci kresów”,
 - „Grudzień 1981. Strajk i pacyfikacja KWK Wujek. Historia i pamięć”
- Spotkanie autorskie oraz promocja książki:
 - Agnieszka Tomczyszyn - „Ezotero. Córnka wiatru”; „Prawo pierwszych połączeń”,
 - Waldemar Bednaruk - "Kurier ze Stambułu",
 - Hubert Klimko-Dobrzaniecki polski pisarz i poeta,
 - spotkanie autorskie z Ryszardem Zawadą znanym podróżnikiem, skoczek spadochronowy i alpinista,
 - spotkanie autorskie z ks. Jozefem Kusche - „Iść pod wiatr i zostawić ślad. Ocalić od zapomnienia”,
 - spotkanie autorskie z Hubertem Klimko-Dobrzanieckim polskim pisarzem i poetą
 - Dariusz Kortko i Marcin Pietraszewski - „Kukuczka. Opowieść o najsłynniejszym polskim himalaiście”,
 - Andrzej Kerner - „Bóg urodził się na Wschodzie”.

Muzeum Górnictwa Węglowego

Dyrekcja i sekretariat

ul. Jodłowa 59

41-800 Zabrze

tel. 32 630-30-91

fax. 32 277-11-25

e-mail: biuro@muzeumgornictwa.pl

Zdjęcie 31. Budynek dyrekcji Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu przy ul. Jodłowa 59, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Muzeum Górnictwa Węglowego jest obecnie największą instytucją turystyczno-kulturalną w Zabrzu. Od 2 kwietnia 2013 roku Muzeum stanowi jeden podmiot, powstały po połączeniu Zabytkowej Kopalni Węgla Kamiennego „Guido” i Muzeum Górnictwa Węglowego. W skład instytucji wchodzi także kompleks Sztolnia Królowa Luiza, który składa się z wyrobisk kopalni Królowa Luiza oraz Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej. Muzeum Górnictwa Węglowego posiada bogatą ofertę turystyczną i muzealną, zorientowaną przede wszystkim na odkrywanie górniczego dziedzictwa regionu. Na zwiedzających czekają trasy najgłębszej udostępnionej dla ruchu turystycznego kopalni węgla kamiennego na świecie, a w nich wiele atrakcji, związanych zarówno ze współczesnym, jak i historycznym górnictwem.

Muzeum prowadzi także działania o charakterze kulturalnym i edukacyjnym, organizując koncerty oraz przedstawienia teatralne (w ramach „Muzyki na Poziomie” i „Teatru na Poziomie”), imprezy plenerowe i uroczystości związane z górnictwem,

a także lekcje dla młodzieży szkolnej, realizowane w podziemiach autentycznej kopalni. Edukacja regionalna odbywa się w formie zajęć, na których prezentowane jest dziedzictwo kulturowe, sfery tradycji oraz wątków historii związanych z przemysłowym charakterem regionu. Zajęcia przewidziane dla różnych grup wiekowych o następującej tematyce:

- "Kult świętej Barbary wśród górników śląskich"
- "Górnik beztydzień i od święta (o zwyczajach górników)"
- "Świat dawnych gwarków (o pracy dawnych górników)"
- "Strój górniczy (historia munduru i insygniów górniczych)"
- "Tradycyjna rodzina górnicza na Śląsku"
- "W skarbnikowym królestwie (świat legend górniczych)"
- „W familoku i po ćmoku"
- "Zabytkowe dziedzictwo Zabrze"

Tabela 19. Podsumowanie działalności Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu w latach 2015-2016

Działalność Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu			
Lp.		2015	2016
1	Liczba zwiedzających	130 739	154 194
2	Liczba eksponatów ogółem	39 664	39 806
3	Liczba eksponatów nabytych w roku	1088	142
4	Liczba wystaw czasowych	13	12
5	Liczba wydarzeń kulturalnych	25	39
6	Wpływy ze sprzedaży biletów (PLN)	1 805 695,57	3 102 028,55
7	Liczba zatrudnionych osób	195	230

Źródło: Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu

Wystawy stałe w budynku Muzeum Górnictwa Węglowego:

- *Niezwykła historia*
- *Kopalnia Edisona*
- *Ze świata kultury górniczej*
- *Dzieje techniki w polskim górnictwie węglowym*

- *Tajemnice lasu karbońskiego*
- *Łączność kopalniana*
- *Z górniczą lampą przez wieki*
- *Kopaliny ziem polskich*
- *Węgiel jako surowiec chemiczny*
- *Wszystko zaczęło się od węgla*
- *W kręgu myśli i talentu. Uczeń i szkolnictwo górnicze w Polsce*
- *Od kilofa i łopaty do maszyn zespołowych*

Tabela 20. Działalność kulturalna w Zabrzu w latach 2014-2016

Filharmonia Zabrzeńska			
	2014	2015	2016
Liczba imprez	97	96	92
Liczba uczestników	23 317	28 349	37 800
Wydatki (zł)	3 302 600,00	3 358 000,00	3 564 500,00
Teatr Nowy			
	2014	2015	2016
Liczba imprez	247	272	281
Liczba uczestników	44 109	43 553	51 000
Wydatki (zł)	3 505 800,00	3 517 600,00	3 858 948,00
Dom Muzyki i Tańca			
Liczba imprez	82	61	69
Liczba uczestników	147 240	105 611	90 234 (dane do listopada 2016)
Wydatki (zł)	2 428 700,00	2 515 462,00	2 760 630,00
Muzeum Miejskie			
	2014	2015	2016
Liczba imprez	34	142	146
Liczba uczestników	5 337	5 583	8 297
Wydatki (zł)	1 275 520,00	1 172 934,00	1 280 820,00
Miejski Ośrodek Kultury			
	2014	2015	2016
Liczba imprez	790	829	550
Liczba uczestników	70 772	75 422	160 000
Wydatki (zł)	2 160 240,00	2 198 165,00	2 123 729,00

Źródło: Wydział Kultury i Dziedzictwa, UM Zabrze

2.) Tworzenie warunków dla działalności kulturalnej

- Adaptacja zasobów komunalnych dla potrzeb działalności kulturalnej
- Budowa nowych siedzib dla istniejących instytucji kulturalnych

Działania realizowane w 2015r:

1. Modernizacja budynków Miejskiego Ośrodka Kultury (852 tys. zł):

- Dzielnicowego Ośrodka Kultury w Zabrze - Kończyce ul. Dorotki 3,

Zdjęcie 32. Dzielnicowego Ośrodka Kultury w Zabrze ul. ul. Dorotki 3, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Dzielnicowego Ośrodka Kultury w Zabrze - Biskupice ul. Kossaka 23,

Zdjęcie 33. Dzielnicowego Ośrodka Kultury w Zabrze ul. ul. Kossaka 23, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Dzielnicowego Ośrodka Kultury w Zabrzu - Pawłów ul. Sikorskiego 114,

Zdjęcie 34. Dzielnicowego Ośrodka Kultury w Zabrzu ul. Sikorskiego 114, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Filii Miejskiego Ośrodka Kultury w Zabrzu - Budynek ul. Hutnicza 8,
2. Adaptacja Poprzemysłowych Obiektów Związanych Z Rozwojem Parku Tematycznego 12 c
 3. (2,7 mln zł) m.in. remont i dostosowanie do potrzeb ruchu turystycznego wyrobisk Skansenu Górniczego „Królowa Luiza”, remont ekspozycji znajdujących się w wyrobiskach Skansenu Górniczego "Królowa Luiza",
 4. Rewitalizacja obiektów poprzemysłowych Gminy Zabrze wraz z adaptacją na cele kulturalne, turystyczne i oświatowe - kontynuowano prac w zakresie doposażenia, przebudowy i adaptacji zabytkowej infrastruktury kopalni zabytkowej GUIDO,
 5. Realizacja projektu pn.: „Europejski Ośrodek Kultury i Turystyki Przemysłowej” (wydatki na tą inwestycję wyniosły ponad 35 mln zł) - roboty budowlane i rewitalizacyjne w części naziemnej kompleksu przy ul. Wolności 410, Sienkiewicza 43, (szyb Carnall, szyb „Wyzwolenie”, Budynek wentylatorów „Guibald”),

Zdjęcie 35. Szyb Carnall, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Działania realizowane w 2016r:

1. „Europejski Ośrodek Kultury i Turystyki Przemysłowej” – (wydatkowano ponad 3,7 mln zł) - w omawianym okresie realizowano m.in.: przebudowę rejonu dawnego wylotu Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej, budowę stacji wentylatorów głównego przewietrzania dla kompleksu wyrobisk podziemnych Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej oraz projekt koncepcyjnego zagospodarowania terenu przy Skansenie Górniczym „Królowa Luiza”,
2. Rewitalizacja obiektów poprzemysłowych Gminy Zabrze wraz z adaptacją na cele kulturalne, turystyczne i oświatowe:
 - wykonano aktualizację dokumentacji technicznej dla projektu pn. „Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania istniejącego budynku magazynowo – biurowego na budynek usługowy zlokalizowany przy ul. Stalmacha 7 w Zabrzu wraz z zagospodarowaniem terenu na potrzeby Centrum Usług Społecznych”,
 - wykonano kompleksową ekspertyzę konstrukcji wieży ciśnień przy ul. Zamoyskiego.
3. Adaptacja Poprzemysłowych Obiektów Związanych Z Rozwojem Parku Tematycznego 12 C – (wydatkowana kwota to 675 tys. zł), w omawianym okresie realizowano m.in.:

- zabudowę instalacji artystycznej w formie Kopalni dla dzieci na terenie Skansenu Górniczego „Królowa Luiza”,
 - przebudowę urządzeń multimedialnych zabudowanych w Skansenie Górniczym „Królowa Luiza”,
 - remont i dostosowanie do potrzeb ruchu turystycznego wyrobiska Skansenu Górniczego „Królowa Luiza”,
 - dostawę i montaż urządzeń zabawowych na terenie Parku 12C,
 - dostawę i montaż tablic informacyjnych,
 - remont pomieszczeń Karczmy Guibald,
4. Modernizacja budynków Miejskiego Ośrodka Kultury - realizowano modernizację obiektu Małej Sali przy ul. Park Hutniczy 11 (614 tys. zł),

Zdjęcie 36. MOK - Mała Sala przy ul. Park Hutniczy 11, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

5. Zakupy inwestycyjne dla potrzeb Filharmonii Zabrzeńskiej – w ramach zakresu rzeczowego zakupiono urządzenia UPS, (32,3 tys. zł),
6. Biblioteka miejscem spotkań - stworzenie innowacyjnej przestrzeni przyjaznej rodzinie - w ramach zadania wykonano: roboty wyburzeniowe z odtworzeniem wyburzonych ścian, montaż stolarki okiennej i drzwiowej, instalacje elektryczną, remont wejścia z dostosowaniem dla osób niepełnosprawnych, (36 tys. zł).

C 8. Aktywizacja sportowo-rekreacyjna mieszkańców

Aktywacja sportowo-rekreacyjna mieszkańców to ósmy cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu: Nowoczesne społeczeństwo miejskie. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego ukierunkowane zostały na podniesienie atrakcyjności i użyteczności istniejących urządzeń i obiektów sportowo - rekreacyjnych oraz tworzenie nowych urządzeń infrastruktury sportowo-rekreacyjnej m.in. poprzez przedsięwzięcia rozwojowe:

- Wsparcie działalności sportowo- rekreacyjnych w tym imprez i zajęć pozalekcyjnych,
- Program remontów i modernizacji istniejących obiektów sportowo – rekreacyjnych,
- Program rozwoju systemu ścieżek rowerowych,
- Program budowy parków aktywnej rekreacji dla dzieci i młodzieży w poszczególnych dzielnicach miasta.

1.) Wsparcie działalności sportowo - rekreacyjnych w tym imprez i zajęć pozalekcyjnych

W roku 2015 z dotacji skorzystało 49 stowarzyszeń i klubów sportowych, z którymi zawarto 69 umów na realizację zadań w zakresie szkolenia sportowego dzieci i młodzieży, prowadzenia zajęć o charakterze sportowo – rekreacyjnym, jak również zorganizowano imprezy sportowe i rekreacyjne dla dzieci i młodzieży. Łączna kwota udzielonych dotacji wyniosła 1.773.499,51 zł. Przeprowadzono także zajęcia o charakterze sportowo - rekreacyjnym dla osób niepełnosprawnych. Ponadto poniesiono wydatki na organizację oraz współorganizację 26 imprez, zawodów, turniejów i wyjazdów o charakterze sportowym i rekreacyjnym, na które wydatkowano kwotę 439.927,11 zł (w tym prowadzonych przez Rady Dzielnic). Wyplacono również nagrody pieniężne w wysokości 184,6 tys. zł dla 109 zawodników i trenerów za wysokie wyniki sportowe uzyskane w krajowym bądź międzynarodowym współzawodnictwie sportowym. W 2015 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, uzyskano środki z Ministerstwa Sportu i Turystyki na realizację zadania „Szkolenie młodzieży uzdolnionej sportowo” w wysokości 88.850 zł.

Podział środków budżetowych na realizację zadań publicznych Miasta Zabrze w dziedzinie kultury fizycznej w 2015 roku w zakresie:

- 1.) szkolenia sportowego dzieci i młodzieży,
- 2.) organizowania imprez sportowych i rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- 3.) prowadzenia zajęć o charakterze sporowo-rekreacyjnym dla dzieci i młodzieży,
- 4.) prowadzenia zajęć o charakterze sporowo-rekreacyjnym dla osób niepełnosprawnych;

- Fundacja Górnika Zabrze - 116.000 zł,
- Grodzki Szkolny Związek Sportowy w Zabrze - 80.000 zł,
- Kobiecty Klub Sportowy Zabrze - 21.000 zł,
- KS "Piast" Pawłów - 24.500 zł,
- KS "Mostostal Zabrze Holding s.a." - 60.000 zł,
- KS „Iskra” Zabrze - 128.000 zł,
- KS „Społem” Zabrze - 48.000 zł,
- KS Fux Zabrze - 19.000 zł
- KS MOSiR "Sparta" Zabrze - 34.000 zł,
- KS MOSiR Stal Zabrze - 67.000 zł,
- KS Sambo Zabrze - 8.000 zł,
- Miejski Klub Pływacki - 12.000 zł,
- MKS "Zabrze-Kończyce" - 52.000 zł,
- MKS Zaborze - 95.000 zł,
- MKS Zabrze - 103.000 zł,
- MSPN „Górnik Zabrze” - 41.000 zł
- MUKS „Olimpus” - 12.000 zł,
- Oddział Regionalny Olimpiady Specjalne Polska - Śląsk - 19.000 zł,
- Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Wawrzyńca - 10.000 zł,
- SKS "Gwarek" - 85.000zł,
- SPR „Pogoń 1945” Zabrze - 107.500 zł,
- Stowarzyszenie "Volleyball" MOSiR Zabrze - 48.000 zł,
- Stowarzyszenie „ Splot Sport” - 1.200 zł,
- Stowarzyszenie „Kontakt” - 6.000 zł,
- Stowarzyszenie „Nasza szkoła” - 12.000 zł,
- Stowarzyszenie Sport-Med. - 27.500zł,
- Stowarzyszenie UKS "Śląsk" Zabrze - 34.000,00 zł,
- SWSM "Promotor" - 68.000,
- Śląskie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Płetwonurków - 7.000zł,
- Śląskie WOPR OM Zabrze - 20.500 zł,
- UKS "31 Rokitnica" Zabrze - 23.500 zł,

- UKS "G 12" - 6.000 zł,
- UKS "Gwarek" Zabrze - 9.000 zł,
- UKS „Aikido” - 11.000 zł.
- UKS „Mat” - 20.500 zł,
- UKS „Spartakus” Zabrze - 40.000 zł,
- UKS „Trampkarz 22” przy SP nr 22 - 31.000 zł,
- UKS „Trzynastka” - 16.000 zł,
- UKS Europejska Federacja Yoshinkan Aikido - 22.000 zł,
- UKS Olimpia Zabrze - 67.500 zł,
- UKS Quo Vadis Makoszowy - 72.000 zł,
- UMKS „Jedynka Zabrze” - 20.000 zł,
- Zabrzeński Klub Karate Kyokushinkai” - 11.150 zł,
- Zabrzeńskie Stowarzyszenie Cheerleaders „Energy” - 25.000 zł,
- Zabrzeńskie Towarzystwo Szkolne - 4.000 zł,
- Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Śląska Hufiec Zabrze - 5.500 zł.

W roku 2016 z dotacji skorzystało 51 stowarzyszeń i klubów sportowych, z którymi zawarto 75 umów na realizację zadań w zakresie szkolenia sportowego dzieci i młodzieży, prowadzenia zajęć o charakterze sportowo - rekreacyjnym, jak również zorganizowano imprezy sportowe i rekreacyjne dla dzieci i młodzieży. Łączna kwota udzielonych dotacji wyniosła 1.805.607,93 zł. Przeprowadzono także zajęcia o charakterze sportowo – rekreacyjnym dla osób niepełnosprawnych. Ponadto poniesiono wydatki na organizację oraz współorganizację 26 imprez, zawodów, turniejów i wyjazdów o charakterze sportowym i rekreacyjnym, na które wydatkowano kwotę 524.182,88 zł (w tym prowadzonych przez Rady Dzielnic). Wyplacono również nagrody pieniężne w wysokości 125,7 tys. zł dla 112 zawodników i trenerów za wysokie wyniki sportowe uzyskane w krajowym bądź międzynarodowym współzawodnictwie sportowym. Jednocześnie w 2016 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, uzyskano środki z Ministerstwa Sportu i Turystyki na realizację zadania „Szkolenie młodzieży uzdolnionej sportowo” w wysokości 78.500 zł.

Podział środków budżetowych na realizację zadań publicznych Miasta Zabrze w dziedzinie kultury fizycznej w 2016 roku w zakresie:

- Fundacja Górnika Zabrze - 155.000 zł,
- Grodzki Szkolny Związek Sportowy w Zabrzu - 84.000 zł,
- Klub Sportowy "Fux" Zabrze - 21.000 zł,

- Klub Sportowy "Iskra" Zabrze - 152.000 zł,
- Klub Sportowy "Mostostal Zabrze Holding S.A." - 60.000 zł,
- Klub Sportowy "Piast" Pawłów - 28.500 zł,
- Klub Sportowy "Społem" Zabrze - 46.500 zł,
- Klub Sportowy MOSiR "Stal" Zabrze - 66.000 zł,
- Klub Sportowy MOSiR „Sparta” Zabrze - 28.000 zł,
- Klub Sportowy „Sambo” Zabrze - 8.000 zł,
- Kobiecty Klub Sportowy Zabrze - 22.000 zł,
- Miejski Klub Pływacki Zabrze - 14.000 zł,
- Międzyszkolny Klub Sportowy Zabrze - 75.000 zł,
- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy "Dziesiątka" - 13.000 zł,
- Młodzieżowa Szkoła Piłki Nożnej "Górniki Zabrze" - 45.000 zł,
- Młodzieżowy Klub Sportowy "Zaborze" - 95.000 zł,
- Młodzieżowy Klub Sportowy Zabrze - Kończyce - 51.500 zł,
- Oddział Regionalny Olimpiady Specjalne Polska - Śląskie - 22.000 zł,
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Wawrzyńca - 10.000 zł,
- Stowarzyszenie "Kontakt" - 7.000 zł,
- Stowarzyszenie "Nasza szkoła - nasz dom" - 18.500 zł,
- Stowarzyszenie "Pomocna Dłoń" - 6.000 zł,
- Stowarzyszenie "VOLLEYBALL" MOSiR Zabrze - 50.000 zł,
- Stowarzyszenie "SPLOT-SPORT" - 5.000 zł,
- Stowarzyszenie Piłki Ręcznej „Pogoń 1945” Zabrze - 100.600 zł
- Stowarzyszenie Sport-Med - 33.000 zł,
- Stowarzyszenie Uczniowskiego Klubu Sportowego "Śląsk" - 36.000 zł,
- Stowarzyszenie wspierania Sportu Młodzieżowego Promotor - 73.900 zł,
- Szkolny Klub Sportowy "Gwarek" Zabrze - 86.000 zł,
- Śląskie Stowarzyszenia Niepełnosprawnych Płetwonurków - 8.500 zł,
- Śląskie WOPR - Oddział Miejski Zabrze - 20.500 zł,
- UKS "Europejska Federacja Yoshinkan Aikido" - 23.000 zł,
- Uczniowski Klub Sportowy "Gwarek" Zabrze - 13.000 zł,
- Uczniowski Klub Sportowy "Olimpia" Zabrze - 67.500 zł,
- Uczniowski Klub Sportowy "Quo Vadis" Makoszowy - 30.000 zł,
- Uczniowski Klub Sportowy "Spartakus Zabrze" - 38.000 zł,
- Uczniowski Klub Sportowy "Trampkarz 22" - 30.500 zł,
- Uczniowski Klub Sportowy „MAT” Grzybowice - 18.000 zł,
- Uczniowski Klub Sportowy AIKIDO w Zabrze - 12.000 zł,
- Uczniowski Klub Sportowy Akademia Futbolu Zabrze - 5.200 zł,
- Uczniowski Klub Sportowy G 12 Zabrze - 7.300 zł,
- Uczniowski Klub Sportowy "Trójka" 19.200 zł - 19.000 zł
- Uczniowski Międzyszkolny Klub Sportowy "Jedynka Zabrze" - 21.000 zł,
- UKS "31 Rokitnica" Zabrze - 34.000 zł,
- Zabrzeński Klub Karate Kyokushinkai - 14.000 zł,

- Zabrzeńskie Stowarzyszenie Cheerleaders "Energy" - 26.000 zł,
- Zabrzeńskie Towarzystwo Triathlonowe - 7.200 zł.

Tabela 21. Zabrzeńskie kluby i stowarzyszenia sportowe

Lista klubów i stowarzyszeń sportowych w Zabrzu				
L.p.	Nazwa	Dane teladresowe	Sekcja	Dzielnica
1.	Fundacja Górnika Zabrze	ul. Roosevelta 81, 41-800 Zabrze tel. (32) 271 49 26, (32) 271 05 30	piłka nożna	Centrum Południe
2.	Stowarzyszenie GKS Wąska Zabrze	ul. Roosevelta 118/B108, 41-800 Zabrze	piłka nożna	Centrum Południe
3.	Górnik Zabrze Handball Sp. z o.o.	ul. Wolności 406, 41-800 Zabrze tel. (32) 274 50 15	piłka ręczna	Centrum Południe
4.	Górnik Zabrze S.S.A.	ul. Roosevelta 81, 41-800 Zabrze tel. (32) 271 49 26, (32) 271 05 30	piłka nożna	Centrum Południe
5.	Grodzki Szkolny Związek Sportowy w Zabrzu	ul. Daleka 2, 41-811 Zabrze tel. (32) 271 43 54, 516 171 608, 604 204 703		Makoszowy
6.	Klub Sportowy Fux Zabrze	ul. M. Archaniola 2/1, 41-800 Zabrze tel. 501 036 163	kick-boxing	Centrum Południe
7.	Klub Sportowy Iskra Zabrze	ul. Wolności 392, 41-800 Zabrze tel. (32) 271 24 53	gimnastyka sportowa	Centrum Południe
8.	Klub Sportowy MOSiR Sparta Zabrze	ul. 66a, 41-807 Zabrze tel. (32) 271 34 34	piłka nożna	Mikulczyce
9.	Klub Sportowy MOSiR Stal Zabrze	ul. Bytomska 2B, 41-800 Zabrze tel. 660 309 730	piłka nożna	Zandka
10.	Klub Sportowy Mostostal Zabrze Holding S.A.	ul. Piłsudskiego 83, 41-800 Zabrze tel. (32) 271 48 13	tenis ziemny	Centrum Południe
11.	Klub Sportowy Olimp Zabrze	ul. Wolności 315, 41-800 Zabrze tel. 501 585 311	kulturystyka, fitness	Centrum Południe
12.	Klub Sportowy Piast Pawłów	ul. Jana Łaskiego 26, 41-809 Zabrze tel. 536 204 267	piłka nożna	Pawłów

13.	Klub Sportowy Sambo Zabrze	ul. Zamenhofa 11/6, 41-813 Zabrze tel. 508 304 687	sambo sportowe	Zamenhofa
14.	Klub Sportowy Społem Zabrze	ul. Traktorzystów 1, 41-814 Zabrze tel. 503 460 266	piłka nożna	Grzybowice
15.	Kobięcy Klub Sportowy Zabrze	ul. A. Mickiewicza 66a, 41-807 Zabrze tel. 531-261-177	piłka nożna	Mikulczyce
16.	Miejski Klub Pływacki Zabrze	ul. Gagarina 2, 41-808 Zabrze tel. 696 645 521 sekcje:	pływanie, ratownictwo sportowe	Osiedle Mikołaja Kopernika
17.	Międzyszkolny Klub Sportowy Zabrze	ul. Piłsudskiego 58, 41-800 Zabrze tel. (32) 276 50 80, 607 362 559	koszykówka	Centrum Południe
18.	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy Dziesiątka	ul. F. Chopina 26, 41-807 Zabrze tel. (32) 271 11 77	piłka siatkowa, koszykówka, wspinaczka halowa, tenis stołowy, aerobik badminton,	Mikulczyce
19.	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy Olympus	ul. Kasprowicza 7, 41-803 Zabrze tel. 501 617 073	siatkówka, piłka nożna	Biskupice
20.	Młodzieżowa Szkoła Piłki Nożnej Górnik Zabrze	ul. Jaskółcza 40, 41-800 Zabrze tel. 607 576 678	piłka nożna	Guido
21.	Młodzieżowy Klub Sportowy Zaborze	ul. Wyciska 5A, 41-806 Zabrze tel. (32) 376 42 10	piłka nożna	Zaborze Północ
22.	Młodzieżowy Klub Sportowy Zabrze - Kończyce	ul. Karłowicza 10, 41-800 Zabrze tel. 607 397 560	piłka nożna	Centrum Południe
23.	Oddział Regionalny Olimpiady Specjalne Polska - Śląskie Klub Olimpiad Specjalnych Gumisie	ul. Bytomska 24, 41-803 Zabrze tel. (32) 271 47 32	zajęcia sportowo- rekreacyjne	Biskupice
24.	Oddział Regionalny Olimpiady Specjalne Polska - Śląskie Klub Olimpiad Specjalnych Komety	ul. M. Konopnickiej 3, 41-800 Zabrze tel. (32) 271-02-15	zajęcia sportowo- rekreacyjne	Centrum Południe
25.	Stowarzyszenie „Kontakt”	ul. M. Konopnickiej 3, 41-800 Zabrze tel. (32) 271-02-15	zajęcia sportowo- rekreacyjne	Centrum Południe
26.	Stowarzyszenie „Nasza szkoła - nasz dom”	ul. Bytomska 24, 41-803 Zabrze tel. (32) 271 47 32	zajęcia sportowo- rekreacyjne	Biskupice

27.	Stowarzyszenie Dzieci i Młodzieży Wielka Flota Zjednoczonych Sił	ul. Dworcowa 9/16, 41-800 Zabrze tel. 730 233 666	organizator podwórkowych turniejów piłkarskich, szkoła alpinistyczna	Centrum Północ
28.	Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej Splot - Sport	ul. Kruczkowskiego 31, 41-813 Zabrze tel. (32) 272 25 25, 693 697 069,	piłka siatkowa, piłka nożna, tenis stołowy, siłownia, piłkarzyki stołowe (trambambula)	Helenka
29.	Stowarzyszenie Piłki Ręcznej Pogoń 1945 Zabrze	ul. Wolności 406/101, 41-800 Zabrze tel. 606 730 604	piłka ręczna	Zaborze Północ
30.	Stowarzyszenie Sport-Med	ul. Jana Brzechwy 2/1, 41-807 Zabrze tel. (32) 271 71 21, 601 466 764	tenis ziemny	Mikulczyce
31.	Stowarzyszenie Uczniowskiego Klubu Sportowego Śląsk w Zabrze	ul. Reymonta 11/16, 41-800 Zabrze tel. 503 107 526	szachy, brydż sportowy	Centrum Południe
32.	Stowarzyszenie Volleyball MOSiR Zabrze	ul. Matejki 6, 41-800 Zabrze tel. 606 155 341	siatkówka	Centrum Południe
33.	Stowarzyszenie Wspierania Sportu Młodzieżowego Promotor	ul. Matejki 6, 41-800 Zabrze tel. 512 234 676	piłka nożna, koszykówka	Centrum Południe
34.	Szkolny Klub Sportowy Gwarek Zabrze	ul. 1 Maja 12, 41-800 Zabrze tel. (32) 278 46 54 sekcja:	piłka nożna	Centrum Południe
35.	Śląski Okręgowy Związek Kulturystryki, Fitness i Trójboju Siłowego	ul. Wolności 315, 41-800 Zabrze tel. 603 193 850		Centrum Południe
36.	Śląski Związek Piłki Nożnej Podokręg Zabrze	ul. Wolności 426/2, 41-806 Zabrze tel. (32) 271 10 34		Zaborze Północ
37.	Śląski Związek Szachowy w Katowicach	ul. Kossaka 23, 41-803 Zabrze tel. (32) 271 01 23, 509 677 202		Biskupice
38.	Śląski Związek Tenisowy w Zabrze	ul. Piłsudskiego 83, 41-800 Zabrze tel. (32) 271 48 13		Centrum Południe
39.	Śląskie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Płetwonurków	ul. Broniewskiego 12/37, 41-800 Zabrze tel. 601 461 220, 601 328 400	zajęcia pływackie, nauka nurkowania	Centrum Południe

40.	Śląskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Oddział Miejski w Zabrzu	ul. Opolska 30a/10, 41-800 Zabrze tel. 503 011 352	Delfiny oraz sekcja Młodych Ratowników WOPR	Centrum Południe
41.	Towarzystwo Pływackie Weteran Zabrze	ul. Św. Jana 4a/4, 41-803 Zabrze tel. (32) 274 50 91	pływanie	Biskupice
42.	Uczniowski Klub Sportowy „Trampkarz 22”	ul. Bytomska 94, 41-803 Zabrze tel. (32) 271 43 02, 515 153 995	piłka nożna, judo, hokej na trawie, sambo	Biskupice
43.	Uczniowski Klub Sportowy „31 Rokitnica” Zabrze	ul. Jordana 7, 41-808 Zabrze tel. (32) 272 21 09	piłka ręczna	Rokitnica
44.	Uczniowski Klub Sportowy Aikido w Zabrzu	ul. Matejki 6, 41-800 Zabrze tel. 603 570 301	aikido	Centrum Południe
45.	Uczniowski Klub Sportowy Anagram	ul. Gen. Wł. Andersa 64, 41-800 Zabrze tel. (32) 272 22 22	scrabble	Rokitnica
46.	Uczniowski Klub Sportowy Europejska Federacja Yoshinkan Aikido	ul. Leśna 63, 41-807 Zabrze tel. 792 212 920	aikido, shinkendo	Mikulczyce
47.	Uczniowski Klub Sportowy G12 Zabrze	ul. Niemcewicza 1, 41-800 Zabrze tel. (32) 271 19 34	tenis stołowy, badminton, kolarstwo MTB, szachy	Centrum Południe
48.	Uczniowski Klub Sportowy Gwarek Zabrze	ul. Bytomska 100 D, 41-803 Zabrze tel. 697 616 767	piłka nożna	Biskupice
49.	Uczniowski Klub Sportowy Mat Zabrze Grzybowice	ul. Badestinusa 30, 41-814 Zabrze tel. (32) 273 80 32, 606 407 596	szachy	Grzybowice
50.	Uczniowski Klub Sportowy Olimpia Zabrze	ul. Gdańska 10, 41-800 Zabrze tel. (32) 271 61 80, 693 102 634	lekka atletyka	Osiedle Tadeusza Kotarbińskiego
51.	Uczniowski Klub Sportowy Quo Vadis Makoszowy w Zabrzu	ul. Daleka 2, 41-811 Zabrze tel. 601 886 924	tenis stołowy, akrobatyka sportowa, piłka nożna, piłka siatkowa, hokej na trawie, badminton	Makoszowy
52.	Uczniowski Klub Sportowy Spartakus Zabrze	ul. Olchowa 2, 41-806 Zabrze tel. (32) 271 55 01, 661 955 705	siatkówka, koszykówka	Zaborze Północ

53.	Uczniowski Klub Sportowy Taekwondo w Zabrzu	ul. Św. Urbana 3/1, 41-800 Zabrze e-mail: pumaandrzej@op.pl	taekwondo	Centrum Południe
54.	Uczniowski Klub Sportowy Trójka	ul. Sienkiewicza 33, 41-800 Zabrze tel. 784 374 663	tenis ziemny	Centrum Południe
55.	Uczniowski Klub Sportowy Trzynastka w Zabrzu	ul. Wajdy 7, 41-800 Zabrze tel. (32) 271 49 32, 785 695 675	siatkówka, futsal, judo	Centrum Północ
56.	Uczniowski Międzyszkolny Klub Sportowy Jedyńka Zabrze	ul. Sportowa 5, 41-800 Zabrze tel. (32) 271-37-69	pływanie, koszykówka, narciearstwo zjazdowe	Guido
57.	Zabrzański Klub Karate Kyokushin	ul. Ligenzy 31, 41-800 Zabrze tel. 501 868 273, (32) 230 49 71	karate kyokushin	Maciejów
58.	Zabrzański Klub Karate Kyokushinkai	ul. Klimasa 2/6, 41-800 Zabrze tel. 793 751 277	karate	Centrum Południe
59.	Zabrzańskie Stowarzyszenie Cheerleaders ENERGY	ul. 3-go Maja 92/1, 41-800 Zabrze tel. 518 389 370	Senior, Nuclear, Junior, Nitro, Mini Mini	Guido
60.	Zabrzańskie Towarzystwo Szkolne	ul. Zwrotnicza 13, 41-807 Zabrze tel. (32) 271 71 21	organizacja imprez sportowo - rekreacyjnych	Mikulczyce
61.	Związek Harcerstwa Polskiego Choraław Słaska Hufiec Zabrze	ul. Wolności 350A, 41-800 Zabrze tel. (32) 271 10 06	zajęcia sportowo-rekreacyjne	Centrum Południe
62.	Klub Jeździecki "Nowy Dwór"	ul. Webera 19, 41-800 Zabrze	jeździectwo	Centrum Południe
63.	Stowarzyszenie Akademia Piłkarska "Sparta"	ul. Ks. Stanisława Brzóska 27/19, 41-800 Zabrze	piłka nożna	Centrum Południe
64.	Uczniowski Klub Sportowy "Piętnastka"	ul. Czołgistów 1, 41-800 Zabrze	zajęcia sportowo - rekreacyjne	Centrum Południe
65.	Stowarzyszenie Sportów Walki "MMA Warriors Zabrze"	ul. Struzika 4a/7, 41-800 Zabrze	sporty walki, MMA	Zaborze Północ
66.	Zabrzańskie Towarzystwo Triathlonowe	ul. Mickiewicza 56, 41-800 Zabrze,	triathlon	Mikulczyce
67.	Klub Sportowy ADVPOLAND.PL	Plac Wolności 4/2, 41-800 Zabrze	sport motocyklowy	Centrum Północ
68.	Stowarzyszenie Miłośników Sportu "Biegiem na Szczyt"	ul. Gdańska 44/19, 41-800 Zabrze	kultura fizyczna, biegi	Centrum Północ

69.	Olimpia Athlete Promotions Bodybuilding & Fitness	ul. Banachiewicza 15 A, 41-800 Zabrze	sporty siłowe, fitness	Osiedle Mikołaja Kopernika
70.	Towarzystwo Sportowe Temida Zabrze	ul. Matejki 6, 41-800 Zabrze,	strzelectwo	Centrum Południe
71.	Stowarzyszenie turystyczno - sportowe "Klub Kolarski WD-40 Biker	ul. Nad Kanalem 34 B, 41-800 Zabrze,	kolarstwo	Centrum Północ
72.	Klub Strzelecki Energetyk przy Elektrociepłowni Zabrze S.A.	ul. Wolności 416, 41-800 Zabrze,	strzelectwo	Zaborze Północ
73.	Klub Jeździecki "Victor"	ul. Wolności 209/3, 41-800 Zabrze,	jeździectwo	Centrum Północ
74.	Związek Strzelectwa Praktycznego w Zabrze	ul. Janika 7, 41-800 Zabrze,	strzelectwo	Zaborze Południe
75.	Turystyczny Klub Żeglarski "Kornelius" Zabrze	ul. Struzika 6, 41-800 Zabrze,	żeglarstwo	Zaborze Północ
76.	UKS Akademia Futbolu Zabrze	ul. Matejki 17c/10, 41-800 Zabrze	piłka nożna	Centrum Południe
77.	Stowarzyszenie "Pomocna Dłoń"	ul. Damrota 33, 41-800 Zabrze,	zajęcia sportowo-rekreacyjne	Centrum Południe
79.	Górnictwo Klub Sportowy Walka Makoszowy w Zabrze	ul. Jaskółcza 40, 41-800 Zabrze tel. (32) 271 19 60	piłka nożna, boks	Guido
80.	Stowarzyszenie Teobike Racing Team	ul. Wiarusów 14, 41-800 Zabrze,	kolarstwo MTB	Centrum Południe
81.	Stowarzyszenie Piłki Ręcznej Górnik Zabrze	ul. Brodzińskiego 11/10, 41-800 Zabrze, tel. 609-122-970,	piłka ręczna	Centrum Południe
82.	Klub sportowy Multisport	ul. Gagarina 2, 41-808 Zabrze tel. 512-230-6571	piłka nożna, tenis, badminton	Osiedle Mikołaja Kopernika

Źródło: Wydział Promocji, Turystyki i Sportu, UM Zabrze

2.) Program remontów i modernizacji istniejących obiektów sportowo – rekreacyjnych

W 2015 roku w celu realizacji ww. założeń *Strategii* wykonano m.in. następujące zadania:

1. Modernizacja stadionu im. Ernesta Pohla w Zabrzu - zadanie realizowane w celu zapewnienia finansowania modernizacji stadionu im Ernesta Pohla – Arena Zabrze przez spółkę celową miasta t.j. „Stadion w Zabrzu” sp. z o.o. wykonanie w omawianym okresie na poziomie prawie 17,4 mln zł.

Zdjęcie 37. Arena Zabrze, ul. Franklina Roosevelta, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

2. Modernizacja obiektów sportowych – w ramach zadania wykonano następujące prace (66 tys. zł) :
 - montaż nowej klimatyzacji, w miejscu starej jednostki, w Sali „kominkowej” ośrodka sportowego Walka przy ul. Jaskółczej 40,
 - wykonanie przyłącza do sieci energetycznej na potrzeby zasilania kamer wizyjnego monitoringu miejskiego oraz montaż monitoringu w Parku Jana Pawła II.
3. Budowa krytej hali tenisowej przy ul. Olimpijskiej - zakończono prace związane z budową hali wraz z zapleczem socjalnym oraz zagospodarowaniem terenu. Powstała hala posiada trzy korty o nawierzchni syntetycznej, spełniające wymogi Międzynarodowej Federacji Tenisowej, trybuny sportowe na 120 osób i jest w pełni

dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Przyjęte rozwiązania umożliwiają organizację zawodów rangi mistrzowskiej m.in. takich jak Halowe Mistrzostwa Polski. Wydatkowane środki na ten cel wyniosły ponad 1,8 mln zł.

4. Ponadto w związku z rozstrzygnięciem I-szej edycji Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego prowadzono następujące zadania:

- Budowa ogólnodostępnego boiska piłkarskiego wraz z zagospodarowaniem terenu przy Gimnazjum Nr 29 w Zabrzu – opracowano dokumentację projektową wraz z przyjęciem zgłoszenia robót budowlanych oraz ogłoszono przetarg nieograniczony w celu wyboru wykonawcy robót – poniesione wydatki opiewają na kwotę 15.526,88 zł.
- Boisko sportowe SP 7 – wydatkowana kwota to 10.861,79 zł, którą przeznaczono na wykonanie dokumentacji projektowej oraz zawarto umowę na pełnienie nadzoru inwestorskiego,
- Boisko treningowe do piłki nożnej z oświetleniem – opracowano dokumentację projektową na boisko treningowo – rekreacyjne do piłki nożnej z oświetleniem przy ul. Wyciska 5 – poniesiono wydatki na kwotę 10.455 zł.

W 2016 roku w celu realizacji ww. założeń *Strategii* wykonano m.in. następujące zadania:

1. Modernizacja stadionu im. Ernesta Pohla w Zabrzu - zadanie realizowane w celu zapewnienia finansowania modernizacji stadionu im Ernesta Pohla – Arena Zabrze przez spółkę celową miasta t.j. „Stadion w Zabrzu” sp. z o.o. wykonanie w omawianym okresie na poziomie prawie 28 mln zł. W czerwcu 2016 zakończony został I etap modernizacji zabrzeńskiego stadionu. Została wydana decyzja o pozwoleniu na użytkowanie strefy biur na poziomie +2, pomieszczeń komercyjnych pasażu od strony ul. Roosevelta oraz garażu podziemnego na poziomie 0 wraz z obiektami zagospodarowania terenu. Arena Zabrze działa jako w pełni funkcjonalny stadion piłkarski z zapleczem gastronomicznym i sanitarnym.
2. Budowa ogólnodostępnego boiska piłkarskiego wraz z zagospodarowaniem terenu przy Gimnazjum Nr 29 w Zabrzu (zadanie w ramach I edycji Budżetu Partycypacyjnego) – w ramach zadania powstało ogólnodostępne boisko

piłkarskie o nawierzchni z trawy syntetycznej (25x50m) wraz z elementami zagospodarowania, takimi jak: mała architektura, oświetlenie oraz monitoring wizyjny. Poniesione wydatki to kwota 320 tys. zł.

3. Boisko sportowe SP 7 (zadanie w ramach I edycji Budżetu Partycypacyjnego) – wydatkowana kwota to 379,2 tys. zł, którą przeznaczono na budowę wielofunkcyjnego boiska sportowego wraz z zagospodarowaniem terenu i odwodnieniem oraz bieżnią lekkoatletyczną,

Zdjęcie 38. Wielofunkcyjne boisko sportowe przy Szkole Podstawowej nr 7 ul. Pokoju, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

4. Boisko treningowe do piłki nożnej z oświetleniem (zadanie w ramach I edycji Budżetu Partycypacyjnego) – środki w wysokości 182 tys. zł wydatkowano na budowę boiska treningowo rekreacyjnego przy ul. Wyciska 5a w Zabrzu,
5. Remont szatni i łazienek w budynku klubowym MKS Zaborze Zabrze (zadanie w ramach II edycji Budżetu Partycypacyjnego) – rozdysponowano środki w wysokości 86,6 tys. zł.

Tabela 22. Infrastruktura sportowa i rekreacyjna w Zabrzu

Lp.	OBIEKTY	OGÓŁEM	w tym przyszkolne	ADRES
1	Stadiony	9		
1.1	do 3 000 miejsc	8		Zabrze: ul. Mickiewicza 66a, ul. Żniwiarzy, ul. Bytomska 2b, ul. Dorotki 2, ul. Bytomska 100d, ul. Traktorzystów 1, ul. Wyciska 5a, ul. Rogoźnicka 52
1.2	10 001 do 40 000 miejsc	1		Zabrze, ul. Roosevelta 81
2	Boiska do gier wielkich z widownią poniżej 3 000 miejsc	22	17	
2.1	z bieżnią prostą/iłość torów	14	14	Zabrze: ul. Budowlana 26, ul. Olchowa 2, ul. Gdańska 10, ul. Korczoka 98, ul. Jordana 7, ul. Buchenwaldczyków 25, ul. Klonowa 23, ul. Pokoju 41, ul. Królewska 4, ul. Chopina 10, ul. 3 Maja 118, ul. Andersa 64, ul. Franciszkańska 13
2.2	z bieżnią okólną/iłość torów	6	3	Zabrze: ul. Jaskółcza 40 (842 miejsc) - 4 tory, ul. Żniwiarzy (200 miejsc), ul. Bytomska 2 (200 miejsc), ul. Niemcewicz 1, ul. Kosmowskiej 43, ul. Buchenwaldczyków 25
2.3	bez bieżni – boisko ze sztuczną nawierzchnią	2		ul. Jaskółcza 40 (496 miejsc), ul. Wyciska 6 (100 miejsc)
3	Boiska do gier małych	113	55	
3.1	do koszykówki	37	20	Zabrze: ul. Szafarczyka 16, ul. Budowlana, ul. Baczyńskiego, ul. Tarnogórska, ul. Sobieskiego, ul. Heweliusza, ul. Galileusza, ul. Styki, ul. Gawrona, ul. Korczoka, ul. Modrzewiowa, ul. Sikorskiego, ul. Struzika, ul. Floriana, Park Rodzinny ul. Nad Kanałem, park im. Jana Pawła 2 ul. Bruno, ul. Gagarina 2, ul. Budowlana 26, ul. Olchowa 2, ul. Gdańska 10, ul. Sportowa 5, ul. Pestalociego 16, ul. Jordana 7, ul. Gagarina 2, ul. Sitki 55, ul. Buchenwaldczyków 25, ul. Klonowa 3, ul. Karczewskiego 10, ul. Chopina 26, ul. 3 Maja 118, ul. Franciszkańska 4, ul. Sienkiewicza 43, ul. Badestinusa 30, ul. Gwarecka 15
3.2	do piłki ręcznej	15	14	Zabrze: ul. Szafarczyka 16, ul. Niemcewicz 1, ul. Kasprowicza 20, ul. Zamenhofa 56, ul. Budowlana 26, ul. 3 Maja 118 ul. Korczoka 98, ul. Buchenwaldczyków 25 ul. Karczewskiego 10, ul. Andersa 64,

				ul. Wajdy 7, ul. Wolności 323, ul. Franciszkańska 13, ul. Konopnickiej 3, ul. Cmentarna 7
3.3	do siatkówki	23	17	Zabrze: ul. Szafarczyka 16 (2 boiska), Osiedle Młodego Górnika (1 boisko), ul. Sikorskiego, Osiedle Kopernika, ul. Bytomska 100d, ul. Gdańska 10, ul. Niemcewicza 1, ul. Szenwalda 2, ul. Budowlana 26, ul. Olchowa 2, ul. Kosmowskiej 43, ul. Sitki 55 ul. Wawrzyńskiej 11, ul. 3 Maja 118, ul. Buchenwaldczyków 25, ul. Klonowa 6, ul. Londzina 2, ul. Karczewskiego 10, ul. Daleka 2, ul. Piłsudskiego 29, ul. Franciszkańska 13
3.4	do tenisa ziemnego	32	4	
	w tym:			
3.4.1	korty tenisowe kryte	11		Zabrze, ul. Olimpijska - 3 korty Zabrze, ul. Matejki 6 - 8 kortów
3.4.2	korty tenisowe odkryte	21	4	Zabrze: ul. Dorotki 3 - 1 kort, ul. Piłsudskiego 83 - 13 kortów, park im. Jana Pawła 2 ul. Bruno - 2 korty, ul. Bytomska 100d - 1 kort, ul. Sienkiewicza 33, ul. Zamenhofa 56, ul. Gdańska 10, ul. 3 Maja 118
3.4.3	uniwersalne	6		Zabrze: ul. Dorotki 3, ul. Struzika, ul. Warmińska, Osiedle Kopernika, ul. Baczyńskiego, ul. de Gaulle'a (DMiT)
4	Hale sportowe	7	4	
4.1	o wym. pola gry 44m x 22m i większe	2		Zabrze: ul. Matejki 6 (1777 miejsc - 3 boiska), ul. Szafarczyka 16 (50 miejsc - 1 boisko)
4.2	o wym. 36x18 do 44x22m	5	4	Zabrze, ul. Wolności 406 - pojemność trybun 1020 (m. siedzące), 100 (m. stojące), ul. Ogórka 29, ul. Jordana 7, ul. Piłsudskiego 58, ul. Chopina 26
5	Sal gimnastyczne	44	39	
5.1	uniwersalne o wym.boiska 24x12m do 36x18m	21	19	Zabrze: ul. Matejki 6, ul. Wolności 406, ul. 1 Maja 12, ul. Kasprowicz 7, ul. Olchowa 2, ul. Korczoka 98, ul. Sportowa 5, ul. Bytomska 26, ul. Bytomska 94, Plac Warszawski 6, ul. Gagarina 2, ul. Królewska 4, ul. Cmentarna 7, Plac Traugutta 1, ul. Franciszkańska 4, ul. Sienkiewicza 33, ul. Piłsudskiego 29, ul. Wolności 323, ul. Sienkiewicza 43, ul. Daleka 2, ul. Sikorskiego 74

5.2	pomocnicze poniżej wym. 24x12m	21	20	Zabrze: Plac Krakowski 10, ul. Zwrotnicza 11, ul. Niemcewicza 1, ul. Szenwalda 2, ul. Kasprowicza 7, ul. Zamenhofska 56, ul. Budowlana 26, ul. Tarnopolska 50, ul. Gdańska 10, ul. Lompy 78, ul. Pokoju 41, ul. Kotarbińskiego 18, ul. Kosmowskiej 43, ul. Wawrzyńskiej 11, ul. Gagarina 2, ul. Sitki 55, ul. 3 Maja 118, ul. Andersa 64, ul. Wajdy 7, ul. Franciszkańska 13, ul. Konopnickiej 3
5.3	pawilony pomocnicze (np. łucznicze, boks, szermierka, judo)	2		Zabrze, ul. Matejki 6
6	Strzelnice	1		
6.1	o dł. linii strzału 25m	1		
6.1.1	w tym kryte	1		Zabrze, ul. Matejki 6
7	Pływalnie sportowe kryte	4	2	
7.1	o wym poniżej 25x12,5m	2	1	Zabrze: Plac Krakowski 10, ul. Lompy 78
7.2	o wym 25x12,5m	2	1	Zabrze: Al. Wojciecha Korfańskiego 18, ul. Sportowa 5
8	Pływalnie sportowe odkryte	2		
8.1	o wym 25x12,5m	2		Zabrze, ul. Jaskółcza 40 (brodzik, basen średni - kąpielisko miejskie, obiekt rekreacyjny)
9	Inne obiekty sportowe	22	3	
9.1	siłownia zewnętrzna	10		Zabrze: ul. Dorotki 3, Osiedle Młodego Górnika, Park Rodzinny w Maciejowie ul. Kondratowicza, ul. Maszyńskiego, ul. G. Zapolskiej, ul. Baczyńskiego, ul. Krakowska, ul. Warmińska, Park Poległych Bohaterów, Osiedle Kotarbińskiego
9.2	plac do jazdy na rolkach	5		Zabrze: ul. Warmińska, ul. Zwycięstwa, ul. de Gaulle'a (DMiT), ul. Klonowa, Park Rodzinny ul. Nad Kanalem
9.3	skatepark	1		Zabrze, park im. Jana Pawła 2 ul. Bruno
9.4	boisko do siatkówki plażowej	5		Zabrze, park im. Jana Pawła 2 ul. Bruno, Daleka 2
9.5	boisko do piłki nożnej	1		Zabrze, park im. Jana Pawła 2 ul. Bruno
9.6	boisko piłkarskie "Orlik"	3	3	Zabrze: ul. Pestalozziego, ul. Wawrzyńskiej, ul. Franciszkańska

Źródło: Wydział Promocji, Turystyki i Sportu, UM Zabrze

C 9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych

Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych to dziewiąty cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu: Nowoczesne społeczeństwo miejskie. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego ukierunkowane zostały na modernizację komunalnych zasobów mieszkaniowych, przywrócenie świetności zabytkowych zasobów mieszkaniowych oraz restrukturyzację zarządzania lokalnymi zasobami mieszkaniowymi m.in. poprzez następujące przedsięwzięcia rozwojowe:

- Program remontów i modernizacji
- Program odnowy zabytkowych zasobów mieszkaniowych
- Program gospodarki mieszkaniowej (remonty i modernizacje)
- Prywatyzacja lokali mieszkalnych

1.) Program remontów i modernizacji komunalnych zasobów mieszkaniowych

Mieszkaniowy zasób Miasta Zabrze pochodzi w przeważającej mierze sprzed drugiej wojny światowej. Z uwagi na wiek, a w konsekwencji postępujące zużycie eksploatacyjne wymaga stałych nakładów finansowych, celem utrzymania w stanie zdatnym do eksploatacji. Plan remontów i modernizacji reguluje uchwała nr XXVIII/400/12 Rady Miasta Zabrze z dnia 17.09.2012 r. w sprawie: uchwalenia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Zabrze na lata 2013 – 2017.

Plan remontów i modernizacji

- 1) Priorytetem remontów budynków i lokali jest usuwanie stanów awaryjnych zagrażających bezpieczeństwu mieszkańców oraz substancji budynku.
- 2) Priorytetem modernizacji budynków i lokali jest poprawa standardu zamieszkiwania mieszkańców.
- 3) Remonty lokali mieszkalnych oraz budynków będą wykonywane przez Miasto Zabrze, Jednostkę Obsługi Finansowej Gospodarki Nieruchomościami oraz ZBM TBS sp. z o.o. na podstawie corocznie przygotowywanych planów remontów, jak również

poza planem w razie zaistnienia nagłych zdarzeń powodujących konieczność natychmiastowego wykonania robót remontowych.

4) W pierwszej kolejności wykonywane będą roboty budowlane i rozbiórki, których konieczność wykonania wynika z decyzji Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego.

Tabela 23. Kategoria, Klasyfikacja budynków ze względu na stan techniczny

KATEGORIA	KLASYFIKACJA BUDYNKÓW	STAN TECHNICZNY
A	wymagający prac remontowych w celu zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców	budynek wykwaterowany lub przeznaczony do rozbiórki, konieczność wymiany instalacji gazowej lub uszczelnienia przewodów kominowych
B	wymagający prac celem zapobiegania degradacji substancji budynku	konieczność remontu dachu, naprawy elewacji, wymiany instalacji wodnej lub kanalizacyjnej
C	wymagający poprawy standardu	konieczność wymiany stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji elektrycznej, termorenowacji, likwidacji szamb i suchych ubikacji, przeprowadzenia robót ogólnobudowlanych
D	niewymagający prac remontowych	w najbliższym czasie nie zachodzi konieczność prowadzenia prac remontowych

Źródło: Wydział Zarządzania Nieruchomościami, Urząd Miejski w Zabrzu

Z zaplanowanych w budżecie miasta wydatków na utrzymanie odpowiedniego stanu technicznego budynków mieszkalnych (m.in. remonty budynków komunalnych, przygotowanie mieszkań socjalnych i zamiennych, rozbiórki i wyburzenia budynków), w 2015 r. wydatkowano środki finansowe na poniższe zadania:

- utrzymanie zasobów komunalnych Miasta, w skład których wchodziły budynki komunalne - 702 szt., lokale komunalne we wspólnotach mieszkaniowych - 5 302 szt., mieszkania socjalne - 878 szt., budynki użytkowe - 1 szt. (wydatki 26,3 mln zł);
- utrzymanie stanów technicznych, tzn. przeglądy techniczne w/w budynków - wykonano m.in. przeglądy 683 budynków, 5 261 mieszkań komunalnych, (poniesione wydatki ponad 7,5 mln zł);

- utrzymanie stanów technicznych budynków, w tym remonty i rozbiórki budynków (m.in. 13 wyburzeń, remonty 47 mieszkań socjalnych, 7 mieszkań zamiennych, prace remontowe w 35 mieszkaniach komunalnych oraz opracowania dokumentacji projektowych dla wykonywanych remontów, poniesione wydatki 2 mln zł;
- remonty lokali socjalnych i chronionych z finansowym wsparciem Banku Gospodarstwa Krajowego – wykonano remont 20 lokali socjalnych i 2 lokali chronionych oraz opracowano dokumentację projektowo-kosztorysową na remonty 35 lokali mieszkalnych, jak również wykonano nadzór inwestorski nad pracami remontowymi mieszkań socjalnych - poniesione wydatki 1,5 mln zł;
- wykonano remonty 3 lokali romskich w ramach Programu integracji społeczności romskiej w Polsce,
- Modernizacja zasobu komunalnego – wydatkowano kwotę 344 tys. zł na roboty zdłużskie oraz dekarские, modernizację instalacji c. o w lokalach mieszkalnych,
- Modernizacja budynków komunalnych – na zadanie przeznaczono środki w wysokości 704 tys. zł, gdzie wykonano m. in.: wymianę instalacji elektrycznych na klatkach schodowych w 10 budynkach komunalnych, przebudowy pomieszczeń na lokale mieszkalne, remonty klatek schodowych, docieplanie ścian zewnętrznych, wykonanie oświetlenia solarnego.
- Termomodernizacja oraz zmiana systemu ogrzewania lokali mieszkalnych w zasobach komunalnych Miasta Zabrze – prace wykonywane były w budynkach przy ul. 11 Listopada oraz ul. Nyskiej. Na wykonanie audytów energetycznych, instalacji c. o. oraz dokumentację projektową i kosztorysy wydatkowano środki w wysokości 566 tys. zł.
- Termomodernizacja oraz zmiana systemu ogrzewania lokali mieszkalnych w budynku przy ul. Goethego 22 – w omawianym okresie dokonano zmiany sposobu użytkowania pomieszczenia piwnicznego na pomieszczenie wymiennikowni c.o. z sieci miejskiej w budynku przy ul. Goethego 22 wraz z wykonaniem instalacji c. o. – wydatkowano na ten cel kwotę 102 tys. zł.

W 2016r. z zaplanowanych w budżecie miasta wydatków na utrzymanie odpowiedniego stanu technicznego budynków mieszkalnych (m.in. remonty budynków komunalnych, przygotowanie mieszkań socjalnych i zamiennych, rozbiórki i wyburzenia budynków) wydatkowano środki finansowe na poniższe zadania:

- utrzymanie zasobów komunalnych Miasta, w skład których wchodzi budynki komunalne – 702 szt., mieszkania socjalne – 944 szt., budynek użytkowy – 1 szt. – wykonanie finansowe osiągnęło poziom 10,9 mln zł,
- utrzymanie mieszkań wchodzących w skład wspólnot mieszkaniowych w ilości 1.175 zł za kwotę 22,6 mln zł,
- utrzymanie stanów technicznych zasobów komunalnych, tzn. przeglądy techniczne ww.budynków – przeprowadzono 3.925 przeglądów technicznych za kwotę 2,3 mln. zł,
- utrzymanie stanów technicznych budynków - remonty i rozbiórki budynków, w tym m.in.: 10 wyburzeń, remonty 43 mieszkań socjalnych, 12 mieszkań zamiennych, prace remontowe w 33 mieszkaniach komunalnych oraz opracowania dokumentacji projektowych dla wykonywanych remontów i inwentaryzacji mieszkań – poniesiono wydatki w wysokości 2,3 mln zł,
- remonty lokali socjalnych i chronionych z finansowym wsparciem Banku Gospodarstwa Krajowego – za ponad 1,6 mln zł wykonano remont 20 lokali socjalnych i 2 lokali chronionych, opracowano dokumentację kosztorysową na remonty 14 mieszkań socjalnych oraz dokumentację projektową na remonty,
- Termomodernizacja oraz zmiana systemu ogrzewania lokali mieszkalnych w budynku przyul. Goethego 22 – wydatkowano 300 tys. zł, prace związane z dociepleniem elewacji wraz z wymianą stolarki okiennej.

2.) Program gospodarki mieszkaniowej – w zakresie restrukturyzacji zarządzania lokalnymi zasobami mieszkaniowymi

Miasto Zabrze dysponuje mieszkaniowym zasobem gminy, w skład którego wchodzi lokale mieszkalne położone w budynkach komunalnych, wspólnot mieszkaniowych z udziałem Miasta Zabrze oraz prywatnych, pozostających w posiadaniu spółki komunalnej.

Powiększanie gminnego zasobu mieszkaniowego następuje poprzez:

- 1) przejęcia zakładowych budynków mieszkalnych,
- 2) nabywanie budynków w drodze sprzedaży, darowizny na wniosek zainteresowanych podmiotów lub zrzeczenia się przez dotychczasowego właściciela,
- 3) adaptację komunalnych budynków użytkowych na cele mieszkaniowe,
- 4) budownictwo mieszkaniowe.

Pomniejszanie gminnego zasobu mieszkaniowego następuje poprzez:

- 1) zbywanie lokali mieszkalnych na rzecz najemców,
- 2) sprzedaż lokali mieszkalnych w drodze przetargu lub negocjacji,
- 3) rozbiórkę budynków,
- 4) zwrot właścicielom zarządu nieruchomościami,
- 5) wnoszenie nieruchomości jako aportu do spółek prawa handlowego.

Komunalne budownictwo mieszkaniowe i użytkowe w Zabrzu jest zarządzane przez:

- Zarząd Budynków Mieszkaniowych - Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. z siedzibą w Zabrzu przy Pl. Warszawskim 10, (ZBM-TBS sp. z o. o.),
- Jednostkę Obsługi Finansowej Gospodarki Nieruchomościami w Zabrzu z siedzibą przy ul. Targowej 2 (JOFGN).

Wykupy terenów – na realizację zadania w 2015 roku przeznaczono środki w wysokości 2,5 mln zł, w szczególności na:

- odszkodowania za nieruchomości zajęte na potrzeby inwestycji pn.; „Budowa ul. Nowopaderewskiego” – wypłacona kwota odszkodowania to 590,5 tys. zł, nabywanie nieruchomości do gminnego zasobu
- w omawianym okresie nabyto nieruchomość przy ul. Ks. J. Brejzy, W. Stwosza, ul. Pyskowskiej 2, Familijnej i Pośpiecha – wydatkowano na ten cel kwotę ok. 288 tys. zł,
- spłata III raty należności na rzecz Agencji Nieruchomości Rolnych zasądzonej za nabytą przez Gminę nieruchomość pod inwestycje w wysokości 1,3 mln zł.

Wykupy terenów – na realizację zadania w 2016 roku przeznaczono środki w wysokości 3,6 mln zł, w szczególności na:

- odszkodowania za nieruchomości zajęte na potrzeby inwestycji likwidacja działki ogrodowej w ROD „Biała Róża” – wypłacona kwota odszkodowania to 10 tys. zł,
- nabywanie nieruchomości do gminnego zasobu nieruchomości – w omawianym okresie nabyto nieruchomość przy ul. Gagarina oraz prawo użytkowania wieczystego m. in. Przy ul. Kasprowicza w wysokości 2,2 mln zł,
- zapłatę na rzecz Agencji Nieruchomości Rolnych IV raty wraz z odsetkami w łącznej wysokości 1,2 mln zł za nieruchomość przy ul. Ofiar Katynia.

3.) Prywatyzacja lokali mieszkalnych

W 2015 r. w ramach prywatyzacji zasobu mieszkaniowego Miasta Zabrze 355 mieszkań zostało sprywatyzowanych za łączną kwotę 9 mln zł, w tym 319 lokali mieszkalnych było sprzedanych z bonifikatą. W drodze przetargu natomiast zostało sprzedanych 36 nieruchomości za łączną kwotę 2,2 mln zł.

W 2016 r. w ramach prywatyzacji zasobu mieszkaniowego Miasta Zabrze 321 mieszkań zostało sprywatyzowanych za łączną kwotę 9,3 mln zł, w tym 267 lokali mieszkalnych było sprzedanych z bonifikatą. W drodze przetargu natomiast zostały sprzedane 54 nieruchomości za łączną kwotę 3,3 mln zł.

Sprzedaż nieruchomości niezabudowanych na cele mieszkaniowe kształtowała się w 2015 r. na poziomie 24 nieruchomości, w tym na cele usługowo - mieszkaniowe sprzedano 10 nieruchomości.

Sprzedaż nieruchomości niezabudowanych na cele mieszkaniowe kształtowała się w 2016 r. na poziomie 21 nieruchomości, w tym na cele usługowo - mieszkaniowe sprzedano 13 nieruchomości.

Spadek wielkości mieszkaniowego zasobu miasta w głównej mierze jest wynikiem sprzedaży lokali mieszkalnych na rzecz najemców z zastosowaniem bonifikaty od ceny sprzedaży.

Tabela 24. Sprywatyzowane lokale z mieszkaniowego zasobu Miasta Zabrze w latach 2015/2016

Sprywatyzowane lokale z mieszkaniowego zasobu Miasta Zabrze 2015/2016					
L.p.	Lokale mieszkalne	2015		2016	
		Ilość nieruchomości	Cena brutto (zł)	Ilość nieruchomości	Cena brutto (zł)
1	w drodze przetargu	36	2 216 817,05	54	3 390 647,77
2	na rzecz najemcy	319	6 881 217,42	267	5 927 077,29
suma		355	9 098 034,47	321	9 317 725,06

Źródło: Wydział Zarządzania Nieruchomościami, Urząd Miejski w Zabrzu

Tabela 25. Sprzedaż lokali mieszkalnych na rzecz najemcy z bonifikatą w latach 2015/2016

Sprzedaż lokali mieszkalnych na rzecz najemcy z bonifikatą		
2015		
Lokale mieszkalne sprzedane na rzecz najemcy	Ilość	Cena brutto (zł)
Lokal	319	6 248 697,78
Grunt:		
własność	181	570 204,95
wieczyste użytkowanie	138	62 314,69
2016		
Lokale mieszkalne sprzedane na rzecz najemcy	Ilość	Cena brutto (zł)
Lokal	267	5 528 079,69
Grunt:		
własność	161	359 065,80
wieczyste użytkowanie	106	39 931,80

Źródło: Wydział Zarządzania Nieruchomościami, Urząd Miejski w Zabrzu

Tabela 26. Sprzedaż lokali mieszkalnych w drodze przetargu w Zabrzu w latach 2015/2016

Sprzedaż lokali mieszkalnych w drodze przetargu				
Lokale mieszkalne sprzedane w drodze przetargu	2015		2016	
	Ilość	Cena brutto (zł)	Ilość	Cena brutto (zł)
Lokal	36	2 127 559,74	54	3 243 184,30
Grunt:				
własność	17	69 005,54	22	106 496,78
wieczyste użytkowanie	19	20 251,77	32	40 966,69

Źródło: Wydział Zarządzania Nieruchomościami, Urząd Miejski w Zabrzu

Tabela 27. Sprzedaż nieruchomości niezabudowanych Gminy Zabrze 2015/2016

Sprzedaż nieruchomości niezabudowanych na cele mieszkaniowe				
2015				
L.p.	Rodzaj nieruchomości (przeznaczenie)	Ilość nieruchomości	Powierzchnia gruntu w m ²	Cena brutto (zł)
1	Na cele mieszkaniowe	14	154 117	11 784 933,50
2	Na cele usługowo-mieszkaniowe	10	10 990	1 088 174,00
2016				
L.p.	Rodzaj nieruchomości (przeznaczenie)	Ilość nieruchomości	Powierzchnia gruntu w m ²	Cena brutto (zł)
1	Na cele mieszkaniowe	8	7 059	1 025 008,00
2	Na cele usługowo-mieszkaniowe	13	79 629	3 883 453,93

Źródło: Wydział Zarządzania Nieruchomościami, Urząd Miejski w Zabrzu

C 10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej

Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej stanowi dziesiąty cel strategiczny w ramach drugiego priorytetu. Zawiera on następujące kierunki działań:

- Poprawa skuteczności zaangażowania w rozwiązywanie problemów społecznych, w tym poprawa dostępności obiektów publicznych dla osób niepełnosprawnych,
- Zapobieganie marginalizacji społecznej wybranych obszarów miasta poprzez przeciwdziałanie patologiom społecznym i minimalizowanie skutków wykluczenia społecznego,
- Wspieranie działalności placówek służby zdrowia poprzez modernizację szpitali oraz poprawę jakości świadczenia usług przychodni.

Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej, znajdujących się w zakresie zadań Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Zabrzu (MOPR w Zabrzu).

Zdjęcie 39. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Zabrzu, ul. 3 Maja 16, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Dnia 11.10.2010 r. została podjęta uchwała Rady Miejskiej w Zabrzu, Nr LIX/766/10 w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Zabrze na lata 2010 – 2020. Jest to aktualizacja Strategii przyjętej w 2002 r. Dokument ten został opracowany z uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest

integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Prócz zidentyfikowania problemów społecznych w Zabrzu, stworzono katalog potrzeb i postulatów, które decydować mogą o dynamice rozwoju społeczno – gospodarczego Zabrza. Ponadto wskazano cele strategiczne i szczegółowe oraz źródła ich finansowania, których realizacja nastąpić ma do roku 2020. Postęp we wdrażaniu Strategii społecznej ma być mierzony poprzez śledzenie i analizowanie faktycznego jego rozwoju, na podstawie wyliczeń wskaźników monitoringu, określonych w powyższej Strategii. Wskaźniki realizacji celów odnoszą się do następujących obszarów:

- rodzina i jej funkcje,
- rynek pracy, zatrudnienie, bezrobocie,
- ochrona zdrowia,
- bezpieczeństwo publiczne,
- aktywność społeczna i kulturalna,
- edukacja,
- dobre zarządzanie,
- mieszkalnictwo

Tabela 28. Dotacje celowe przeznaczone na realizację zadań w zakresie pomocy społecznej w latach 2015/2016

Dotacje celowe na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej 2015/2016			
L.p.	Rodzaj dotacji	2015	2016
1	Dotacje celowe otrzymane na zadania realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego:	896 646,92 zł	833 252,27 zł
1.1	środki na utrzymanie dzieci z innych miast w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	192 300,08 zł	162 970,97 zł
1.2	środki na utrzymanie dzieci z innych miast w rodzinach zastępczych	704 346,84 zł	670 281,30 zł
2	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację własnych zadań gminy:	16 890 885,82 zł	16 323 399,05 zł
2.1	dotacja na Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	1 881 555,00 zł	1 990 165,00 zł
2.2	posiłek dla potrzebujących	2 880 094,83 zł	2 638 093,28 zł

2.3	składki na ubezpieczenia zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej	313 189,54 zł	370 830,77 zł
2.4	zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	7 757 772,57 zł	6 636 842,09 zł
2.5	zasiłki stałe	3 942 773,88 zł	4 543 160,91 zł
2.6	dofinansowanie zadań z zakresu wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej	115 500,00 zł	144 307,00 zł
3	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację własnych zadań powiatu:	1 178 474,00 zł	1 211 977,00 zł
3.1	dotacja na Domy Pomocy Społecznej	1 050 974,00 zł	1 123 288,00 zł
3.2	dofinansowanie zadań z zakresu wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej	127 500,00 zł	88 689,00 zł
4	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej zlecone gminie ustawami:	41 360 192,21 zł	112 846 004,91
4.1	rządowy program dla rodzin wielodzietnych	6 030,00 zł	2 756,00 zł
4.2	świadczenia rodzinne, zaliczka alimentacyjna oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	40 258 758,43 zł	49 534 095,40 zł
4.3	usługi opiekuńcze	148 560,00 zł	173 500,00 zł
4.4	ośrodki wsparcia	254 585,00 zł	304 320,00 zł
4.5	składki na ubezpieczenia zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej	246 224,24 zł	278 850,91 zł
4.6	świadczenia pielęgnacyjne	23 200,00 zł	5 400,00 zł
4.7	dofinansowanie do wypłaty wynagrodzenia za sprawowanie opieki	22 024,00 zł	22 373,00 zł
4.8	dotacja na wypłatę zryczałtowanych dodatków energetycznych	400 810,54 zł	400 886,04 zł
4.9	pomoc państwa w wychowaniu dzieci	-	62 123 823,56 zł
5	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej realizowane przez powiat:	19 458,00 zł	1 475 839,60 zł
5.1	przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	19 458,00 zł	12 690,00 zł

5.2	pomoc państwa w wychowaniu dzieci	-	1 463 149,60 zł
6	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania realizowane przez gminę na podstawie porozumień z organami administracji rządowej:	144 884,86 zł	26 095,00 zł
6.1	program na rzecz społeczności romskiej	39 885,88 zł	26 095,00 zł
6.2	Dofinansowanie zadania publicznego pn.: "Gminne programy aktywizacji społeczno-zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego - edycja 2015 r."	104 998,98 zł	-
	suma	60 490 541,81 zł	132 716 567,83 zł

Źródło: Urząd Miejski w Zabrzu

1.) Poprawa skuteczności zaangażowania w rozwiązywanie problemów społecznych w latach 2015/2016 poprzez następujące działania :

- realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych - na ten cel w 2015 roku wydatkowano około 3 mln zł, natomiast w 2016 roku było to kwota 2,8 mln zł. Na program przeciwdziałania narkomanii wydatkowano w roku 2015 40 tys. zł, a w 2016 r. było to 72 tys. zł. Dotacje wsparły podmioty działające w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, przeciwdziałaniu patologiom społecznym, opieki i wychowania oraz niepełnosprawności;
- realizacja projektu: „Kompleksowa terapia i rehabilitacja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej z terenu Miasta Zabrze” w zakresie rehabilitacji uzupełniającej dla dzieci niepełnosprawnych. Zgodnie z Programem Zdrowotnym dla Mieszkańców Miasta Zabrze do realizacji w latach 2016-2018 (Uchwała Rady Miasta Zabrze Nr XVIII/184/15 z dnia 16.11.2015r.) głównym celem tego programu jest wczesna diagnostyka i terapia zaburzeń rozwojowych u dzieci z grupy ryzyka okołoporodowego, diagnoza psychologiczna i logopedyczna oraz rehabilitacja dzieci z problemami rozwojowymi, a także zapewnienie ciągłości procesu kompleksowej terapii dzieciom zamieszkałym na terenie Gminy Zabrze, w przedziale wiekowym

od 0-25 lat. W realizację projektu zaangażowany jest Ośrodek Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych w Zabrzu przy ul. 3 Maja 10. Na powyższe działania w 2015 roku wydatkowano 380 tys. zł, a w 2016 r. 405 tys. zł.

- działalność Stowarzyszenia św. Brata Alberta - współpraca z MOPR w Zabrzu na podstawie zawieranych porozumień na określenie zasad przekazywania przez MOPR środków finansowych, za pobyt osób bezdomnych przebywających w Przytulisku oraz w Ośrodku wsparcia;
- działalność Stowarzyszenia Polski Czerwony Krzyż - współpraca z MOPR w Zabrzu na podstawie zawieranych umów, w drodze konkursu na odpłatność za wykonywanie usług opiekuńczych realizowanych z zadań własnych Gminy oraz specjalistycznych usług opiekuńczych realizowanych w ramach zadań zleconych Gminie dla klientów MOPR;
- działalność Stowarzyszenia na rzecz adaptacji osób uzależnionych i ich rodzin do społeczeństwa „Żyj i Daj Życ”, Dom Pokora dla bezdomnych i uzależnionych w Zabrzu przy ul. Pawliczka.
- zapewnienia opieki i pomocy osobom przewlekle chorym w zakresie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych, rehabilitacji, profilaktyki i edukacji zdrowotnej poprzez dofinansowanie dla stowarzyszeń realizujących te zadania. W latach 2015/2016 Miasto przeznaczyło ok 1,3 mln zł rocznie na realizację powyższego zadania, w tym w 2015r. zawarto 37 umów, a w 2016r. zawarto 30 umów.
- zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych związane z obsługą osób niepełnosprawnych, wykonanie w 2015 roku to kwota 85 tys. zł, wykonanie w 2016 roku to kwota 84 tys. zł,
- warsztaty terapii zajęciowej – realizacja indywidualnych zajęć rehabilitacyjnych rozdysponowano na ten cel w 2015 roku kwotę 199 tys. zł., a w 2016 roku kwotę 198 tys. zł.

Tabela 29. Wykaz zabrzańskich instytucji pomocy społecznej

	Adres	Dzielnica Zabrze
Dom Pomocy Społecznej nr 1	Zabrze, ul. Matejki 62	Centrum Południe
Dom Pomocy Społecznej nr 2	Zabrze, ul. Jaskółcza 11	Centrum Południe
Dom Pomocy Społecznej nr 3	Zabrze, ul. Brysza 3	Centrum Południe
Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Zakon Kamilianów	Zabrze, ul. Cisowa 6	Guido
Dom Pomocy Społecznej „Słoneczny Dom”	Zabrze, ul. Knurowska 17	Maciejów
Świetlica środowiskowa MOPR	Zabrze, ul. Niemcewicza 1	Centrum Południe
Świetlica środowiskowa MOPR	Zabrze, ul. Wyzwolenia 7	Centrum Północ
Świetlica środowiskowa MOPR	Zabrze, ul. Andersa 34	Rokitnica
Świetlica środowiskowa MOPR	Zabrze, ul. Kasprowicza 7	Biskupice
Świetlica środowiskowa MOPR	Zabrze, ul. Tarnopolska 57	Mikulczyce

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Zabrzu

2.) Zapobieganie marginalizacji społecznej wybranych obszarów miasta w latach 2015/2016 poprzez następujące działania:

- realizacja programu "Zabrze dla Seniorów - Kompleksowe dostosowanie oferty usług świadczonych przez Domy Pomocy Społecznej w Zabrzu do potrzeb społeczeństwa wynikających ze zmian demograficznych" program dofinansowany z Funduszu Norweskiego,
- zapewnienie opieki osobom w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorym – środki na to zadanie w 2015r. wyniosły 9,2 mln zł, w 2016r. natomiast było to 9,6 mln zł. Miasto zapewnia corocznie opiekę dla 293 osób w Domach Pomocy Społecznej,
- zapewnienie osobom bezdomnym schronienia oraz kompleksowej pomocy w wychodzeniu z bezdomności – wydatkowana kwotę ponad 1,7 mln rocznie,
- zapewnienie miejsc w Ośrodku Wsparcia dla Kobiet, Przytulisku w Domu Pokora i Chrześcijańskim Stowarzyszeniu Dobroczynnym – jednorazowo

dla 116 osób (a w trakcie 2015 roku aż 295 osób skorzystało z w/w miejsc), natomiast kwotę 715 tys. zł rozdysponowano na zapewnienie miejsc w domach prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie. W trakcie 2016 roku 300 osób skorzystało z w/w miejsc, natomiast kwotę 696 tys. rozdysponowano na zapewnienie miejsc w domach prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie:

- trzy mieszkania chronione dla osób bezdomnych – łącznie dla 13 osób,
 - Dom Noclegowy – jednorazowo dla 28 osób,
 - Ogrzewalnia – jednorazowo dla 30 osób.
- zapewnienie opieki i wychowania dzieciom i młodzieży przebywającym w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i w rodzinach zastępczych, a także w świetlicach środowiskowych – na ten cel przeznaczono w 2015r. kwotę prawie 12,7 mln zł, a roku później była to kwota równa 15,1 mln zł.
- przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców Zabrze prowadzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie – wydatki na przedmiotowe działania w 2015 roku wyniosły ponad 71,9 mln zł, a w 2016r. było to 80,4 mln zł.

Najważniejsze działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Zabrzu z zakresu minimalizowania skutków wykluczenia społecznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym:

- Drogowskaz – projekt realizowany przez MOPR w Zabrzu od 01.07.2015r. do 31.12.2017r. ma na celu wzrost kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych 500 osób objętych kontraktem socjalnym oraz 100 osób objętych działaniami w ramach Programów Aktywności Lokalnej oraz ich otoczenia. Projekt jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020. Projekt jest skierowany do klientów Ośrodka zamieszkujących w Zabrzu, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Dostosowane do zdiagnozowanych indywidualnie potrzeb formy wsparcia w postaci m.in. warsztatów, treningów umiejętności społeczno-zawodowych, uczestnictwa w Klubie Integracji Społecznej mają na celu odbudowę i podtrzymanie zdolności

do samodzielnego świadczenia pracy. Uczestnictwo w projekcie umożliwiającym skorzystanie z usług o charakterze społecznym, zawodowym, edukacyjnym oraz zdrowotnym ma doprowadzić do podniesienia bądź uzyskania kwalifikacji po opuszczeniu programu.

- Działalność Klubu Integracji Społecznej, który funkcjonuje w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie od 2008r. Realizując swoje statutowe cele KIS współpracuje z podmiotami ekonomii społecznej, jednostkami samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi. Celem Klubu jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo oraz prowadzenie długofalowych i wszechstronnych działań mających na celu przygotowanie tych osób do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym. Klub Integracji Społecznej realizuje działania umożliwiające udzielenie osobom i ich rodzinom pomocy w odbudowaniu i podtrzymaniu umiejętności życia w społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych w miejscu zamieszkania, pobytu oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, jako wartości na rynku pracy. Klub udziela wsparcia dla integrowania się grup i osób o podobnych trudnościach i problemach życiowych, pomaga samoorganizować się jego członkom, podejmować przez nich wspólne inicjatywy i przedsięwzięcia w zakresie aktywizacji zawodowej. Klub jest miejscem otwartym na potrzeby lokalnego środowiska, który stara się dopasować swoim zakresem świadczonych usług i działaniami do potrzeb wszystkich grup ryzyka. Uczestnikami zajęć prowadzonych przez KIS, według ustawy o zatrudnieniu socjalnym mogą być osoby z następujących grup ryzyka: bezdomni realizujący indywidualny plan wychodzenia z bezdomności, uzależnieni od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego, uzależnieni od narkotyków lub innych środków odurzających, po zakończeniu programu terapeutycznego, chorzy psychicznie w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego, długotrwale bezrobotni, osoby zwalniane z zakładów karnych mające trudności w integracji ze środowiskiem, uchodźcy realizujący indywidualny plan integracji, osoby niepełnosprawne w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Programy realizowane przez KIS:

- "Reintegracja, Aktywność, Praca". Program na rzecz integracji społeczno-zawodowej w Gminie Zabrze 2008 –2015,
- Program "Drogowskaz" mający na celu wzrost kompetencji życiowych i umiejętności Społeczno –Zawodowych, od 2015
- Program Prac Społecznie Użytecznych, od 2009
- Program Aktywizacja i Integracja, od 2014
- Gminny Program Aktywizacji Społeczno-Zawodowej na Rzecz Budownictwa Socjalnego, 2015 –2016
- Program na rzecz podniesienia Poziomu Aktywności Społeczno-Zawodowej Romów w Zabrze, 2015
- Program Profilaktyczny Jestem Aktywny –nie używam, 2015

Tabela 30. Przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w Zabrzu w latach 2015 - 2016

Powód trudnej sytuacji życiowej	2015		2016	
	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	2 101	5 182	1 941	4 356
Sieroctwo	4	15	1	2
Bezdomność	343	444	327	411
Potrzeba ochrony macierzyństwa	565	2 756	449	2 193
w tym: wielodzietność	281	1 629	263	1 475
Bezrobocie	2 878	8 561	2 358	6 514
Niepełnosprawność	1 423	3 174	1 305	2 613

Długotrwała lub ciężka choroba	1 090	2 654	1 050	2 199
Bezradność w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	372	1 480	386	1 458
w tym: rodziny niepełne	297	1 043	273	898
w tym: rodziny wielodzietne	106	628	104	584
Przemoc w rodzinie	33	119	30	101
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0
Alkoholizm	254	573	239	478
Narkomania	20	44	13	29
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	94	226	111	212
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	4	9	10	31
Sytuacja kryzysowa	13	31	23	45
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Zabrzu

3.) Wspieranie działalności placówek służby zdrowia:

Centrum Zdrowia Kobiety i Dziecka w Biskupicach przy ul. Zamkowej. To jeden z najnowocześniejszych ginekologiczno-położniczych ośrodków w kraju. W skład tej placówki wchodzi oddziały: diabetologii, diagnostyki prenatalnej, laktacji, neonatologii i poradni kardiologicznej dla kobiet w ciąży. Budowa pawilonu szpitalnego (Centrum Zdrowia Kobiety i Dziecka) z przeznaczeniem na potrzeby oddziałów ginekologii i położnictwa z uwzględnieniem bloku operacyjnego i traktem porodowym i oddziałem neonatologii wraz z nowymi przyłączami mediów i infrastrukturą towarzyszącą. W ramach przedsięwzięcia dokonano wykupu wierzytelności w 2015r. na kwotę 7,8 mln zł oraz 7,5 mln zł w 2016r.

Zdjęcie 40. Centrum Zdrowia Kobiety i Dziecka w Biskupicach przy ul. Zamkowej, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Tabela 31. Pomoc udzielona osobom niepełnosprawnym w Zabrzu w latach 2015-2016

	Rok 2015		Rok 2016	
	Liczba osób	Kwota	Liczba osób	Kwota
Pomoc finansowa w formie zasiłku stałego z tytułu niepełnosprawności,	1087	3942774	1091	4543161
Usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania,	163	391440	173	412197
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,	30	148560	27	173372
Dofinansowania do zakupu sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych	746	373 982,00	641	335 069
Dofinansowania do wyjazdów na turnusy rehabilitacyjne ze środków PFRON	350	350 077,00	393	397 070
Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	81	317 749	61	289 781
Sport, kultura, rekreacja i turystyka osób niepełnosprawnych	8	41 854	0	0
Zlecone zadania	6	100 000	3	74 000

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Zabrzu

C 11. Kształtowanie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego

Kształtowanie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego to jedenasty cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu: Nowoczesne społeczeństwo miejskie. Cel ten opiera się na następującym działaniu: Zapewnienie dostępu do Internetu i wykorzystanie technologii ICT, realizowanym poprzez:

- Budowę zabrzańskiej szerokopasmowej sieci światłowodowej
- Budowę lokalnych sieci szerokopasmowych;
- Stworzenie miejsc bezprzewodowego dostępu do Internetu tzw. hot-spot'ów
- Wdrożenie nowych systemów tele-informatycznych w administracji publicznej, w tym usług publicznych on-line
- Projekty w zakresie elektronicznego udostępniania zasobów bibliotecznych, muzealnych, archiwalnych

Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego ukierunkowane zostały na informatyzację Miasta Zabrze poprzez:

- Budowę zabrzańskiej szerokopasmowej sieci światłowodowej,
- Budowę lokalnych sieci szerokopasmowych,
- Stworzenie miejsc bezprzewodowego dostępu do Internetu tzw. Hot spot'ów,
- Wdrożenie nowych systemów tele-informatycznych w administracji publicznej, w tym usług publicznych on-line,
- Projekty w zakresie elektronicznego udostępniania zasobów bibliotecznych, muzealnych, archiwalnych.

Urząd Miejski w Zabrzu ciągle wzbogaca wachlarz usług udostępnionych na platformie SEKAP. Wprowadzone usługi elektroniczne umożliwiają uregulować sprawy urzędowe z dowolnego miejsca i o dowolnym czasie. Łącznie w Gminie Zabrze świadczonych jest 548 e-usług, w tym:

na poziomie 1 – 92 e-usługi (16,79%),

na poziomie 2 -260 e-usług (47,44%),

na poziomie 3 -176 e-usług (32,12%),

na poziomie 4 - 20 e-usług (ponad 3,65%)

Przez Internet można załatwić sprawy z zakresu:

- Podatków
- Dowodów osobistych
- Meldunków
- Wyborów
- Działalności gospodarczej
- Ochrony środowiska
- Gospodarki komunalnej
- Nieruchomości, lokali mieszkalnych i użytkowych
- Komunikacji, drogownictwa i transportu
- Spraw obywatelskich
- Urodzeń i małżeństw
- Geodezji i kartografii
- Ochrony praw konsumentów
- Rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 w projektach "SielsiaNet - Budowa Społeczeństwa Informacyjnego w Subregionie Centralnym Województwa Śląskiego: Miasto Zabrze" oraz „Budowa Zabrzeńskiej Szerokopasmowej Sieci Światłowodowej – etap II i III - wraz z punktem hot-spot”, współfinansowanych przez Unię Europejską, powstało 96,4 km sieci światłowodowej, 4 punkty szkieletowe, 20 punktów dystrybucyjnych oraz 175 punktów dostępowych. W 35 miejscach na terenie Zabrze stoją infokioski – urządzenia, które pozwalają mieszkańcom Zabrze zdobywać potrzebne informacje. Część z nich została zamontowana w ramach realizowanych projektów unijnych takich jak: „Po drodze z kulturą” czy „System Informacji o Mieście Zabrze”, a część sfinansowano ze środków budżetu Miasta Zabrze. Dzięki zrealizowanym projektom aktualna łączna długość sieci światłowodowych będących własnością Miasta Zabrze wynosi: 97,83 km.

Powstało również 6 stacji bazowych w następujących lokalizacjach:

1. budynek UM (ul. Powstańców Śl. 5-7)
2. budynek szpitala klinicznego (ul. 3-go Maja 13-15)
3. słup oświetleniowy stadionu Górnika (ul. Roosevelta 81)
4. budynek biurowy Mostostal-Zabrze (ul. Wolności 191)
5. komin ZPEC (ul. Kruczkowskiego)
6. szyb wyciągowy KWK Sośnica - Makoszowy (ul. Makoszowska 24)

Wykaz projektów zrealizowanych w ramach Programu e-Zabrze w latach 2010 - 2016:

1. Bezpieczny Internet dla instytucji publicznych oraz szkół Zabrze
2. Budowa Kompleksowego Systemu Obiegu Dokumentów w Zabrzu w powiązaniu z platformą SEKAP - Jednostki Miejskie
3. Budowa Kompleksowego Systemu Obiegu Dokumentów w Zabrzu w powiązaniu z platformą SEKAP - Urząd Miejski
4. Budowa Systemu Informacji o Terenie dla Miasta Zabrze
5. Budowa Zabrzeńskiej Szerokopasmowej Sieci Bezprzewodowej
6. Budowa Zabrzeńskiej Szerokopasmowej Sieci Światłowodowej – I etap
7. Budowa Zabrzeńskiej Szerokopasmowej Sieci Światłowodowej – II i III etap
8. E-współpraca – platforma kontraktowania usług społecznych
9. Internet szerokopasmowy dla instytucji publicznych
10. Kompetentni urzędnicy (w tym Mapa Aktywności Lokalnej)
11. Mapa akustyczna miasta Zabrze - etap I
12. Po Drodze z Kulturą - oznakowanie obiektów atrakcyjnych kulturowo wraz z utworzeniem sieci elektronicznych punktów informacji kulturalnej na terenie Gminy Zabrze
13. System Informacji o Mieście
14. W Sieci Kultury – utworzenie systemu e-informacji kulturalnej na terenie Gminy Zabrze
15. Wirtualne Dzielnice Zabrze Budowa Zabrzeńskiej Szerokopasmowej Sieci światłowodowej - Etap V rozbudowa istniejącej sieci światłowodowej w rejonie ul. Kasprowicza

W dniu 18 stycznia 2016r. Rada Miasta podjęła Uchwałę nr XXI/211/16 w sprawie przyjęcia do realizacji dokument o nazwie „e-Zabrze Strategia budowy Społeczeństwa informacyjnego miasta Zabrze do roku 2020+”. Dokument stanowi kontynuację realizacji zapisów Programu E-Zabrze wprowadzonych w życie w dniu 14 grudnia 2009 r. dokumentem „e-Zabrze Program budowy Społeczeństwa Informacyjnego miasta Zabrze”. Dokument „e-Zabrze Strategia budowy Społeczeństwa informacyjnego miasta Zabrze do roku 2020+” został przebudowany w oparciu o przeprowadzoną w 2015 roku inwentaryzację

zasobów IT Gminy Zabrze. Zgodnie z zapisami strategii e-rozwoju Miasta podstawowe funkcje społeczeństwa informacyjnego to:

- Edukacyjna - upowszechnianie wiedzy naukowej oraz uświadamianie znaczenia podnoszenia kwalifikacji.
- Komunikacyjna - stworzenie możliwości komunikowania się wielu różnorodnych grup w obrębie całości społeczeństwa globalnego.
- Socjalizacyjna - mobilizacja osób czasowo lub stale wyłączonych z swobodnego funkcjonowania w społeczeństwie.
- Aktywizująca - wykonywanie zawodu bez konieczności wychodzenia z domu i aktywizacja osób niepełnosprawnych.
- Partycypacyjna - możliwość prowadzenia debat i głosowania w Internecie.
- Organizatorska - tworzenie warunków konkurencyjności na rynku.
- Ochronna i kontrolna - stworzenie mechanizmów obrony obywateli i instytucji przed wirtualną przestępczością.

Wykaz projektów przyjętych do realizacji w ramach strategii „e-Zabrze na lata 2015-2020+”:

- Budowa strony internetowej Miasta Zabrze dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych Urząd Miejski w Zabrzu
- Budowa System Informacji Przestrzennej Miasta Zabrze Urząd Miejski w Zabrzu
- Centralny Katalog Zabrzeńskich Zasobów Książkowych
- Dyspozycyjność Zasobów na potrzeby Zarządzania Kryzysowego
- Dziennik Urząd Miejski w Zabrzu
- Efektywne zarządzanie zasobami miejskich jednostek Organizacyjnych Urząd Miejski w Zabrzu
- Elektroniczne Biuro Obsługi Klienta Urząd Miejski w Zabrzu
- HotSpoty
- Inteligentne sterowanie oświetleniem ulicznym na terenie Miasta Zabrze
- Kompleksowy system gospodarowania odpadami komunalnymi
- Mapa akustyczna Miasta Zabrze - etap II

- Rozbudowa, aktualizacja i modernizacja baz danych powiatowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego
- Monitoring Wizyjny Miasta Zabrze - III etap
- Ośrodki Przeciwdziałania Wykluczeniu Cyfrowemu
- Platforma e - Learnig Miasta Zabrze
- Przedszkole przyszłości
- Rozbudowa Centrum Komputerowego
- Rozwój systemów obsługi klienta PUP
- Standaryzacja procedur bezpieczeństwa w Gminie Zabrze
- Telefonía VOIP dla miejskich jednostek organizacyjnych Miasta Zabrze
- Wdrożenie platformy HelpDesk
- Wdrożenie systemu zarządzania infrastrukturą drogową, sieciową i informatyczną miasta Zabrze
- Wirtualne Miasto Zabrze
- Wsparcie Procesów Zarządczych w Gminie Zabrze
- Zarządzanie Ruchem Miejskim
- Zintegrowany system wspomagania Zarządzaniem Obiektami Przemysłowymi w Zabrzu

Chcąc ulepszać oferowane usługi, a zarazem realizując założenia strategii e-Zabrze, przeprowadzono następujące działania:

2015 rok:

- przeprowadzono Inwentaryzację zasobów IT w Gminie Zabrze, której efektem była aktualizacja strategii "e-Zabrze. Program budowy Społeczeństwa Informacyjnego Miasta Zabrze do roku 2020+",
- opracowano koncepcję projektu "Budowa Elektronicznego Biura Obsługi Klienta eBOK – złożono wniosek o dofinansowanie w ramach Priorytetu II Cyfrowe Śląskie, Działania 2.1 Wsparcie rozwoju cyfrowych usług publicznych,
- realizację projektu "Współpraca - to się opłaca",
- przeprowadzono szkolenia dla pracowników UM w zakresie społeczeństwa informacyjnego,
- udział w realizacji projektu "Benchmarking – Kontynuacja" - zebrano i przekazano dane za rok 2014 do biura projektu.

2016 rok:

- przygotowanie koncepcji projektu "Efektywne Zarządzanie Zasobami Miejskich Jednostek Organizacyjnych" – EZM,
- Telefonia IP i videofonia zwiększająca dostępność E-usług dla ludności – Wykonano dokumentację techniczną wraz z kosztorysem oraz przygotowano wniosek aplikacyjny (36,5 tys. zł.) Dalsze prace kontynuowane będą w 2017 roku.
- Budowa Zabrzeńskiej Szerokopasmowej Sieci światłowodowej - Etap V rozbudowa istniejącej sieci światłowodowej w rejonie ul. Kasprowicza (150 tys. zł)
- udział w realizacji projektu "Benchmarking – Kontynuacja" – zebrano i przekazano dane za rok 2015 do biura projektu,
- udział w realizacji zapisów programu e-Zabrze – realizacja projektów eBOK i EZM,
- KSOD-SEKAP UM – monitorowano wskaźnik w projekcie, mieszkańcy Zabrze założyli 501 skrzynek kontaktowych na platformie SEKAP,
- przeprowadzono szereg spotkań informacyjnych o roboczym charakterze z pracownikami UM dot. m.in. możliwości jakie daje platforma ePUAP i SEKAP,
- w ramach współpracy ze Śląskim Centrum Społeczeństwa Informacyjnego koordynowano udział pracowników UM w organizowanych przez ŚCSI bezpłatnych szkoleniach "Smart Urzędnik",
- promowaniu idei Społeczeństwa Informacyjnego podczas różnych imprez m.in. Skarbnikowe Gody, Piknik w rytmie firmy, Giełda Pracodawcy i Przedsiębiorczości.

Tabela 32. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Priorytetu P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie - na lata 2012-2016

Priorytet P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie						
Wskaźniki monitoringu i ewaluacji (efekty)	Nr wskaźnika	2012	2013	2014	2015	2016
C 5. Poprawa bezpieczeństwa						
liczba kamer monitoringu wizyjnego (szt.)	W.37	24	24	24	24	28
liczba przestępstw (szt./rok)	W.38	7840	7226	4963	4302	4338
wydatki miasta w zakresie poprawy bezpieczeństwa (PLN/rok)	W.39	510 000	360 000	1 111 500	562 255,77	768 322,31
wykrywalność przestępstw (%)	W.40	60%	60 %	60 %	60 %	62 %
nakłady na naprawę zdewastowanych urządzeń (PLN /rok)	W.42	2 660 000	1 044 000	2 350 000	2 430 000	2 900 000
C 6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców						
wydatki miasta w zakresie organizacji zajęć pozalekcyjnych (PLN/rok)	W.44	3 486 992	3 598 334	3 630 129	5 400 000	5 800 00
liczba osób uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych (osoby/rok)	W.45	26 485	26 135	27 918	27 567	26 848

rodzaje zajęć pozalekcyjnych (szt./rok)	W.46	448	436	378	721	700
liczba młodzieży kontynuującej naukę w szkołach średnich w relacji do całkowitej liczby młodzieży (%)	W.47	27,60%	27,20%	28,15%	25,01%	25,99%
liczba kierunków kształcenia na poziomie szkolnictwa ponadgimnazjalnego (szt./rok)	W.48	49	49	78	78	69
wydatki miasta związane z unowocześnieniem bazy dydaktycznej (PLN/rok)	W.50	11 544 675	1 966 928	12 688 911	14 800 000	9 600 000
C 7. Rozwój różnych form i aktywności kulturalnych mieszkańców						
liczba imprez kulturalnych (szt./rok)	W.52	1365	1298	1300	1366	1380
uczestnicy imprez kulturalnych (osoby/rok)	W.53	372 863	372 313	373 000	353 632	372 457
wydatki miasta wspierające aktywność instytucji kulturalnych (PLN/rok)	W.55	39 440 000	34 719 000	41 133 845	41 170 802	23 390 299
wydatki związane z adaptacją zasobów komunalnych dla potrzeb działalności kulturalnej (PLN/rok)	W.57	3 010 068	4 006 001	17 330 000	2 422 820	733 000
wydatki związane z budową nowych siedzib dla instytucji kulturalnych (PLN/rok)	W.58	1 815 217	563 028	2 040 000	2 210 000	614 000

C 8. Aktywizacja sportowo-rekreacyjna mieszkańców						
liczba imprez sportowych, rekreacyjnych (szt./rok)	W.59	71	42	235	125	126
liczba uczestników imprez sportowych, rekreacyjnych (tys. osób/rok)	W.60	148,25	139,36	148,66	161	262
*liczba uczestników imprez sportowych stadion Górnik Zabrze (osób/rok)		41 542	50 700	51 000	66 674	175 850
wydatki miasta związane z organizacją imprez sportowych, rekreacyjnych (PLN/rok)	W.61	2 173 368	2 108 801	764 019	2 213 500	2 329 700
wydatki miasta związane z remontami i modernizacją obiektów sportowych, rekreacyjnych (PLN/rok)	W.63	4 440 000	5 205 000	4 262 000	3022630	2 500 000
długość utworzonych ścieżek rowerowych (km/rok) * wg MZDiI	W.65	2	1	6,8	8,46	0,037
C 9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych						
liczba wyremontowanych / zmodernizowanych komunalnych lokali mieszkalnych (szt./rok)	W.67	134	114	99	114	110
wydatki miasta związane z remontami / modernizacjami komunalnych lokali mieszkalnych (mln PLN/rok)	W.68	3,15	3,78	3,60	3,55	3,9

liczba sprywatyzowanych komunalnych lokali mieszkalnych (szt./rok)	W.72	690	648	416	355	321
C 10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej						
liczba projektów / inicjatyw organizacji pozarządowych na rzecz pomocy społecznej wspieranych przez miasto (szt./rok)	W.74	83	86	85	87	85
liczba osób objętych projektami / inicjatywami organizacji pozarządowych na rzecz pomocy społecznej wspieranych przez miasto (osoby/rok)	W.75	2 400	2 400	2 300	2391	2435
liczba wypłacanych zasiłków socjalnych (szt./rok)	W.76	630 235	621 207	654 564	804 111	717 135
wydatki miasta związane z pomocą społeczną (PLN/rok)	W.78	33 551 131	31 256 786	35 005 227	33 013 388	33 857 207
wydatki miasta związane z pomocą społeczną (dynamika zmian %)		105,18 %	93,16 %	111,99 %	99,66%	102,56%
szacunkowa liczba osób podlegających wykluczeniu społecznemu (osób/rok)	W.79	13 276	13 386	12 584	9 194	8 243
szacunkowa liczba osób podlegających wykluczeniu społecznemu (dynamika zmian %)		94,20 %	100,81%	94,01%	91,85%	89,66%

szacunkowa liczba dzieci i młodzieży znajdujących się w rodzinach zagrożonych patologią społeczną (osób/rok)	W.80	1 090	1 164	1 182	675	620
szacunkowa liczba dzieci i młodzieży znajdujących się w rodzinach zagrożonych patologią społeczną (dynamika zmian %)		78,08 %	106,79 %	101,55 %	94,67%	91,85%
szacunkowa liczba osób żyjących poniżej minimum socjalnego (osób/rok)	W.81	13 276	13 386	12 584	11 006	8 230
szacunkowa liczba osób żyjących poniżej minimum socjalnego (dynamika zmian %)		94,20 %	100,81 %	94,01 %	87,46%	74,78%
C 11. Kształtowanie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego						
liczba punktów bezprzewodowego dostępu do sieci internetowej (szt.)	W.88	0	5	6	6	6
ilość/wzrost/ usług typu „informacja” powstałych w wyniku realizacji projektów usług publicznych on-line oraz udostępniania zasobów bibliotecznych, muzealnych, archiwalnych, itp. (szt./rok)	W.90	0	0	2	6	5
ilość/wzrost/ usług typu „interakcja” powstałych w wyniku realizacji projektów usług publicznych on-line oraz udostępniania zasobów bibliotecznych, muzealnych, archiwalnych, itp. (szt./rok)	W.91	0	0	34	1	2

ilość/wzrost/ usług typu „interakcja dwukierunkowa” powstałych w wyniku realizacji projektów usług publicznych on-line oraz udostępniania zasobów bibliotecznych, muzealnych, archiwalnych, itp. (szt./rok)	W.92	51	141	152	15	74
ilość wdrożonych systemów zarządzania informacją w JST (szt.)	W.94	1	1	1	4	4
ilość wdrożonych systemów elektronicznego obiegu dokumentów w JST (szt.)	W. 96	1	1	1	1	1

Źródło: ZKOL Urząd Miejski w Zabrze, Komenda Miejska Policji w Zabrze

KIERUNEK ROZWOJU – ATRAKCYJNE PRZESTRZENIE PUBLICZNE **(Priorytet 3)**

Priorytet „Atrakcyjne przestrzenie publiczne” zakłada realizację przedsięwzięć rozwojowych wpisujących się w kierunki działań odnoszących się do następujących aktywności: porządkowanie oraz budowa obiektów i urządzeń miejskich; modernizacja istniejącej i rozwój nowej infrastruktury komunalnej miasta; modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej drogowej, budowa nowych dróg i ulic; wyznaczenie oraz uzbrojenie w infrastrukturę techniczną terenów przeznaczonych pod budownictwo niskiej i wysokiej intensywności, pozyskanie inwestorów prywatnych i społecznych, w tym TBS dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

Tabela 33. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla priorytetu P3: „Atrakcyjne przestrzenie publiczne”

Priorytet P3. Atrakcyjne przestrzenie publiczne	
Cele strategiczne	Wskaźniki monitoringu i ewaluacji
C 12. Zapewnienie ładu przestrzennego	<ul style="list-style-type: none">• przeciętny wzrost ceny m² nieruchomości mieszkaniowych w centrum miasta (% , rok bazowy 2007)• przeciętny wzrost ceny m² nieruchomości komercyjnych w centrum miasta (% , rok bazowy 2007)• wydatki miasta związane z wyburzaniem obiektów / urządzeń miejskich (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• szacunkowa wartość wydatków innych podmiotów związanych z wyburzaniem obiektów / urządzeń (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• wydatki miasta związane z realizacją projektów odtworzenia właściwego centrum miasta (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• wydatki innych podmiotów związane z realizacją projektów odtworzenia właściwego centrum miasta (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• wskaźniki ewaluacji ujęte w celu horyzontalnym CH2: „Rewitalizacja miasta”• liczba osób korzystających z systemu informacji o terenie (osoby/rok)
C 13. Podniesienie standardu urządzeń	<ul style="list-style-type: none">• wydatki miasta w zakresie realizacji „Programu poprawy gospodarki wodno-ściekowej” (mln PLN/rok, zbiorczo począwszy od 2008 r.)• długość zmodernizowanej sieci wodno-kanalizacyjnej (km/rok, zbiorczo od 2008 r.)

infrastruktury komunalnej	<ul style="list-style-type: none">długość nowo powstałej sieci wodno-kanalizacyjnej (km/rok, zbiorczo od 2008 r.)procent / liczba osób obsługiwanych przez zmodernizowaną sieć wodno-kanalizacyjną (tys. osób, %; zbiorczo od 2008 r.)
C 14. Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta	<ul style="list-style-type: none">wydatki miasta w zakresie realizacji programu modernizacji i remontów dróg (mln PLN/rok zbiorczo, począwszy od 2008 r.)długość zmodernizowanej / wyremontowanej sieci drogowej (km/rok, zbiorczo od 2008 r.)długość nowo powstałych dróg (km/rok, zbiorczo od 2008 r.)długość zmodernizowanej / nowo powstałej sieci tramwajowej (km/rok, zbiorczo od 2008 r.)wymiana taboru tramwajowego (liczba nowo zakupionych jednostek taboru tramwajowego)liczba osób obsługiwanych przez komunikację tramwajową (tys. osób/rok)
C 15. Rozwój budownictwa mieszkaniowego	<ul style="list-style-type: none">wielkość terenów przeznaczona pod budownictwo mieszkaniowe niskiej intensywności (ha)wielkość terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe wysokiej intensywności (ha)wydatki miasta związane z uzbrojeniem terenów pod budownictwo mieszkaniowe niskiej i wysokiej intensywności zabudowy (mln PLN/rok, zbiorczo do 2008 r.)liczba mieszkań nowo powstałych w budownictwie mieszkaniowym niskiej i wysokiej intensywności zabudowy (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)liczba osób zamieszkałych w nowo powstałym budownictwie mieszkaniowym niskiej i wysokiej intensywności zabudowy (osoby/rok, zbiorczo od 2008 r.)przychody z tytułu sprzedaży ofert inwestycyjnych dla deweloperów realizujących budownictwo mieszkaniowe niskiej i wysokiej intensywnościliczba mieszkań powstałych w ramach TBS (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)liczba osób zamieszkałych w nowo powstałych mieszkaniach TBS (osoby/rok, zbiorczo od 2008 r.)wydatki miasta wspierające budowę mieszkań przez TBS (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)

Źródło: Urząd Miejski w Zabrzu

C 12. Zapewnienie ładu przestrzennego

Zapewnienie ładu przestrzennego stanowi dwunasty cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu: Atrakcyjne przestrzenie publiczne. Zawiera on następujący kierunek działań: Uporządkowanie, budowa obiektów i urządzeń miejskich, realizowany za pomocą poniższych przedsięwzięć rozwojowych:

- Opracowanie Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego oraz zmiany w Studium Kierunków i Uwarunkowań Zagospodarowania Przestrzennego
- Rewaloryzacja centrum miasta
- Określenie zasad współpracy z właścicielami obiektów
- Projekty rewitalizacyjne
- System informacji o terenie, w tym baza danych nieruchomościach

W celu realizacji ww. założeń Strategii realizowano m.in.:

- „Rekultywację terenów w rejonie rzeki Bytomki na terenie Gminy Zabrze”. Celem przedsięwzięcia była rekultywacja terenów w rejonie rzeki Bytomki ukierunkowana na przywrócenie wartości przyrodniczych wraz z ukształtowaniem przestrzeni wzdłuż rzeki celem utworzenia korytarzy ekologicznych wraz ze ścieżkami spacerowymi, rowerowymi oraz stanowiskami obserwacyjnymi. Projekt jest realizowany przy dofinansowaniu unijnym ze środków Funduszu Spójności. W 2015r. w ramach projektu oddano do użytku trzy zrekultywowane tereny, wykonano remont ciągu pieszo – rowerowego wokół stawu Anaszacht 10 w rejonie ul. Tarnopolskiej, zakończono prace uzupełniające na terenie po byłej koksowni „Concordia” w rejonie ul. Hagera. Wydatkowano na ten cel środki na poziomie 5,8 mln zł. W ramach projektu zostało zrekultywowanych 8 terenów, z których mogą korzystać mieszkańcy:

- Teren I - w Zabrzu Maciejowie (okolice boiska Orlik)
- Teren II - w Zabrzu Maciejowie (na północ od ul. Nad Kanalem)
- Teren III - w rejonie Ogrodu Botanicznego
- Teren IV - przy ul. Bytomskiej i Hagera
- Teren V - hałda „Ruda”

- Teren VI A - przy ul. Trębackiej
- Teren VII A - teren byłej koksowni „Concordii” w rejonie ul. Hagera
- Teren VIII - stawy zapadliskowe w rejonie ul. Tarnopolskiej w Zabrze-Mikulczycach.

Zdjęcie 41. Rekultywacja terenów w rejonie rzeki Bytomki na obszarze Gminy Zabrze, teren przy ul. Bytomskiej i Hagera, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta i Rozwoju Miasta

Zdjęcie 42. Rekultywacja terenów w rejonie rzeki Bytomki na obszarze Gminy Zabrze, teren w Maciejowie (okolicie boiska Orlik), źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta i Rozwoju Miasta

- modernizację targowiska przy ul. Boboli - działanie jest także przykładem rewitalizacji przestrzeni miejskiej. W zakresie modernizacji targowiska miejskiego przy ul. Boboli została podpisana umowa z wykonawcą. Udało się też doprowadzić do zawarcia umowy inwestycyjnej udzielenia

Pożyczki JESSICA na finansowanie projektu poprawiającego przestrzeń publiczną Zabrze w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego „Rewitalizacja JESSICA” na kwotę blisko 5,5 mln zł, co stanowi 75% kosztów kwalifikowanych. Projekt przewiduje kompleksową przebudowę istniejącego targowiska. Zakres prac obejmował:

- budowę nowych punktów handlowych, punktu gastronomicznego, punktu administracyjnego i sanitariatów,
- przebudowę układu komunikacji wewnętrznej targowiska,
- modernizację dróg dojazdowych, budowę parkingu,
- montaż instalacji monitoringu wizyjnego,
- rekultywację terenów zieleni uporządkowanej wraz z dodatkowymi nasadzeniami i wzmocnieniem skarp okalających plac targowy.

Docelowo w 18 pawilonach na targowisku będzie mogło działać 150 punktów handlowych oraz lokal gastronomiczny.

Zdjęcie 43. Targowisko Miejskie w Zabrzu „Pod Ratuszem”, ul. Boboli, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Renowacja i kolorystyka elewacji budynku usługowego zlokalizowanego przy ul. Piastowskiej 11 w Zabrzu, planowana wartość całego zadania wg wniosku wynosi: 254 421,71 zł, wartość przyznanej dotacji wynosi: 53 555,76 zł.

Zdjęcie 44. Budynek przy ul. Piastowskiej 11 w Zabrzu, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Projekt Rewitalizacji Parku Leśnego im. Powstańców Śląskich - Etap I wydatkowano 263.298,06 zł. w 2016r. W ramach zadania wytyczono miejsca parkingowe i ścieżki ruchu. Odrestaurowana została brama wjazdowa, powstał plac zabaw, boiska do gry w petanque. Wykonano montaż szalasu leśnego oraz została wytyczona i poddana renowacji mała trasa rowerowa. Powstały miejsca do grillowania, zamontowano ławki i kosze na śmieci oraz toalety i monitoring.

Zdjęcie 45. Park Leśny im. Powstańców Śląskich w Zabrzu – brama wjazdowa, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Rewitalizacja przemysłowych obszarów Miasta Zabrze ze szczególnym uwzględnieniem Osiedla Zandka i obszarów wskazanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Obszarów. W ramach przedsięwzięcia wykonano część dokumentacji technicznej niezbędnej do złożenia wniosku o dofinansowanie projektu.
- Rewitalizacją przestrzeni miasta – wydatkowana kwota w 2015r. to 50 tys. zł, w ramach której wykonano m.in.:
 - opracowanie dokumentu ewaluacyjnego Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Miasta Zabrze na lata 2007-2015 w kontekście priorytetów rozwojowych polityki spójności i perspektywy budżetowej UE na lata 2014-2020,
 - wizje w terenie w ramach monitoringu rewitalizacji – m.in. wizja postępu prac kompleksu Sztolni Królowa Luiza,
 - koncepcje w ramach spójnych działań na rzecz procesów rewitalizacji,
 - koncepcje i propozycje do programowania dokumentów strategicznych,
 - opracowanie dotyczące kształtowania powiązań urbanistyczno – przestrzennych na rzecz miejsc pamięci miasta Zabrze w aspekcie środowiskowej rewitalizacji miasta.

Ponadto w zakresie ww. zapisów Strategii, dotyczących przedsięwzięcia rozwojowego

- *System informacji o terenie, w tym baza danych o nieruchomościach*, został zrealizowany projekt o nazwie: „Budowa Systemu Informacji o Terenie dla Miasta Zabrze”. W Systemie Informacji o Terenie prezentowane są dane przestrzenne m.in. dane dotyczące granic oraz numerów nieruchomości jest dostępny pod adresem internetowym : siot.um.zabrze.pl. System ten został uruchomiony w roku 2011 i od tego roku jest mierzony oraz osiągany nw. wskaźnik rezultatu dla projektu „Budowa Systemu Informacji o Terenie dla Miasta Zabrze”. Wskaźnik rezultatu: „Liczba użytkowników korzystających miesięcznie z uruchomionych usług online” został osiągnięty i utrzymany na poziomie 7500 osób/rok. Utrzymanie systemu SioT w okresie 2015-2016r. wyniosło ok 30 tys. zł. rocznie.

C 13. Podniesienie standardu urządzeń infrastruktury komunalnej

Podniesienie standardu urządzeń infrastruktury komunalnej stanowi trzynasty cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu: Atrakcyjne przestrzenie publiczne. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego ukierunkowane zostały na modernizację istniejącej i rozwój nowej infrastruktury komunalnej.

Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze - Etap II

Największą inwestycją zabrzańską pod względem finansowym jak i przestrzennym była poprawa gospodarki wodno-ściekowej w gminie Zabrze. Projekt był objęty dofinansowaniem ze środków Funduszu Spójności w zakresie budowy i przebudowy kanalizacji sanitarnej, budowy i przebudowy kanalizacji deszczowej, a także wykonania hermetyzacji i dezodoryzacji elementów oczyszczalni ścieków „Śródmieście”. W ramach przedsięwzięcia zrealizowano: roboty budowlane na terenie Osiedla Wyzwolenia, Mikulczyc, Biskupic, Zaborza Południe, Zaborza Północ, Makoszków oraz Pawłowa.

Ponadto w ramach środków własnych Miasta Zabrze i Zabrzańskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o wykonano przebudowę dróg i wymianę sieci wodociągowej. W ramach inwestycji wykonano 7,6 tys. mb kanalizacji sanitarnej oraz 47,6 tys. mb kanalizacji deszczowej. Przebudowano również 63,3 tys. mb kanalizacji sanitarnej oraz 23,7 tys. mb kanalizacji deszczowej. W omawianym okresie wybudowano lub odtworzono 237,4 tys. m² dróg i chodników.

W 2015 roku na terenie Gminy Miejskiej Zabrze zakończono inwestycję Poprawa gospodarki wodno-ściekowej etap II. Wykonano 321.560 m² nowych dróg oraz odtworzono w połączeniu z modernizacją drogi i chodniki już istniejące – wydatkowana kwota na ten cel to 19,4 mln zł. W omawianym okresie poniesiono wydatki związane z prowadzeniem robót budowlanych oraz wynikające z realizacji umowy na prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych, asystę techniczną oraz usługę Inżyniera Projektu.

W 2016 prowadzono nadzór nad procesem odbiorowym i gwarancyjnym w ramach przedsięwzięcia pn.: „Poprawa Gospodarki Wodno-Ściekowej na terenie Gminy Zabrze. Etap II” – poniesiono wydatki z tytułu umów na usługę Inżyniera – wykonanie

wyniosło 992,7 tys. w trakcie roku dokonano płatności z tytułu robót drogowych w ramach Kontraktu 1 (przeniesienie płatności z 2015 roku).

Zakres rzeczowy inwestycji obejmował:

- budowę i przebudowę ok. 76 km kanalizacji sanitarnej wraz z 4 przepompowniami ścieków,
- budowę i przebudowę ok. 76 km kanalizacji deszczowej,
- wykonanie hermetyzacji i dezodoryzacji wybranych elementów na oczyszczalni ścieków „Śródmieście”,
- wymiana ok. 32,5 km sieci wodociągowej,
- przebudowę ok. 320 tys.m2 dróg i chodników.

Koszt realizacji przedsięwzięcia 226 mln PLN.

Kontrakt 1 - Poprawa gospodarki ściekowej w dzielnicy Pawłów:

Roboty budowlano – montażowe oraz drogowe zostały zakończone.

W dniu 7 października 2015 roku zostało wystawione Świadectwo Przejęcia Robót.

W dniu 8 października 2015 roku rozpoczął się Okres Zgłaszania Wad, który zakończył się w dniu 7 października 2016 roku. Po Okresie Zgłaszania Wad, zostało wystawione Świadectwo Wykonania i rozpoczął się trzyletni Okres Rękojmi za Wady.

budowa i przebudowa kanalizacji sanitarnej – 26,3 km

budowa kanalizacji deszczowej - 23,4 km

przebudowa sieci wodociągowej - 8,2 km

budowa 1 przepompowni ścieków sanitarnych

odtworzenie/budowa nawierzchni - ok. 94 tys. m2

Wartość Kontraktu 1: 64,3 mln PLN w tym:

Dofinansowanie z FS: 25,9 mln PLN

Środki własne: 38,4 mln PLN

Kontrakt 2 - Poprawa gospodarki ściekowej w dzielnicy Zaborze Południe:

Roboty budowlano – montażowe oraz drogowe zostały zakończone.

W dniu 16 stycznia 2015 roku zostało wystawione Świadectwo Przejęcia Robót.

W dniu 16 stycznia 2015 roku rozpoczął się Okres Zgłaszania Wad, który zakończył się w dniu 15 stycznia 2016 roku. W dniu 27 stycznia 2016 roku zostało wydane Świadectwo Wykonania i rozpoczął się trzyletni Okres Rękojmi za Wady.

przebudowa kanalizacji sanitarnej – 17,8 km,
budowa i przebudowa kanalizacji deszczowej - 19 km
przebudowa sieci wodociągowej – 10,9 km
budowa 2 sieciowych przepompowni ścieków sanitarnych,
odtworzenie/budowa nawierzchni drogowych - ok. 64 tys. m²
Wartość Kontraktu 2: 43,7 mln PLN w tym:
Dofinansowanie z FS: 21,2 mln PLN
Środki własne: 22,5 mln PLN

Kontrakt 3 - Poprawa gospodarki ściekowej w dzielnicy Zaborze Północ:

Roboty budowlano – montażowe oraz drogowe zostały zakończone.
W dniu 13 marca 2015 roku zostało wystawione Świadectwo Przejęcia Robót.
W dniu 14 marca 2015 roku rozpoczął się Okres Zgłaszania Wad, który zakończył się w dniu 13 marca 2016 roku. W dniu 10 kwietnia 2016 roku zostało wydane Świadectwo Wykonania i rozpoczął się trzyletni Okres Rękojmi za Wady.
przebudowa kanalizacji sanitarnej – 10,6 km,
przebudowa kanalizacji deszczowej – 14,9 km
budowa wodociągu przesyłowego - 360 m
odtworzenie/budowa nawierzchni - ok. 78,1 tys. m²
Wartość Kontraktu 3: 43,1 mln PLN w tym:
Dofinansowanie z FS: 20,4 mln PLN
Środki własne: 22,7 mln PLN

Kontrakt 4 – Poprawa gospodarki ściekowej w dzielnicy Makoszowy (osiedle Piasek):

Roboty budowlano – montażowe oraz drogowe zostały zakończone.
W dniu 05 lutego 2015 roku zostało wystawione Świadectwo Przejęcia Robót.
W dniu 06 lutego 2015 roku rozpoczął się Okres Zgłaszania Wad, który zakończył się w dniu 05 kwietnia 2016 roku. W dniu 11 maja 2016 roku wydane zostało Świadectwo Wykonania i rozpoczął się trzyletni Okres Rękojmi za Wady.
przebudowa kanalizacji sanitarnej – 5,3 km
budowa kanalizacji deszczowej - 6,8 km
przebudowa sieci wodociągowej - 1,2 km
odtworzenie/budowa nawierzchni drogowych - ok. 22 tys. m²

Wartość Kontraktu 4: 12,7 mln PLN w tym:

Dofinansowanie z FS: 4,6 mln PLN

Środki własne: 8,1 mln PLN

Kontrakt 5 – Poprawa gospodarki ściekowej w dzielnicy Biskupice (osiedle Borsiga):

W dniu 21 listopada 2014 roku zostało wystawione Świadczenie Przejęcia Robót. W dniu 22 listopada 2014 roku rozpoczął się Okres Zgłaszania Wad, który zakończył się w dniu 21 listopada 2015 roku. W dniu 15 grudnia 2015 roku zostało wydane Świadczenie Wykonania i rozpoczął się trzyletni Okres Rękojmi za Wady.

przebudowa kanalizacji sanitarnej – 4,8 km

przebudowa kanalizacji deszczowej - 6,4 km

przebudowa sieci wodociągowej – 4,1 km

odtworzenie/budowa nawierzchni drogowych - ok. 15 tys. m²

Wartość Kontraktu 5: 10,6 mln PLN w tym:

Dofinansowanie z FS: 4,3 mln PLN

Środki własne: 6,3 mln PLN

Kontrakt 6 – Poprawa gospodarki ściekowej w dzielnicy Mikulczyce:

W dniu 16 maja 2014 roku zostało wystawione Świadczenie Przejęcia Robót. W dniu 17 maja 2014 roku rozpoczął się Okres Zgłaszania Wad, który zakończył się w dniu 15 lipca 2015 roku. Po Okresie Zgłaszania Wad rozpoczął się trzyletni Okres Rękojmi za Wady. W dniu 12 sierpnia 2015 roku zostało wystawione Świadczenie Wykonania. Trwa trzyletni Okres Rękojmi za Wady.

przebudowa kanalizacji sanitarnej - 4,9 km

budowa i przebudowa kanalizacji deszczowej - 5,5 km

przebudowa sieci wodociągowej – 7,6 km

odtworzenie/budowa nawierzchni - ok. 40,2 tys. m²

Wartość Kontraktu 6: 18,7 mln PLN w tym:

Dofinansowanie z FS: 7,8 mln PLN

Środki własne: 10,9 mln PLN

Kontrakt 7 - Poprawa gospodarki ściekowej – kanalizacja sanitarna na osiedlu Wyzwolenia:

W dniu 30 grudnia 2013 roku zostało wystawione Świadectwo Przejęcia Robót. W dniu 31 grudnia 2013 roku rozpoczął się Okres Zgłaszania Wad. W dniu 27 stycznia 2015 roku zostało wystawione Świadectwo Wykonania i od tej daty trwa trzyletni Okres Rękojmi za Wady.

budowa kanalizacji sanitarnej - 6 km,

budowa 1 sieciowej przepompowni ścieków

odtworzenie nawierzchni drogowych - ok. 7,9 tys. m²

Wartość Kontraktu 7: 4,9 mln PLN w tym:

Dofinansowanie z FS: 2,9 mln PLN

Środki własne: 2,0 mln PLN

Kontrakt 8 – Przebudowa Oczyszczalni Ścieków Śródmieście – Hermetyzacja obiektów

W dniu 24 czerwca 2014 roku zostało wystawione Świadectwo Przejęcia Robót. W dniu 24 czerwca 2014 roku rozpoczął się Okres Zgłaszania Wad, który trwa do dnia 24 lutego 2017 roku. Po wydaniu Świadectwa Wykonania rozpocznie się trzyletni Okres Rękojmi za Wady.

W ramach Kontraktu wykonano hermetyzację, dezodoryzację wybranych obiektów wraz z budową filtrów.

Wartość Kontraktu 8: 7,6 mln PLN w tym:

Dofinansowanie z FS: 5,3 mln PLN

Środki własne: 2,3 mln PLN

Realizacja przedsięwzięcia Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze ma pozytywny wpływ na środowisko. Ograniczone zostały zrzuty nieoczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych i gruntu, co przyczynia się do poprawy stanu czystości wód powierzchniowych, wód gruntowych oraz do ochrony zasobów wód podziemnych.

Realizacja projektu ma pozytywny wpływ na wygląd miasta oraz poprawę infrastruktury, która jest podstawą prawidłowego funkcjonowania miasta i jego dalszego rozwoju.

Dzięki pozyskanym środkom z Funduszu Spójności stworzyła się okazja do uporządkowania w krótkim czasie gospodarki wodno-ściekowej w mieście i osiągnięcia standardów zgodnych z obowiązującymi przepisami polskimi i unijnymi.

W wyniku realizacji Projektu zostały osiągnięte następujące cele jakościowe:

- poprawa konkurencyjności gospodarczej regionu poprzez zwiększenie jego atrakcyjności,
- rozwój istniejących przedsiębiorstw na terenie objętym inwestycją poprzez poprawę funkcjonowania gospodarki wodno-ściekowej,
- zwiększenie atrakcyjności lokalnego rynku poprzez stworzenie niezawodnego i relatywnie niedrogiego, systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków,
- podniesienie komfortu życia mieszkańców poprzez wybudowanie nowoczesnej infrastruktury sanitarnej,
- wdrożenie prawa wspólnotowego w zakresie infrastruktury ochrony środowiska celem zapewnienia zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego regionu.

Tabela 34. Zestawienie inwestycji Zabrzeńskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. przeprowadzonych w 2015r. poprawiających stan sieci WOD-KAN.

Lp.	Nazwa inwestycji	Poniesione nakłady (zł)
	2015	
1	Budowa przepompowni ścieków Maciejów wraz z kolektorami tłocznymi i rozbiórką istniejącej przepompowni ścieków Kopernik w Zabrze	2 059 221,16
2	Budowa wodociągu i kanalizacji sanitarnej od ul. Kasprowicza (osiedle domów jednorodzinnych)	742 809,01
3	Budowa wodociągu w rejonie ul. Rogoźnickiej/ ul. Kurasia (osiedle domków) w Pawłowie	259 7778,34
4	Budowa kanalizacji sanitarnej dla osiedla Słoneczna Dolina	277 500,00
5	Przebudowa wodociągu w rejonie osiedla Słoneczna Dolina	82 142,30
6	Budowa wodociągu w ul. Storczyków w Mikulczycach	93 860,54
7	Budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Obrońców Westerplatte w Pawłowie	75 422,11
8	Budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Familijnej w Zabrze - Pawłowie	229 876,36
9	Budowa przyłącza kanalizacji sanitarnej w Zabrze przy ul. Beskidzkiej 60 A	34 352,02
10	Przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej w Zabrze przy ul. Przy Ujęciu	42 210,71
11	Wymiana sieci wodociągowej w Zabrze ul. Roosevelta 117 - 131	160 419,72
RAZEM:		4 057 592,27

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

Tabela 35. Zestawienie inwestycji Zabrzeńskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. przeprowadzonych w 2016r. poprawiających stan sieci WOD-KAN.

Lp.	Nazwa inwestycji	Poniesione nakłady (zł)
	2016	
1	Budowa przepompowni ścieków Maciejów wraz z kolektorami tłocznymi i rozbiórką istniejącej przepompowni ścieków Kopernik w Zabrze	909 506,56
2	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej w rejonie ul. Rogoźnickiej i Tyskiej	196 482,84
3	Budowa wodociągu w rejonie Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej przy ul. Ziemskiej, Goduli w Zabrze – etap IV	247 308,92
4	Budowa wodociągu i kanalizacji w ul. Bytomskiej na odcinku od ul. Drzymały do granicy z Bytomiem	332 597,45
5	Przebudowa sieci wodociągowej w ul. Piłsudskiego na odcinku od wiaduktu do ul. Roosevelta	792 470,15
6	Wymiana sieci wodociągowej ul. Torowa	175 705,07
7	Wymiana sieci kanalizacyjnej ul. Torowa	185 094,39
8	Renowacja sieci kanalizacji sanitarnej metodą bezwykopową przy ul. Budowlanej 91-99	208 792,59
9	Renowacja sieci kanalizacji sanitarnej metodą bezwykopową przy ul. Mielżyńskiego/Neptuna	263 837,83
10	Wymiana sieci wodociągowej przy ul. Puławskiego	244 203,37
11	Renowacja sieci kanalizacji sanitarnej metodą bezwykopową w zabrze ul. Budowlana/Grzybowska	1 072 904,02
12	Renowacja sieci kanalizacji sanitarnej metodą bezwykopową w Zabrze ul. Wolności/Pyki	68 600,00
RAZEM:		4 697 503,19

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

C 14. Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta

Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta stanowi czternasty cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu: Atrakcyjne przestrzenie publiczne. Działania w zakresie osiągania ww. celu strategicznego ukierunkowane są na modernizację istniejącej infrastruktury komunikacyjnej drogowej i kolejowej oraz budowę nowych dróg i ulic.

W realizacji powyższego celu służą następujące przedsięwzięcia:

- Program remontów i modernizacji dróg
- Program modernizacji komunikacji tramwajowej
- Program rozbudowy infrastruktury drogowej miasta, w szczególności w układzie północ-południe

W ramach modernizacji istniejącej infrastruktury komunikacyjnej miasta w roku 2015 były realizowane następujące zadania:

- **Drogowa Trasa Średnicowa** – została wykonana analiza, raport i pomiar hałasu po zakończonej inwestycji. Ponadto dokonano zapłaty za zarządzanie inwestycją inwestorowi zastępczemu (76 tys.zł)
- **Budowa i przebudowa dróg** – wykonano prace w następującym zakresie:
 - projekt modernizacji zatok autobusowych przy ul. Budowlanej i de Gaulle'a,
 - projekt i budowy miejsc postojowych przy ul. Reymonta,
 - projekt i budowy ścieżek rowerowych przy ul. Brygadzystów.

Realizacja finansowa zadania wyniosła 338 tys. zł.

Kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych w północnej części

Miasta Zabrze – Zakończono realizację inwestycji:

- budowę drogi (7 km) wraz z organizacją ruchu,
- budowę kanalizacji sanitarnej i deszczowej (21 km),
- budowę sieci wodociągowej (4 km),
- budowę sieci energetycznej (9 km),
- niezbędną przebudowę istniejących sieci.

Realizacja finansowa projektu w 2015 roku wyniosła 55,3 mln zł,

- **Przebudowa skrzyżowania ulic Wolności i ul. Kondratowicza w Zabrzu wraz z sygnalizacją świetlną** – zakończono przebudowę skrzyżowania. W trakcie 2015 roku wykonano podbudowę i budowę nawierzchni, odwodnienie drogi, montaż urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego. Na realizację inwestycji rozdysponowano środki w wysokości 1,3 mln zł.

Zdjęcie 46. Skrzyżowanie ulic Wolności i ul. Kondratowicza w Zabrzu, źródło :Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- **Przebudowa skrzyżowania ulic Roosevelta z ul. Piłsudskiego w Zabrzu** – opracowano dokumentację projektową wraz z uzyskaniem decyzji administracyjnej (40 tys. zł).
- W ramach Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego realizowano w 2015r. poniższe zadania:
 - „Bezpieczna droga do szkoły Nr 25”,
 - „Odblokuj Osiedle Kotarbińskiego”,
 - „Utwardzenie terenu stanowiącego dojścia do szkoły i osiedla od ul. Pokoju”.

W 2015 roku Miejski Zarząd Dróg i Infrastruktury Informatycznej wykonywał prace polegające na utrzymaniu dróg i towarzyszącej im infrastruktury:

- utrzymanie dróg powiatowych w ilości 50,5 km, krajowych w ilości 14,8 km, wojewódzkich – 14,9 km oraz gminnych – 218,3 km,
- utrzymanie 40 drogowych sygnalizacji świetlnych,
- utrzymanie oznakowania pionowego oraz poziomego w ciągu dróg w granicach administracyjnych miasta,
- przeprowadzanie 93 podstawowych przeglądów oraz wykonanie 3 ekspertyz obiektów inżynierskich,
- utrzymaniu 4 wyświetlaczy prędkości.

W 2015r. wydatkowano 5 228 464 mln zł na utrzymanie dróg oraz 1.829.072 zł na utrzymanie czystości na drogach.

W ramach modernizacji istniejącej infrastruktury komunikacyjnej miasta w roku 2016 były realizowane następujące zadania:

- **Drogowa Trasa Średnicowa** – zapewnienia środków na obsługę gwarancji w związku z wybudowanymi odcinakami DTŚ Z3 i Z4 na terenie Miasta (235,3 tys. zł)
- **Przebudowa ul. Piłsudskiego** – podpisano umowę na wykonanie projektu budowlano - wykonawczego obejmującego budowę kolektora kanalizacji deszczowej i wymianę nawierzchni drogi.
- **Budowa i przebudowa dróg** – wykonano projekt budowlany i wykonawczy kanalizacji deszczowej w rejonie ul. Obrońców Westerplatte i Sikorskiego oraz dokumentację projektową na dojazd do placówki handlowej przy ul. Wolności – Galla (138,1 tys. zł)
- **Budowa infrastruktury osiedlowej Słonecznej Doliny – droga Jowisza**
 - **Neptuna** – dokumentacja – wykonano dokumentację techniczną z kosztorysem na budowę drogi w ciągu ul. Neptuna wraz z kanalizacją deszczową i oświetleniem ulicznym (72,6 tys. zł)
- **Przebudowa łącznika drogi pomiędzy ul. Piastowską a ul. Religii wraz z placem manewrowym** – wykonano budowę łącznika drogowego od strony ul. Religii wraz z miejscami parkingowymi (187,3 tys. zł). Do realizacji pozostało wykonanie połączenia drogowego od strony Piastowskiej.

W ramach Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego realizowano w 2016r. zadania z zakresu modernizacji dróg (273 tys zł):

- Parking samochodowy przy Szkole Podstawowej Nr 16 w Zabrzu
Opracowano dokumentację techniczną oraz ogłoszono przetarg na wykonawcę robót. Realizacja rzeczowa i finansowa zadania zaplanowana została na 2017 rok.
- Przyjazna ulica Skłodowskiej - Curie opracowano dokumentację projektową i rozpoczęto budowę miejsc parkingowych - wykonanie to 9,8 tys. zł - Kontynuacja rozpoczętych prac przeniesiona została na 2017 r.
- Budowa drogi dojazdowej do obiektu Orlik 2012 na terenie Parku Rodzinnego przy ul. Kondratowicza – opracowano dokumentacją projektowo - wykonawczą oraz uzyskano pozwolenie na budowę.
- Odblokuj Osiedle Kotarbińskiego – wykonano dokumentację oraz miejsca parkingowe wzdłuż ul Gdańskiej.
- Bezpieczna droga do Szkoły Nr 25 – wykonano modernizację odcinka ul. Tatarkiewicza przy ww. Szkole obejmującą budowę chodnika i przejścia dla pieszych.
- Utwardzenie terenu stanowiącego dojścia do szkoły i osiedla od ulicy Pokoju – budowa chodnika tzw. bezpiecznego przejścia pomiędzy szkołą a osiedlem.

W 2016 roku Miejski Zarząd Dróg i Infrastruktury Informatycznej wykonywał prace polegające na utrzymaniu dróg i towarzyszącej im infrastruktury:

- utrzymanie dróg powiatowych w ilości 50,5 km, krajowych w ilości 17,9 km, wojewódzkich – 14,9 km oraz gminnych – 218,3 km,
- utrzymanie 40 drogowych sygnalizacji świetlnych,
- utrzymanie oznakowania pionowego oraz poziomego w ciągu dróg w granicach administracyjnych miasta,
- utrzymaniu 4 wyświetlaczy prędkości.

W 2016r. wydatkowano 5.079.142 zł na utrzymanie dróg oraz 1.513.809 zł na utrzymanie czystości na drogach.

Tabela 36. Długość dróg i powierzchnia chodników oraz ścieżek rowerowych na terenie miasta Zabrze z podziałem wg kategorii dróg

PODZIAŁ WEDŁUG KATEGORII	DROGI		ŚCIEŻKI ROWEROWE ORAZ CHODNIKI powierzchnia w [m²]
	długość w [m]	powierzchnia w [m²]	
2014			
Drogi krajowe	14800	200 500	14 063
Drogi wojewódzkie	16 800	-	86 485
Drogi powiatowe:	50 500	414 700	195 028
Drogi gminne:	217 600	1 455 200	572 316
Razem:	299 700	-	867 892
2015			
Drogi krajowe	14 800	200 500	14 063
Drogi wojewódzkie	17 900	424 440	86 485
Drogi powiatowe	50 500	414 700	200 248
Drogi gminne	217 600	1 455 200	572 600
Razem:	300 800	2 494 840	872 396
2016			
Drogi krajowe	14,8	200 500	14 063
Drogi wojewódzkie	17,9	424 440	86 485
Drogi powiatowe	50,5	414 700	200 248
Drogi gminne	217,6	1 455 200	583 496
Razem	300,8	2 494 840	884 292

Źródło: Urząd Miejski w Zabrzu

W ramach Programu modernizacji komunikacji tramwajowej najważniejsze przedsięwzięcie to „Modernizacja infrastruktury tramwajowej i trolejbusowej w Aglomeracji Górnośląskiej wraz infrastrukturą towarzyszącą” i dotyczy miast województwa śląskiego w ramach Aglomeracji Górnośląskiej.

Inwestycja w ramach Podprojektu nr 1 obejmuje trzy tramwajowe ciągi komunikacyjne, łączące główne miasta Aglomeracji Górnośląskiej: Zabrze, Bytom, Chorzów, Katowice, Rudę Śląską i Sosnowiec.

Zakres przedmiotowy Podprojektu 1:

- zmodernizowanie ok. 48 km toru pojedynczego,
- rozbudowa infrastruktury torowej i sieciowej,
- zakup 30 szt. nowoczesnego taboru częściowo niskopodłogowego,
- modernizację 75 szt. tramwajów 105N.

Wykaz zadań na terenie miasta Zabrze w ramach Ciągu nr 3 (Bytom – Ruda Śląska – Zabrze) zrealizowanych w 2014r.

Zadanie nr 50

„Modernizacja torowiska w ul. Wolności od ul. Kondratowicza do granicy z Gliwicami”.

Wartość zadania: 6.323.787,84 zł.

Termin realizacji: 29.08.2014 r.

Zakres prac: przebudowa torowiska od skrzyżowania z ul. Kondratowicza do granic z Gliwicami wraz z przebudową peronów przystankowych.

Długość torowiska: 280 m

Zadanie nr 51

„Modernizacja torowiska tramwajowego w ul. 3 Maja w Zabrze”.

Wartość zadania: 10.323.480,08 zł.

Termin realizacji: 25.01.2014 r.

Zakres prac: przebudowa torowiska wbudowanego w jezdnię ul. 3-go Maja na odcinku od ul. Lutra do ul. Makoszowskiej.

Długość torowiska: 1782 m

W czerwcu 2014 r. na nową trasę skierowano również dwie linie tramwajowe: 5 relacji Zabrze Zaborze-Chorzów Ratusz oraz 7 relacji Zabrze Biskupice-Katowice Zawodzie.

Wykaz zadań na terenie miasta Zabrze w ramach Ciągu nr 3 (Bytom – Ruda Śląska – Zabrze) zrealizowanych w latach 2015 - 2016r.

Zadanie nr 48

„Modernizacja torowiska tramwajowego w Zabrze w ul. Bytomskiej na odcinku od ul. Bolesława Chrobrego do ul. Młyńskiej”.

Wartość zadania: 5,67 mln zł

Zakres prac: przebudowa torowiska wbudowanego w jezdnię ul. Bytomskiej na odcinku od ul. Chrobrego do ul. Młyńskiej oraz od ul. Drzymały do ul. Zamkowej w Zabrze.

Długość torowiska: 1 800 m

Zadanie nr 52

“Modernizacja torowiska tramwajowego w Zabrze wzdłuż ulic: Marcina Lutra, Plac Krakowski Wiktora Brysza do skrzyżowania z ul. Wolności”.

Wartość zadania: 14,98 mln zł

Zakres prac: przebudowa sieci trakcyjnej oraz torowiska wbudowanego w jezdnię ul. Lutra, Brysza i Wolności w Zabrze.

Długość torowiska: 1 300 m.

Modernizacja mostu tramwajowego nad rzeką Bytomką w Zabrze, ul. Bytomska – zadanie zakończone zostało w 2016r.

Tabela 37. Wykaz miast posiadających bezpośrednie połączenia komunikacją miejską z Zabrzem (stan na 31.12.2016)

Lp.	Miasto	Numer linii autobusowej lub tramwajowej
1	GLIWICE	T1, T4, 6, 32, 32N, 57, 80, 112, 156, 250, 280, 617, 617N, 840, 840N, 850, 870, 932
2	BYTOM	T5, T30, 14, 20, 39, 57, 80, 83, 92, 112, 132, 158, 169, 184,
3	RUDA ŚLĄSKA	T1, 6, 7, 7N, 23, 39, 89, 198, 199, 840, 840N, 870
4	ZBROSŁAWICE	14, 20, 57, 80, 83, 112, 132, 184, 617, 617N
5	TARNOWSKIE GÓRY	80, 83, 112, 158
6	CHORZÓW	T1, 6, 7, 7N, 23, 92, 840, 840N, 870
7	PYSKOWICE	20, 184
8	KATOWICE	T1, 6, 7, 7N, 23, 840, 840N 870
9	ŚWIĘTOCHŁOWICE	T1, 6, 7, 7N, 23, 199, 840, 840N, 870
10	KNURÓW	47
11	GIERAŁTOWICE	47

Źródło: KZK GOP

Tabela 38. Komunikacja miejska w Zabrze 2014-2016r.

Długość linii w Zabrze:			
	2014	2015	2016
Autobusy	282,6 km	282,6 km	282,6 km
Tramwaje	46,6 km	46,6 km	46,6 km
Długość tras w Zabrze:			
	2014	2015	2016
Autobusy	98,2 km	98,2 km	98,2 km
Tramwaje	25,0 km	25,0 km	25,0 km

Źródło: KZK GOP

C 15. Rozwój budownictwa mieszkaniowego

Rozwój budownictwa mieszkaniowego stanowi piętnasty cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu: Atrakcyjne przestrzenie publiczne. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego ukierunkowane zostały m.in. na wyznaczenie oraz uzbrojenie w infrastrukturę techniczną terenów przeznaczonych pod budownictwo niskiej i wysokiej intensywności. W latach 2008 - 2016 w celu realizacji ww. założeń Strategii wykonano zadania inwestycyjne w postaci uzbrojenia terenów mieszkaniowych. Ponadto poprzez przedsięwzięcie rozwojowe - Program gospodarki mieszkaniowej (nowe obiekty) dokonano przebudowy, rozbudowy i zmiany sposobu użytkowania pomieszczeń przeznaczonych na mieszkania komunalne.

Powyższy cel realizuje Strategię poprzez:

1. Wyznaczenie oraz uzbrojenie w infrastrukturę techniczną terenów przeznaczonych pod budownictwo niskiej i wysokiej intensywności

- Opracowanie Miejsowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego oraz zmiany w Studium Kierunków i Uwarunkowań Zagospodarowania Przestrzennego (tereny mieszkaniowe)
- Program gospodarki mieszkaniowej (nowe obiekty)

2. Pozyskanie inwestorów prywatnych i społecznych, w tym TBS dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego

- Oferta inwestycyjna dla deweloperów mieszkaniowych
- Wspieranie przedsięwzięć mieszkaniowych TBS

Komunalne budownictwo mieszkaniowe i użytkowe w Zabrzu jest zarządzane przez:

- 1) Zarząd Budynków Mieszkaniowych - Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. z siedzibą w Zabrzu przy Pl. Warszawskim 10, (ZBM – TBS Sp. z o. o.)
- 2) Jednostkę Obsługi Finansowej Gospodarki Nieruchomościami w Zabrzu z siedzibą przy ul. Targowej 2 (JOFGN)

Inwestycje ZBM-TBS 2015 -2016 r.:

Budynek wielorodzinny przy ul. Niedziałkowskiego 11-13 w Zabrzu

W czerwcu 2014 r. rozpoczęto budowę budynku mieszkalnego wielorodzinnego czterokondygnacyjnego, w którym znajdzie się 28 mieszkań i 2 lokale użytkowe na parterze. Przedmiotem inwestycji jest również budowa zjazdu z ul. Niedziałkowskiego, parking oraz niezbędna infrastruktura techniczna. Inwestycja zakończona została w czerwcu 2015.

Planowa jest również na lata 2016-2019 budowa Osiedla przy ul. Trocera w Zabrzu. Nowopowstałe osiedle składać się będzie z 6 nowoczesnych, 4-kondygnacyjnych budynków mieszkalnych, o łącznej liczbie 72 mieszkań, o powierzchni od 33m² do 65m². Prace obejmą ponadto stworzenie infrastruktury technicznej i drogowej (układ drogowy z nowym zjazdem z ulicy Trocera) oraz przygotowanie 96 miejsc parkingowych.

Zdjęcie 47. Budynek mieszkalny przy ul. Niedziałkowskiego 11-13 w Zabrzu

Inwestycje MTBS 2015-2016 r.:

Osiedle przy ul. Żywieckiej w Zabrzu

Budowa pierwszego budynku przy ul. Żywieckiej w Zabrzu trwała 16 miesięcy. W efekcie powstał dwupiętrowy wielorodzinny dom z 16 mieszkaniami. Koszt budowy zamknął się w kwocie 3 mln zł, w tym połowa kwoty została pokryta z budżetu miasta. Międzygminne Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. w Tarnowskich Górach rozpoczęło budowę kolejnych trzech wielorodzinnych

budynków mieszkalnych nr 4, 6 i 7 przy ul. Żywieckiej w Zabrzu wraz z niezbędną infrastrukturą. Budynek nr 4 składa się w sumie z 11 mieszkań, natomiast budynki nr 6 i nr 7 posiadają po 10 mieszkań. Inwestycja jest kontynuacją przedsięwzięcia obejmującego budowę zespołu 12 budynków mieszkalnych wielorodzinnych przy ul. Żywieckiej w Zabrzu. Łącznie na osiedlu ma powstać 156 mieszkań.

Zdjęcie 48. Budynek mieszkalny przy ul. Żywieckiej w Zabrzu

Tabela 39. Budownictwo ZBM – TBS Sp. z o. o. według ilości lokali oraz powierzchni w latach 2014-2016

ZBM – TBS Sp. z o. o.	Ilość	Powierzchnia (m ²)	Ilość	Powierzchnia (m ²)	Ilość	Powierzchnia (m ²)
	2014		2015		2016	
mieszkania komunalne	412	22 753,06	412	22 753,06	412	22 753,06
mieszkania komunalne we wspólnotach	3 187	141 438,83	2 990	132 480,97	2 868	126 675,71
Razem lokale mieszkalne	3 599	164 191,89	3 402	155 234,03	3 280	149 428,77

Źródło: UM Zabrze - Informacja o stanie mienia komunalnego

Tabela 40. Budownictwo JOFGN według ilości lokali oraz powierzchni w latach 2014-2016

JOFGN	Ilość	Powierzchnia (m ²)	Ilość	Powierzchnia (m ²)	Ilość	Powierzchnia (m ²)
	2014		2015		2016	
mieszkania komunalne (wraz z socjalnymi)	4 142	193 717,27	3 957	184 869,35	3 925	183 195,21
mieszkania komunalne we wspólnotach	5 209	231 836,69	5 261	234 206,87	5 154	230 477,82
Razem lokale mieszkalne:	9 351	425 553,96	9 261	419 076,22	9 079	413 673,03

Źródło: UM Zabrze - Informacja o stanie mienia komunalnego

Modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych w 2015r.:

- Modernizacja zasobu komunalnego – roboty zduńskie oraz dekarские, modernizacje instalacji c. o. w lokalach mieszkalnych (344 tys. zł)
- Modernizacja budynków komunalnych – (704 tys. zł) wykonano m. in.:
 - wymianę instalacji elektrycznych na klatkach schodowych w 10 budynkach komunalnych,
 - przebudowy pomieszczeń na lokale mieszkalne, remonty klatek schodowych,
 - docieplanie ścian zewnętrznych,
 - wykonanie oświetlenia solarnego.
- Termomodernizacja oraz zmiana systemu ogrzewania lokali mieszkalnych w zasobach komunalnych Miasta Zabrze – prace wykonywane były w budynkach przy ul. 11 Listopada oraz ul. Nyskiej. Wykonano audyty energetyczne, instalacje c. o. oraz dokumentację projektową i kosztorysy (566 tys. zł).
- Termomodernizacja oraz zmiana systemu ogrzewania lokali mieszkalnych w budynku przy ul. Goethego 22 - zmiana sposobu użytkowania pomieszczenia piwnicznego na pomieszczenie wymiennikowni c.o. z sieci miejskiej w budynku przy ul. Goethego 22 wraz z wykonaniem instalację c. o. (102 tys. zł).

- Remonty lokali socjalnych z dofinansowaniem udzielonym ze środków Funduszu Dopłat Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie. W ramach przedsięwzięcia wykonano remont 20 lokali socjalnych i 2 mieszkań chronionych oraz opracowano dokumentację kosztorysową na remonty 35 mieszkań, dokonano przyłączy do sieci elektroenergetycznej oraz wykonano prace remontowe mieszkania chronionego.

Modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych w 2016r.:

- Termomodernizacja oraz zmiana systemu ogrzewania lokali mieszkalnych w budynku przy ul. Goethego 22 – zrealizowano plan na poziomie 300 tys. zł - prace związane z dociepleniem elewacji wraz z wymianą stolarki okiennej.
- Modernizacja źródeł ciepła w budynkach indywidualnych realizowana w ramach Programu Ograniczenia Niskiej Emisji na terenie Miasta Zabrze – rozdysponowano na ten cel 2,8 mln zł.
- Termomodernizacja budynku mieszkalnego w Zabrzu przy ul. Goethego 22 - 48
- Termomodernizacja budynku mieszkalnego w Zabrzu przy ul. Goethego 23 - Program KAWKA – (50 834 zł)
- „Termomodernizacja budynku mieszkalnego w Zabrzu przy ul. 11 Listopada 110”

Zdjęcie 49. Budynek mieszkalny w Zabrzu przy ul. Goethego 22, źródło: um.zabrze.pl

Tabela 41. Gminny zasób lokalowy w latach 2015 - 2016, zarządzany przez Jednostkę Obsługi Finansowej Gospodarki Nieruchomościami w Zabrzu

	2015 r.		2016 r.	
	Komunalne	Skarb Państwa	Komunalne	Skarb Państwa
mieszkania zamieszkałe	8 827	72	8 729	64
mieszkania niezamieszkałe	193	10	182	7
lokale użytkowe zajęte	639	11	625	11
lokale użytkowe pustostany	126	2	140	2
garaże zajęte	518	44	512	44
garaże pustostany	59	11	57	12

Źródło: UM Zabrze, Wydział Zarządzania Nieruchomościami

Tabela 42. Liczba mieszkań gminnych w latach 2015 – 2016, wyposażonych lub niewyposażonych w poszczególne media

	2015 r.		2016 r.	
	Wyposażone	Niewyposażone	Wyposażone	Niewyposażone
woda	9 211	7	9 072	7
kanalizacja	9 169	49	9 028	51
gaz	6 987	2 231	6 865	2 214
c.o.	1 239	7 979	1 195	6 884
ciepła woda	609	8 609	577	8 502

Źródło: UM Zabrze, Wydział Zarządzania Nieruchomościami

Tabela 43. Infrastruktura komunalna. Zasoby mieszkaniowe w 2014/2015r. wg GUS Katowice

Wyszczególnienie	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	Przeciętna				
				liczba izb w mieszkaniu	liczba osób na		powierzchnia użytkowa w m ²	
					1 mieszkanie	1 izbę	1 mieszkania	na 1 osobę
2014								
Województwo Śląskie	1 731 008	6 484 594	121 471 245	3,75	2,65	0,71	70,2	26,5
Zabrze	69 854	228 072	3 920 598	3,26	2,54	0,78	56,1	22,1
2015								
Województwo Śląskie	1 740 320	6 529 149	122 594 507	3,75	2,63	0,70	70,4	26,8
Zabrze	70 045	228 794	3 938 367	3,27	2,52	0,77	56,2	22,3

Źródło: GUS Katowice

Tabela 44. Infrastruktura komunalna. Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje w 2014/2015r. wg GUS Katowice

Wyszczególnienie	Ogółem	Wyposażone w:				
		wodociąg	ustęp	łazienkę	centralne ogrzewanie	gaz z sieci
2014						
Województwo Śląskie	1 731 008	1 709 393	1 650 268	1 622 307	1 407 887	1 117 923
Zabrze	69 854	69 461	65 779	64 771	48 064	54 598
2015						
Województwo Śląskie	1 740 320	1 718 793	1 660 120	1 631 749	1 418 544	1 122 424
Zabrze	70 045	69 652	65 983	64 964	48 426	54 685

Źródło: GUS Katowice

Tabela 45. Infrastruktura komunalna. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa w 2014/2015r.
wg GUS Katowice

Wyszczególnienie	Mieszkania				Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²			
	ogółem	w tym budownictwo			ogółem	w tym budownictwo		
		spółdzielcze	przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	indywidualne		spółdzielcze	przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	indywidualne
2014								
Województwo Śląskie	9 749	24	2 640	6 836	1 178 854	1 314	186 178	980 469
Zabrze	235	–	159	76	20 313	–	9 666	10 647
2015								
Województwo Śląskie	10 152	80	2 589	7 265	1 215 832	5 474	171 470	1 030 085
Zabrze	205	–	76	101	19 114	–	5 268	12 525

Źródło: GUS Katowice

Tabela 46. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Priorytetu P3. Atrakcyjne przestrzenie publiczne - na lata 2012-2016

Priorytet P3. Atrakcyjne przestrzenie publiczne						
Wskaźniki monitoringu i ewaluacji (efekty)	Nr wskaźnika	2012	2013	2014	2015	2016
C 12. Zapewnienie ładu przestrzennego						
przeciętny wzrost ceny m ² nieruchomości mieszkaniowych w centrum miasta (%)	W.97	95,90%	92,70%	98,38%	94,08%	106,22%
przeciętny wzrost ceny m ² nieruchomości komercyjnych w centrum miasta (%)	W.98	75,44%	80,85%	65,00%	64,84%	67,25%
wydatki miasta związane z realizacją projektów odtworzenia właściwego centrum miasta (PLN/rok)	W.101	3 074 942,58	1 846 497,07	2 309 027	-	254 000
liczba osób korzystających z systemu informacji o terenie (osoby/rok)	W.104	7 500	7 500	7500	7 500	7500
C 13. Podniesienie standardu urządzeń infrastruktury komunalnej						
wydatki miasta w zakresie realizacji „Programu poprawy gospodarki wodno-ściekowej” (mln PLN/rok)	W.105	0,7	64,5	81	54	3
procent / liczba osób obsługiwanych przez zmodernizowaną sieć wodno-kanalizacyjną (tys. osób)	W.108	-	169,76	169,85	170,75	170,75

procent / liczba osób obsługiwanych przez zmodernizowaną sieć wodno-kanalizacyjną (% osób)		99,24 %	99,35 %	99,4 %	99,9 %	99,9 %
C 14. Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta						
wydatki miasta w zakresie realizacji programu modernizacji i remontów dróg (PLN/rok)	W.109	7 147 244,64	6 296 951,42	22 532 927,00	6 100 000	5 850 000
Powierzchnia dróg i chodników, wybudowana lub odtworzona w ramach „Programu poprawy gospodarki wodno-ściekowej” (m2)		-	63 400	237 400	321 560	-
długość zmodernizowanej / nowo powstałej sieci tramwajowej (km/rok)	W.112	-	2,00	2,06	3,1	-
C 15. Rozwój budownictwa mieszkaniowego						
wydatki miasta związane z uzbrojeniem terenów pod budownictwo mieszkaniowe niskiej i wysokiej intensywności zabudowy (mln PLN/rok)	W.117	3 778 605,15	2 018 634,20	3 900 000	3 400 000	4 000 000
liczba mieszkań powstałych w ramach TBS (szt./rok)	W.121	0	16	16	28	16
wydatki miasta wspierające budowę mieszkań przez TBS (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)	W.123	2 350 000	3 650 000	3 200 000	3 400 000	4 500 000

Źródło: Urząd Miejski w Zabrzu, MZDiI w Zabrzu

KIERUNEK ROZWOJU – USŁUGI METROPOLITALNE **(Priorytet 4)**

Realizacja celów strategicznych składających się na priorytet rozwoju „Usługi metropolitalne” obejmuje kierunki działań związane z następującymi aktywnościami: wspieranie działalności i inicjatyw w zakresie turystyki przemysłowej, wspieranie działalności Śląskiego Centrum Chorób Serca, kreowanie produktu kulturalnego miasta przy współudziale lokalnych środowisk artystycznych, wspieranie działalności istniejących instytucji kulturalnych, kreowanie produktu sportowego miasta, wspieranie działalności istniejących placówek naukowych oraz rozwoju infrastruktury szkolnictwa wyższego, tworzenie warunków dla realizacji inicjatyw komunikacyjnych.

Tabela 47. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Priorytetu P4: „Usługi metropolitalne”

Priorytet P4. Usługi metropolitalne	
Cele strategiczne	Wskaźniki monitoringu i ewaluacji
C 16. Rozwój turystyki w oparciu o obiekty przemysłowe	<ul style="list-style-type: none">• liczba ofert w zakresie turystyki przemysłowej (szt.)• liczba osób korzystających z ofert turystyki przemysłowej (tys. osób/rok)• liczba osób korzystających z bazy noclegowej (tys. osób/rok, dynamika od 2008 r.)• liczba miejsc noclegowych (szt., dynamika od 2008 r.)• liczba obiektów przemysłowych zabezpieczonych na potrzeby turystyki (szt.)• wydatki miasta związane z zabezpieczeniem obiektów przemysłowych na potrzeby turystyki (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• wydatki innych podmiotów związane z zabezpieczeniem obiektów przemysłowych na potrzeby turystyki (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba miejsc pracy związana z obsługą ofert w zakresie turystyki przemysłowej (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba punktów usługowych w ramach obiektów przemysłowych działających na rzecz turystyki przemysłowej (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)
C 17. Rozwój usług medycznych	<ul style="list-style-type: none">• liczba projektów / inicjatyw realizowanych przez Śląskie Centrum Chorób Serca wspieranych przez miasto (szt./rok)• wydatki miasta związane ze wsparciem projektów / inicjatyw realizowanych przez Śląskie Centrum Chorób Serca (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba pacjentów obsługiwanych przez Śląskie Centrum Chorób Serca (tys. osób/rok)
C 18. Zwiększenie międzynarodowej rozpoznawalności	<ul style="list-style-type: none">• liczba imprez kulturalnych o znaczeniu międzynarodowym (szt./rok, dynamika od 2008 r.)

miasta w dziedzinie kultury i sportu	<ul style="list-style-type: none">• liczba uczestników imprez kulturalnych o znaczeniu międzynarodowym (tys. osób/rok, dynamika od 2008 r.)• uczestnictwo środowisk twórczych miasta w międzynarodowych imprezach o charakterze kulturalnym (szt./rok)• liczba artystów działających w ramach inkubatora młodych artystów (osoby)• liczba imprez kulturalnych kreowanych w ramach inkubatora młodych artystów (szt./rok, dynamika od 2008 r.)• wydatki miasta związane z utworzeniem inkubatora młodych artystów (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba obiektów, w tym poprzemysłowych, zabezpieczonych na potrzeby kultury (szt.)• wydatki miasta związane z zabezpieczeniem obiektów, w tym poprzemysłowych na potrzeby kultury (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• wydatki miasta związane z budową / modernizacją obiektów kultury, w tym m.in. budowa Filharmonii Zabrzeńskiej, modernizacja Domu Muzyki i Tańca (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• wydatki miasta związane z modernizacją obiektów sportowych, w tym wydatki związane z budową stadionu Górnika Zabrze (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008r.)• wydatki innych podmiotów związane z modernizacją obiektów sportowych, w tym z budową stadionu Górnika Zabrze (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba meczów i innych imprez sportowych rozgrywanych na stadionie Górnika Zabrze o znaczeniu krajowym i międzynarodowym (szt./rok, dynamika od 2008 r.)• liczba imprez o znaczeniu regionalnym, krajowym, międzynarodowym o charakterze kulturalnym, sportowym organizowanych w Hali Sportowej MOSiR
C 19. Rozwój placówek naukowych oraz szkolnictwa wyższego	<ul style="list-style-type: none">• liczba projektów / inicjatyw Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w zakresie nauki wspieranych przez miasto (szt.)• wielkość wsparcia udzielonego przez miasto w związku z projektami / inicjatywami Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w zakresie nauki (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba projektów / inicjatyw zabrzeńskich instytucji B+R w zakresie nauki wspieranych przez miasto (szt.)• wielkość wsparcia udzielonego przez miasto w związku z projektami / inicjatywami instytucji B+R w zakresie nauki (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba zmodernizowanych urządzeń / obiektów infrastruktury dydaktycznej AWF-u, Politechniki Śląskiej, Śląskiego Uniwersytetu Medycznego (szt.)• wielkość wsparcia udzielonego przez miasto w związku z modernizacją urządzeń / obiektów infrastruktury dydaktycznej AWF-u, Politechniki Śląskiej, Śląskiego Uniwersytetu Medycznego (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)
C 20. Poprawa międzynarodowej dostępności komunikacyjnej miasta	<ul style="list-style-type: none">• liczba osób obsługiwanych przez centrum przesiadkowe (tys. osób/rok)• rodzaje środków komunikacji obsługujące centrum przesiadkowe (szt.)• liczba miejsc pracy powstała w ramach centrum przesiadkowego (szt./rok, dynamika od 2008 r.)• liczba obcokrajowców odwiedzających miasto (osoby/rok, zbiorczo od 2008 r.)• średni czas przejazdu pomiędzy dwoma punktami sieci drogowej (minuty)• nośność wybudowanych obiektów drogowych (kN/oś)• liczba wypadków drogowych (szt./rok, dynamika od 2008 r.)• czas dojazdu do centrum miasta z centrum Aglomeracji Górnośląskiej (minuty)

Źródło: Urząd Miejski w Zabrzu

C 16. Rozwój turystyki w oparciu o obiekty przemysłowe

Rozwój turystyki w oparciu o obiekty przemysłowe stanowi szesnasty cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu: Usługi metropolitalne.

Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego ukierunkowane są na wspieranie działalności i inicjatyw turystyki przemysłowej poprzez następujące przedsięwzięcia rozwojowe:

- Program Zabrze Śląski Ośrodek Kultury i Turystyki Przemysłowej
- Tworzenie warunków dla rozwoju zróżnicowanej bazy noclegowej na terenie miasta

Na terenie miasta Zabrze znajduje się wiele obiektów pogórnich. W dalszym ciągu kontynuowane są działania rewitalizacyjne mające na celu zachowanie najważniejszych obiektów przemysłowej spuścizny miasta. Od 2004 roku, przy wykorzystaniu funduszy unijnych, sukcesywnie realizowane są działania rewitalizacyjne, remontowe i adaptacyjne zabytkowych obiektów miasta wraz z przystosowaniem ich do pełnienia nowych funkcji, głównie kulturalnych, turystycznych, edukacyjnych oraz usługowych. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć przede wszystkim obiekty udostępnione dla ruchu turystycznego, znajdujące się na Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego. Są to:

- Muzeum Górnictwa Węglowego.
- Sztolnia Królowa Luiza
- Szyb „Maciej”
- Sztolnia Królowa Luiza - Park 12 C
- Kopalnia Guido

Zabytki industrialne znajdujące się w mieście:

- Sztolnia Królowa Luiza
Obecnie z inicjatywy Gminy Zabrze jest realizowany projekt Europejskiego Ośrodka Kultury Technicznej i Turystyki Przemysłowej. Jednym z głównych obiektów tego projektu jest skansen górniczy Kopalnia „Królowa Luiza” i Sztolnia Królowa Luiza z Parkiem 12C, która ma zostać udostępniona zwiedzającym na odcinku ok. 2,5km.

- Mur oporowy z basztami
Obiekt znajduje się teren dawnej huty Donnersmarcka,
- Kopalnia „GUIDO”
Na terenie kopalni „GUIDO”, prócz działalności turystycznej, prowadzona jest również działalność kulturalna, z szeregiem wydarzeń artystycznych.
- Kopalnia Królowa Luiza
to część Sztolni, w której znajduje się podziemny park maszyn górniczych, zlokalizowany w dawnych wyrobiskach „Królowej Luizy” oraz rozbudowana przestrzeń naziemna z tematycznymi parkami rozrywkowo-edukacyjnymi..
- Szyb Maciej
Szyb Maciej jest ciekawym zabytkiem techniki zrewitalizowanym przez prywatne przedsiębiorstwo DEMEX. Szyb znajduje się na Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego.

Zdjęcie 50. Szyb Maciej, ul. Srebrna 6,

- Budynek Zakładu Produkcji Lin i Drutu
ul. Armii Krajowej, dawniej fabryka Deichsela, założona w 1855 r.
- Zespół zabudowy kopalni Ludwik
Kompleks budynków tzw. Markowni przy ul. Hagera , w skład którego wchodzi budynek cechowni, budynek łaźni i budynek biurowy administracji górniczej, wydzierżawiony jest Stowarzyszeniu Kopalnia Sztuki na prowadzenie działalności kulturalnej.

- Zabudowa kopalni Makoszowy
ul. Makoszowska, dawna kopalnia węgla kamiennego „Delbrück”;
- Zabudowa kopalni Mikulczyce
ul. Kopalniana, dawna kopalnia węgla kamiennego „Donnersmarckgrube”;
- Zabytkowe osiedla:
 - Osiedle Borsiga – to najstarsze na terenie miasta osiedle robotnicze (ul. Mieczysława, Lelewela, Wojciecha),
 - Osiedle Ballestrema w Rokitnicy (ul. Komuny Paryskiej, Pobożnego, Szafarczyka),
 - Osiedle Donnersmarcka (ul. Stalmacha, Krakusa),
- Stalowy dom
ul. Cmentarna, budynek dwu kondygnacyjny o niezwyklej konstrukcji, zbudowany z 8 metalowych ścian.

Program Zabrze Europejski Ośrodek Kultury Technicznej i Turystyki Przemysłowej.

Uchwałą nr XXXVII/481/09 Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 16.03.2009 r. podjęto decyzje dot. projektu „Europejski Ośrodek Kultury Technicznej i Turystyki Przemysłowej” polegającą m.in. na delegowaniu jego realizacji na Zabytkową Kopalnię Węgla Kamiennego „Guido” w Zabrzu. W roku 2013 podjęto uchwałę o połączeniu instytucji Muzeum Górnictwa Węglowego i Zabytkowej Kopalni Węgla Kamiennego „Guido” (Akt o połączeniu z dnia 14 stycznia 2013 r. wydany Uchwałą Rady Miasta Zabrze nr XXXIII/494/13; nr w rejestrze RIK -12/13).

Zadania realizowane w ramach Programu w 2015r.

1. Wydatki na projekt: „*Europejski Ośrodek Kultury Technicznej i Turystyki Przemysłowej*” zamknęły się w 2015 r. kwotą ponad 25 mln zł. Przeprowadzone zadania w ramach inwestycji w omawianym okresie:
 - roboty budowlane i rewitalizacyjne w części naziemnej kompleksu – ul. Wolności 410, Sienkiewicza 43, Etap I,
 - montaż urządzeń regulujących wraz z zamontowaniem tłumików akustycznych, nagrzewnicy elektrycznej oraz uchwytów

dla niepełnosprawnych – zamówienie dodatkowe realizowane w ramach zadania inwestycyjnego pn. „Roboty budowlane i rewitalizacyjne w części naziemnej kompleksu – ul. Wolności 410, Sienkiewicza 43 – Etap I – Roboty budowlane i rewitalizacyjne w części naziemnej kompleksu - ul. Wolności 410 – kontynuacja,

- montaż sprężarki tłokowej Bellis-Morton w Skansenie Górniczym „Królowa Luiza” ul. Wolności 410 w Zabrzu,
 - projekt architektoniczny pn. „Wykonanie dokumentacji klatki schodowej w szybie Carnall na terenie Skansenu Górniczego „Królowa Luiza” w Zabrzu przy ul. Wolności 410 wraz z pełnieniem nadzoru autorskiego w trakcie realizacji tego projektu,
 - opracowanie pn. „Program Funkcjonalno-Użytkowy dla potrzeb rozbudowy wylotu GKSD o strefę wejściową (port wodny), budowy zjazdu z drogi publicznej wraz z zagospodarowaniem terenu, infrastrukturą drogową i techniczną,
 - wykonanie projektu przebudowy budynku wentylatorów Guibald wraz z zagospodarowaniem terenu, budową i przebudową niezbędnej infrastruktury technicznej i drogowej oraz nadzorem autorskim,
 - adaptację i zabezpieczenie chodnika diagonalnego w celu wykonania ekspozycji „Chodnik po pożarze”,
 - odcinek instalacji p.poż. Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej od przecinki nr XI Skalley do mijanki „Pod Browarem”,
 - wyrobiska pochyłego łączącego powierzchnię terenu z rejonem podszybia szybu „Carnall” wraz z urządzeniem transportowym,
 - modernizację i adaptację na cele ruchu turystycznego szybu „Wyzwolenie” Etap I – remont obmurza szybu „Wyzwolenie”.
2. Rewitalizacja obiektów poprzemysłowych Gminy Zabrze wraz z adaptacją na cele kulturalne, turystyczne i oświatowe. W ramach tego zadania w 2015 roku kontynuowano prace w zakresie doposażenia, przebudowy i adaptacji zabytkowej infrastruktury kopalni zabytkowej GUIDO na cele turystyczne i kulturalne. Ponadto:

- zakończono prace związane z zabudową systemów AV oraz z realizacją dostaw wyposażenia,
- wykonano usługi zewnętrzne związane z odbiorem prac objętych projektem,
- przeprowadzono roboty obejmujące zabudowę zaplecza sanitarnego wraz z systemem odprowadzania ścieków sanitarnych z poziomów 170 i 320 ZKWK „GUIDO” na powierzchnię,
- przeprowadzono roboty obejmujące przebudowę budynku i parkingu mieszczącego się przy ul. 3 Maja 93 w Zabrzu,
- opracowano dokumentację w zakresie aranżacji, wspólnej wizualizacji dla zrewitalizowanych obiektów będących we władaniu MGW w Zabrzu.

W omawianym okresie poniesiono wydatki na te działania na poziomie 2,4 mln zł.

Zdjęcie 51. Sztolnia Królowa Luiza ul. Sienkiewicza 43, źródło: um.zabrze.pl

3. Adaptacja Poprzemysłowych Obiektów Związanych z Rozwojem Parku Tematycznego 12 C – wydatkowana kwota w 2015r. to 2,7 mln zł. W ramach zadania wykonano m.in.:

- budowę stacji transformatorowej 6/0,5/0,4 kV Skansenu Górniczego „Królowa Luiza”,
- przebudowę systemu wentylacji wyrobisk Skansenu Górniczego „Królowa Luiza”,
- remont wyłączników elektrycznych zasilających wybrane eksponaty Skansenu Górniczego „Królowa Luiza” w Zabrzu,

- remont i dostosowanie do potrzeb ruchu turystycznego wyrobisk Skansenu Górniczego „Królowa Luiza”,
- remont i przebudowę systemu łączności (system bezpieczeństwa),
- remont ekspozycji znajdujących się w wyrobiskach Skansenu Górniczego „Królowa Luiza”,
- rozbudowę rozdzielni i montaż przycisków oświetlenia wyrobisk Skansenu,
- zabudowę systemów audiowizualnych w wyrobiskach Skansenu Górniczego „Królowa Luiza”.

Zadania realizowane w ramach Programu w 2016r.

1. „Europejski Ośrodek Kultury i Turystyki Przemysłowej” - wydatki na tą inwestycję zamknęły się w 2016r. kwotą ponad 3,7 mln zł. W ramach tego zadania wykonano m. in.:
 - roboty w związku z wykonaniem komory dawnego portu w pokładzie 509,
 - stworzenie ruchomych modeli edukacyjnych urządzeń górniczych,
 - przebudowę rejonu dawnego wylotu Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej – rozbudowa o strefę wejścia (port wodny), budowa zjazdu z drogi publicznej wraz z zagospodarowaniem terenu, infrastrukturą drogową i techniczną,
 - budowę stacji wentylatorów głównego przewietrzania dla kompleksu wyrobisk podziemnych Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej,
 - projekt koncepcyjnego zagospodarowania terenu przy Skansenie Górniczym „Królowa Luiza”,
 - ekspertyzę drewna w chodniku w pokładzie 510,
 - montaż urządzeń transportowych w szybie Wyzwolenie,
 - zabudowę instalacji oświetleniowej, elektrycznej i niskoprądowej w wybranych obiektach Muzeum Górnictwa Węglowego.
2. Rewitalizacja obiektów poprzemysłowych Gminy Zabrze wraz z adaptacją na cele kulturalne, turystyczne i oświatowe. W ramach tego zadania w 2016 roku:
 - wykonano aktualizację dokumentacji technicznej dla projektu pn. „Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania istniejącego budynku magazynowo – biurowego na budynek usługowy zlokalizowany przy ul. Stalmacha 7 w Zabrzu wraz z zagospodarowaniem terenu na potrzeby Centrum Usług Społecznych”,

- wykonano kompleksową ekspertyzę konstrukcji wieży ciśnieniowej przy ul. Zamoyskiego.

W omawianym okresie poniesiono wydatki na te działania na poziomie 56,9 tys. zł.

Zdjęcie 52. Sztolnia Królowa Luiza – Park 12C przy ul. Sienkiewicza 43, źródło: um.zabrze.pl

3. Adaptacja Poprzemysłowych Obiektów Związanych Z Rozwojem Parku Tematycznego 12 C – wydatkowana kwota to 675 tys. zł. Wykonano m.in.:

- zabudowę instalacji artystycznej w formie Kopalni dla dzieci na terenie Skansenu Górniczego „Królowa Luiza”,
- zakup systemu nawadniającego,
- przebudowę urządzeń multimedialnych zabudowanych w Skansenie Górniczym „Królowa Luiza”,
- remont i dostosowanie do potrzeb ruchu turystycznego wyrobiska Skansenu Górniczego „Królowa Luiza”,
- dostawę i montaż urządzeń zabawowych na terenie Parku 12C,
- dostawę i montaż tablic informacyjnych,
- remont pomieszczeń Karczmy Guibald,
- dokumentację techniczną dotyczącą doszczelnienia wyrobisk na terenie Skansenu wraz z drenażem i odprowadzeniem wody z miejsc jej gromadzenia.

Tworzenie warunków dla rozwoju zróżnicowanej bazy noclegowej na terenie miasta.

Realizując program ochrony dziedzictwa przemysłowego, oddawane są do użytku kolejne obiekty. Przykładem zrewitalizowanej przestrzeni jest także otwarty Hostel przy Zabytkowej Kopalni „Guido”. Dzięki tej inwestycji turyści mają do dyspozycji pokoje w przystępnych cenach. Obiekt dysponuje miejscami dla 85 gości. Przy hostelu będzie także funkcjonować restauracja. Inwestycja jest także wyrazem troski o rozwój szkolnictwa zawodowego. Na inwestycji zyskają uczniowie Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego, którzy mogą odbywać w nim praktyki w zawodach hotelarskich i gastronomicznych.

Zdjęcie 53. Hostel Guido, ul. 3 Maja 93, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

W roku 2014 oficjalnie otwarty został również pierwszy czterogwiazdkowy hotel w Zabrzu - Hotel Diament. Czterogwiazdkowy obiekt znajduje się przy ulicy ul. 3-go Maja, w pobliżu jednej z największych atrakcji turystycznych Zabrza i Śląska – Kopalni Węgla Kamiennego GUIDO. Jednocześnie Hotel Diament położony jest w pobliżu kluczowych tras na południu kraju – skrzyżowania autostrad A4 i A1 oraz Drogowej Trasy Średnicowej, umożliwiając gościom wygodne poruszanie się niemal po całym województwie. Kompleks oferuje łącznie 130 pokoi.

Zdjęcie 54. Hotel Diament, ul. 3 Maja 122a, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Tabela 48. Baza noclegowa na terenie miasta Zabrze

Obiekt	Ilość pokoi	Ilość miejsc	Infrastruktura
HOSTEL GUIDO ul. 3 Maja 93, 41-800 Zabrze tel.: + 48 32 271 40 77 tel.: + 48 728 406 105 e-mail: hostel@muzeumgornictwa.pl	24	100	Zaplecze konferencyjne : -1 sala konferencyjna Udogodnienia dla osób niepełnosprawnych : - 1 pokój dostosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych -winda
HOSTEL KaWuKa ul. Zgody 4 41-800 Zabrze tel.: +48 32 271 37 97 kom.:+48 884 640 640 e-mail: recepcja@kawuka.pl	13	40	Udogodnienie dla osób niepełnosprawnych : -brak schodów
HOSTEL 52 ul. Tarnopolska 45 41-807 Zabrze – Mikulczyce kom.: +48 501 936 338 e-mail: hostel52zabrze@interia.eu	3	12	

HOSTEL 64, TANIE NOCOWANIE 64 ul. Wolności 64 41-800 Zabrze kom.: +48 509 327 322 e-mail: hostel64@op.pl	10	30	Zaplecze rekreacyjno-sportowe : -ogród -grill
OŚRODEK KONFERENCYJNO - SZKOLENIOWY "INNOWACJA" ul. Jagiellońska 38A 41-800 Zabrze tel.: +48 32 278 75 55 tel./fax: +48 32 278 75 11 e-mail: oks@polsl.pl	27	73	Zaplecze konferencyjne : - 3 sale : aula na 200 os., sala na 32 os. w układzie podkowy, sala na 16 os. w układzie podkowy Udogodnienia dla niepełnosprawnych: - winda - toalety ogólnodostępne na korytarzu
HOTEL ALPEX ul. Franciszkańska 8 41-819 Zabrze tel.: +48 32 376 00 40 e-mail: recepcja@hotelalpex.pl	52	93	Zaplecze konferencyjne : -sale konferencyjne mieszcząca 25/35/40/60 osób Zaplecze rekreacyjno-sportowe : -sauna, bilard Udogodnienia dla osób niepełnosprawnych : -wyznaczone miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych - dwa pokoje mieszczące się na parterze są przystosowane dla osób niepełnosprawnych
REZYDENCJA ZIELONY OGRÓD ul. Roberta Miki 3 41-811 Zabrze - Makoszowy tel.: +48 531 988 915 tel./fax: +48 32 275 63 33 e-mail: recepcja@zielonyogrod-zabrze.pl	25	50	Zaplecze konferencyjne : -3 sale konferencyjne Zaplecze rekreacyjno – sportowe : -ogródek letni oraz plac zabaw dla dzieci Udogodnienia dla osób niepełnosprawnych : - 1 pokój dostosowany dla potrzeb osoby niepełnosprawnej znajdujący się na parterze - miejsce parkingowe
WILLA AMBASADOR ul. 3 Maja 78 41-800 Zabrze tel.: + 48 32 271 50 44 e-mail: ambasador@mosir.zabrze.pl	28	62	Udogodnienia dla osób niepełnosprawnych: -1 pokój przystosowany dla osób niepełnosprawnych

HOTEL DIAMENT ***/** ul. 3 Maja 122a 41-800 Zabrze tel.: +48 32 72 11 000 fax: +48 32 72 11 001 e-mail: zabrze@hotelediamant.pl			Zaplecze konferencyjne : -7 klimatyzowanych sal konferencyjnych – pojemność ok 700 osób - sala videokonferencyjna Zaplecze rekreacyjno-sportowe : - fitness room z sauną Udogodnienia dla osób niepełnosprawnych: -1 pokój na parterze który jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych (obecnie w remoncie do połowy marca) -winda
HOTEL ELEKTROMIX ul. Bytomska 120 41-800 Zabrze tel./fax: +48 32 274 63 67 kom.: +48 509 235 210 e-mail: repcja@hotelelektromix.pl	16	34	Zaplecze konferencyjne : - 1 sala konferencyjna Zaplecze rekreacyjno – sportowe : -siłownia / fitness - miejsce na ognisko, grill
HOTEL IBIS ** ul. Jagiellońska 4 41-800 Zabrze tel.: +48 32 777 70 00 fax: +48 32 777 70 07 e-mail: h3373@accor.com	114	228	Zaplecze konferencyjne : - sala konferencyjna mieszcząca od 18 do 20 osób Udogodnienia dla osób niepełnosprawnych : - pokoje są dostosowane dla osób niepełnosprawnych – posiadają dodatkowe uchwyty na ścianie oraz jest przycisk wzywający pomoc
GOŚCINIEC PROMUS ul. Pawliczka 25 41-800 Zabrze tel.: +48 32 370 04 41 e-mail: gosciniiec@promus.com.pl	16	33	Zaplecze konferencyjne : -sala konferencyjna mieszcząca 10 osób Udogodnienia dla osób niepełnosprawnych : -część pokoi gościnnych dostosowana jest do potrzeb osób niepełnosprawnych - winda
GOŚCINIEC ZABORZE ul. Wolności 420 41-800 Zabrze tel.: +48 32 777 20 85 kom.: +48 601 540 777 e-mail: goscinieczaborze@o2.pl	20	60	

GOŚCINIEC STAROPOLSKI ul. Staropolska 3 41-800 Zabrze tel./fax: +48 32 276 10 46 tel./fax: +48 32 276 10 02 e-mail: hotel@staropolski.zabrze.pl	11	21	Zaplecze konferencyjne : - sala konferencyjna Zaplecze rekreacyjno-sportowe : Udogodnienia dla osób niepełnosprawnych : -specjalny wjazd do hotelu przeznaczony dla osób poruszających się na wózku inwalidzkim
NOCLEGI U RENE ul. Św. Wawrzyńca 47 41-807 Zabrze kom.: +48 66 200 64 60 e-mail: biurowimar@wp.pl	15	45	Zaplecze rekreacyjno-sportowe : -miejsce do zrobienia grilla
APARTAMENTY ZABRZE ul. Kowalska 14 41-800 Zabrze kom.: +48 517 511 354 e-mail: ab.silesia@gmail.com	2	6	
NOCLEGI ZABRZE ul. Bronisława Hagera 17 41-800 Zabrze kom.: +48 605 367 473 kom.: +48 511 194 753 e-mail: westbud@wp.pl	7	23	Zaplecze rekreacyjno-sportowe : - miejsce na zrobienie ogniska - grill
APARTAMENTY W OGRODZIE ul. Roberta Miki 3a 41-800 Zabrze tel.: +48 600 305 340 e-mail: kwat41@op.pl	2	8	
NOCLEGI SILESIA ul. Agrestowa 1 41-806 Zabrze kom.: +48 601 888 562 e-mail: noclegi.silesia@interia.pl	4	16	

NOCLEGI FONTANUSA 37 ul. Fontanusa 37 41-819 Zabrze tel.: +48 694 432 270 e-mail: jan.i@o2.pl	10	50	
NOCLEGI VALDI CLASSIC ul. Wyciska 1 41-806 Zabrze tel.: +48 32 272 40 65 tel.: +48 723 030 004 e-mail: valdiclassic@valdiclassic.pl	15	40	Zaplecze konferencyjne : - można zorganizować imprezy o charakterze biznesowym Zaplecze rekreacyjno-sportowe : - ogródek
POKOJE GOŚCINNE WILLA.PL ul. Moniuszki 105 ul. Kupki 1 ul. Curie-Skłodowskiej 12 41-800 Zabrze kom.: +48 501 535 998 e-mail: biuro@willa.pl	6	12	
POKOJE GOŚCINNE NOWODWORSKA 41 ul. Nowodworska 41 41-800 Zabrze tel.: +48 32 274 20 35 tel.: +48 514 022 336 e-mail: kwat41@op.pl	14	29	
POKOJE GOŚCINNE VABANK ul. Wolności 448 41-806 Zabrze kom.: +48 32 777 20 03 e-mail: eurocaffe@autograf.pl	5	15	Zaplecze konferencyjne - sala konferencyjna mieszcząca od 20 do 120 osób Zaplecze rekreacyjno sportowe : -miejsce na ognisko -grill

Źródło: UM Zabrze, Wydział Promocji, Turystyki i Sportu

C 17. Rozwój usług medycznych

Rozwój usług medycznych stanowi siedemnasty cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu: Usługi metropolitalne. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego ukierunkowane zostały na wspieranie działalności Śląskiego Centrum Chorób Serca. Śląskie Centrum Chorób Serca w Zabrzu należy do wiodących ośrodków kardiologiczno-kardiochirurgicznych w Polsce i poza granicami naszego kraju. ŚCCS to ośrodek akademicki z doświadczeniem w zakresie rozpoznawania i leczenia chorób serca, naczyń i płuc u dorosłych i dzieci, związanym z działalnością naukową i szkoleniową Wydziału Lekarskiego z Oddziałem Lekarsko - Dentystycznym w Zabrzu Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach, jednocześnie wiodący szpital wysokospecjalistyczny. W Śląskim Centrum Chorób Serca (ŚCCS) w Zabrzu działają Katedry i Oddziały Kliniczne Śląskiego Uniwersytetu Medycznego. Należą do nich:

- Katedra i Oddział Kliniczny Kardiochirurgii i Transplantologii ŚUM,
- Oddział Kliniczny Kardioanestezji i Intensywnej Terapii ŚUM,
- Katedra Kardiologii, Wrodzonych Wad Serca i Elektroterapii, Oddział Kliniczny Kardiologii ŚUM,
- III Katedra i Oddział Kliniczny Kardiologii ŚUM,
- Oddział Kliniczny Wrodzonych Wad Serca i Kardiologii Dziecięcej ŚUM.

Szpital współpracuje z uznanymi placówkami medycznymi z Europy i USA. Znana i rozpoznawalna marka Śląskiego Centrum Chorób Serca w Zabrzu to efekt pracy wybitnych zabrzańskich kardiologów i kardiochirurgów, wśród których można wymienić m.in. prof. Zbigniewa Religę, dr Lili Goldstein, prof. Mariana Zembalę czy prof. Lecha Polońskiego. Centrum posiada wysokiej jakości sprzęt umożliwiający nowoczesną i najskuteczniejszą diagnostykę oraz leczenie chorób serca, płuc i schorzeń naczyniowych u dorosłych i dzieci. Ponadto Śląskie Centrum Chorób Serca dysponuje szeregiem poradni specjalistycznych i pracowni.

ŚCCS prowadzi następującą działalność:

- Działalność kliniczna

Centrum udziela świadczeń leczniczych nieodpłatnie pacjentom ubezpieczonym, zamieszkałym na terenie całego kraju oraz odpłatnie pacjentom zagranicznym i krajowym nie posiadającym ubezpieczenia.

Wszelkie usługi i działania w zakresie kardiologii, kardiochirurgii, transplantologii oraz profilaktyki promocji zdrowia dla dorosłych, jak i dzieci, realizowane są przez Katedry i Oddziały Kliniczne Śląskiego Uniwersytetu Medycznego.

- *Działalność naukowa*

Ośrodek Nauki, Szkolenia i Nowych Technologii Medycznych jest centrum naukowo-szkoleniowym, w którego strukturach mieści się m.in. laboratorium wyposażone w najnowocześniejsze oraz fantomy, będące doskonałymi narzędziami służącymi do nauki zarówno studentom, jak i młodym lekarzom, celem podnoszenia ich praktycznych i decyzyjnych umiejętności. Uczą się tutaj m.in. doboru metodologii w różnych modelach badawczych, przygotowywania prac, publikacji, prezentacji. Ważnym elementem ośrodka jest jego część dydaktyczna, dająca możliwość szkolenia na w pełni wyposażonych w sprzęt multimedialny 6 salach wykładowych o łącznej liczbie 228 miejsc, z możliwością bezpośredniego przekazu z zabiegów wykonywanych zarówno w Pracowni Hemodynamiki, jak i na Bloku Operacyjnym.

- *Działalność dydaktyczna*

Działalność dydaktyczna prowadzona jest zarówno przez wymienione wyżej Katedry i Oddziały Kliniczne, jak również przez pracowników SCCS (lekarze, magistry) i obejmuje:

- Kształcenie studentów
- Kształcenie rezydentów
- Szkolenie podyplomowe lekarzy
- Szkolenia pielęgniarek, magistrów, rehabilitantów, techników medycznych
- Szkolenia i dydaktyka w Pracowniach SCCS
- Działalność dydaktyczno-szkoleniowa w ramach konferencji
- Działalność dydaktyczna skierowana do pacjentów
- Szkolenia i kursy realizowane w Fundacji Śląskiego Centrum Chorób Serca
- Współpraca szkoleniowo-dydaktyczno-naukowa

Katedra i Oddział Kliniczny Kardiologii i Transplantologii wykonała w latach 1985-2013 ponad 34 000 operacji serca u dorosłych i dzieci. W tej chwili nie istnieje taka operacja serca na świecie, której nie wykonywano by w zabrzańskim Ośrodku. Zabrzańska kardiologia to aż 12 operacji serca dziennie. Śląskie Centrum Chorób Serca w Zabrzu to szpital znany w kraju i zagranicą. To znana marka, która symbolizuje miasto Zabrze i nowoczesną, solidną, śląską i polską medycynę. Powstanie tej marki to efekt pracy wybitnych pionierów zabrzańskiej kardiologii i kardiologii.

Kluczową dziedziną zabrzańskiej gospodarki jest medycyna, która jednocześnie jest gwarantem wysokiej jakości życia w mieście. W Zabrzu opieka ambulatoryjna podstawowa i specjalistyczna prowadzona jest przez podmioty lecznicze oraz praktyki lekarskie.

Zdjęcie 55. Śląskie Centrum Chorób Serca (SCCS) w Zabrzu ul. Marii Skłodowskiej-Curie 9, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Tabela 49. Programy zdrowotne realizowane w 2015r. i 2016r. przez Miasto Zabrze

Lp.	Nazwa programu	Populacja docelowa	Cel programu	2015 Liczba osób w programie	2016 Liczba osób w programie
1.	Program badań przesiewowych dla wczesnego wykrywania patologii tarczycy z elementami profilaktyki uzależnień	Kobiety w wieku 35-65	Wczesne wykrywanie chorób tarczycy, diagnostyka, edukacja prozdrowotna	1000	-
2.	Program badań przesiewowych dla wczesnego wykrywania raka gruczołu krokowego z elementami profilaktyki uzależnień	Mężczyźni w wieku 40-75	Wczesne wykrywanie raka gruczołu krokowego, diagnostyka, edukacja prozdrowotna	600	-
3.	Program profilaktyki wad postawy u dzieci klas V i VI szkoły podstawowej z elementami profilaktyki uzależnień	Dzieci z klas V i VI SP	Wczesne wykrywanie wad postawy, diagnostyka, edukacja prozdrowotna	1200	-
4.	Program profilaktyki próchnicy u dzieci klas drugich zabrzańskich szkół z elementami profilaktyki uzależnień	Dzieci z klas II SP	Wczesne wykrycie zmian próchnicowych, diagnoza, edukacja prozdrowotna	1100	-
5.	Program promocyjno-edukacyjny dla potencjalnych rodziców w zakresie edukacji przedporodowej w szkole rodzenia z elementami profilaktyki uzależnień	Uczestnicy szkoły rodzenia	Przygotowanie do rodzicielstwa, wzrost wiedzy i umiejętności w zakresie pielęgnacji noworodka	120	-

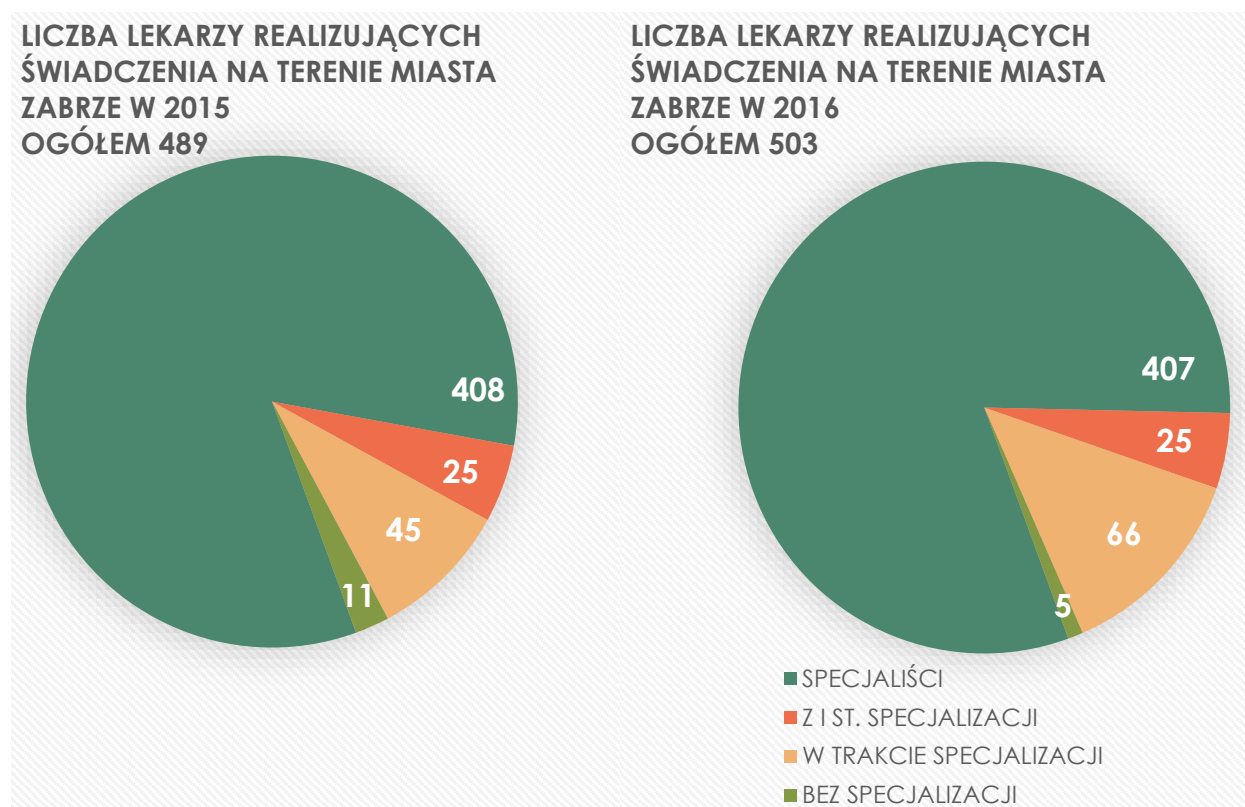
6.	Zwiększenie dostępności i jakości oddziaływań profilaktyczno-terapeutycznych dla osób z problemem uzależnień, ich rodzin oraz promocja zdrowego stylu życia dla mieszkańców z terenu miasta Zabrze	Mieszkańcy Zabrze, bez limitu wiekowego dotknięci problemem uzależnień oraz innymi problemami w obszarze zdrowia psychicznego	Ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania i używania środków psychoaktywnych, podniesienie jakości świadczonych usług terapeutycznych, poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Zabrze poprzez prowadzenie działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych	4550	4550
7.	Kompleksowa terapia i rehabilitacja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej z terenu Miasta Zabrze	Dzieci i dorośli do 25 r. z różnego stopnia zaburzeniami i uszkodzeniami układu nerwowego	Zapewnienie możliwości korzystania przez pacjentów z deficytami rozwojowymi, z form wieloprofilowego leczenia, rehabilitacji i usprawniania oraz zapewnienie ciągłości procesu kompleksowej terapii dzieciom zamieszkałym na terenie Gminy Zabrze, w przedziale wiekowym od 0-25 lat.	300	300

Źródło: UM Zabrze, Wydział Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej

W trosce o zapewnienie właściwej opieki medycznej mieszkańcom Zabrze, po 15 miesiącach prac zostało oddane do użytku Centrum Zdrowia Kobiety i Dziecka. Z budżetu Zabrze zostało przeznaczone na ten cel ponad 41 mln zł. Nowa placówka, która od października 2014r. przyjmuje pacjentki, mieści się na terenie Szpitala Miejskiego w Zabrzu przy ul. Zamkowej. To innowacyjny w skali regionalnej ośrodek wpisujący się w wizerunek Zabrze jako miasta przyjaznego rodzinie. Centrum cechuje się przede wszystkim najwyższymi standardami funkcjonowania oraz jakością opieki nad pacjentami i należy do najnowocześniejszych w kraju ośrodków ginekologiczno – położniczych i neonatologicznych.

Placówka posiada kompleksową ofertę medyczną dla przyszłych matek i noworodków. Pacjentki CZKiD mogą skorzystać ze zlokalizowanych pod jednym dachem poradni: diabetologicznej, diagnostyki prenatalnej, laktacyjnej i neonatologii. Nowością jest poradnia kardiologiczna dla kobiet w ciąży, którą współtworzy Śląskie Centrum Chorób Serca w Zabrzu i dysponuje własną, nowoczesną salą operacyjną. Innowacyjnym rozwiązaniem jest również objęcie opieką medyczną ambulatoryjną dzieci urodzonych w szpitalu do 3 miesiąca życia.

Wykres 8. Liczba lekarzy na z podziałem na stopień specjalizacji realizujących świadczenia na terenie miasta Zabrze

Źródło: Narodowy Fundusz Zdrowia - Śląski Oddział Wojewódzki w Katowicach

Tabela 50. Liczba lekarzy specjalistów wg specjalizacji, realizujących umowy w rodzaju ambulatoryjna opieka specjalistyczna

L.p.	Specjalność	Liczba lekarzy realizujących świadczenia w ramach umów zawartych z ŚOW NFZ	
		2015r.	2016r.
1	Lekarz – specjalista alergologii	13	12
2	Lekarz – specjalista anestezjologii i intensywnej terapii	6	5
3	Lekarz – specjalista audiologii i foniatrii	1	1
4	Lekarz – specjalista chirurgii dziecięcej	9	9
5	Lekarz – specjalista chirurgii klatki piersiowej	2	1
6	Lekarz – specjalista chirurgii naczyniowej	3	3
7	Lekarz – specjalista chirurgii ogólnej	34	32
8	Lekarz – specjalista chorób płuc	11	13
9	Lekarz – specjalista chorób wewnętrznych	17	15
10	Lekarz – specjalista chorób zakaźnych	1	1
11	Lekarz – specjalista dermatologii i wenerologii	15	16
12	Lekarz – specjalista diabetologii	13	13
13	Lekarz – specjalista endokrynologii	7	6
14	Lekarz – specjalista gastroenterologii	9	9
15	Lekarz – specjalista genetyki klinicznej	1	2
16	Lekarz – specjalista hematologii	4	4
17	Lekarz – specjalista kardiochirurgii	14	13
18	Lekarz – specjalista kardiologii	79	80
19	Lekarz – specjalista kardiologii dziecięcej	7	7
20	Lekarz – specjalista medycyny pracy	1	1
21	Lekarz – specjalista medycyny sportowej	3	3

22	Lekarz – specjalista nefrologii	11	10
23	Lekarz – specjalista neonatologii	4	5
24	Lekarz – specjalista neurologii	23	22
25	Lekarz – specjalista neurologii dziecięcej	2	2
26	Lekarz – specjalista okulistyka	10	13
27	Lekarz – specjalista onkologii i hematologii dziecięcej	3	3
28	Lekarz – specjalista ortopedii i traumatologii narządu ruchu	19	20
29	Lekarz – specjalista otorynolaryngologii	18	19
30	Lekarz – specjalista otorynolaryngologii dziecięcej	1	1
31	Lekarz – specjalista pediatrii	4	2
32	Lekarz – specjalista położnictwa i ginekologii	31	29
33	Lekarz – specjalista radiologii i diagnostyki obrazkowej	19	19
34	Lekarz – specjalista radioterapii onkologicznej	2	2
35	Lekarz – specjalista reumatologii	3	3
36	Lekarz – specjalista transplantologii klinicznej	3	4
37	Lekarz – specjalista urolog	5	7
RAZEM:		408	407

Źródło: Narodowy Fundusz Zdrowia - Śląski Oddział Wojewódzki w Katowicach

C 18. Zwiększenie międzynarodowej rozpoznawalności miasta w dziedzinie kultury i sportu

Zwiększenie międzynarodowej rozpoznawalności miasta w dziedzinie kultury i sportu stanowi osiemnasty cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu czwartego: Usługi metropolitalne. Kierunki Działań w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego są realizowane poprzez zapisane w Strategii przedsięwzięcia rozwojowe:

- Kreowanie produktu kulturalnego miasta przy współudziale lokalnych środowisk artystycznych poprzez następujące przedsięwzięcia rozwojowe:
 - Inicjowanie oraz organizacja imprez kulturalnych w oparciu o istniejące obiekty i instytucje (koncerty, przeglądy, wystawy)
 - Inkubator młodych artystów w obiektach przemysłowych
 - Adaptowanie atrakcyjnych obiektów (w tym przemysłowych) na potrzeby twórców „kwartał artystów”
- Wspieranie działalności istniejących instytucji kulturalnych:
 - Budowa siedziby Filharmonii Zabrzeńskiej
 - Modernizacja Domu Muzyki i Tańca
 - Aktywizacja działalności teatru
- Kreowanie produktu sportowego miasta:
 - Modernizacja lub budowa stadionu Górnika Zabrze
 - Aktywizacja działalności Hali Sportowej MOSiR

1. Kreowanie produktu kulturalnego miasta z wykorzystaniem obiektów kultury i sztuki

Na terenie miasta Zabrze znajdują się następujące miejskie obiekty kultury i sztuki:

- Muzeum Miejskie w Zabrzu,
- Miejska Biblioteka Publiczna,
- Teatr Nowy w Zabrzu,
- Miejski Ośrodek Kultury w Zabrzu,
- Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu,
- Filharmonia Zabrzeńska.

Inicjowanie oraz organizacja imprez kulturalnych w oparciu o istniejące obiekty i instytucje

Tabela 51. Spis wybranych wydarzeń kulturalnych w mieście Zabrze organizowanych lub współorganizowanych przez Wydział Kultury i Dziedzictwa w 2015 r.

L.p.	Data	Nazwa imprezy
1	1 stycznia	Hejnał
2	3 stycznia	Premiera spektaklu „Wysokie napięcie”
3	4 stycznia	Koncert Noworoczny
4	6 stycznia	Orszak Trzech Króli
5	10 stycznia	Bał sportowca
6	11 stycznia	Finał WOŚP
7	17 stycznia	Laury umiejętności i kompetencji
8	18 stycznia	Finał Festiwalu kolęd (kościół św. Teresy)
9	14 lutego	Koncert walentynkowy Filharmonii
10	10 marca	Urodziny Janoscha
11	23 marca	Wernisaż wystawy prac Romana Kalarusa
12	25 marca	Finał festiwalu tańca „Igraszki”
13	27 marca	Premiera spektaklu „Kocham”
14	1 kwietnia	Koncert pasyjny
15	8 kwietnia	Dni papieskie
16	10 kwietnia	Rocznica katastrofy smoleńskiej/zbrodni katyńskiej
17	24 kwietnia	Koncert absolwentów PSM
18	27 kwietnia	Rocznica kanonizacji Jana Pawła II
19	2 maja	Święto Flagi Rzeczypospolitej Polskiej
20	3 maja	Święto Konstytucji 3go Maja
21	09,10 maja	Festiwal Tańca
22	9 maja	Odsłonięcie tablicy w SP24 im. Krocza
23	16 maja	Noc muzeów
24	maj	Wernisaż Janusza Kapusty
25	21-22 maja	Międzynarodowa konferencja naukowo-praktyczna poświęcona dziedzictwu przemysłowemu
26	21-22 maja	Międzynarodowe Targi Turystyki Dziedzictwa Przemysłowego i Turystyki Podziemnej
27	23 maja	Inauguracja MŚR

28	27 maja	Dzień samorządowca
29	28 maja	XX. lecie Wydziału Org. i Zarz. Politechniki Śl.
30	29 maja	Międzynarodowy Festiwal Rysowania
31	29 maja	XX Międzynarodowa Konferencja Kardiologiczna
32	30 maja	Majowe granie
33	czerwiec	Festiwal Orkiestr
34	12 czerwca	Zakończenie sezonu Filharmonii
35	13 czerwca	Industriada
36	20 czerwca	Festiwal Kwiatów
37	26 czerwca	Gala operetki na powitanie wakacji
38	11 lipca	Kamile
39	12 lipca	Msza św. w ramach Kamili
40	15 sierpnia	Rocznica Powstań Śl., Święto Wojska Polskiego
41	30 sierpnia	Inauguracja Festiwalu organowego
42	31 sierpnia	35 rocznica Solidarności
43	wrzesień	Dzień nauki
44	9 września	Konferencja Naukowa Muzeum Miejskiego IPN
45	20 września	Finał festiwalu organowego
46	26 września	Święto Miasta - Skarbnikowe Gody
47	26 września	Noc teatrów
48	27 września	Święto Miasta – Koncert galowy
49	październik	Dni Muzyki Dawnej
50	15 października	Dzień Papieski
51	październik	Festiwal Dramaturgii Współczesnej
52	25-30 października	III Festiwal im. K. Pendereckiego
53	11 listopada	Święto Niepodległości
54	19,20 listopada	Międzynarodowa Konferencja Naukowa
55	3 grudnia	Zabrzański Jarmark Świąteczny - Idą Święta (otwarcie)
56	18 grudnia	Zabrzański Jarmark Świąteczny - Idą Święta (zamknięcie)
57	18, 19 grudnia	Koncert Świąteczny
58	31 grudnia	Sylwester 2015

Źródło: Wydział Kultury i Dziedzictwa, Urząd Miejski w Zabrzu

Tabela 52. Kalendarium ważniejszych wydarzeń w Zabrzu w 2016 roku

L.p.	Data	Nazwa imprezy
1	1 stycznia	Nowy Rok – hejnał i msza św.
2	3 stycznia	Koncert Noworoczny
3	6 stycznia	Orszak Trzech Króli
4	10 stycznia	Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy
5	13 stycznia	Promocja „Kronik Miasta Zabrze”
6	15 stycznia	Koncert noworoczny kolęd w wykonaniu Górniczej Orkiestry Dętej Makoszowy oraz Chóru Słowik, pod batutą H.Mandrysa.
7	19 stycznia	Koncert kolędowy zespołu „Brathanki” parafia św. Andrzeja
8	23 stycznia	X Bal Charytatywny Fundacji Rozwoju Kardiochirurgii
9	24 stycznia	Spotkania kolędowe – koncert finałowy kościół p.w. św. Teresy
10	29 stycznia	Koncert karnawałowy- Concierto madrigal
11	luty	Aktywne Zabrze
12	1 lutego	„Artystyczny pejzaż Zabrze II”- Wernisaż wystawy jubileuszowej
13	4 lutego	Otwarcie poziomu 355 oraz tras „Szychta” i „Mroki Kopalni” Guido
14	4 lutego	„W kręgu kultury i przemysłu”Promocja wydawnictwa Cafe Silesia
15	5 lutego	„Artystyczny pejzaż Zabrze I” - wystawa jubileuszowa prac nauczycieli
16	6 lutego	Jubileusz Liceum Plastycznego
17	6 lutego	Bal Sportowca
18	6 lutego	Karnawał w Guido – poziom 320
19	12 lutego	Walentynki z batutą i humorem!
20	13 lutego	Ateny Zabrzeńskie
21	13-14 lutego	XXIV Międzynarodowy Turniej Piłki Nożnej Juniorów o Puchar Prezydenta Miasta
22	14 lutego	Koncert Wiedeński Walentynkowy: Arie i duety z operetek wiedeńskich.
23	14 lutego	Koncert Walentynkowy na Guido - Walentynki na Guido – recital muzyczny fortepianistki Aleksandry Mikulskiej
24	15-26 lutego	Zima w Bibliotece
25	20-21 lutego	Międzynarodowy Turniej Piłki Nożnej Trampkarzy o Puchar Przewodniczącego Rady Miasta
26	21 lutego	Wielkie Derby Śląska – otwarcie trzech trybun Areny Zabrze
27	21 lutego	Koncert 7. Górniczych Orkiestr Dętych Arena Zabrze
28	25 lutego	Otwarcie DOK w Biskupicach (po termomodernizacji)
29	26 lutego	Podmoskiewskie wieczory
30	marzec	Aktywne Zabrze
31	marzec	Koncert Laureatów Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego

32	15 marca	Spotkanie organizacyjne w sprawie MŚR – Biblioteka Śląska
33	10 marca	The Dumplings
34	11-15 marca 11-12 marca	U-rodziny Janoscha konferencja „Język korzenie tożsamości”
35	11 marca	Kobieta w muzyce
36	17 marca	Koncert ZPiT „Śląsk” „Zjazd Rektorów”
37	18 marca	Koncert w ramach Wiosennego Festiwalu L. v Beethovena – Orkiestra z Litwy
38	22 marca	Koncert kameralny w ramach Festiwalu L. v Beethovena – Zespół kameralny
39	23 marca	Koncert Pasyjny- Kościół Św. Anny
40	27 marca	Wielkanoc
41	28 marca	Obchody Międzynarodowego Dnia Teatru
42	kwiecień	Aktywne Zabrze
43	kwiecień	Gala Izby Rzemieśniczej
44	kwiecień	Turniej Wiosenny
45	1 kwietnia	I Premiera – „Knajpa”
46	2 kwietnia	Dotknij Teatru – akcja Teatr Nowy
47	2 kwietnia	Koncert z okazji 1050-lecia Chrztu Polski - Nieszpory Ludźmierskie
48	2 kwietnia	Jubileusz chóru Resonan con tutti
49	2-10 kwietnia	Dni papieskie4-6.04 – filmy L. Majewskiego
50	6 kwietnia	Otwarcie Strefy Ekonomicznej
51	7 kwietnia	Wernisaż wystawy prac Lecha Majewskiego – Muzeum Miejskie
52	11 kwietnia	Rocznica katastrofy smoleńskiej/zbrodni katyńskiej
53	13 kwietnia	VIII Kreatywne Zabrze – Wernisaż wystawy konkursu fotograficznego.
54	14-15 kwietnia	XIII Międzynarodowa Konferencja Turystyki Dziedzictwa Przemysłowego
55	15-16 kwietnia	VIII Międzynarodowe Targi Dziedzictwa Przemysłowego i Turystyki Podziemnej
56	16 kwietnia	Bieg Rodzinny w ramach Targów Turystycznych
57	18 kwietnia	WYSTAWA o Lwowie, Muzeum Historii Katowice. GALERIA MOK
58	20 kwietnia	V ZABRZAŃSKI FESTIWAL TAŃCA IGRASZKI – przesłuchania konkursowe zespołów oraz solistów
59	24 kwietnia	Słynne marsze świata - niedzielny poranek
60	25 kwietnia	Gala Festiwalu im. N. Krocza
61	27 kwietnia	Rocznica kanonizacji Jana Pawła II
62	28 kwietnia	Musica Humana- Filharmonia +Szkoła Muzyczna
63	29 kwietnia	V ZABRZAŃSKI FESTIWAL TAŃCA IGRASZKI – koncert galowy.
64	29 kwietnia	Operacja META
65	29-30 kwietnia	XX. lecie Bractwa Kurkowego

66	30 kwietnia	Zjazd śląsko – kaszubsko – góralski w Sali łańcuskowej MGW
67	maj	Aktywne Zabrze
68	maj	Zawody wędkarskie o Puchar portalu „Pokaż rybę”
69	maj	Mistrzostwa Śląska w piłce nożnej mężczyzn pracowników oświaty na boiskach trawiastych
70	maj	Impreza sportowo-rekreacyjna Samochodowy Rajd Nawigacyjno-Turystyczny "Zanurkuj w Miasto"
71	maj	Dyplomarium ZS18
72	maj	XX. lecie Stow. Laryngektomowanych
73	2 maja	Święto Flagi Rzeczypospolitej Polskiej – akcja edukacyjna Muzeum Miejskie
74	6 maja	Gala Operowa
75	7 maja	Rajd rowerowy w 115. rocznicę powstania pierwszego zabrzańskiego towarzystwa rowerowego
76	8 15 maja	Tydzień Bibliotek pod hasłem “Biblioteka inspiruje”
77	14 maja	Noc muzeów W stronę Schulza Muzeum Miejskie?
78	15 maja	Festiwal Tańca
79	19 maja	Wiosenny Turniej Tenorów
80	21 maja	Inauguracja MŚR – KONCERT
81	25 maja	Posiedzenie Kapituły Wyróżnienia im. św. Kamila
82	26-29 maja	Festiwal Sportów Gimnastycznych - GYM
83	28 maja	Majowe granie – impreza plenerowa w parku Poległych Bohaterów.
84	28 maja -1 czerwca	Festiwal sportów Akrobatycznych (MOSiR)
85	28 maja	II Premiera bajka
86	czerwiec	Aktywne Zabrze
87	czerwiec	Zawody wędkarskie: Maraton Karpiowy, Wędkarski Dzień Dziecka, Zawody Spławikowe o Puchar Prezydenta Miasta Zabrze
88	czerwiec	Piknik sportowo – rekreacyjny w Pawłowie
89	czerwiec	Turniej im. Henryka Lisa z okazji dnia Dziecka
90	czerwiec	Memoriał im. Zygryda Tobolewskiego
91	czerwiec	Festyn sportowy z okazji Dnia Dziecka
92	czerwiec	Dzień Dziecka na sportowo
93	czerwiec	Zabrzańskie Igrzyska Sportowe
94	czerwiec	Koncert ligi Recytatora
95	3 czerwca	Międzynarodowy Festiwal Rysowania
96	4 czerwca	Międzynarodowy Turniej Cheerleaders CHEERMANIA
97	3-5 czerwca	Święto Zabrzańskiego Sportu
98	4 czerwca	Międzynarodowy Turniej Cheerleaders CHEERMANIA
99	8 czerwca	Rajd rowerowy - szlakiem zabrzańskich folwarków
100	10 czerwca	Zakończenie 66. sezonu Filharmonii Zabrzańskiej
101	12 czerwca	Festiwal Orkiestr

102	13 czerwca	VIII KREATYWNE ZABRZE Wernisaż wystawy konkursu fotograficznego
103	10-11 czerwca	Industriada – Przemysłowe Legendy
104	17 czerwca	XX-lecie Schronisk Brata Alberta – koncert Filharmonii
105	18 czerwca	III Premiera TN - Farsa
106	19 czerwca	II zJAZZd Festiwal
107	25-26 czerwca	Festiwal Kwiatów
108	26 czerwca	Koncert na powitanie lata- poranek
109	26 czerwca	Zakończenie sezonu teatralnego
110	27 czerwca	Lato w Teatrze - start
111	lipiec	Aktywne Zabrze
112	lipiec	Lato w mieście na sportowo
113	lipiec	Akcja Lato
114	lipiec	Muzyczne Lato - Rancho
115	1 lipca -31 sierpnia	Lato w Bibliotece
116	9 lipca	Uroczystość wręczenia wyróżnień im św. Kamila kwiaty statuetki listy
117	10 lipca	Msza św. w kościele p.w. św. Kamila
118	8, 10 lipiec	Spektakle Lata w Teatrze
119	20-26 lipiec	Światowe Dni Młodzieży - Zabrze
120	sierpień	Aktywne Zabrze
121	sierpień	Lato w mieście na sportowo
122	sierpień	Akcja Lato
123	sierpień	Muzyczne Lato – DMiT (Rancho)
124	15 sierpnia	Rocznica Powstań Śl., Święto WP
125	wrzesień	Aktywne Zabrze
126	wrzesień	Otwarte Mistrzostwa Zabrze w Skacie
127	wrzesień	Rajd Rowerowy Rokitnica
128	wrzesień	Zawody sportowe – Wielki Piknik Rodzinny w Pawłowie
129	wrzesień	Zabrzańskie Szosowe Wyścigi Rowerowe Niezrzeszonych
130	2 września	Koncert Dla Pokoju – w DMiT
131	3 września	Inauguracja Festiwalu organowego
132	9 września	Inauguracja 67. sezonu artystycznego
133	wrzesień	Dzień Nauki
134	10 września	Inauguracja sezonu teatralnego
134	17 września	Europejskie Dni Dziedzictwa 2016 Rajd rowerowy - szlakiem wolnostojących figur świętych
135	20-25 września	IV Festiwal im. K. Pendereckiego
136	24 września	Metropolitalna Noc Teatrów
137	24 września	Finał Festiwalu Organowego
138	25 września	Finał Festiwalu im. K. Pendereckiego
139	październik	Aktywne Zabrze
140	październik	Turniej Halowej Piłki Nożnej "Graj o swoje"
141	październik	Turniej – Zabrzańska Jesień
142	październik	Dni Muzyki Dawnej

143	październik	Symposium fotograficzno- socjologiczne
144	1 października	Święto Miasta - Skarbnikowe Gody
145	2 października	Święto Miasta – Koncert galowy
146	7 października	Filharmonia(termin)
147	15 października	Dzień Papieski
148	15 października	Wieczorny rajd rowerowy - szlakiem podświetlonych budynków zabrzańskich
149	15 października 23 października	Festiwal Dramaturgii Współczesnej FINAŁ Festiwalu
150	listopad	Aktywne Zabrze
151	listopad	Turniej Koszykówki z okazji Święta Niepodległości
152	listopad	Turniej Piłkarski dla dzieci i młodzieży (dwudniowy)
153	2 listopada	Zaduszki jazzowe - Filharmonia
154	11 listopada	Święto Niepodległości: Bieg,apel - Plac Warszawski, msza św. Koncert Filharmonia-DMiT
155	17- 18 listopada	Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu Kultura Europy Śr.
156	19 listopada	Serce za serce – koncert
157	27 listopada	Koncert Andrzejkowy- poranek
158	grudzień	Aktywne Zabrze
159	grudzień	Spotkanie opłatkowe z klubami/stowarzyszeniami i przedstawicielami środowiska sportowego
160	grudzień	Turnieju Piłki Ręcznej młodzików i młodzików młodszych „Barbóręczna 2016”
161	grudzień	Turniej Piłkarski dla dzieci i młodzieży (dwudniowy)
162	grudzień	Barbórka CUP
163	grudzień	Barbóręczna
164	2 grudnia	Zabrzański Jarmark Świąteczny „IDA ŚWIĘTA” (otwarcie)
165	6 grudnia	Mikołaj w Filharmonii
166	9 grudnia	Koncert Adwentowy
167	16 grudnia	Zabrzański Jarmark Świąteczny - finał imprezy
168	16,17,18 grudnia	Koncerty Świąteczne
169	31 grudnia	Bal Sylwestrowy z MOK

Źródło: Wydział Kultury i Dziedzictwa, Urząd Miejski w Zabrzu

Tabela 53. Spis wydarzeń organizowanych przez DMiT w Zabrzu w 2015/16 r.

Lp.	Data	Nazwa imprezy
2015		
1	4 stycznia	Koncert Noworoczny 2015
2	24 stycznia	Koncert - Agnieszka Chylińska
3	26 stycznia	GALA STAND-UP COMEDY 2015
4	13 lutego	Koncert - Maryla Rodowicz akustycznie
5	14 lutego	V Kabaretowe Walentynki
6	1 marca	Kabaret Młodych Panów w nowym programie: 10/10 czyli urodziny Kabaretu Młodych Panów
7	7 marca	Koncert - Ryszard Rynkowski
8	8 marca	Kabaretowy Dzień Kobiet
9	21 marca	Koncert - Sylwia Grzeszczak
10	25 marca	Koncert - KULT UNPLUGGED
11	27 marca	Koncert Korean Chamber Orchestra w ramach 19. Wielkanocnego Festiwalu Ludwiga van Beethovena
12	4 kwietnia	Dotknij Teatru
13	4 kwietnia	Mam Talent - CASTINGI DO PROGRAMU
14	4 kwietnia	Śląska Gala Biesiadna
15	4 kwietnia	Polska Noc Kabaretowa 2015
16	5 maja	Koncert inaugurujący VIII Metropolitalne Święto Rodziny - Chór TGD oraz Chór Rovereto
17	24 maja	Dzień Matki po ślonsku
18	26 maja	Alicja w Krainie Czarów
19	27 maja	Jubileusz z sercem- koncert na milion serc
20	31 maja	Koncert - Arka Noego
21	5 września	Kinder Niespodzianka i Minionki zapraszają na Show Muzyczno-Taneczne Magiczna Podróż oraz Zaczarowany Plac Zabaw
22	6 września	Kinder Niespodzianka i Minionki zapraszają na Show Muzyczno-Taneczne Magiczna Podróż oraz Zaczarowany Plac Zabaw
23	18 września	Koncert - Zbigniew Wodecki with Mitch & Mitch Orchestra and Choir
24	27 września	Koncert Galowy z okazji 93. rocznicy nadania Zabrzu praw miejskich
25	3 października	Piaf! The Show
26	4 października	55 lat zespołu Czerwono-Czarni
27	7 października	PINK MARTINI
28	14 października	Włoska Gala Operowa
29	16 października	Kabaret Młodych Panów na BIS! w programie: 10/10 czyli urodziny Kabaretu Młodych Panów
30	17 października	Koncert - Fisz Emade Tworzywo - gościnnie Justyna Święs
31	18 października	Kabareton po ślonsku
32	24 października	Koncert - BRACIA I KRZYSZTOF CUGOWSKI AKUSTYCZNIE
33	25 października	Bolero i trąbka

34	4 listopada	Cassandra Wilson
35	6 listopada	Jaromir Nohavica
36	14 listopada	ZAKOPOWER I AUKSO - XXIV koncert „Serce za serce” Fundacji Rozwoju Kardiologii im. prof. Zbigniewa Religi
37	18 listopada	Koncert Noworoczny 2016
38	20 listopada	Koncert - Agnieszka Chylińska
39	21 listopada	GALA STAND-UP COMEDY 2016
40	22 listopada	Koncert - Maryla Rodowicz akustycznie
41	27 listopada	V Kabaretowe Walentynki
42	29 listopada	Kabaret Młodych Panów w nowym programie: 10/ 10 czyli urodziny Kabaretu Młodych Panów
43	30 listopada	Koncert - Ryszard Rynkowski
44	3 grudnia	Kabaretowy Dzień Kobiet
45	5 grudnia	Koncert - Sylwia Grzeszczak
46	11 grudnia	Koncert - KULT UNPLUGGED
2016		
47	3 stycznia	Koncert Noworoczny 2016
48	16 stycznia	XXIV Gala wręczenia laurów umiejętności i kompetencji
49	23 stycznia	INDUSTRIADENT 2016
50	2 lutego	Koncert - Mela Koteluk
51	14 lutego	Narodowy Balet Gruzji „Sukhishvili”
52	21 lutego	Polska Noc Kabaretowa 2016
53	6 marca	Dzień Kobiet
54	10 marca	PARIS! THE SHOW
55	12 marca	Kiedy kota nie ma Spektakl Teatru CAPITOL
56	17 marca	Koncert Zespołu Pieśni i Tańca Śląsk
57	18 marca	20. Wielkanocny Festiwal Ludwiga van Beethovena 2016
58	19 marca	NABUCCO z udziałem włoskich solistów
59	2 kwietnia	Nieszpory Ludźmierskie
60	9 kwietnia	Oberschlesien Symfonicznie
61	16 kwietnia	Śląska Gala Biesiadna
62	15 maja	Mam Talent - CASTINGI DO PROGRAMU
63	21 maja	Koncert inauguracyjny IX Metropolitalne Święto Rodziny
64	28 maja	Dzień Matki po śląsku
65	3 czerwca	Are you ready to say YES?
66	14 lipca	Koncert - Rodriguez
67	10-11 września	Kinder Niespodzianka "FABRYKA ZABAWEK"
68	17-18 września	Koncert - King Crimson
69	2 października	Koncert Galowy z okazji Święta Zabrze
70	14 października	Maciej Maleńczuk - Jazz For Idiots
71	15 października	Dajcie mi Tenora
72	16 października	20 LAT Z RADIEM PIEKARY
73	19 października	Wielka Gala Zespołu MAZOWSZE
74	27 października	Carmen
75	4 listopada	Koncert - DAWID PODSIADŁO Andante Cantabile Tour

76	5 listopada	Tańce i Pieśni Narodów Świata
77	6 listopada	JUBILEUSZ 10-lecia Filharmonii Dowcipu
78	9 listopada	Koncert - Freddy Cole
79	15 listopada	BRIT FLOYD The World's Greatest Pink Floyd Show
80	17 listopada	Strauss Gala
81	18 listopada	La Classique Moscow Ballet "Jezioro Łabędzie"
82	19 listopada	Zespół Pieśni i Tańca Śląsk im. Stanisława Hadyny - XXV koncert "Serce za serce"
83	20 listopada	Finał XXVI Konkursu "Po naszymu czyli po śląsku"
84	26 listopada	Kabaret Hrabi i Kabaret Jurki - "Aktorem w płot"
85	11 listopada	ANDRZEJKOWA ŚLĄSKA GALA HUMORU
86	3 grudnia	Jezioro Łabędzie w wykonaniu Royal Russian Ballet
87	4 grudnia	BARBÓRKA z Marcinem Dańcem
88	9 grudnia	Koncert - Sylwia Grzeszczak
89	10 grudnia	Świąteczna Gala Volksmusik
90	27 grudnia	ANDRZEJKOWA ŚLĄSKA GALA HUMORU

Źródło: Dom Muzyki i Tańca w Zabrzu

2. Wspieranie działalności istniejących instytucji kulturalnych

W latach 2008 - 2016 w celu realizacji ww. założeń *Strategii* wykonano m.in. następujące zadania:

- Adaptacja budynku Biblioteki Donnensmarków dla potrzeb Filharmonii Zabrzeńskiej;
- Rozbudowa, nadbudowa, przebudowa i remont Teatru Nowego w Zabrzu wraz z infrastrukturą techniczną i elementami zagospodarowania terenu.
- Budowa Centrum Kultury, opracowano dokumentację projektową. Faza inwestycyjna przedsięwzięcia nadal oczekuje na realizację. Jej rozpoczęcie uwarunkowane jest między innymi otrzymaniem dofinansowania;
- Miejskiego Ośrodka Kultury w Zabrzu realizacja projektu pn. „Zarządzanie energią w budynkach Miejskiego Ośrodka Kultury w Zabrzu” współfinansowanego ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach „Systemu zielonych inwestycji” część V – Zarządzanie energią w budynkach wybranych podmiotów sektora finansów publicznych.
W ramach inwestycji zostały wykonane prace termomodernizacyjne służące zmniejszeniu zużycia energii w:

budynku Dzielnicowego Ośrodka Kultury w Zabrzu przy ul. Dorotki 3,
budynku Dzielnicowego Ośrodka Kultury w Zabrzu przy ul. Kossaka 23,
budynku Dzielnicowego Ośrodka Kultury w Zabrzu przy ul. Sikorskiego 114,
budynku Małej Sali w Parku Hutniczym 11.

Całkowity koszt realizacji wyniósł 1,96 mln zł (wartość dofinansowania 1,4 mln zł),

- Utworzenie nowej siedziby Muzeum Miejskiego w Zabrzu. W 2014 r. Muzeum zostało przeniesione się do nowopowstałej siedziby na ul. Powstańców Śląskich 3, gdzie mieści się administracja, działy merytoryczne, magazyny zbiorów oraz sala ekspozycyjna.

Ponadto w ramach przedsięwzięć rozwojowych *Inicjowanie oraz organizacja imprez kulturalnych w oparciu o istniejące obiekty i instytucje* planowany jest roczny kalendarz imprez kulturalnych w oparciu o współpracę ze środowiskami:

plastycznym: kluby „Pastel” i „Obsydian 18”, Muzeum Miejskie, Szkoła Plastyczna
- organizacja wystaw, wernisaży oraz Międzynarodowego Festiwalu Rysowania,

muzycznym: Filharmonia Zabrzeńska, chóry „Resonans con Tutti” i „Pasjonata”,
Zespół Muzyki Dawnej „Allegro”, orkiestra dęta, organizacja koncertów,
Zabrzeńskiego Festiwalu Organowego oraz Festiwalu Orkiestr Dętych,

teatralnym: „Teatr Prawdziwny”, „Atelier” „Nieoetykietkowani”, „Panika”,
„Bez Nazwy”, „Nic Śmiesznego”, kabaret „I”, czyli c.d.n., wakacyjne warsztaty
teatralne, Festiwal Dramaturgii Współczesnej.

Najważniejsze imprezy o znaczeniu międzynarodowym organizowane
w latach 2014-2016. w Zabrzu:

- Międzynarodowe Targi Turystyki, Dziedzictwa Przemysłowego i Turystyki Podziemnej
- Międzynarodowy Festiwal im. Krzysztofa Pendereckiego
- Międzynarodowy Festiwal Rysowania
- Metropolitalne Święto Rodziny
- Międzynarodowy Tydzień Ziemi
- Międzynarodowy Zabrzeński Festiwal Organowy
- Międzynarodowy turniej gimnastyczny Barbórka Cup
- Międzynarodowy Halowy Turniej Piłki Nożnej Juniorów o Puchar Prezydenta Miasta

- Międzynarodowy Festiwal Tańca
- Europejska Noc Muzeów
- Międzynarodowa Konferencja w dziedzinie Zarządzania Zasobami Ludzkimi

3. Kreowanie produktu sportowego miasta z wykorzystaniem ośrodków sportu i rekreacji

Na obszarze miasta Zabrze znajdują się następujące miejskie obiekty sportu i rekreacji:

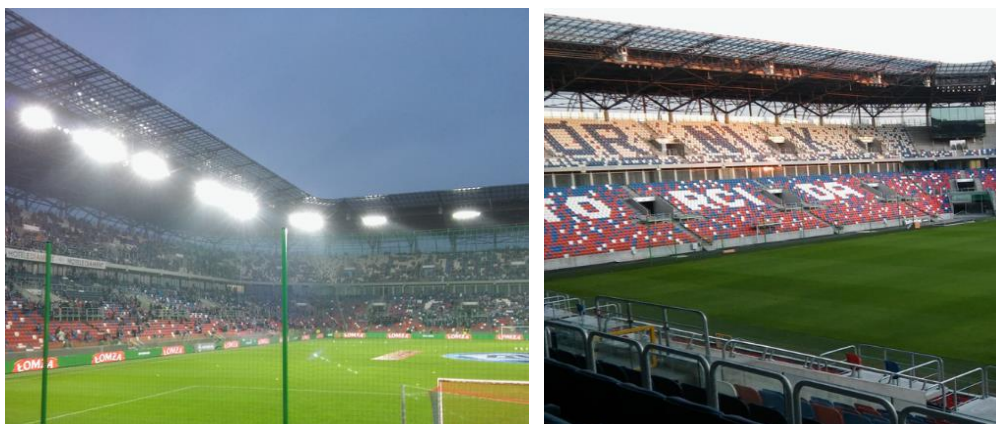
- Zabrzeński Kompleks Rekreacji,
- Młodzieżowy Klub Sportowy „Zaborze”,
- Szkolny Klub Sportowy „GWAREK”,
- Obiekt sportowy WALKA - MAKOSZOWY,
- Boisko sportowe przy ulicy Żniwiarzy,
- Basen kąpielowy przy ulicy Krakowskiej,
- Hala sportowa przy ulicy Jana Szafarczyka 16,
- Boisko sportowe przy ulicy Młodego Górnika,
- Obiekt sportowy przy ulicy Bytomskiej 2b,
- Boisko sportowe przy ul. Adama Mickiewicza 66,
- Miejski Ogród Botaniczny.

W latach 2008 - 2016 w celu realizacji ww. założeń Strategii w ramach kreowania produktu sportowego miasta wykonano m.in. następujące zadania:

1. Budowa stadionu miejskiego - Górnika Zabrze

W 2016r. została ukończona budowa stadionu Górnika Zabrze. Powstały obiekt stanowi wizytówkę miasta. Arena Zabrze to nowoczesny, w pełni funkcjonalny stadion piłkarski o całkowitej pojemności 24 563 miejsc i 57 tysiącach metrów kwadratowych powierzchni użytkowej. Stadion dysponuje podgrzewaną murawą o wymiarach 105 x 68 m, otoczoną dwoma poziomami w pełni zadaszonych trybun. Obiekt posiadają doskonale funkcjonujące zaplecze gastronomiczne i sanitarne, klub biznesowy, łóżce VIP oraz niezbędne pomieszczenia techniczno-magazynowe. Arena Zabrze jest monitorowana i zarządzana poprzez liczne systemy elektroniczne, zapewniające bezpieczeństwo i komfort kibicom, sportowcom oraz osobom odpowiadającym za zarządzanie obiektem. Stadion jest doskonale skomunikowany, dzięki swojemu położeniu - przecinają się autostrady

A4 oraz A1. W bezpośrednim sąsiedztwie Areny Zabrze funkcjonują dwa parkingi zewnętrzne o łącznej pojemności 650 miejsc. Arena Zabrze dysponuje również nowoczesnym parkingiem w kubaturze obiektu.

Zdjęcie 56. Stadion Górnik Zabrze, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

2. Budowa hali tenisowej przy ul. Olimpijskiej w Zabrzu – zakończono roboty związane z częścią zagospodarowania terenu, konstrukcją budynku (ściany, dach, przeszklenie). Wykonano stan surowy zamknięty i przeprowadzono roboty wewnątrz obiektu – środki rozdysponowane na to zadanie w omawianym okresie to kwota ponad 2,3 mln zł, przy czym na realizację zadania pozyskano dofinansowanie z Ministerstwa Sportu w wysokości 1,5 mln zł. Hala dysponuje trzema kortami o nawierzchni syntetycznej posiadającej certyfikat Międzynarodowej Federacji Tenisowej. Przyjęte rozwiązania pozwolą na organizację zawodów rangi mistrzowskiej m.in. takich jak Halowe Mistrzostwa Polski.

Zdjęcie 57. Hala tenisowa przy ul. Olimpijskiej w Zabrzu, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

3. Przebudowa bieżni lekkoatletycznej na stadionie przy ul. Jaskółczej – dokonano przebudowy bieżni, uzyskano pozwolenie na użytkowanie dla bieżni lekkoatletycznej. Bieżnia została zaprojektowana zgodnie z wytycznymi Polskiego Związku Lekkiej Atletyki i Międzynarodowego Zrzeszenia Federacji Lekkiej Atletyki (IAAF).

Zdjęcie 58. Bieżnia lekkoatletyczna na stadionie przy ul. Jaskółczej, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

4. Przebudowa boiska piłkarskiego na terenie GKS Walka Makoszowy w Zabrzu. Projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Całkowita wartość projektu wyniosła 3 mln zł (w tym dofinansowanie 1,9 mln zł). W ramach projektu powstało pełnowymiarowe boisko do gry w piłkę nożną ze sztuczną nawierzchnią i oświetleniem. Boisko znajduje się na terenie klubu GKS Walka - Małoszowy w Zabrzu. Wraz z boiskiem powstała 492 miejscowa trybuna otwarta oraz profesjonalne ogrodzenie. Całkowity wymiar płyty boiska wynosi 76 x 121 m, a pole gry ma wymiary 68 x 105 metrów.
5. Modernizacja budynku Hali Pogoń w Zabrzu przy ul. Wolności 406 – została przeprowadzona termomodernizacja obiektu.
6. „Modernizacja gospodarki cieplnej wraz z montażem kolektorów słonecznych dla Miejskiego Zakładu Kąpielowego w Zabrzu”. Inwestycja dotyczyła obiektu AQUARIUS – Plac Krakowski 10 wchodzącego w skład Zabrzeńskiego Kompleksu Rekreacji. Przedmiotem projektu było przeprowadzenie kompleksowych robót zmierzających do polepszenia funkcjonowania systemu grzewczego w Zabrzeńskim Kompleksie Rekreacji

(poprzednio w Miejskim Zakładzie Kąpielowym w Zabrzu). Realizacja inwestycji pozwoliła dostosować obiekt do obowiązujących przepisów prawa w zakresie ochrony środowiska. Projekt wpłynął na poprawę jakości środowiska naturalnego w szczególności powietrza atmosferycznego, a także przyczynił się do wzrostu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych. Zakres prac w ramach projektu obejmował wymianę instalacji centralnego ogrzewania, modernizację stacji wymienników ciepła, termomodernizację budynku, montaż instalacji solarnej, montaż instalacji wentylacji mechanicznej.

Zdjęcie 59. Miejskiego Zakładu Kąpielowego w Zabrzu - Aquarius, Plac Krakowski 10, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

7. „Budowa Krytego Basenu Kąpielowego” Aquarius.

Zdjęcie 60. Aquarius - Kopernik, al. Wojciecha Korfantego 18, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

W obiekcie AQUARIUS KOPERNIK znajdującym się przy al. Wojciecha Korfa 18 można korzystać z:

- Strefy Basenów, w tym basenu sportowego, basenu rekreacyjnego, brodzika, dwóch jacuzzi, zjeżdżalni,
- Strefy SPA, w tym sauny ziołowej, sauny parowej, sauny infrared, sauny suchej, mis do moczenia stóp, strefy schładzania, tarasu zewnętrznego.

8. Budowa boisk piłkarskich – Orliki

Budowa ogólnodostępnych boisk piłkarskich w ramach programu Moje Boisko - Orlik 2012. W Zabrzu wybudowane zostały 3 boiska typu Orlik. Znajdują się przy ul. Pestalozziego, ul. Wawrzyńskiej, ul. Franciszkańska

Kreowanie produktu sportowego miasta poprzez Aktywizacja działalności Hali Sportowej MOSIR Zabrze.

Hala Widowiskowo - Sportowa jest jednym z największych obiektów tego typu w Polsce. Obiekt został oddany do użytku w połowie lat siedemdziesiątych. Od tego czasu przeszedł gruntowną modernizację. Dyscyplinami, których uprawianie umożliwia, są: piłka nożna na pełnowymiarowym boisku pod dachem, tenis ziemny na 9 kortach, koszykówka, siatkówka, squash, tenis stołowy. W obiekcie istnieje możliwość uprawiania strzelectwa sportowego. Obiekt posiada nowocześnie wyposażoną siłownię. Możliwa jest organizacja imprez sportowych i kulturalnych, koncertów, biesiad, wystaw targów oraz prowadzenie kursów i konferencji.

W obiekcie o ogólnej kubaturze 145 tysięcy metrów sześciennych mieszczą się:

- Arena główna o powierzchni 5900 m²
- Pomieszczenia towarzyszące o powierzchni ok. 1000 m²
- Hole o powierzchni 1580 m²
- Sala gimnastyczna
- Sala konferencyjna
- Pomieszczenie kawiarni
- Siłownia
- Squash
- Strzelnica

Zajęcia stałe prowadzone na Hali Widowiskowo – Sportowej MOSIR Zabrze przy ul. J. Matejki 6:

- Sporty Walki
 - Sekcja Aikido „UKS Europejska Federacja Yoshinkan Aikido”
 - Sekcja Aikido „UKS Aikido”
 - Sekcja Aikido „Net – Kom”
 - Sekcja Aikido „Bushi”
 - PRO FITT SPORT
 - MMA Warriors Zabrze
 - Sekcja Bokserska GKS „Walka” Makoszowy
- Piłka Nożna
 - Sekcja Piłki Nożnej MSPN Górnik Zabrze
 - Sekcja Piłki Nożnej MKS Zabrze Kończyce
 - Sekcja Piłki Nożnej Fundacji Górnika Zabrze
 - Sekcja Piłki Nożnej Akademia Futbolu Zabrze
 - Sekcja Piłki Nożnej KS MOSiR „STAL” Zabrze
- Siatkówka
 - Sekcja Siatkówki Stowarzyszenie Volleyball MOSiR Zabrze
- Strzelectwo
 - Sekcja Strzelecka TS Temida
- Taniec
 - Zabrzeńskie Stowarzyszenie Cheerleaders „ENERGY”

Imprezy cykliczne zorganizowane na hali MOSIR’u w Zabrzu:

- Międzynarodowy Festiwal Rysowania
- Międzynarodowe Targi Dziedzictwa Przemysłowego i Turystyki Podziemnej
- Międzynarodowe Targi Turystyczne
- Zabrzeńskie Targi Edukacji
- Bal Sportowca
- Bajkowy Dzień Dziecka pod Patronatem Prezydenta Miasta
- Międzynarodowy Halowy Turniej Piłki Nożnej Juniorów o Puchar Prezydenta Miasta Zabrze
- Międzynarodowy Halowy Turniej Piłki Nożnej Trampkarzy o Puchar Przewodniczącego Rady Miejskiej w Zabrzu
- Międzynarodowe Targi Myślistwa i Wędkarstwa - Połowy i Łowy,
- Międzynarodowe Targi Sprzętu Karpiego - Karp Festiwal w Zabrzu

C 19. Rozwój placówek naukowych oraz szkolnictwa wyższego

Rozwój placówek naukowych oraz szkolnictwa wyższego stanowi dziewiętnasty cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu czwartego: Usługi metropolitalne. Kierunki Działań w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego są realizowane poprzez zapisane w Strategii przedsięwzięcia rozwojowe:

- Wspieranie rozwoju infrastruktury szkolnictwa wyższego poprzez przedsięwzięcie rozwojowe: *Pomoc w tworzeniu infrastruktury dydaktycznej dla AWF-u Politechniki Śląskiej, Śląskiego Uniwersytetu Medycznego oraz innych szkół wyższych,*
- Wspieranie działalności istniejących placówek naukowych poprzez przedsięwzięcia rozwojowe: Współpraca w obszarze nauki ze Śląskim Uniwersytetem Medycznym - określenie zakresu i wspólnych projektów, Współpraca z Instytutem Chemicznej Przeróbki Węgla, Przygotowanie warunków dla realizacji projektu BioMedTech oraz Aktywizacja współpracy z innymi instytutami naukowymi - określenie zakresu i wspólnych projektów

1. Wspieranie rozwoju infrastruktury szkolnictwa wyższego

W latach 2008 - 2016 w celu realizacji ww. założeń *Strategii* wykonano m.in. następujące zadania:

- 1.) Utworzenie bazy dydaktyczno-sportowej Wydziału AWF. Przebudowa części pomieszczeń Hali Sportowej „Pogoń” przy ul. Wolności 406 w Zabrzu na potrzeby AWF. Przedmiotem był remont i adaptacja wolnostojącego obiektu Hali Sportowej Pogoń na potrzeby Zamiejscowego Ośrodka Dydaktycznego AWF. Celem projektu było zwiększenie dostępności infrastruktury szkolnictwa wyższego poprzez rozwój nowoczesnej i funkcjonalnej infrastruktury dydaktyczno-sportowej oraz wzmocnienia konkurencyjności miasta w zakresie szkolnictwa wyższego. Projekt współfinansowany był przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WSL 2007-2013, wartość całkowita wyniosła 5 596 099,75 zł.

2.) Adaptacja budynku przy ul. Roosevelta 32 w Zabrzu na potrzeby dydaktyczno-edukacyjne Wydziału Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej. Przedmiotem projektu była adaptacja budynku umiejscowionego w kompleksie budynków użytkowanych przez Politechnikę Śląską w Zabrzu. Adaptowane obiekty służą kształceniu studentów, doktorantów, młodej kadry naukowej. Sale dydaktyczne zostały wyposażone w sprzęt komputerowy oraz umeblowanie. W wyniku realizacji projektu został zagospodarowany teren w otoczeniu budynków powstał parking, drogi wewnętrzne oraz chodniki. Realizacja projektu przyczyniła się do rozwoju dydaktyki i poprawy dostępności edukacji na poziomie uczelni wyższej w układzie lokalnym i regionalnym. Wartość całkowita projektu wyniosła ponad 16 mln zł, w tym 85 % stanowiły środki unijne.

3.) Termomodernizacja budynku Śląskiego Uniwersytetu Medycznego przy ul. Traugutta 2 w Zabrzu. W budynku Wydziału Lekarskiego Śląskiego Uniwersytetu Medycznego została również wybudowana winda. W 2015r. w ramach realizacji inwestycji przeznaczono 3 mln zł na docieplanie ścian, renowację elewacji zachodniej części budynku, prace dekarские. Ponadto wykonano modernizację instalacji c. o i wentylacji budynku. Dzięki inwestycji poprawie uległ komfort korzystania z budynku, gdzie prowadzona jest nie tylko działalność dydaktyczna ale również bezpłatna obsługa stomatologiczna mieszkańców. Powyższa inwestycja jest przykładem dobrej współpracy pomiędzy Miastem a Śląskim Uniwersytetem Medycznym. W budynku tym mieści się także Akademickie Centrum Stomatologii. Wartość inwestycji wyniosła ponad 3,6 mln zł. Inwestycja wpisuje się także w wizerunek Zabrze jako miasta przyjaznego dla osób niepełnosprawnych.

4.) W ramach szkolnictwa wyższego Gmina Miejska Zabrze używa:

- Politechnice Śląskiej pięć budynków przy ul. Gen. de Gaulle'a 66 i 72 oraz przy ul. Roosevelta 30, 32 i 40 o łącznej powierzchni użytkowej 6 442 m²,
- Śląskiemu Uniwersytetowi Medycznemu w Katowicach nieruchomość zabudowaną przy Pl. Romualda Traugutta 2 o łącznej powierzchni 4 108 m².

2. Wsparcie działalności istniejących placówek naukowych

1.) Kardio-Med Silesia - Śląski Park Technologii Medycznych.

Śląski Park Technologii Medycznych Kardio-Med Silesia w Zabrzu (KMS) to Centrum Nowych Technologii i miejsce prac naukowo-badawczo-wdrożeniowych nad innowacyjnymi projektami: w medycynie, biotechnologii i Healthcare. Celem realizacji działań w Śląskim Parku KMS powołane zostały następujące jednostki zadaniowe: Laboratorium i Centrum Telemedyczne; Centrum Rozwoju Technologii Medycznych; Laboratorium Medycyny Regeneracyjnej i Izolowanych Tkanek i Narządów; Laboratorium Genomiki, Bank Tkanek i Komórek; Laboratorium Testowo-Wdrożeniowe Nowych Technologii i Rozwiązań Medycznych; Laboratorium Zagrożeń Środowiskowych i Cywilizacyjnych; Laboratorium Izolowanych Organów; Blok Operacyjny oraz Centrum Badań Klinicznych – Zespół Poradni KMS. W ramach stworzonej infrastruktury Śląskiego Parku Technologii Medycznych KMS istnieje możliwość realizacji badań przedklinicznych i klinicznych w obszarach: kardiologii, kardiologii interwencyjnej, kardiochirurgii, genetyki, onkologii, diabetologii, geriatry oraz obszarze chorób środowiskowych i cywilizacyjnych. Kardio-Med Silesia to nowoczesna przychodnia specjalistyczna oferująca pacjentowi profesjonalną opiekę medyczną w komfortowych warunkach.

W ramach specjalistycznej opieki zdrowotnej pacjenci mogą skorzystać odpłatnie z konsultacji lekarzy w następującym zakresie:

- Poradnia chirurgii naczyniowej
- Poradnia kardiologiczna
- Poradnia chorób wewnętrznych
- Poradnia diabetologiczna
- Poradnia endokrynologiczna
- Poradnia genetyczna
- Poradnia leczenia bólu
- Poradnia neurologiczna
- Poradnia żywieniowa/dietetyczna
- Pracownia testów wysiłkowych
- Pracownia ultrasonografii

2.) Śląska Inżynieria Biomedyczna

Wydział Inżynierii Biomedycznej jest pierwszym w Polsce tego typu wydziałem, który rozpoczął działalność w Zabrzu. W 2015 roku Wydział został przeniesiony do nowego budynku przy ul. Roosevelta 40. Wydział posiada nowoczesne laboratoria

wyposażone w unikatową aparaturę badawczą. W nowym budynku znalazł się dziekanat oraz cztery katedry: Informatyki i Aparatury Medycznej, Biomateriałów i Inżynierii Wyrobów Medycznych, Biomechatroniki oraz Biosensorów i Przetwarzania Sygnałów Biomedycznych. Koszt przeprowadzonego remontu wyniósł około 5 mln złotych. Inwestycja sfinansowana została ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz środków własnych Uczelni.

W dniach 13 - 15.10.2016 r. w hotelu „Diamant” w Zabrzu odbyła się Konferencja Naukowa pn.: „Innovations in Biomedical Engineering – IBE’2016” organizowana przez Wydział Inżynierii Biomedycznej Politechniki Śląskiej. Inicjatywa ta stanowi kontynuację, w zmienionej formule, konferencji „Śląska Inżynieria Biomedyczna”, której cztery edycje miały miejsce w latach 2012 - 2015. Zmiana ta wynika z zamiaru nadania konferencji charakteru naukowego. Skierowana jest do przedstawicieli nauk technicznych i medycznych zainteresowanych szeroką problematyką inżynierii biomedycznej i będzie okazją do zaprezentowania osiągnięć naukowo-badawczych w tym zakresie.

3.) Centrum Materiałów Polimerowych Węglowych PAN jest placówką badawczą Polskiej Akademii Nauk, powstałą aby odpowiadać na najważniejsze potrzeby społeczne naszego regionu. Zabrzeńscy naukowcy z sukcesem łączą osiągnięcia intelektualne z wdrożeniami nowoczesnych technologii i produktów, które odpowiadają zapotrzebowaniom rynkowym w kraju i zagranicą. Centrum Materiałów Polimerowych i Węglowych PAN ugruntowało pozycję jednostki podejmującej działania na rzecz transformacji oblicza naszego miasta i regionu oraz umacniania jego naukowej i innowacyjnej pozycji. W Zabrzu efektywnie łączymy wielowiekową przemysłową tradycję z nowoczesnym podejściem do ambitnych i innowacyjnych przedsięwzięć. Centrum Materiałów Polimerowych i Węglowych PAN przez 60 lat swojej działalności zdobyło mocną pozycję i stało się uznanym ośrodkiem naukowym oraz badawczym.

4.) Muzeum Górnictwa Węglowego zawarło porozumienie z Uniwersytetem Ekonomicznym w Katowicach. To już kolejne porozumienie, gdyż wcześniej podobne zostało zawarte z Politechniką Śląską, w ramach którego prowadzona jest współpraca naukowa, dydaktyczna oraz działania w zakresie popularyzacji turystyki dziedzictwa przemysłowego.

5.) Międzynarodowa Konferencja Kardiologiczna.

W Międzynarodowej Konferencji Kardiologicznej co roku uczestniczy wielu gości z Polski i zagranicy. Konferencja organizowana jest przez zespół Śląskiego Centrum Chorób Serca w Zabrzu. W 2015r. miała miejsce XXII edycja Konferencji oraz XVI Warsztaty. Konferencja odbywała się pod znakiem XXX-lecia Zabrzeńskiej Kardiochirurgii, a głównymi tematami były:

- postępy w kardiologii i transplantologii
- ostre zespoły wieńcowe
- niewydolność serca
- wstrząs kardiogeny
- nadciśnienie płucne
- wady serca
- geriatryka w kardiologii
- kardiologia doświadczalna

W 2016r. została organizowana XXIII Międzynarodowa Konferencja Kardiologiczna oraz XVII Warsztaty Kardiologii Inwazyjnej. Hasłem przewodnim Konferencji było: „Personalizacja procesu diagnostyczno-terapeutycznego oraz stratyfikacja ryzyka w schorzeniach sercowo-naczyniowych”.

Głównymi tematami były:

Konferencji Kardiologicznej:

- opieka zintegrowana,
- niewydolność serca,
- postępy w elektroterapii,
- leczenie przeciwkrzepliwe,
- nadciśnienie płucne,
- wady serca,
- ostre zespoły wieńcowe.

Warsztatów Kardiologii Inwazyjnej:

- zabiegi wysokiego ryzyka,
- aspekty techniczne interwencji przezskórnych,
- innowacje w kardiologii interwencyjnej.

6.) Konferencja Naukowa z cyklu Kultura Europy Środkowej

W 2015r. w dniach 19 i 20 listopada w Teatrze Nowym i Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu miała miejsce XIX Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu Kultura Europy Środkowej. Temat konferencji „Systemy reprezentacji i parlamentaryzm w Europie Środkowej w rozwoju historycznym”.

W 2016r. w dniach 17–18 listopada w Teatrze Nowym i Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu miała miejsce XX Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu Kultura Europy Środkowej. Temat konferencji „Rola arystokracji w Europie środkowej ze szczególnym uwzględnieniem Górnego Śląska”

Organizatorami Konferencji byli: Urząd Miejski w Zabrzu, Polska Akademia Nauk – Oddział w Katowicach oraz Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Katowicach

7.) Międzynarodowa Konferencja „Kierunki Rozwoju Zarządzania Zasobami Ludzkimi”

26-27 listopada 2015 r. w zabrzańskim hotelu Diament odbyła się organizowana przez Miasto Zabrze w partnerstwie z Politechniką Śląską w Gliwicach Międzynarodowa Konferencja pn. „Kierunki Rozwoju Zarządzania Zasobami Ludzkimi”. Hasło przewodnie V edycji konferencji to: „HR jako partner strategiczny wspomagający zarządzanie miastem”. Prelegentami byli eksperci zarówno z Polski, jak i zagranicy, którzy wykłady oparli na swoich doświadczeniach zawodowych.

VI Międzynarodowa Konferencja Kierunki Rozwoju Zarządzania Zasobami Ludzkimi” odbyła się w dniach 24-25 listopada 2016 r. w hotelu Diament. Hasłem VI edycji Konferencji były HR Innowacje. Konferencja została objęta patronatem honorowym:

- Marszałka Województwa Śląskiego,
- Wojewody Śląskiego,
- Śląskiego Związku Gmin i Powiatów,
- Organizacji coachingowej - International Coach Federation Polska (ICF Polska).

Udział w Konferencji wzięło 142 uczestników, będących przedstawicielami różnych branż i dziedzin życia, w tym również goście z Włoch i Ukrainy.

8.) Stypendium Prezydenta Miasta Zabrze dla wybitnie uzdolnionych studentów za promowanie miasta:

- w roku 2015 rozdysponowano kwotę 34,5 tys. zł. – 8 stypendiów
- w roku 2016 rozdysponowano kwotę 30,7 tys. zł. – 9 stypendiów

C 20. Poprawa międzynarodowej dostępności komunikacyjnej miasta

Poprawa międzynarodowej dostępności komunikacyjnej miasta stanowi dwudziesty cel strategiczny wchodzący w skład priorytetu czwartego: Usługi metropolitalne. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu strategicznego ukierunkowane zostały na tworzenie warunków dla realizacji inicjatyw komunikacyjnych po przez budowę połączeń dróg miejskich ze zjazdami z autostrad i Drogową Trasą Średnicową (DTŚ).

Miasta Zabrze jest bardzo dobrze skomunikowane zarówno pod względem drogowym, kolejowym, jak i lotniczym. Sieć autostrad oraz dróg ekspresowych oraz odległość od lotnisk pozwalają na łatwą i szybką komunikację krajową czy międzynarodową. Zabrze w systemie komunikacji zbiorowej funkcjonuje w ramach rozwiązań łączących miasta województwa śląskiego. Komunikacja zbiorowa Komunikacyjnego Związku Komunalnego Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego (KZK GOP) obejmuje system połączeń autobusowych i tramwajowych. Regionalny i lokalny kolejowy ruch pasażerski obsługiwany jest przez Koleje Śląskie Sp. z o.o. Ofertę komunikacji zbiorowej uzupełniają na wybranych trasach przewoźnicy prywatni.

Budowa DTŚ była jedną z najważniejszych inwestycji dla Zabrze jak i całego regionu. Koszt budowy tej drogi w naszym mieście wyniósł 733,3 mln zł, z czego 41,7 mln zł pokryło miasto. W sumie długość Drogowej Trasy Średnicowej w Zabrze wynosi 7,6 km. Trasa ta odciąża zakorkowane centra miast naszej aglomeracji i usprawnia komunikację pomiędzy miastami.

Bardzo ważną inwestycją drogową była również budowa nowego odcinka ul. Handlowej, która w ten sposób uzyskała połączenie z ul. Witosa, stanowiącą część drogi krajowej nr 78. Oddany do użytku fragment drogi ma 0,5 km długości, a jego koszt w 2014 roku wyniósł 3,9 mln zł. Całkowita wartość inwestycji to 6,6 mln zł, z czego 85% stanowi dofinansowanie z środków unijnych. Przebudowana ul. Handlowa ma ogromne znaczenie jeśli chodzi o dostęp do terenów inwestycyjnych w mieście.

Tabela 54. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Priorytetu P4. Usługi metropolitalne - na lata 2012-2016

Priorytet P4. Usługi metropolitalne						
Wskaźniki monitoringu i ewaluacji (efekty)	Nr wskaźnika	2012	2013	2014	2015	2016
C 16. Rozwój turystyki w oparciu o obiekty przemysłowe						
liczba ofert w zakresie turystyki przemysłowej (szt.)	W.124	8	8	11	3	3
liczba obiektów przemysłowych zabezpieczonych na potrzeby turystyki (szt.)	W.128	5	5	5	5	5
wydatki miasta związane z zabezpieczeniem obiektów przemysłowych na potrzeby turystyki (mln PLN/rok.)	W.129	4 786 037	4 564 338	6 520 000	5 135 000	4 433 000
liczba miejsc pracy związana z obsługą ofert w zakresie turystyki przemysłowej (szt./rok)	W.131	107	82	112	118	154

liczba punktów usługowych w ramach obiektów przemysłowych działających na rzecz turystyki przemysłowej (szt./rok)	W.132	2	4	6	2	2
C 18. Zwiększenie międzynarodowej rozpoznawalności miasta w dziedzinie kultury i sportu						
liczba imprez kulturalnych o znaczeniu międzynarodowym (szt./rok)	W.136	6	11	13	9	12
liczba uczestników imprez kulturalnych o znaczeniu międzynarodowym (tys. osób/rok)	W.137	120 000	120 000	130 000	330 000	360 000
liczba obiektów, w tym przemysłowych, zabezpieczonych na potrzeby kultury (szt.)	W.142	5	5	5	5	5
wydatki miasta związane z budową / modernizacją obiektów kultury, w tym m.in. budowa Filharmonii Zabrzeńskiej, modernizacja Domu Muzyki i Tańca (PLN/rok)	W.144	7 787 237	4 793 872	19 370 000	852 477	682 000
wydatki miasta związane z modernizacją obiektów sportowych, w tym wydatki związane z budową stadionu Górnika Zabrze (PLN/rok)	W.145	4 255 000	5 040 000	20 300 000	17400 00	28 060 270
liczba imprez o znaczeniu regionalnym, krajowym, międzynarodowym o charakterze kulturalnym, sportowym organizowanych w Hali Sportowej MOSiR (szt./rok)	W.148	46	45	50	50	50

C 19. Rozwój placówek naukowych oraz szkolnictwa wyższego						
wielkość wsparcia udzielonego przez miasto w związku z modernizacją urządzeń / obiektów infrastruktury dydaktycznej AWF-u, Politechniki Śląskiej, Śląskiego Uniwersytetu Medycznego (PLN/rok)	W.154	11 300 000	63 418	690 000	2 976 848	111 000
C 20. Poprawa międzynarodowej dostępności komunikacyjnej miasta						
liczba obcokrajowców odwiedzających miasto (zameldowania) (osoby/rok, zbiorczo od 2008 r.)*	W.158	69	46	65	45	65
liczba wypadków drogowych (szt./rok)	W.161	226	205	207	185	bd GUS

Źródło: GUS Katowice, Urząd Miejski w Zabrzu

* Widoczny w kolejnych latach spadek zameldowań obcokrajowców w Zabrzu wynika z liberalizacji przepisów meldunkowych. W kolejnych latach od wejścia Polski w strukturę Unii Europejskiej, przepisy zezwalają osobom pochodzącym z krajów Unii Europejskiej, których pobyt nie przekracza 3 miesięcy na przebywanie bez potrzeby meldowania się i tym samym nie będą w przytoczonej statystyce ujęte. Złagodzeniu uległy również przepisy meldunkowe dot. obcokrajowców pochodzących spoza Unii. Dlatego dane mogą nie odzwierciedlać w pełni stanu faktycznego związanego z przebywaniem

KIERUNEK ROZWOJU – CELE HORYZONTALNE

Cele horyzontalne	CH 1. Skuteczna promocja Miasta CH 2. Rewitalizacja miasta CH 3. Poprawa estetyki Miasta CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego CH 5. Współpraca wielopodmiotowa
--------------------------	--

Cele horyzontalne tematycznie wiążą się z realizacją wszystkich priorytetów rozwoju zdefiniowanych w *Strategii*. Zawarte w nich kierunki działań obejmują następujące aktywności: kształtowanie atrakcyjnego wizerunku miasta, promowanie wybranych produktów miejskich, rewitalizacja terenów miejskich i przemysłowych, tworzenie miejsc przyjaznych mieszkańcom, wprowadzenie obiektów małej infrastruktury w istniejącą zabudowę, przywołanie wybranych elementów przedwojennego klimatu miasta, odnowienie elewacji budynków, tworzenie nowych obiektów wyróżniających miasto, wspierania działań proekologicznych, aktywne poszukiwanie partnerów rozwoju miasta oraz zacieśnianie współpracy z podmiotami działającymi w mieście.

Tabela 55. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla celów horyzontalnych

Cele horyzontalne	
Cele	Wskaźniki monitoringu i ewaluacji
CH 1. Skuteczna promocja miasta	<ul style="list-style-type: none">• liczba nowych ofert programowych w zakresie promocji gospodarczej miasta (szt.)• liczba uczestników imprez promocji gospodarczej miasta (tys. osób/rok)• liczba wypromowanych ofert inwestycyjnych (szt./rok)• liczba nowych ofert programowych w zakresie promocji wewnętrznej miasta (szt.)• liczba uczestników imprez promocji wewnętrznej miasta (tys. osób/rok)• liczba nowych ofert programowych w zakresie promocji metropolitalnej miasta (szt.)

	<ul style="list-style-type: none">• liczba uczestników imprez promocji metropolitalnej miasta - targi, konferencje, wystawy międzynarodowe (tys. osób/rok)• uczestnictwo miasta w targach, konferencjach, wystawach międzynarodowych promujących miasto (szt./rok)• liczba nowych ofert programowych w zakresie turystyki przemysłowej (szt.)• liczba wypromowanych markowych produktów turystyki przemysłowej (szt.)• liczba uczestników imprez promujących markowe produkty turystyki przemysłowej (osoby/rok)• liczba nowych ofert programowych w zakresie kultury (szt.)• liczba wypromowanych markowych produktów kulturowych (szt.)• liczba uczestników imprez promujących markowe produkty kulturowe (osoby/rok)• ilość nowo powstałych systemów oznakowania obiektów gospodarczych, kulturalnych, zabytkowych, turystycznych, itp. (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba osób odwiedzających portale / domeny o tematyce gospodarczej, turystycznej, kulturalnej związanej z miastem (tys. osób)• liczba osób korzystających z nowych punktów informacji gospodarczej, kulturalnej, turystycznej (tys. osób/rok)
CH 2. Rewitalizacja miasta	<ul style="list-style-type: none">• liczba zrewitalizowanych budynków mieszkaniowych (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba osób zamieszkujących w budynkach poddanych rewitalizacji (osoby/rok, zbiorczo od 2008 r.)• wydatki miasta związane z rewitalizacją terenów miejskich (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenach zrewitalizowanych (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba instytucji edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych zlokalizowanych na terenach zrewitalizowanych (szt./rok)• liczba obiektów przemysłowych zabezpieczonych na potrzeby nowych firm (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba miejsc pracy powstała w firmach zlokalizowanych na terenach zrewitalizowanych (osoby/rok, zbiorczo od 2008 r.)• wydatki miasta związane z rewitalizacją terenów przemysłowych (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)
CH 3. Poprawa estetyki miasta	<ul style="list-style-type: none">• liczba nowych skwerów, placów, parków, zaułków, terenów zieleni miejskiej (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)• powierzchnia skwerów, placów, parków, zaułków, terenów zieleni miejskiej (ha/rok, zbiorczo od 2008 r.)• wydatki związane z budową nowych skwerów, placów, parków, zaułków, terenów zieleni miejskiej (mln PLN/rok, zbiorczo mln PLN od 2008 r.)• liczba roślin wzbogaconych kolekcję Miejskiego Ogrodu Botanicznego (szt.)

	<ul style="list-style-type: none">• liczba imprez organizowanych przez Miejski Ogród Botaniczny (szt./rok)• liczba osób odwiedzających Miejski Ogród Botaniczny (tys. osób/rok)• wydatki związane z podniesieniem atrakcyjności oferty Miejskiego Ogródu Botanicznego (mln PLN/rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba utworzonych / odnowionych obiektów małej architektury o cennych walorach kulturowych (szt.)• liczba nowych ofert programowych w zakresie waloryzacji historycznej miasta (szt.)• liczba obiektów adaptowanych do nowych funkcji przywołujących przedwojenny klimat miasta (szt.)• liczba nowych ofert programowych w zakresie współpracy z właścicielami obiektów (szt.)• liczba obiektów o odnowionej elewacji (szt.)• liczba wyremontowanych obiektów (szt.)
CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego	<ul style="list-style-type: none">• udział ścieków oczyszczonych w ogólnej ilości ścieków (%)• zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń: BZT5, azot, fosfor, zawiesina (Mg/dobę)• zwiększenie przepustowości oczyszczalni ścieków (m³/dobę)• powierzchnia terenów inwestycji gospodarczych dostępnych w wyniku rozbudowy systemu wodno-kanalizacyjnego (ha)• powierzchnia terenów inwestycji mieszkaniowych dostępnych w wyniku rozbudowy systemu wodno-kanalizacyjnego (ha)• liczba przedsiębiorstw obsługiwanych przez system kanalizacji sanitarnej (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)• liczba mieszkańców objętych selektywną zbiórką odpadów komunalnych (tys. osób/rok, dynamika od 2008 r.)• ilość zebranych selektywnie odpadów komunalnych (tony/rok)• ilość niesegregowanych odpadów komunalnych trafiających na składowiska (tony/rok)• przepustowość zakładów odzysku i przetwarzania odpadów komunalnych (tony/rok)• liczba miejsc pracy utworzona w zakładach odzysku i przetwarzania odpadów komunalnych (osoby/rok, dynamika od 2008 r.)• ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest (tony/rok)• zmniejszenie emisji do atmosfery SO₂, NO_x, CO₂ i pyłów (tony/rok)• liczba zlikwidowanych źródeł niskiej emisji (szt./rok, zbiorczo od 2008 r.)• zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło w budynkach podłączonych do sieci zdalaczynnej (MWh/rok)• powierzchnia terenów objętych monitoringiem środowiska (ha)• powierzchnia terenów objętych mapami akustycznymi (ha)

CH 5. Współpraca wielopodmiotowa	<ul style="list-style-type: none">• liczba nowych ofert programowych w zakresie realizacji wspólnych projektów / inicjatyw przez miasto oraz podmioty sektora biznesu i sektora publicznego, miasta Aglomeracji Górnośląskiej, miasta partnerskie (szt.)• liczba projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym, realizowana przez miasto wspólnie z podmiotami sektora biznesu (szt./rok)• udział wydatków miasta w ramach wspólnych z sektorem biznesu projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym (%)• liczba projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym realizowana przez miasto wspólnie z podmiotami sektora społecznego (szt./rok)• udział wydatków miasta w ramach wspólnych z sektorem społecznym projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym (%)• liczba projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym realizowana przez miasto wspólnie z miastami Aglomeracji Górnośląskiej (szt./rok)• udział wydatków miasta w ramach wspólnych z miastami Aglomeracji Górnośląskiej projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym (%)• liczba projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym realizowana przez miasto wspólnie z miastami partnerskimi (szt./rok)• udział wydatków miasta w ramach wspólnych z miastami partnerskimi projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym (%)
---	--

Źródło: Urząd Miejski w Zabrzu

CH 1. Skuteczna promocja miasta

W ramach niniejszego podrozdziału zostaną przedstawione informacje dotyczące celu horyzontalnego - *Skuteczna promocja miasta*. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu ukierunkowane zostały na kształtowanie atrakcyjnego wizerunku miasta oraz promowanie wybranych produktów miejskich – promocja zewnętrzna.

Kształtowanie atrakcyjnego wizerunku miasta poprzez zintegrowaną strategię promocji miasta

W Zabrzu prowadzonych jest wiele działań, mających na celu zwiększenie identyfikacji mieszkańców ze swoim miastem. Są to działania zmierzające do utrwalenia wizerunku Zabrze, jako miasta turystyki przemysłowej, miasta nauki, miasta przyjaznego swoim mieszkańcom i ich gościom. W związku z powyższym została opracowana Strategia komunikacji marketingowej markowej produktów turystycznych miasta Zabrze na lata 2011- 2020 wraz z koncepcją marki miasta jako ośrodka turystyki poprzemysłowej.

Logo Zabrze – „Zabrze w sercu Śląska”

W ramach promocji Miasta zorganizowano m.in. Bal charytatywny oraz „Dzień Nauki”. Ponadto wykonano szereg publikacji, folderów, informatorów, map turystycznych oraz gadżetów promujących Miasto Zabrze. Przeprowadzone zostały również działania promocyjne na rzecz Miasta Zabrze podczas Ogólnopolskiej Konferencji Jubileuszowej pn. „Zarządzanie z perspektywy nauk ekonomicznych, technicznych i humanistycznych”, która odbyła się w ramach obchodów 20-lecia istnienia Wydziału Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej.

W latach 2015/2016 przeznaczono na realizację promocji ok 500 000 zł rocznie.

Promowanie wybranych produktów miejskich – promocja zewnętrzna.

W skład powyższego kierunku działania wchodzi:

- Program promocji turystyki przemysłowej
- Program promocji imprez i obiektów kulturalnych oraz sportowych
- Program promocji gospodarczej miasta
- Program promocji metropolitalnej miasta

W ramach kierunku działania Promowanie wybranych produktów miejskich w 2015r. przeprowadzono następujące działania:

1. Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Praktycznej w Zabrzu - XII edycja

W 2015 roku pod auspicjami Światowej Organizacji Turystyki oraz przy wsparciu Ministerstwa Sportu i Turystyki odbyła się kolejna edycja międzynarodowej konferencji, a jej tematem była: „Kultura, Sztuka i Przedsiębiorczość w przestrzeni przemysłowej”. W konferencji od lat uczestniczą instytucje Unii Europejskiej, Rady Europy, OECD i UNESCO, a także organizacje pozarządowe, takie jak Europejski Szlak Dziedzictwa Przemysłowego, Komitet Ochrony Dziedzictwa Przemysłowego. Podstawowym celem konferencji jest popularyzacja idei ochrony europejskiego dziedzictwa przemysłowego poprzez wykorzystanie jego walorów turystycznych, kulturowych. Konferencja w znacznym stopniu przyczynia się do promocji Miasta Zabrze i regionu Śląska oraz zintensyfikowania działań mających na celu rozwój oraz promocję turystyki industrialnej, turystyki w obiektach przemysłowych. Miasto Zabrze jest gospodarzem tych wydarzeń ze względu na długie tradycje związane z rozwojem przemysłu oraz z uwagi na dbałość o swoje dziedzictwo i jego konsekwentne wykorzystanie na rzecz rozwoju turystyki.

2. VII Zabrzeńskie Międzynarodowe Targi Turystyki Dziedzictwa Przemysłowego i Turystyki Podziemnej organizowane są pod patronatem Światowej Organizacji Turystycznej oraz Ministerstwa Sportu i Turystyki. Krajem partnerskim Targów była w 2015 r. Słowacja, która zaprezentowała ofertę Regionu Żylina, Muzeum Zamku Orawskiego oraz Orawskiej Kolejki Leśnej. Targi są wyjątkowym

wydarzeniem podczas którego, promowana jest turystyka industrialna oraz podziemna z których słynie Zabrze. Podczas minionych edycji Targów wśród wystawców znaleźli się przedstawiciele instytucji i obiektów dziedzictwa przemysłowego, przedstawiciele szlaków, miast, regionów z Polski i ze świata oraz twórcy rękodzieła, artyści, producenci żywności, m.in.: Polskie Stowarzyszenie Miłośników Kolei Skierniewice, Muzeum PRL, Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego Im. Stefana Woydy, Ośrodek Konferencyjno-Szkoleniowy „Innowacja” Politechniki Śląskiej, Park Wielokulturowy Stara Kopalnia Wałbrzych, Tigran Vardikyan, Muzeum Przemysłu I Kolejnictwa Na Śląsku w Jaworzynie Śląskiej, Towarzystwo Motoryzacyjne „Zabytek”, Ukraiński Świat Bursztynu, Śląska Izba Turystyki oraz wystawcy z Niemiec, Czech, Ukrainy, Słowacji, Belgii i wielu innych. Jak co roku impreza obfitowała w liczne atrakcje. Muzeum starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego zaprosiło na pokazy pradziejowego tkactwa, tkanie krajek na bardkach i tabliczkach, szycie sakiewek, wykopaliska archeologiczne w specjalnie zaaranżowanym wykopie, starożytne gry planszowe. Restauracja Szyb Maciej w Zabrzu przeprowadzała mini warsztaty czekoladowe oraz pokazy kulinarne. Odbłyły się też warsztaty produkcji biżuterii z węgla, Akademia Łucznica prowadziła warsztaty garncarstwa i ceramiki.

3. Wydarzeniach o charakterze promocyjnym - delegacje zagraniczne - w ramach realizacji tego zadania przedstawiciele Miasta Zabrze wzięli udział w międzynarodowych konferencjach, wizytach studialnych, targach turystycznych i innych w Austrii, Belgii, Republice Czeskiej, Niemczech. Działania te miały na celu międzynarodową promocję miasta, jako element rozwoju gospodarczego i kreowania wizerunku miasta.
4. Przeprowadzenie działań promocyjnych na rzecz Miasta Zabrze podczas Ogólnopolskiej Konferencji Jubileuszowej pn. „Zarządzanie z perspektywy nauk ekonomicznych, technicznych i humanistycznych”, która odbyła się w ramach obchodów 20-lecia istnienia Wydziału Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej.
5. Działania związane z promocją i upowszechnianiem turystyki, w tym:
 - organizację imprez i spotkań turystycznych,
 - udział w targach turystycznych krajowych i zagranicznych,

- wspieranie turystyki dzieci i młodzieży,
- organizację IX Rodzinnego Biegu Zabrzeńskim Szlakiem Zabytków Techniki,
- wydanie publikacji, folderów, map, filmów oraz gadżetów związanych z promocją turystyki.

Na powyższe działania w 2015 roku przeznaczono środki w wysokości 453 tys. zł.

6. Międzynarodowy Festiwal Rysowania – XVII edycja międzynarodowej imprezy z udziałem grup dzieci i młodzieży z miast partnerskich Zabrze
7. Wizyta grupy profesorów i studentów z Międzynarodowego Instytutu Przemysłowej Ekonomiki Środowiska w Lund, realizujących w Zabrzu projekt badawczy na temat inteligentnych rozwiązań energetycznych dla „Nowego Miasta” w Zabrzu.
8. Promocja Miasta na arenie krajowej i zagranicznej podczas następujących wydarzeń 2015r.:
 - Międzynarodowe Targi Turystyczne Ferien Messe w Wiedniu.
 - XII Międzynarodowe Targi Turystyczne ITF SLOVAKIATOUR 2015 w Bratysławie (Słowacja).
 - Międzynarodowe Targi Turystyczne TOUR SALON 2015 w Poznaniu.
 - Międzynarodowe Targi Turystyczne Na styku kultur w Łodzi.
 - Międzynarodowe Targi Turystyczne Dovolena a Region w Ostrawie (Czechy).
 - Międzynarodowe Targi Turystyczne ITB w Berlinie (Niemcy).
 - Międzynarodowe Targach Turystycznych Glob w Katowicach.
 - Targi Turystyki i Wypoczynku, Warszawa
 - Targi Turystyczne JATA Tourism EXPO Japan 2015 (Tokio)
 - Targach turystycznych World Travel Show (Warszawa-Nadarzyn).
 - Targi Turystyczne TT Warsaw (Warszawa).

W ramach kierunku działania Promowanie wybranych produktów miejskich w 2016r. przeprowadzono następujące działania:

1. Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Praktycznej w Zabrzu - XIII edycja
W 2016 roku pod auspicjami Światowej Organizacji Turystyki oraz przy wsparciu Ministerstwa Sportu i Turystyki odbyła się kolejna edycja międzynarodowej konferencji, a jej tematem było: „Nowe otwarcie dla turystyki. Niematerialne dziedzictwo przemysłowe”. Temat konferencji wychodzi z podstawowego

założenia, iż dziedzictwo przemysłowe przejawiające się w kulturowo wartościowych zwyczajach, pielęgnowanych tradycjach, umiejętnościach, działalności artystycznej, języku, tożsamości lokalnej i stylach życia czy nawet narracji literackiej, już jest lub może się stać jednym z magnesów przyciągających turystów. Tym samym działalność turystyczna może służyć promowaniu tego dziedzictwa, jego uszanowaniu, docenieniu i przetrwaniu – w tym także poprzez dostarczanie środków materialnych na jego ochronę. Jednocześnie turystykę można w tej dziedzinie wykorzystać jako narzędzie zbliżenia, wymiany i dialogu międzykulturowego. Zgodnie z konwencją UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego tematy zaprezentowane na konferencji dotyczyły następujących obszarów:

- tradycje i przekazy ustne, w tym język jako nośnik niematerialnego dziedzictwa kulturowego,
- sztuki widowiskowe,
- zwyczaje, rytuały i obrzędy świąteczne,
- wiedza i praktyki dotyczące przyrody i wszechświata,
- umiejętności związane z rzemiosłem tradycyjnym.

2. VIII Zabrzeńskie Międzynarodowe Targi Turystyki Dziedzictwa Przemysłowego i Turystyki Podziemnej organizowane są pod patronatem Światowej Organizacji Turystycznej oraz Ministerstwa Sportu i Turystyki. Jest to impreza przyciągająca co roku do miasta dziesiątki wystawców nie tylko z Polski, ale i całego świata. W 2016r. partnerem był belgijski region Walonia. Targi odbywały się tradycyjnie w hali Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, gdzie poza wspomnianą Walonią można było zobaczyć stoiska przedstawicieli instytucji i obiektów dziedzictwa przemysłowego, muzeów oraz miast i regionów m.in. z Polski, Słowacji, Czech oraz Izraela. Stoiskom towarzyszyły dodatkowe atrakcje. Można było zasiąść za sterami symulatora samolotu F16, a miłośnicy motoryzacji mogli podziwiać wystawę zabytkowych pojazdów. W trakcie VIII Międzynarodowych Targów Turystyki Przemysłowej odbyły się również warsztaty rzemieślnicze i edukacyjne. Odwiedzający mieli możliwość spróbowania wielu regionalnych specjałów nie tylko z Polski, ale także z Czech, Indii, Włoch i oczywiście Belgii. Dla uczestników Targów gotował Teo Vafidis z zawodu ekspert i doradca kulinarny, z pasji ambasador kultury i kuchni greckiej w Polsce.

3. Wydarzeniach o charakterze promocyjnym - delegacje zagraniczne - w ramach realizacji tego zadania przedstawiciele Miasta Zabrze wzięli udział w międzynarodowych konferencjach, wizytach studialnych, targach turystycznych i innych w Austrii, Francji, Republice Czeskiej, Niemczech i Słowenii. Działania te miały na celu międzynarodową promocję miasta, jako element rozwoju gospodarczego i kreowania wizerunku miasta.
4. Promocją Miasta – wykonano szereg publikacji, folderów, informatorów, map turystycznych oraz gadżetów promujących Miasto Zabrze. Wydatki poniesione na realizację powyższych zadań promocyjnych wyniosły w 2016r. 518 tys.zł.
5. Międzynarodowy Festiwal Rysowania – XVIII edycja międzynarodowej imprezy z udziałem grup dzieci i młodzieży z miast partnerskich Zabrze.
6. Wizyta grupy profesorów i studentów z Międzynarodowego Instytutu Przemysłowej Ekonomiki Środowiska w Lund, realizujących w Zabrzu projekt badawczy na temat strategii zrównoważonej mobilności na terenie Miasta Zabrze.
7. Promocja miasta Zabrze poprzez działania Polskiej Organizacji Informacji Turystycznej w Londynie wśród blogerów z rynku angielskiego
8. Promocja Miasta na arenie krajowej i zagranicznej podczas następujących wydarzeń 2016r.:
 - Międzynarodowe Targi Turystyczne Ferien Messe w Wiedniu.
 - XII Międzynarodowe Targi Turystyczne ITF SLOVAKIATOUR 2016 w Bratysławie (Słowacja)
 - Międzynarodowe Targi Turystyczne TOUR SALON 2016 w Poznaniu
 - Międzynarodowe Targi Turystyczne Dovolená a Region w Ostrawie (Czechy)
 - Międzynarodowe Targi Turystyczne ITB w Berlinie (Niemcy)
 - Konferencji MedTrends 2016 – Europejskie Forum Nowoczesnej Ochrony Zdrowia
 - Międzynarodowe Targach Turystycznych Glob w Katowicach
 - VIII Międzynarodowe Targi Turystyki Wiejskiej i Agroturystyki AGROTRAVEL (Kielce)
 - Targi Turystyczne JATA Tourism EXPO Japan 2016 (Tokio)

CH 2. Rewitalizacja miasta

W ramach niniejszego podrozdziału zostaną przedstawione informacje dotyczące celu horyzontalnego - *Rewitalizacja miasta*. Wskazanie rewitalizacji jako jednego z celów horyzontalnych ma szczególną wartość informacyjną dla mieszkańców, władz miasta, pozostałych podmiotów funkcjonujących na jego terenie, a także dla potencjalnych inwestorów, a przede wszystkim stanowi wyznacznik dla prac nad programem rewitalizacji i szeroko pojętym planowaniem przestrzennym. W ramach powyższego celu sformułowane zostały następujące kierunki działania:

- Rewitalizacja terenów miejskich
- Rewitalizacja terenów przemysłowych

Dla obydwu kierunków jako przedsięwzięcia rozwojowe wskazano realizację projektów rewitalizacyjnych zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Obszarów Miejskich.

19 grudnia 2016 r. Rada Miasta Zabrze przyjęła Uchwałę Nr XXXV/372/16 Rady Miasta Zabrze z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich (LPROM) Miasta Zabrze na lata 2016-2023. LPROM realizowany jest zgodnie z Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz z Zasadami wsparcia rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Opracowanie aktualizacji programu, wynikało z konieczności dostosowania w Zabrzu procesu rewitalizacji, trwającego już od 2005r. do nowych założeń Krajowej Polityki Miejskiej, ram spójności i nowego okresu programowania UE 2014 - 2020. W tym zakresie wykonano nową analizę stanu terenów w mieście oraz zidentyfikowano obszary zdegradowane. W wyniku prac diagnostycznych do rewitalizacji Miasta Zabrze, wyznaczono obszary w 9 dzielnicach: Mikulczyce , Biskupice, Centrum Północ, Centrum Południe, Zandka, Guido, Zaborze Południe, Zaborze Północ, Maciejów. Powierzchnia obszarów rewitalizacji, to 1565 ha, co stanowi niecałe 19,5% pow. miasta Zabrze. Liczba osób zameldowanych na wyselekcjonowanym obszarze rewitalizacji wynosi 43 427 tj. 26,87 % liczby mieszkańców Zabrze. W programie do realizacji do 2023 r. zaplanowano: 53 projekty kluczowe o wartości oszacowanej na 562 773 194,44 zł oraz 44 projekty uzupełniające o wartości oszacowanej na 111 307 020,96 zł.

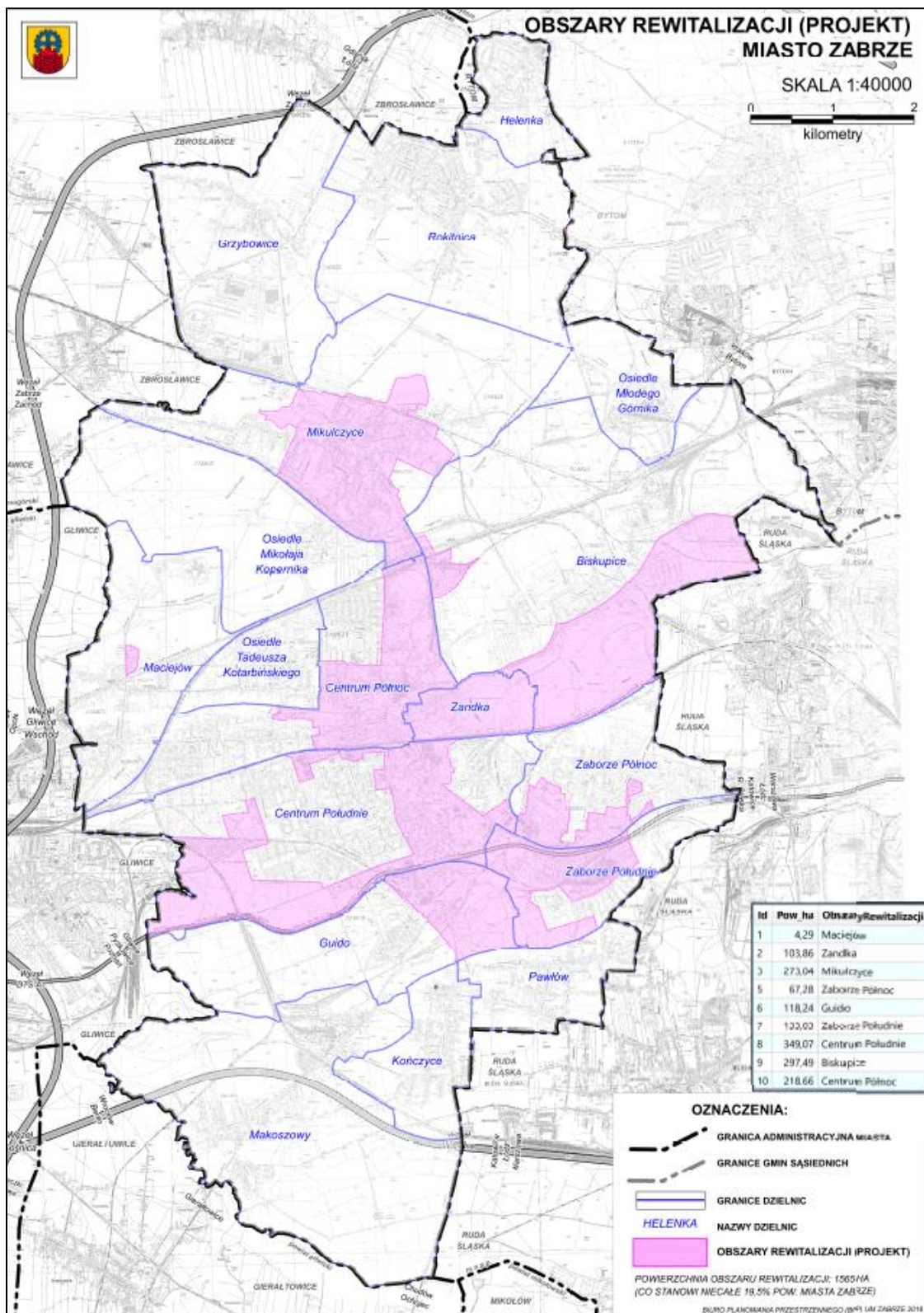
W Zabrzu obszary rewitalizacji uznano te części obszarów zdegradowanych, które ze względu na skalę oraz znaczenie występujących niekorzystnych zjawisk, potencjał, jak również potrzebę kontynuacji już podjętych działań rewitalizacyjnych powinny zostać objęte interwencją w pierwszej kolejności.

W wyniku prac diagnostycznych do rewitalizacji Miasta Zabrze, z uwzględnieniem ograniczeń dotyczących powierzchni obszaru rewitalizacji i liczby ludności w odniesieniu do danych dla całego miasta, zdecydowano się wyznaczyć obszar rekomendowany do rewitalizacji w ramach Aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji, który obejmuje swoim zasięgiem obszary należące do 9 dzielnic:

- Biskupice,
- Centrum Południe,
- Centrum Północ,
- Guido,
- Maciejów,
- Mikulczyce,
- Zaborze Południe,
- Zaborze Północ,
- Zandka.

Wskazany obszar został przedstawiony graficznie na mapie.

Mapa 2. Obszar rewitalizacji miasta Zabrze

Źródło: Biuro Planowania Przestrzennego, UM Zabrze

W celu osiągnięcia zamierzonego celu strategicznego Miasto Zabrze zrealizowało następujące projekty zapisane w Lokalnym Programie Rewitalizacji Obszarów Miejskich Miasta Zabrze:

- Rewitalizacja obiektu przy ul. 3 Maja 91-95 na potrzeby Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej - (Segment A).

Zdjęcie 61. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna przy ul. 3 Maja 91, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Przebudowa boiska na terenie GKS Walka – Makoszowy w Zabrze do pełnowymiarowego boiska do gry w piłkę nożną ze sztuczną nawierzchnią (wraz z drenażem) i oświetleniem.

Zdjęcie 62. Boisko na terenie GKS Walka – Makoszowy w Zabrze, ul. Jaskółcza, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Rozbudowa i przebudowa kompleksu sportowego znajdującego się przy ul. Jaskółczej 40 w Zabrzu wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną na potrzeby szkolnictwa wyższego – etap I.
- Adaptacja budynku biblioteki Donnersmarcków dla potrzeb Filharmonii Zabrzeńskiej.

Zdjęcie 63. Budynek Filharmonii Zabrzeńskiej, Park Hutniczy 7, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Termomodernizacja budynku hali sportowej "Pogoń" przy ul. Wolności 406 w Zabrzu wraz z demontażem, transportem i unieszkodliwieniem 31,5t odpadów zawierających azbest.

Zdjęcie 64. Hala sportowa "Pogoń" przy ul. Wolności 406, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Przebudowa budynku po dyrekcji Huty Zabrze przy ul. Prof. Z. Religi 1 (dawna ul. Bytomska 1).

Zdjęcie 65. Budynek Urzędu Miejskiego w Zabrzu, ul. Prof. Z. Religi 1, źródło: um.zabrze.pl

- Stworzenie strefy bezpieczeństwa w Zabrzu poprzez zakup i instalację systemu monitoringu wizyjnego
- Projekty, których beneficjentem jest Zabrzeńska Spółdzielnia Mieszkaniowa (termomodernizacja budynków mieszkalnych)

Zdjęcie 66. Budynek mieszkalny Zabrzeńskiej Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. Pokoju źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- „Adaptacja budynku przy ul. Roosevelta 32, na potrzeby dydaktyczno-edukacyjne Wydziału Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej”

Zdjęcie 67. Budynek Politechniki Śląskiej przy ul. Roosevelta 32, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Rewitalizacja poziomów 170 i 320 Zabytkowej Kopalni Węgla Kamiennego Guido w Zabrzu – Budowa Systemu Bezpieczeństwa w Zabytkowej Kopalni Węgla Kamiennego Guido w Zabrzu

Zdjęcie 68. Kopalnia Guido, ul. 3 Maja 93, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Rewitalizacja terenów wzdłuż rzeki Bytomki w Zabrzu

Zdjęcie 69. Rzeka Bytomka, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Modernizacja Targowiska Miejskiego Pod Ratuszem, przy ul. Boboli

Zdjęcie 70. Targowisko Miejskie ul. Boboli, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

- Modernizacja stadionu im. Ernesta Pohla w Zabrzu przy ul. Roosevelta 81

Zdjęcie 71. Stadion im. Ernesta Pohla w Zabrzu przy ul. Roosevelta 81 źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Poniżej wymienione są projekty w trakcie realizacji, opisane w Lokalnym Programie Rewitalizacji Obszarów Miejskich Miasta Zabrze:

- Europejski Ośrodek Kultury Technicznej i Turystyki Przemysłowej – Rewitalizacja Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej
- „Europejski Ośrodek Kultury Technicznej i Turystyki Przemysłowej - Skansen „Królowa Luiza” - etap II”

Działania związane z rewitalizacją miasta Zabrze 2015r.:

- 1) Rewitalizacja przestrzeni miasta – wydatkowana kwota to 50 tys. zł, w ramach której wykonano m.in.:
 - opracowanie dokumentu ewaluacyjnego Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Miasta Zabrze
 - przeprowadzono wizje w terenie w ramach monitoringu rewitalizacji; m.in. wizja postępu prac kompleksu Sztolni Królowa Luiza,
 - koncepcje w ramach spójnych działań na rzecz procesów rewitalizacji,
 - koncepcje i propozycje do programowania dokumentów strategicznych,

- opracowanie dotyczące kształtowania powiązań urbanistyczno – przestrzennych na rzecz miejsc pamięci miasta Zabrze w aspekcie środowiskowej rewitalizacji miasta.
- 2) Przeprowadzono prace restauratorskie i roboty budowlane na obiektach wpisanych do rejestru zabytków
- 3) Rewitalizacja obiektów przemysłowych Gminy Zabrze wraz z adaptacją na cele kulturalne, turystyczne i oświatowe. W ramach tego zadania w 2015 roku kontynuowano prace w zakresie doposażenia, przebudowy i adaptacji zabytkowej infrastruktury kopalni zabytkowej GUIDO na cele turystyczne i kulturalne. Opracowano dokumentację w zakresie aranżacji, wspólnej wizualizacji dla zrewitalizowanych obiektów będących we władaniu Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu
- 4) „Europejski Ośrodek Kultury i Turystyki Przemysłowej”, w ramach zadania wykonano m.in. roboty budowlane i rewitalizacyjne w części naziemnej kompleksu, ul. Wolności 410, Sienkiewicza 43, Etap I – roboty budowlane i rewitalizacyjne w części naziemnej kompleksu, ul. Wolności 41,
- 5) Rewitalizacja zabytkowego zespołu Szyb Maciej - etap II - remont budynku biurowego dla celów turystyki industrialnej przy ul. Srebrnej 6 w Zabrzu
- 6) Rewitalizacja strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej w Grzybowicach – w ramach Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego – edycja 2015. Została opracowana dokumentacja projektowa wraz z pozwoleniem na budowę, podpisano umowę na roboty budowlane oraz przekazano plac budowy wykonawcy robót.
- 7) Uroczysko Leśne - park przy Matejki i Czołgistów. projekt rewitalizacji parku leśnego im. Powstańców Śląskich - etap I” – na ww. zadania zawarto umowy na wykonanie dokumentacji technicznej.

Działania związane z rewitalizacją miasta Zabrze 2016r.:

- 1) Rewitalizacja przestrzeni miasta – wydatkowana kwota to 36 tys. zł, w ramach której wykonano m.in.:
 - opracowanie treści dokumentu pn. „Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Miasta Zabrze na lata 2016- 2023”,

- monitoring Programu Rewitalizacji – w tym zakresie przeprowadzono konsultacje społeczne, polegające na badaniu ankietowym, zbieraniu uwag
 - koncepcje w ramach spójnych działań na rzecz procesów rewitalizacji,
 - koncepcje i propozycje do programowania dokumentów strategicznych,
 - promocję zadań związanych z rewitalizacją, której celem było przedstawienie mieszkańcom Miasta propozycji, które mogą zainspirować rady dzielnic do szukania możliwości poprawy jakości przestrzeni publicznej
- 2) Rewitalizacja strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej w Grzybowicach – w ramach Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego – edycja 2015, wykonano docieplenie budynku, zbudowano podjazd dla osób niepełnosprawnych, remont pomieszczeń kuchni i w.c., wydatkowiwana kwota wyniosła 152 tys. zł.
- 3) Uroczysko Leśne – Park przy Matejki i Czołgistów. Projekt rewitalizacji Parku Leśnego Im. Powstańców Śląskich – Etap I – zakończono roboty budowlane (m. in. miejsca parkingowe, wytyczenie ścieżek rowerowych, budowa palcu zabaw, boiska i szaleścu leśnego. Założono także monitoring wizyjny. Wydatkowano kwotę 263 tys. zł.
- 4) Przeprowadzono prace restauratorskie i roboty budowlane na obiektach wpisanych do rejestru zabytków
- 5) Rewitalizacja obiektów przemysłowych Gminy Zabrze wraz z adaptacją na cele kulturalne, turystyczne i oświatowe. W 2016r. poniesione wydatki na te działania wyniosły 57 tys. zł. W ramach zadania w 2016 r. wykonano:
- aktualizację dokumentacji technicznej dla projektu pn. „Przebudowa i zmian sposobu użytkowania istniejącego budynku magazynowo – biurowego na budynek usługowy zlokalizowany przy ul. Stalmacha 7 w Zabrzu wraz z zagospodarowaniem terenu na potrzeby Centrum Usług Społecznych”,
 - wykonano kompleksową ekspertyzę konstrukcji wieży ciśnieniowej przy ul. Zamoyskiego.

CH 3. Poprawa estetyki miasta

W ramach niniejszego podrozdziału zostaną przedstawione informacje dotyczące celu horyzontalnego - *Poprawa estetyki miasta*. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu ukierunkowane zostały na:

- Tworzenie miejsc przyjaznych mieszkańcom poprzez:
 - Budowę nowych i odnowienie istniejących skwerów, parków, zaułków, terenów zieleni miejskiej
 - Projekty dla Miejskiego Ogrodu Botanicznego
- Wprowadzenie obiektów małej infrastruktury w istniejącą zabudowę poprzez:
 - Waloryzację historyczną miasta
 - Adaptacja wybranych obiektów do nowych funkcji
- Odnowienie elewacji i remonty budynków:
 - Projekty rewitalizacyjne
 - Określenie zasad współpracy z prywatnymi właścicielami obiektów w zakresie odnawiania elewacji budynków

Zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze Miasta Zabrze reguluje Uchwała Rady Miasta Zabrze. Miasto może dofinansowywać jedynie zadania związane z remontami zabytkowych obiektów, które są wpisane do rejestru zabytków, jednak nie stanowią własności Miasta Zabrze.

W 2015 roku na podstawie UCHWAŁY NR VIII/80/15 RADY MIASTA ZABRZE z dnia 16 marca 2015 r. w sprawie udzielenia dotacji z budżetu Miasta Zabrze na rok 2015 na prace konserwatorskie udzielono dotacje w łącznej wysokości 1.261.459,52 zł na prace restauratorskie i roboty budowlane dla niżej wymienionych dziesięciu obiektów wpisanych do rejestru zabytków przy założonym planie na poziomie 1.540.000 zł:

- remont elewacji Kościoła św. Wawrzyńca w Zabrze Mikulczycach. Etap I,
- prace remontowo-konserwatorskie wieży i elewacji frontowej Kościoła św. Anny - Etap I,

- przygotowanie inwentaryzacji i dokumentacji projektowej remontu drewnianego budynku
- Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Zabrze Mikulczycach przy ul. Brygadzystów,
- remont dachu budynku nr 4 Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr 1 im. Prof.
- S. Szyszko Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Zabrze przy ul. 3 Maja 13-15,
- roboty tynkarskie wewnątrz budynku oraz wzmocnienie stropów nad parterem zabytkowego dworu w Zabrze Mikulczycach przy ulicy Kosynierów 19,
- rewitalizacja zabytkowego zespołu Szyb Maciej - etap II. Remont budynku biurowego dla celów turystyki industrialnej przy ul. Srebrnej 6 w Zabrze,
- wymiana pokrycia dachowego w budynku mieszkalnym, wielorodzinnym przy ul. Krakusa 4 w Zabrze,
- remont elewacji wraz z wykonaniem drenażu opaskowego oraz pionowej izolacji przeciwwilgociowej przy ul. Szafarczyka 1-3 w Zabrze Rokitnicy,
- wymiana pokrycia dachowego nad częścią budynku mieszkalnego w Zabrze przy ul. Szafarczyka 30 wraz z wymianą obróbek blacharskich i orynnowania oraz montażem wyłazu dachowego,
- remont dachu (wymiana dachówki) w zabytkowym budynku mieszkalnym przy ul. Komuny Paryskiej nr 7A.

W 2016 r. na podstawie UCHWAŁA NR XXV/274/16 RADY MIASTA ZABRZE z dnia 16 maja 2016 r. w sprawie udzielenia dotacji z budżetu Miasta Zabrze na rok 2016 na prace konserwatorskie udzielono dotacje w łącznej wysokości 1.014.016,10 zł na prace restauratorskie i roboty budowlane dla niżej wymienionych sześciu obiektów wpisanych do rejestru zabytków:

- remont elewacji Kościoła św. Wawrzyńca w Zabrze Mikulczycach. Etap II – 328.557,95 zł,
- prace remontowo-konserwatorskie wieży i elewacji frontowej Kościoła św. Anny - Etap II – 499.117 zł,
- renowacja i kolorystyka elewacji budynku usługowego zlokalizowanego przy ul. Piastowskiej 11 w Zabrze – 53.555,76 zł,

- remont pokrycia dachu budynku przy ul. Stalmacha 20 w Zabrzu – 48.065,93 zł,
- remont elewacji budynku mieszkalnego, wielorodzinnego położonego przy ul. Śniadeckich 1-3 w Zabrzu – 80.104,16 zł,
- wykonanie izolacji fundamentów budynku mieszkalnego w Zabrzu przy ul. Szafarczyka 30 – 4.615,30 zł.

Najciekawsze zabrzańskie zabytki:

Sztolnia Królowa Luiza

To jeden z najbardziej interesujących zabytków hydrotechnicznych na Górnym Śląsku. Obecnie trwają prace rewitalizacyjne sztolni, którą będą mogli zwiedzać turyści na odcinku ok. 2,5km.

Mur oporowy z basztami

Mur oporowy z partiami wież wsadowych jest wpisany do wojewódzkiego rejestru zabytków pod nr rej. A/255/09 z 07.07.2009 r. Obiekt można podziwiać z zewnątrz, stanowi on przepiękny element zabrzańskiej panoramy

Kościół św. Józefa

przy ul. Roosevelta, wybudowany w latach 1930 – 1931 według projektu wybitnego architekta Dominikusa Bohma z Kolonii, w stylu modernistycznym jako budowla murowana o bardzo surowym charakterze, z jednoprzestrzennym wnętrzem i bogatej, ukrytej w architekturze symbolice. Wewnątrz świątyni zachowane są witraże projektu D. Bohma. To najwybitniejsze dzieło architektoniczne na terenie miasta.

Szyb Maciej

Zespół Szybu „Maciej” w Zabrzu znajduje się na Szlaku Zabytków Techniki. Szyb Maciej wpisany jest do rejestru zabytków województwa śląskiego z mocy decyzji Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach: nr K-RD-KL/4160/8165/159/05 z dn. 30.12.2005 r.

Zabytkowe robotnicze osiedla

- Osiedle Borsiga
- Osiedle Ballestrema
- Osiedle Donnersmarcka

Cmentarz żydowski

ul. Cmentarna - założony w 1871 r., zgodnie z zasadami religii mojżeszowej poza terenem zabudowanym. Nekropolia posiada interesujący układ przestrzenny z osią centralną w postaci wybrukowanej kostką granitową alei. Na terenie cmentarza zachowało się ponad 700 nagrobków z inskrypcjami w języku hebrajskim i niemieckim, reprezentujących wolno stojące macewy w kwaterze dziecięcej do przyściennych grobowców rodzinnych w formach nawiązujących do neoantycznej architektury.

Kościół Ewangelicko-Augsburski „Pokoju”

ul. Lutra – wybudowany według projektu radcy budowlanego Kronenberga w 1874 r. w stylu neoromańskim, trójnawowy, orientowany na północ, murowany z prezbiterium w formie absydy o skromnym wyposażeniu wewnętrznym. To jedna z trzech najstarszych murowanych budowli sakralnych w mieście.

Stalowy dom

ul. Cmentarna - budynek 2-kondygnacyjny o niezwyklej konstrukcji, zbudowany z 8 metalowych ścian, połączonych na spaw, a wcześniej odlanych w zabrzańskie hucie Donnersmarcka. Wybudowany został w 26 dni, w lipcu 1927 r. Budynek przeznaczony dla zamieszkania dla czterech rodzin, był prawdziwym architektonicznym eksperymentem. Jest to prawdopodobnie jedyny i najstarszy zachowany metalowy budynek w Europie.

Wieże ciśnień

- ul. Zamoyskiego - wybudowana w latach 1907 – 1909,
- teren danej huty Donnersmarcka - wybudowana w 1871 r.

Budynek Poczty Głównej

ul. plac Dworcowy – monumentalny, symetryczny, murowany, zdobiony szczytami o falistej linii, dawny gmach poczty cesarskiej wybudowany w latach 1909 – 1911 w stylu eklektycznym z elementami neorenesansowymi i gotyckimi.

Rzeźba św. Jana Nepomucena

późnobarokowa rzeźba ufundowana przez jednego z właścicieli dóbr zabrzańskich barona Macieja Wilczka w 1778 r.

Grodzisko

stanowisko archeologiczne w Mikulczycach, bardzo dobrze zachowane w formie świętego stożka o wysokości ponad 8 metrów otoczonego majdanem z fosą. Grodzisko odkryte w 1933 r. pochodzi według ustaleń archeologów z XII/XIII w. Na jego terenie znajdował się drewniany rycerski gródek obronny, który w wyniku pożaru uległ

zniszczeniu. Gród posiadał zwodzony most z bramą i wieżę w części centralnej. To najstarszy materialny zabytek na terenie miasta Zabrze.

Inne godne uwagi obiekty architektoniczne:

Łaźnia Miejska

pl. Krakowski - budynek postawiony w 1929 r. w formie połączonych ze sobą prostych brył w stylu funkcjonalizmu z dachem nad basenem w całości przeszklonym.

Kościół św. Anny

wybudowany w latach 1897–1900 w stylu neoromańsko-gotyckim, zachowanym oryginalnym przedsoborowym wyposażeniem wnętrza, nawiązującym do architektury kościoła.

Kościół św. Jana Chrzciciela

ul. Bytomska w Biskupicach - to najstarszy murowany budynek sakralny na terenie miasta, wybudowany w latach 1853 – 1857, na planie krzyża łacińskiego z trójboczną absydą, którego fundatorem była rodzina Ballestremów - właściciele majoratu biskupicko- rudzko- pławniowickiego.

Kościół ewangelicki

ul. Brygadzystów w Mikulczycach - budowla o konstrukcji drewnianej wzniesiona w roku 1937.

Dawna dyrekcja huty (obecnie Ratusz)

ul. Bytomska - dawna dyrekcja huty Donnersmarcka, wybudowana w 1907 r. według projektu Arnolda Hartmana z Berlina. Budynek o symetrycznej elewacji, zdobionej neobarokowym portalem. Dach zwieńczony wieżą w formie gloriety z zegarem.

Teatr Nowy

dawne kasyno huty Donnersmarcka z salą teatralno-koncertową z epoki, wybudowane w 1901 r. dla pracowników huty. Elewacja budynku zdobiona elementami muru pruskiego.

Szkoła Podstawowa nr 5

ul. Królewska - budynek powstał w 1905 r. w stylu historyzmu z elementami neorenesansowymi o symetrycznej bryle, pięknie zdobionej elewacji, z neogotyckimi portalami wejściowymi. To jeden z ciekawszych pod względem architektury budynków użyteczności publicznej, wciąż zachwycający swoją ceglana urodą.

Zespół Szkół Zawodowych

(technikum górnicze, dawniej gmach policji) - monumentalny budynek o surowej ceglanej elewacji, zdobionej rzędem dobrze wkomponowanych otworów okiennych, wybudowany w 1933 r. w stylu funkcjonalizmu według projektu E. Boddickera.

Dyrekcja Mostostalu

róg ulic Karola Miarki/Wolności - dawna kasa oszczędności, budynek o niezwyklej metalowej konstrukcji w formie szkieletu obudowanego ceglanymi ścianami z pięknie zachowaną okrągłą szklaną windą. Wybudowany w 1929 r. według projektu Dominikusa Bohma i Rimpla.

Muzeum Górnictwa Węglowego

ul. 3 Maja - dawniej siedziba Starostwa Powiatowego. Budynek z 1875 r., rozbudowany w 1894 i 1906 r. o bogato zdobionej elewacji. Wewnątrz zachowana sala witrażowa projektu arch. A. Hartmana, zwieńczona drewnianym polichromowanym stropem.

Sąd Rejonowy

ul. 3 Maja - wybudowany w 1894 r. rozbudowany w 1907 r. Całość budowli utrzymana w stylu neorenesansu niderlandzkiego.

Szpital Kliniczny nr 1

ul. 3 Maja - to zespół kilkunastu wolno stojących budynków o ciekawej architekturze, zbudowanych na przełomie lat od 1858 r. do 1905 r., wyróżniających się monumentalną - o ciekawej architekturze - wieżą kominową wodną projektu architekta A. Hartmana.

Budynek mieszkalny

wielorodzinny, ul. Roosevelta - wybudowany w 1932 r. stylu tzw. galerowca, o charakterystycznej długiej elewacji, zwieńczony wykuszami usytuowanymi nad wejściami do klatek schodowych.

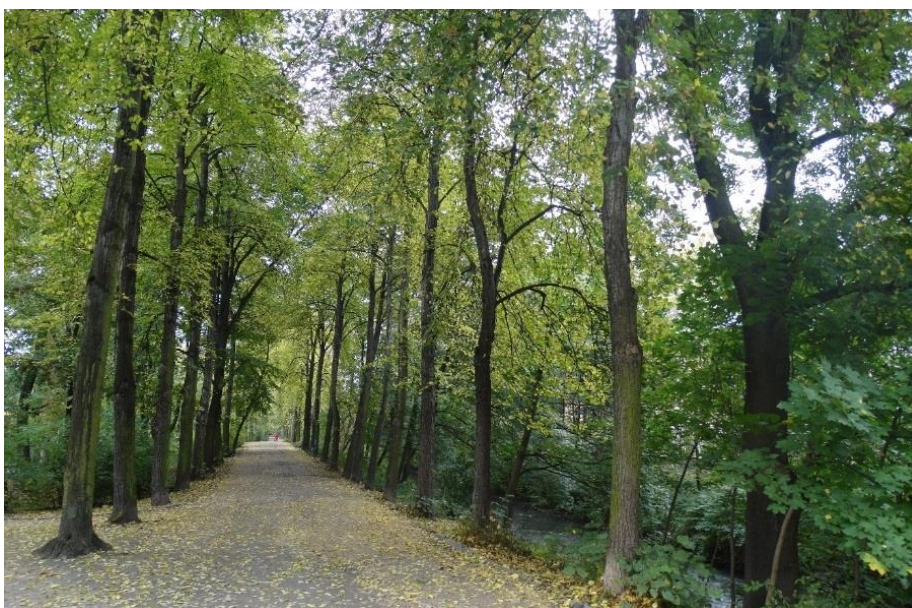
Budynek dawnego hotelu Admiralspalast

znajduje się przy ul. Wolności 305, przedwojenną wizytówkę miasta, nazywany zabrzańskim drapaczem chmur. Wybudowany jako budynek narożny w stylu modernistycznym z elementami sztuki art deco w latach 1924 – 1928. Budynek wieńczy sporych rozmiarów kopuła.

Tworzenie miejsc przyjaznych mieszkańcom:

Na terenie Gminy Miejskiej Zabrze znajduje się 10 kompleksów parkowo – leśnych o łącznej powierzchni 163,16 ha, które tworzą lasy komunalne. W obrębie miejskim funkcjonuje także park leśny im. Powstańców Śląskich o powierzchni około 300 ha. Na terenie miasta Zabrze znajduje się również parki miejskie o łącznej powierzchni 36,53 ha:

- park przy ul. Krakowskiej (pow. 2,93 ha)
- park Hutniczy (pow. 4,39 ha),
- park im. Jacka Kuronia (pow. 3,45 ha),
- park im. Tadeusza Kościuszki (pow. 3,51 ha),
- park Rodzinny (pow. 5,98 ha)
- park im. Witolda Pileckiego (pow. 3,24 ha),
- park im. Poległych Bohaterów (pow. 13,03 ha).

Zdjęcie 72. Park im. Poległych Bohaterów przy ul. Dubiela, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Zdjęcie 73. Park im. Witolda Pileckiego, ul. 3 Maja, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Na terenie miasta Zabrze znajdują się 45 placów zabaw, 11 siłowni zewnętrznych, 5 placów do jazdy na rolkach, 21 boisk wielofunkcyjnych oraz 4 fontanny.

Fontanny zlokalizowane są na zieleńcach:

- przy Placu Krakowskim,
- ul. Św. Floriana,
- ul. Gen. Charlesa de Gaulle'a
- przed budynkiem Urzędu Stanu Cywilnego,

Zdjęcie 74. Fontanna przy ul. Św. Floriana, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego

W ramach niniejszego podrozdziału zostaną przedstawione informacje dotyczące celu horyzontalnego - *Poprawa jakości środowiska naturalnego*. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu ukierunkowane zostały na wspieranie działań proekologicznych.

Zadania zrealizowane w zakresie zapisów Strategii dotyczące kierunku działań Wspieranie działań proekologicznych:

1.)Przedsięwzięcia zorientowane na poprawę jakości powietrza oraz Przedsięwzięcia zorientowane na poszanowanie energii :

Program Ograniczania Niskiej Emisji na terenie miasta Zabrze (PONE) ma na celu poprawę stanu środowiska naturalnego w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego poprzez zmniejszenie ilości zanieczyszczeń pyłowo-gazowych powstających w procesie spalania paliw kopalnych emitowanych do atmosfery przez źródła ciepła zlokalizowane w budynkach jednorodzinnych usytuowanych na terenie miasta Zabrze. Drugim celem zadania jest poprawa stanu energetycznego budynków jednorodzinnych, których właściciele zgłosili chęć przeprowadzenia termomodernizacji, a co za tym idzie zmniejszenie kosztów ogrzewania i zużycia energii. Program Ograniczania Niskiej Emisji na terenie miasta Zabrze realizowany jest przez Urząd Miasta w Zabrzu ze środków pochodzących z pożyczki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

Program realizowany jest na podstawie :

- Uchwały Nr XXXVI/459/09 Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 16 lutego 2009 r. w sprawie przyjęcia Programu Ograniczenia Niskiej Emisji na terenie miasta Zabrze zaktualizowanego uchwałą Nr LVIII/866/14 Rady Miasta Zabrze z dnia 13 października 2014 r.
- Uchwały Nr XLIX/729/14 Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 17 marca 2014 r. w sprawie zasad udzielania dotacji celowej na dofinansowanie osobom fizycznym kosztów inwestycji związanych z pracami termomodernizacyjnymi w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych na terenie miasta Zabrze.

Do końca 2015r. zrealizowano sześć etapów PONE w ramach, których zrealizowano 2979 jednostkowych inwestycji w obiektach indywidualnych, z dofinansowania skorzystało 1426 domów jednorodzinnych.

W wyniku realizacji przedsięwzięcia następuje poprawa stanu środowiska, a w szczególności powietrza atmosferycznego poprzez ograniczenie zjawiska, tzw. niskiej emisji.

VI etap PONE

Wniosek do WFOŚiGW w Katowicach o pożyczkę na realizację VI Etapu PONE został złożony przez miasto Zabrze w październiku 2014 r. Dnia 24 kwietnia 2015 r. Rada Nadzorcza Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach podjęła decyzję o pozytywnym rozpatrzeniu wniosku, co za tym idzie została przyznana Miastu pożyczka w wysokości 3 045 000,00 zł. Dnia 10 czerwca 2015 r. została podpisana umowa pożyczki z WFOŚiGW w Katowicach.

W roku 2015 zrealizowano w budynkach indywidualnych, zlokalizowanych na terenie miasta Zabrze poniżej wymienione inwestycje:

- zlikwidowanie źródeł ciepła opalanych paliwem gazowym w 40 budynkach,
- 40 zmodernizowanych źródeł ciepła,
- docieplenie ścian w 70 budynkach,
- docieplenie stropów w 60 budynkach,
- wymiana stolarki okiennej w 50 budynkach,
- 25 instalacji solarnych,
- 60 instalacji fotowoltaicznych.

PONE etap VI – KAWKA

Wniosek do WFOŚiGW w Katowicach o dotację na realizację PONE etap VI - KAWKA został złożony przez miasto Zabrze w maju 2014r.

Wnioskowane kwoty to 931 000,00 zł pożyczki z WFOŚiGW oraz 1 197 000,00 zł dotacji z NFOŚiGW.

W roku 2015 zrealizowano w budynkach indywidualnych, zlokalizowanych na terenie miasta Zabrze poniżej wymienione inwestycje:

- zlikwidowanie źródeł ciepła opalanych węglem w 120 budynkach,
- 80 instalacji solarnych.

Kwota udzielonej dotacji ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie wynosiła 1 197 000,00 zł, natomiast kwota udzielonej pożyczki ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki wynosiła 931 000,00 zł.

W 2016 roku rozpoczęto realizację VII etapu Programu Ograniczania Niskiej Emisji na terenie miasta Zabrze

VII etap PONE

Wniosek do WFOŚiGW w Katowicach o pożyczkę na realizację VII Etapu PONE został złożony przez miasto Zabrze w grudniu 2015 r. Dnia 20 maja 2016 r. Rada Nadzorcza Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach podjęła decyzję o pozytywnym rozpatrzeniu wniosku, co za tym idzie została przyznana Miastu pożyczka w wysokości 2 853 000,00 zł. Dnia 15 lipca 2016 r. została podpisana umowa pożyczki z WFOŚiGW w Katowicach.

W roku 2016 zrealizowano w budynkach indywidualnych, zlokalizowanych na terenie miasta Zabrze poniżej wymienione inwestycje:

- zlikwidowanie źródeł ciepła opalanych paliwem gazowym w 40 budynkach,
- 40 zmodernizowanych źródeł ciepła,
- docieplenie ścian w 60 budynkach,
- docieplenie stropów w 50 budynkach,
- wymiana stolarki okiennej w 50 budynkach,
- 25 instalacji solarnych,
- 60 instalacji fotowoltaicznych.

W ramach zadania w pierwszym półroczu 2016r. zlecono: pełnienie funkcji Operatora VII etapu Programu PONE oraz pełnienie funkcji Inspektora Nadzoru Inwestorskiego PONE. Dodatkowo dnia 18.07.2016r. w Centrum Organizacji Pozarządowych przy ul. Brodzińskiego 4 zorganizowane zostało szkolenie dla wykonawców prac w ramach VII etapu PONE.

Tabela 56. Wyniki pomiarów jakości powietrza w Zabrzu w okresie 2012-2016r.

	SO ₂	NO ₂	NO _x	NO	CO	PM10
	Dwutlenek k siarki	Dwutlenek azotu	Tlenki azotu	Tlenek azotu	Tlenek węglu	Pył zawieszony PM10
	[µg/m ³]	[µg/m ³]	[µg/m ³]	[µg/m ³]	[µg/m ³]	[µg/m ³]
średnia wartość w 2012	20,2	29	43	10	717	55
średnia wartość w 2013	15,7	25	34	6	529	46
średnia wartość w 2014	14,8	23	37	9	551	50
średnia wartość w 2015	16,0	23	38	10	602	46
średnia wartość w 2016	14,4	20	36	11	503	43

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

2.) Przedsięwzięcia zorientowane na zmniejszanie hałasu:

W 2013 r. opracowano „Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Zabrze na lata 2013-2018”, który został przyjęty Uchwałą Nr XLIV/637/13 Rady Miasta Zabrze z dnia 21.10.2013 r.

W Programie określono kierunki działań mające na celu poprawę klimatu akustycznego miasta w miejscach, gdzie stwierdzone są największe przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku oraz tam, gdzie na oddziaływanie hałasu narażona jest największa liczba osób. Dokument zawiera zadania krótkoterminowe, które powinny być podjęte w czasie obowiązywania „Programu ochrony przed hałasem dla miasta Zabrze na lata 2013-2018”, jak również długoterminowe przewidziane do realizacji w dłuższej perspektywie czasowej niż czas obowiązywania Programu.

Mapa Akustyczna Miasta Zabrze

W ramach realizacji projektu pn.: „Utworzenie Mapy Akustycznej Miasta Zabrze wraz z systemem do jej aktualizacji zarządzania i udostępniania” opracowana została mapa akustyczna spełniająca wymagania zawarte w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001

r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008, Nr 25; poz. 150) oraz w Dyrektywie Unii Europejskiej 2002/49/WE.

Przedmiotem projektu było opracowanie mapy akustycznej Miasta Zabrze, na podstawie wyników pomiarów i zasobów danych zawartych w miejskim Systemie Informacji o Terenie (SIoT), stanowiącej ogólnodostępny kompleksowy system informacji o stanie środowiska akustycznego na obszarze Zabrze. Mapa akustyczna ma na celu ustalenie stopnia narażenia na hałas w środowisku oraz zapewnienie społeczeństwu dostępu do informacji dotyczącej hałasu w środowisku, ponadto mapa akustyczna stanowi istotny element przy tworzeniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W oparciu o mapę przyjęte zostaną plany działań eliminacji zagrożeń nadmiernym hałasem wybranych obszarów miasta.

Mapa akustyczna udostępniona została za pośrednictwem portalu internetowego pod adresem www.pma.um.zabrze.pl. Dodatkowo mapa akustyczna jest również dostępna na płytach CD oraz w formie wydruków.

Realizacja projektu została podzielona na dwa etapy. Pierwszy obejmował wykonanie pomiarów hałasu komunikacyjnego na terenie miasta Zabrze. W ramach etapu przeprowadzone zostały pomiary poziomu hałasu drogowego w 50-ciu punktach pomiarowych, pomiary hałasu kolejowego w 10-ciu punktach pomiarowych, pomiary hałasu tramwajowego w 5-ciu punktach pomiarowych zlokalizowanych na terenie Miasta Zabrze. Natomiast w trakcie drugiego etapu projektu zrealizowano m.in. wykonanie pomiarów hałasu przemysłowego dla 37 podmiotów gospodarczych, pozyskanie danych nieakustycznych, przygotowanie modelu akustyczno-geometrycznego terenu miasta, wykonanie części graficznej i części opisowej mapy akustycznej. Projekt uzyskał dofinansowanie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 (RPO WSL 2007-2013, Działanie 5.4. Zarządzanie Środowiskiem) w wysokości 85% kosztów kwalifikowanych. Całkowity koszt projektu wynosił 694 212,64 zł.

3.) Wsparcie działań proekologicznych

Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze. Etap II

Największą inwestycją zabrzańską pod względem finansowym jak i przestrzennym była poprawa gospodarki wodno-ściekowej w gminie Zabrze. Projekt był objęty dofinansowaniem ze środków Funduszu Spójności w zakresie budowy i przebudowy kanalizacji sanitarnej, budowy i przebudowy kanalizacji deszczowej, a także

wykonania hermetyzacji i dezodoryzacji elementów oczyszczalni ścieków „Śródmieście”. W ramach przedsięwzięcia zrealizowano: roboty budowlane na terenie Osiedla Wyzwolenia, Mikulczyc, Biskupic, Zaborza Południe, Zaborza Północ, Makoszków oraz Pawłowa. W ramach inwestycji wykonano 7,6 tys. mb kanalizacji sanitarnej oraz 47,6 tys. mb kanalizacji deszczowej. Przebudowano również 63,3 tys. mb kanalizacji sanitarnej oraz 23,7 tys. mb kanalizacji deszczowej, jak również wybudowano lub odtworzono 237,4 tys. m² dróg i chodników. Inwestycja została zakończona w 2015 roku, natomiast w 2016r. prowadzono nadzór nad procesem odbiorowym i gwarancyjnym. W efekcie inwestycji polegającej na uporządkowaniu gospodarki wodnej niemal 100 procent mieszkańców podłączonych zostało do sieci, która teraz cechuje się niższą awaryjnością i lepszym stanem wód.

Rekultywacja terenów w rejonie rzeki Bytomki na obszarze Gminy Zabrze – projektrealizowany był przy dofinansowaniu unijnym ze środków Funduszu Spójności w ramach działania 2.2. “Przywracanie terenom zdegradowanym wartości przyrodniczych i ochrona brzegów morskich” priorytetu II “Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi” Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007 – 2013. Koszt projektu wynosi 48 mln zł., w tym: z budżetu miasta na ten cel zostało przeznaczonych 7,2 mln zł., a pozostałe 40,8 mln zł to środki pozyskane przez miasto z Funduszu Spójności. W ramach Projektu poddano rekultywacji 8 wielkoobszarowych terenów zdegradowanych o łącznej powierzchni 179,76 ha. Mieszkańcy mogą korzystać z następujących zrehabilitowanych obszarów:

- Teren I - w Zabrze Maciejowie (okolice boiska Orlik)
- Teren II - w Zabrze Maciejowie (na północ od ul. Nad Kanałem)
- Teren III - w rejonie Ogrodu Botanicznego
- Teren IV - przy ul. Bytomskiej i Hagera
- Teren V - hałda „Ruda”
- Teren VI A - przy ul. Trębackiej
- Teren VII A - teren byłej koksowni „Concordii” w rejonie ul. Hagera
- Teren VIII - stawy zapadliskowe w rejonie ul. Tarnopolskiej w Zabrze-Mikulczycach.

Zdjęcie 75. Rekultywacja terenów w rejonie rzeki Bytomki na obszarze Gminy Zabrze, teren byłej koksowni „Concordii” w rejonie ul. Hagera, źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Edukacja ekologiczna:

Przedsięwzięcia w ramach edukacji ekologicznej zorganizowane w 2015r.:

- Przedsięwzięcie ekologiczne pn. **„XXII Tydzień Ziemi”**, organizowane przez Muzeum Górnictwa Węglowego. W ramach zadania przeprowadzone zostały warsztaty i prelekcje, zorganizowano konkursy, w tym Turnieju Wiedzy Ekologicznej, a następnie została udostępniona wystawa pokonkursowa;
- XXI edycja konkursu **„Zielone Zabrze”**, którego celem jest pobudzenie inicjatywy lokalnej i zachęcenie mieszkańców do upiększania miasta Zabrze poprzez tworzenie i dbałość o zieleńce, ogrody przydomowe, ogrody działkowe i balkony. Konkurs organizowano w pięciu kategoriach (na najpiękniejszy balkon, ogród przydomowy, ogród działkowy, zieleniec na osiedlu, zieleniec przed zakładem pracy;
- konkursu ekologicznego z nagrodami podczas **Miejskich Dożynek**;
- projekt pn.: **„Śmieci pod lupą czyli ekologiczny Pawłów”**. Projekt trwał od kwietnia do grudnia 2015 roku. Obejmował dzieci szkolne i przedszkolne, młodzież gimnazjalną i ponadgimnazjalną, społeczność pawłowską. Formy realizacji projektu to warsztaty, zbiórki surowców wtórnych, wykłady i prelekcje, happeningi na okolicznościowych imprezach plenerowych, konkursy, koncerty, akcje społeczne. Projekt zakończył się w grudniu konkursem „Pawłowski lider ekologii „ i rozdaniem nagród dla laureatów;

Przedsięwzięcia w ramach edukacji ekologicznej zorganizowane w 2016r.:

- przedsięwzięcie ekologiczne pn. **„XXIII Tydzień Ziemi”**, organizowane przez Muzeum Górnictwa Węglowego. W ramach zadania przeprowadzono warsztaty i prelekcje oraz konkursy, w tym Turnieju Wiedzy Ekologicznej. Na zakończenie udostępniona została wystawa pokonkursowa.
- XXII edycja konkursu **„Zielone Zabrze”**, którego zasadniczym celem jest pobudzenie inicjatywy lokalnej i zachęcenie mieszkańców do upiększania miasta Zabrze poprzez tworzenie i dbałość o zieleńce, ogrody przydomowe, ogrody działkowe i balkony. Konkurs organizowano w pięciu kategoriach (na najpiękniejszy balkon, ogród przydomowy, ogród działkowy, zieleniec na osiedlu, zieleniec przed zakładem pracy;
- projekt pn.: **„Śmieci pod lupą czyli ekologiczny Pawłów”**. Projekt trwał od marca do grudnia 2016 roku. Obejmował dzieci szkolne i przedszkolne, młodzież gimnazjalną i ponadgimnazjalną, społeczność pawłowską. Formy realizacji projektu to warsztaty, zbiórki surowców wtórnych, wykłady i prelekcje, happeningi na okolicznościowych imprezach plenerowych, konkursy, akcje społeczne. Projekt zakończył się w grudniu konkursem „Pawłowski lider ekologii,” i rozdaniem nagród dla laureatów;
- **„I Piknik Odnawialnych Źródeł Energii”** organizowane przez Stowarzyszenie „Misericordia” w Zabrzu. Podczas Pikniku zostały poruszone takie ważne kwestie dla ochrony środowiska jak: ogrzewanie, chłodzenie i oświetlenie budynków. Uczestnicy mogli się zapoznać z technologią energooszczędnego budownictwa oraz technologią pozwalającą zmniejszyć zużycie energii. Celem Pikniku była edukacja ekologiczna i uświadomienie jak ważne dla ochrony środowiska są odnawialne źródła energii.
- konkursu Inicjatyw Rad Dzielnic – pn.: „Nasza dzielnica – czysta okolica”, przeprowadzono akcję sprzątanía oraz likwidacji dzikich wysypisk dla poprawy świadomości ekologicznej mieszkańców dzielnicy „Helenka” – na ten cel rozdysponowano środki na poziomie 4,4 tys. zł.
- Miejski Ogród Botaniczny w Zabrzu przeprowadził 148 warsztatów edukacji ekologicznej, na które przeznaczono kwotę ponad 90 tys. zł.

CH 5. Współpraca wielopodmiotowa

Współpraca wielopodmiotowa stanowi piąty cel horyzontalny. Działania w zakresie osiągnięcia ww. celu ukierunkowane zostały na aktywne poszukiwanie partnerów rozwoju miasta oraz na zacieśnienie współpracy z podmiotami działającymi w mieście poprzez przedsięwzięcia rozwojowe wskazane w Strategii:

- Inicjowanie i realizacja przedsięwzięć w ramach koncepcji partnerstwa publiczno-prywatnego
- Inicjowanie i realizacja przedsięwzięć z sektorem obywatelskim
- Inicjowanie i realizacja przedsięwzięć w ramach Górnośląskiego Związku Metropolitalnego
- Współpraca z miastami partnerskimi

Współpraca międzynarodowa

Działania w ramach międzynarodowej współpracy Miasta Zabrze ukierunkowane zostały na aktywne poszukiwanie partnerów rozwoju miasta oraz na zacieśnienie współpracy z podmiotami działającymi w mieście poprzez różne przedsięwzięcia rozwojowe.

Wykaz miast partnerskich:

1. Sangerhausen od 1983 roku; (w 1998 roku umowa została przededagowana i powtórnie podpisana);

2. Seclin od 1987 roku;

3. Lund od 1990 roku;

4. Trnawa od 1995 roku, (w 2005 roku umowa została przedłużona) aneksem na kolejne lata;

5. Kaliningrad od 1998 roku;

6. Równe od 2001 roku;

7. Zahle od 2007 roku;

8. Rotherham od 2007 roku;

9. Essen od 2012 roku.

Tabela 57. Miasta partnerskie

Lp.	Nazwa miasta	Kraj	Liczba ludności	Odległość od Zabrze (w linii prostej)	Współrzędne geograficzne
1	Sangerhausen	Niemcy 	30 140	540.62 km	51°28'N 11°18'E
2	Seclin	Francja 	12 281	1115.54 km	50°33'N 3°02'E
3	Lund	Szwecja 	105 286	705.90 km	55°42'N 13°12'E
4	Trnawa	Słowacja 	67 746	234.35 km	48°22'N 17°35'E
5	Kaliningrad	Rosja 	453 461	501.05 km	54°42'N 20°30'E
6	Równe	Ukraina 	250 242	529.79 km	50°37'N 26°15'E
7	Zahle	Liban 	79 800	2304.37 km	33°50'N 35°54'E
8	Rotherham	Wielka Brytania 	117 262	1421.99 km	53°26'N 1°21'W
9	Essen	Niemcy 	574 635	835.38 km	51°27'N 7°01'E

Źródło: opracowanie własne

Ważniejsze wydarzenia związane z miastami partnerskimi oraz innego rodzaju współpracą z zagranicą w 2015 r. :

- W styczniu 2015 roku młodzież z klubu sportowego MKS Zabrze uczestniczyła w turnieju koszykówki Lundaspelen w Lund.
- W lutym 2015 r. zorganizowano wizytę w Zabrzu przedstawicieli Teatru Dramatycznego w Równem.
- W marcu 2015 r. zorganizowano wizytę studialną w Zabrzu v-ce mera miasta Wyszogrodu (Ukraina) w ramach projektu „Przygotowanie ukraińskich samorządów do wdrożenia reform decentralizacyjnych i stowarzyszeniowych

z UE” realizowanego we współpracy ze Śląskim Związkiem Gmin i Powiatów.

- W kwietniu 2015 roku zorganizowana została wizyta w Zabrzu grupy profesorów i studentów z Międzynarodowego Instytutu Przemysłowej Ekonomiki Środowiska w Lund, realizujących w Zabrzu projekt badawczy na temat inteligentnych rozwiązań energetycznych dla „Nowego Miasta” w Zabrzu.
- Pobyt w Zabrzu młodzieży z Trnawy w maju 2015 roku w ramach wymiany partnerskiej pomiędzy szkołami spożywczymi obu miast.
- Zorganizowano wyjazd studyjny do Essen na temat zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i imprez masowych.
- W maju 2015 roku zorganizowano pobyt w Zabrzu chóru Minicoro di Rovereto (Włochy) oraz występ w Zabrzu ukraińskiego zespołu Kleriko wystawiającego spektakl „Alicja w krainie czarów” podczas Metropolitalnego Święta Rodziny.
- Zorganizowano pobyt w Zabrzu uczestników 17. Międzynarodowego Festiwalu Rysowania z miast partnerskich Zabrze: Sangerhausen, Równego i Trnawy.
- Młodzież szkół zabrzańskich uczestniczyła (ZSO Nr 11, ZS Nr 18, Zespół Szkół Spożywczych) w Międzynarodowym Spotkaniu Młodzieży Miast Partnerskich Essen (Niemcy) w czerwcu 2015 roku.
- Zabrze wzięło udział w Turnieju Piłkarskim Służb Mundurowych w Trnawie.
- Delegacja Miasta Zabrze uczestniczyła w Święcie Górnictwa i Róż w Sangerhausen.
- We współpracy z Miastem Lund oraz Polsko-Szwedzką Platformą Zrównoważonej Energetyki zorganizowano wizytę studyjną przedstawicieli Miasta Zabrze w Lund i Malmö, dotyczącą rozwiązań smart city w obszarach miejskich w sierpniu 2015 r.
- Zorganizowano wyjazd orkiestry Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. Stanisława Moniuszki w Zabrzu do Gaming (Austria) na Festiwal Chopinowski w sierpniu 2015 roku.
- Uczestnictwo przedstawicieli Miasta Zabrze, Załogowej Górniczej Orkiestry Dętej „MAKOSZOWY”, Zabrzańskiego Chóru Młodzieżowego im. N.G. Krocza „Resonans con tutti” w uroczystościach towarzyszący podpisaniu umowy o partnerstwie miast Zabrze i Essen we wrześniu 2015 roku. Zrealizowano wtedy także reportaż o mieście partnerskim Essen i jego współpracy z Zabrzem,

emitowany następnie w Telewizji Polskiej, Telewizji Zabrze i w Internecie.

- We wrześniu 2015 roku zorganizowano też pobyt w Zabrzu oficjalnych delegacji miast partnerskich i zaprzyjaźnionych Zabrze: Lund, Essen, Trnawa, Seclin, Rovereto z okazji 93. rocznicy nadania Zabrzu praw miejskich.
- W październiku 2015 roku zorganizowano wyjazd chóru Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. Stanisława Moniuszki w Zabrzu do Sangerhausen na występ w trakcie koncertu z okazji 25 rocznicy zjednoczenia Niemiec.
- W październiku 2015 roku zorganizowano także wyjazd zabrzańskich seniorów na Targi dla seniorów na zaproszenie Miasta Trnawy.
- Zorganizowano spotkanie przedsiębiorców zabrzańskich z przedsiębiorcami rosyjskimi goszczącymi na Kongresie Małych i Średnich Przedsiębiorstw w Katowicach w październiku 2015 r.

Ważniejsze wydarzenia związane z miastami partnerskimi oraz innego rodzaju współpracą z zagranicą w 2016 r. :

- W styczniu 2016 roku młodzież z klubu sportowego MKS Zabrze uczestniczyła w turnieju koszykówki Lundaspelen w Lund – mieście partnerskim Zabrze w Szwecji.
- Przedstawiciele Zabrze odwiedzili Essen z okazji wystawy malarskiej z udziałem polskich twórców oraz Seclin w ramach projektu „Seclin oczami zabrzańskich artystów – Zabrze oczami artystów Seclin”.
- Na przełomie stycznia i lutego 2016 roku zorganizowano wyjazd uczniów Zespołu Szkół Nr 18 w Zabrzu i ich prac na Europejską Wystawę Sztuki Młodzieżowej w Essen – mieście partnerskim Zabrze w Niemczech.
- W lutym zorganizowano pobyt oficjalnych delegacji miast partnerskich Zabrze: Trnawy (Słowacja), Essen (Niemcy) i Równe (Ukraina) z okazji otwarcia nowego Stadionu w Zabrzu.
- W kwietniu 2016 roku zorganizowano pobyt w Zabrzu grupy profesorów i studentów z Międzynarodowego Instytutu Przemysłowej Ekonomiki Środowiska w Lund – mieście partnerskim Zabrze w Szwecji, realizujących w Zabrzu projekt badawczy na temat strategii zrównoważonej mobilności na terenie Miasta Zabrze.
- Sfinansowano pobyt w Zabrzu młodzieży z Trnawy – miasta partnerskiego Zabrze na Słowacji w ramach wymiany partnerskiej pomiędzy szkołami spożywczymi obu miast w maju 2016 roku.

- W maju 2016 roku przedstawiciele Miasta Zabrze i spółki ZBM – TBS uczestniczyli w wizycie studyjnej w Essen dotyczącej architektury i rewitalizacji zabytkowych osiedli mieszkaniowych oraz planowania przestrzennego.
- W czerwcu 2016 roku zorganizowano pobyt w Zabrzu uczestników 17. Międzynarodowego Festiwalu Rysowania z miast partnerskich Zabrze: Trnavy (Słowacja), Kaliningradu (Rosja), Równego (Ukraina) i Zahle (Liban).
- Zorganizowano tygodniowy pobyt rezydentów ośrodka dla osób niepełnosprawnych umysłowo „L’Arbre de Guise” w Seclin (Francja) w Zabrzeńskim Towarzystwie Rodziców, Opiekunów i Przyjaciół Dzieci Specjalnej Troski.
- W lipcu 2016 roku zorganizowano wizytę w Zabytkowej Kopalni Węgla Kamiennego „Guido” uczestników międzynarodowego projektu „Through the Pologne – Summer University 2016”.
- Zorganizowano pobyt w Zabrzu oficjalnej delegacji Miasta Osijek (Chorwacja) podczas XV Turnieju Piłki Nożnej im. Ernesta Pohla w Zabrzu.
- W sierpniu 2016 roku zorganizowano wizytę w Zabrzu przedstawiciela Seclin – miasta partnerskiego Zabrze we Francji w ramach projektu „Seclin oczami artystów Zabrze”.
- Na przełomie września i października 2016 roku zorganizowano pobyt w Zabrzu oficjalnych delegacji miast partnerskich i zaprzyjaźnionych: Równe (Ukraina), Lund (Szwecja), Seclin (Francja), Essen (Niemcy), Rovereto (Włochy), Osijek (Chorwacja), Saryyer (Turcja) z okazji 94. rocznicy nadania Zabrzu praw miejskich.
- W listopadzie 2016 roku zorganizowano pobyt w Zabrzu zagranicznych gości (z Równego i Rovereto) podczas międzynarodowej konferencji „Kierunki Rozwoju Zarządzania Zasobami Ludzkimi. HR Innowacje”.
- W grudniu 2016 roku zorganizowano pobyt w Zabrzu gości z Essen – uczestników międzynarodowej konferencji „Inkluzja – realia i możliwości” mającej na celu wymianę dobrych praktyk na rzecz osób niepełnosprawnych.

Budżet partycypacyjny

W Zabrzu od wielu lat przeznaczają się środki z budżetu miasta na działania realizowane przez grupy mieszkańców. Wspierane są organizacje pozarządowe, kluby sportowe oraz rady dzielnic, które ubiegają się o środki w ramach konkursy inicjatyw rad dzielnic. W 2015 został uruchomiony budżet partycypacyjny.

Pierwszą edycję Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego przeprowadzono w okresie marzec-maj 2015 roku. Mieszkańcy złożyli łącznie 146 projektów, z których pozytywnie zostało ocenionych i dopuszczonych do głosowania 108. Łącznie wzięło udział w głosowaniu prawie 31 tysięcy mieszkańców Zabrze, którzy oddali przeszło 71 tysięcy głosów. W efekcie tego głosowania mieszkańcy wskazali 13 projektów, które skierowane zostały realizacji w wydziałach i jednostkach. Źródłem finansowania była specjalnie utworzona rezerwa celowa na realizację procedury. Dodatkowo podjęto decyzję o realizacji dwóch kolejnych projektów z tych dzielnic, których mieszkańcy wykazali się największą aktywnością, a jednocześnie dzielnica nie uzyskała realizacji żadnego z projektów. Źródłem finansowania były oszczędności w realizacji wydatków zaplanowanych w budżecie miasta.

Tabela 58. Realizacja projektów w ramach I edycji Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego

L.p.	Nazwa projektu	Koszt realizacji projektu (zł)	Stan realizacji	Nazwa dzielnicy
1	Budowa ogólnodostępnego boiska piłkarskiego wraz z zagospodarowaniem terenu przy Gimnazjum nr 29 w Zabrzu	335 561,74	zrealizowany	Rokitnica
2	Boisko sportowe SP - 7	390 134,67	zrealizowany	Centrum Północ
3	Park Zabaw "Wesoła Helenka"	329 518,05	zrealizowany	Helenka
4	Centrum Integracji Osiedla Kotarbińskiego	491 522,78	zrealizowany	Osiedle Tadeusza Kotarbińskiego
5	Uroczysko Leśne - Park przy Matejki i Czołgistów. Projekt rewitalizacji Parku Leśnego im. Powstańców Śląskich	287 559,07	zrealizowany	Centrum Południe

6	Przygotowanie i modernizacja toalet oraz wymiana instalacji wody zimnej i ciepłej w budynku Szkoły Podstawowej nr 5 w Zabrzu	444 879,50	zrealizowany	Centrum Południe
7	Odblokuj Osiedle Kotarbińskiego	43 210,97	zrealizowany	Osiedle Tadeusza Kotarbińskiego
8	Bezpieczna droga do Szkoły nr 25	36 023,88	zrealizowany	Osiedle Tadeusza Kotarbińskiego
9	Promenada Rokitnicka - Deptak	154 319,80	zrealizowany	Rokitnica
10	Utwardzenie terenu stanowiącego dojścia do szkoły i osiedla od ulicy Pokoju	37 863,98	zrealizowany	Centrum Północ
11	Siłownia pod chmurką	59 300,00	zrealizowany	Zandka
12	Boisko treningowe do piłki nożnej z oświetleniem	192 465,02	zrealizowany	Zaborze Północ
13	Oświetlenie chodnika prowadzącego z ul. Banachiewicza na ul. Heweliusza przy Przedszkolu nr 36	10 000,00	zrealizowany	Osiedle Mikołaja Kopernika
14	Rewitalizacja Strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej w Grzybowicach	161 496,04	zrealizowany	Grzybowice
15	Zamontowanie oświetlenia na ulicy Młodego Górnika i Pod Borem w Zabrzu	62 939,86	zrealizowany	Osiedle Młodego Górnika

Źródło: Opracowanie własne

Drugą edycję Zabrzeńskiego budżetu Partycypacyjnego przeprowadzono w okresie lipiec-październik 2015r. Procedura odbywała się na podstawie Zarządzenia nr 527/WBU/2015 Prezydenta Miasta Zabrze z dnia 30 czerwca 2015 w sprawie wyboru projektów mieszkańców w ramach Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego. Procedura zakładała kilka etapów: zbieranie propozycji projektów od mieszkańców, ocenę projektów z punktu widzenia możliwości i kosztów ich realizacji oraz głosowanie. W wyniku procesu oceny powstała lista projektów do głosowania, która liczyła 128 projektów. W głosowaniu udział wzięło ponad 33 tysiące mieszkańców, którzy oddali w sumie przeszło 80 tysięcy głosów. Wszystkie projekty będące przedmiotem głosowania podzielono na dwie grupy: realizowanych w dzielnicach „małych” i w dzielnicach „dużych”. Przynależność dzielnicy do danej z grup wynikała z liczby

mieszkańców dzielnicy: większa lub mniejsza od 5 tys. osób. Na realizację projektów została przeznaczona kwota 4 mln. zł, w tym 1,3 mln zł na realizację projektów z dzielnic „małych” oraz 2,7 mln zł na realizację projektów z dzielnic „dużych”.

Tabela 59. Realizacja projektów w ramach II edycji Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego

L.p.	Nazwa projektu	Koszt realizacji projektu (zł)	Stan realizacji	Nazwa dzielnicy
1	Sportowe Osiedle Kotarbińskiego - boisko piłkarskie i bieżnia lekkoatletyczna. Etap I	500 000,00 (wartość po weryfikacji)	zrealizowany	Osiedle Tadeusza Kotarbińskiego
2	ROD Webera i ROD Biała Róża - budowa lamp oświetleniowych na alejkach ogrodowych	481 000,00 (wartość po weryfikacji)	rozpoczęcie robót	Zaborze Północ
3	Sportowe Osiedle Kotarbińskiego - strefa aktywnego wypoczynku	500 000,00 (wartość po weryfikacji)	zrealizowany	Osiedle Tadeusza Kotarbińskiego
4	ROD Róża na Guido i ROD Odrodzenia na Mikulczycach - budowa lamp oświetleniowych na alejkach ogrodowych	482 000,00 (wartość po weryfikacji)	rozpoczęcie robót	Guido
5	Aktywni razem - zabawowo, sportowo, na nowo	302 906,79	zrealizowany	Biskupice
6	Przyjazna ulica Skłodowskiej - Curie	82 428,00 (wartość po weryfikacji)	zrealizowany	Osiedle Tadeusza Kotarbińskiego
7	Siłownia "pod chmurką" obok Gimnazjum Nr 20	59 500,00 (wartość po weryfikacji)	zrealizowany	Biskupice
8	Budowa pomieszczeń sanitarno - szatniowych i instalacja defibrylatora zewnętrznego przy ogólnodostępnym boisku piłkarskim na terenie Gimnazjum nr 29 w Zabrzu	185 671,52 (wartość po weryfikacji)	zakończono roboty	Rokitnica
9	Remont szatni i łazienek w budynku klubowym MKS Zaborze Zabrze	86 624,98	zrealizowany	Zaborze Północ
10	Biblioteka miejscem spotkań - stworzenie innowacyjnej przestrzeni przyjaznej rodzinie	36 092,36	zrealizowany	Centrum Północ

11	Modernizacja placów zabaw poprzez wyposażenie w urządzenia atestowane	20 985,80	zrealizowany	Helenka
12	Montaż ławek i poprawa estetyki przystanku Biskupice - Kościół	5 448,60	zrealizowany	Biskupice
13	ROD Wiśnia, ROD 1 000 lecia i ROD Ratownik - budowa lamp oświetleniowych na alejkach ogrodowych	475 000,00 (wartość po weryfikacji)	rozpoczęcie robót	Kończyce
14	Siłownie "Pod Chmurką" dla dzielnic Zaborze Południe, Makoszowy i Pawłów	259 335,00 (wartość po weryfikacji)	zrealizowany	Pawłów
15	Pawilon sportowy przy Szkole Podstawowej nr 16 w Zabrzu	222 691,50 (wartość po weryfikacji)	zrealizowany	Zaborze Południe
16	Parking samochodowy przy Szkole Podstawowej nr 16 w Zabrzu	160 000,00 (wartość po weryfikacji)	zrealizowany	Zaborze Południe
17	Orlik w Maciejowie - budowa drogi dojazdowej do obiektu Orlik 2012 na terenie Parku Rodzinnego przy ul. Kondratowicza w dzielnicy Maciejów	159 900,00 (wartość po weryfikacji)	rozpoczęcie robót	Maciejów
18	Oświetlenie chodnika prowadzącego przy ulicy Banachiewicza 7 - 9. Numer działki: 1794/52	4 981,50	zrealizowany	Osiedle Mikołaja Kopernika

Źródło: Opracowanie własne

Trzecią edycję Zabrzeńskiego budżetu Partycypacyjnego przeprowadzono w okresielipiec- listopad 2016 z założeniem, że realizacja poszczególnych zadań odbędzie się z budżetu Miasta Zabrze na rok 2017. Procedura odbywała się na podstawie Zarządzenia Nr 688/WBU/2016 Prezydenta Miasta Zabrze z dnia 14 lipca 2016 r. w sprawie wyboru projektów mieszkańców w ramach Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego. Mieszkańcy w trzeciej edycji złożyli 96 projektów - co razem ze złożonymi we wcześniejszych edycjach oznacza, że łącznie we wszystkich edycjach wpłynęło 381 projektów. W wyniku procesu oceny powstała lista projektów do głosowania, która liczyła 88 projektów z 96 zgłoszonych przez mieszkańców. W głosowaniu w ramach trzeciej edycji wzięło udział ponad 27 tysięcy mieszkańców.

Tabela 60. Realizacja projektów w ramach III edycji Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego

L.p.	Nazwa projektu	Wartość projektu po weryfikacji (zł)	Stan realizacji	Nazwa dzielnicy
1	Bezpieczne przejścia dla pieszych w Biskupicach - montaż solarnych "kocich oczek"	5 535,00	zrealizowany	Biskupice
2	Sportowe Osiedle Kotarbińskiego - boisko piłkarskie i bieżnia lekkoatletyczna. Etap II	472 000,00	w trakcie robót	Osiedle Tadeusza Kotarbińskiego
3	Modernizacja chodników, wytyczenie ścieżki rowerowej oraz montaż ławek, koszy na śmieci oraz koszy na psie odchody na Os. Tadeusza Kotarbińskiego	489 941,00	ogłoszenie konkursu na wyłonienie projektanta	Osiedle Tadeusza Kotarbińskiego
4	Wielopokoleniowa ścieżka zdrowia	470 843,00	procedura przetargowa na wybór wykonawcy robót w toku	Osiedle Tadeusza Kotarbińskiego
5	Budowa wielofunkcyjnego boiska sportowego, ogólnodostępnego dla dzieci i młodzieży przy Szkole Podstawowej nr 28 im. Miłośników Rokitnicy w Zabrzu	500 000,00	wybrano wykonawcę robót	Rokitnica
6	Siłownia zewnętrzna na Janku	100 000,00	wybrano wykonawcę robót	Guido
7	Kraina zabawy - rozbudowa palcu zabaw przy ul. Szymały	130 000,00	zrealizowany	Makoszowy
8	Mikulczycki plac zabaw	111 500,00	przygotowuje postępowanie przetargowe na roboty	Mikulczyce
9	Budowa boiska piłkarskiego w Mikulzycach o wym. 34 m × 60 m ze sztuczną trawą i oświetleniem	500 000,00	trwa procedura przetargowa na wybór wykonawcy robót	Mikulczyce
10	Osiedle Kopernika - oświetlenie i wybrukowanie ścieżek oraz uzupełnienie ławek i koszy na śmieci na placu przy pawilonie	242 240,00	wybrano wykonawcę robót	Osiedle Mikołaja Kopernika
11	Lodowisko, rolnowisko, muszla koncertowa - Zabrzeńskie Centrum Kultury i Sportu przy basenie "Aquarius Kopernik" na os. Mikołaja Kopernika w Zabrzu, numer działki 1429/1	500 000,00	rozpoczęto roboty	Osiedle Mikołaja Kopernika

12	Miejsca postojowe przy ul. Gagarina wraz z krainą rekreacyjno - sportową dla dzieci i siłownią dla młodzieży oraz dorosłych	424 546,50	w trakcie przygotowania przetargu na wykonawcę	Osiedle Mikołaja Kopernika
13	Pomóżmy dzieciom zrozumieć świat - wyposażenie Sali do terapii Integracji Sensorycznej (SI)	49 999,35	trwają procedury wyboru dwóch wykonawców	Centrum Południe

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 61. Liczba projektów wybranych do realizacji w ramach Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego w podziale dzielnicowym

Liczba projektów wybranych do realizacji				
Nazwa dzielnicy	I edycja	II edycja	III edycja	suma
Biskupice	0	3	1	4
Centrum Południe	2	0	1	3
Centrum Północ	2	1	0	3
Grzybowice	1	0	0	1
Guido	0	1	1	2
Helenka	1	1	0	2
Kończyce	0	1	0	1
Maciejów	0	1	0	1
Makoszowy	0	0	1	1
Mikulczyce	0	0	2	2
Osiedle Mikołaja Kopernika	1	1	3	5
Osiedle Młodego Górnika	1	0	0	1
Osiedle Tadeusza Kotarbińskiego	3	3	3	9
Pawłów	0	1	0	1
Rokitnica	2	1	1	4
Zaborze Północ	1	2	0	3
Zaborze Południe	0	2	0	2
Zandka	1	0	0	1
suma	15	18	13	46

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 62. Przyznane wsparcie na realizację projektów w ramach Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego w podziale dzielnicowym

Nazwa dzielnicy	Przyznane wsparcie w ramach Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego	Średnia wartość realizowanego projektu w ramach Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego	Średnia wartość udzielonego wsparcia na mieszkańca dzielnicy
Biskupice	373 390,39 zł	93 347,60 zł	36,40 zł
Centrum Południe	782 437,92 zł	260 812,64 zł	20,46 zł
Centrum Północ	464 091,01 zł	154 697,00 zł	19,34 zł
Grzybowice	161 496,04 zł	161 496,04 zł	71,52 zł
Guido	582 000,00 zł	291 000,00 zł	75,34 zł
Helenka	350 503,85 zł	175 251,93 zł	37,69 zł
Kończyce	475 000,00 zł	475 000,00 zł	213,20 zł
Maciejów	159 900,00 zł	159 900,00 zł	46,36 zł
Makoszowy	130 000,00 zł	130 000,00 zł	60,80 zł
Mikulczyce	611 500,00 zł	305 750,00 zł	45,14 zł
Osiedle Mikołaja Kopernika	1 181 768,00 zł	295 442,00 zł	256,52 zł
Osiedle Młodego Górnika	62 939,86 zł	62 939,86 zł	53,75 zł
Osiedle Tadeusza Kotarbińskiego	3 085 969,63 zł	342 885,51 zł	463,15 zł
Pawłów	259 335,00 zł	259 335,00 zł	118,15 zł
Rokitnica	1 175 553,06 zł	293 888,27 zł	84,75 zł
Zaborze Północ	760 090,00 zł	253 363,33 zł	178,09 zł
Zaborze Południe	382 691,50 zł	191 345,75 zł	24,40 zł
Zandka	59 300,00 zł	59 300,00 zł	24,92 zł

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 63. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Celów horyzontalnych - na lata 2012-2016

Cele horyzontalne						
Wskaźniki monitoringu i ewaluacji (efekty)	Nr wskaźnika	2012	2013	2014	2015	2016
CH 1. Skuteczna promocja miasta						
liczba wypromowanych ofert inwestycyjnych (szt./rok)	W.165	-	8	9	9	9
liczba uczestników imprez promujących markowe produkty kulturowe (osoby/rok)	W.176	8 187	33 635	-	86 936	94 520
liczba osób odwiedzających portale / domeny o tematyce gospodarczej, turystycznej, kulturalnej związanej z miastem (tys. osób)	W.178	8 187	33 635	-	47 800	120 300
liczba osób korzystających z nowych punktów informacji gospodarczej, kulturalnej, turystycznej (tys. osób/rok)	W.179	-	23 737	15 631	12 903	18 337
CH 2. Rewitalizacja miasta						
wydatki miasta związane z rewitalizacją terenów miejskich (PLN/rok)	W.182	6 800 000	5 000 000	29 800 000	17 400 000	28 000 000

liczba instytucji edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych zlokalizowanych na terenach zrewitalizowanych (szt./rok)	W.184	-	-	3	3	3
wydatki miasta związane z rewitalizacją terenów przemysłowych (PLN/rok)	W.187	18 900 000	6 900 000	15 800 000	2 7000 0000	3 600 000
CH 3. Poprawa estetyki miasta						
liczba nowych skwerów, placów, parków, zaułków, terenów zieleni miejskiej (szt./rok)	W.188	1	1	2	1	3
powierzchnia skwerów, placów, parków, zaułków, terenów zieleni miejskiej (ha/rok)	W.189	123,04ha	149,59ha	127,94ha	126,95ha	133,96ha
liczba imprez organizowanych przez Miejski Ogród Botaniczny (szt./rok)	W.192	112	-	171	157	171
liczba osób odwiedzających Miejski Ogród Botaniczny (tys. osób/rok)	W.193	33	34	36,4	39,6	37
wydatki związane z podniesieniem atrakcyjności oferty Miejskiego Ogródu Botanicznego (PLN/rok)	W.194	87 000	44 000	26 000	42 311	51 619
liczba utworzonych / odnowionych obiektów małej architektury o cennych walorach kulturowych (szt.)	W.195	3	1	4	-	1

CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego						
liczba mieszkańców objętych selektywną zbiórką odpadów komunalnych (tys. osób/rok)	W.207	-	111	126	168	168
liczba zlikwidowanych źródeł niskiej emisji (szt./rok)	W.214	370	314	382	484	243
powierzchnia terenów objętych monitoringiem środowiska (ha)	W.216	8040	8040	8040	8040	8040
powierzchnia terenów objętych mapami akustycznymi (ha)	W.217	8040	8040	8040	8400	8040
CH 5. Współpraca wielopodmiotowa						
liczba projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym, realizowana przez miasto wspólnie z podmiotami sektora biznesu (szt./rok)	W.219	-	2	4	7	9
udział wydatków miasta w ramach wspólnych z sektorem biznesu projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym (PLN)	W.220	-	35 285,57	139 514,60	48 078,94	70 775,58
liczba projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym realizowana przez miasto wspólnie z podmiotami sektora społecznego (szt./rok)	W.221	-	4	4	14	15

udział wydatków miasta w ramach wspólnych z miastami Aglomeracji Górnośląskiej projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym (PLN)	W.224	-	-	-	105 788	89 850
liczba projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym realizowana przez miasto wspólnie z miastami partnerskimi (szt./rok)	W.225	-	-	-	9	9
udział wydatków miasta w ramach wspólnych z miastami Aglomeracji Górnośląskiej projektów / inicjatyw o charakterze gospodarczym, edukacyjnym, kulturowym, turystycznym, środowiskowym (PLN)	W.226	-	-	-	149 711	75 682

Źródło: GUS Katowice, Urząd Miejski w Zabrzu

Tabela 64. Zestawienie projektów współfinansowanych ze środków unijnych dla których umowy o dofinansowanie podpisano w okresie od dnia 01.01.2015 r. do dnia 31.12.2015 r.

Lp.	Tytuł projektu/nazwa zadania	Nazwa instytucji udzielającej dofinansowania / dotacji	Jednostka aplikująca o środki finansowe/ Jednostka realizująca projekt	Środki własne (zł)	Dofinansowanie		Odniesienie do Strategii Rozwoju Miasta Zabrze (cel oraz nazwa priorytetu)
					Środki krajowe (zł)	Środki Unii Europejskiej (zł)	
1	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej - Plan gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Zabrze	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie	Miasto Zabrze/Wydział Ekologii	32 785,65	-	185 785,35	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego
2	Termomodernizacja obiektów oświatowych na terenie Miasta Zabrze	Urząd Marszałkowski	SR/ WI	41 731,54	1 310 594,51	694 614,78	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego
3	Drogowskaz	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Miasto Zabrze/ MOPR	750 000,00	-	4 250 000,00	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie i C10 racjonalizacja działań w ramach Polityki Społecznej
4	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w Mieście Zabrze (I)	Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach	Powiatowy Urząd Pracy w Zabrze	-	670 100,00	3 593 599,91	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C10 Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej P1. Środowisko gospodarcze C2 Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości
5	Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku 30 + zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zabrze (I)	Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach	Powiatowy Urząd Pracy w Zabrze	-	440 001,49	2 493 597,18	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C10 Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej P1. Środowisko gospodarcze C2 Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości K.1.5. Wspieranie poprawy użyteczności zawodowej mieszkańców poprzez kursy, przekwalifikowania, studia podyplomowe

6	Nauczyciel na miarę Europy	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju	Gimnazjum nr 16	-	-	40 847,31	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańcówmiędzynarodowa wymiana młodzieży
7	Moja szkoła w Europie - stawiam na jakość	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju	Szkoła Podstawowa nr 6	-	-	122 890,06	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańcówmiędzynarodowa wymiana młodzieży
8	Dziś stażysta jutro profesjonalista - staż zagraniczny wsparciem na drodze kariery zawodowej	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju	Zespół Szkół Ekonomiczno - Usługowych	-	-	256 726,88	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańcówmiędzynarodowa wymiana młodzieży
9	Better English for teachers	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju	Zespół Szkół nr 3	-	-	86 031,43	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańcówmiędzynarodowa wymiana młodzieży
10	Dotyk natury – odkrywanie i ochrona środowiska naturalnego	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju	Zabrzańskie Centrum Kształcenia Ogólnego i Zawodowego	-	-	10 846,20	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańcówmiędzynarodowa wymiana młodzieży
11	Dualne kształcenie zawodowe w postindustrialnej rzeczywistości	Agencja Narodowa Programu ERASMUS +	Centrum Kształcenia Praktycznego i Zawodowego	-	-	593 944,90	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańcówmiędzynarodowa wymiana młodzieży
12	Better language better teachers	Agencja Narodowa Programu ERASMUS +	Szkoła Podstawowa nr 5	-	-	38 444,06	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańcówmiędzynarodowa wymiana młodzieży
13	Uczymy w Europie	Agencja Narodowa Programu ERASMUS +	Gimnazjum nr 16	-	-	164 451,26	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańcówmiędzynarodowa wymiana młodzieży
14	Startuj już dziś w swoje życie zawodowe	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju	ZCKOiZ	-	-	267 241,07	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańcówmiędzynarodowa wymiana młodzieży
15	Trough democracy to literacy	Agencja Narodowa Programu ERASMUS +	Przedszkole nr 48	-	-	90 748,43	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańcówmiędzynarodowa wymiana młodzieży

16	Drone Team	Agencja Narodowa Programu ERASMUS +	Zespół Szkół nr 10	-	-	177 821,99	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców międzynarodowa wymiana młodzieży
17	Teaching Matters	Agencja Narodowa Programu ERASMUS +	Zespół Szkół nr 5	-	-	134 151,69	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców międzynarodowa wymiana młodzieży
18	International marketing- enjoy the difference	Agencja Narodowa Programu ERASMUS +	Zespół Szkół Ekonomiczno - Usługowych	-	-	80 639,37	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców międzynarodowa wymiana młodzieży
19	Zdobywamy własne szczyty	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji	Zespół Szkół Ogólnokształcących	-	-	19 336,22	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców międzynarodowa wymiana młodzieży
20	Polsko Niemiecka Współpraca Młodzieży	Polsko Niemiecka Współpraca Młodzieży	Centrum Edukacji	-	-	10 560,00	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców międzynarodowa wymiana młodzieży
Łącznie:				824 517,19	2 420 696,00	13 313 278,09	

Źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta, Urząd Miejski w Zabrzu

Tabela 65. Zestawienie projektów współfinansowanych ze środków krajowych dla których umowy o dofinansowanie podpisano /wydano decyzję od dnia 01.01.2015 r. do dnia 31.12.2015 r.

Lp.	Tytuł projektu/ nazwa zadania	Nazwa instytucji udzielającej dofinansowania / dotacji	Jednostka aplikująca o środki finansowe/ Jednostka realizująca projekt	Pozyskane środki krajowe (zł)	Środki własne (zł)	Odniesienie do Strategii Rozwoju Miasta Zabrze (cel oraz nazwa priorytetu)
1	Program ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Zabrze (Modernizacja źródeł ciepła w budynkach indywidualnych realizowana w ramach programu ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Zabrze - etap VI)	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	Wydział Ekologii	3 045 000,00 - pożyczka	-	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego
2	Program ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Zabrze (Modernizacja źródeł ciepła w budynkach indywidualnych realizowana w ramach programu ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Zabrze - etap VI - KAWKA	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	Wydział Ekologii	931 000,00 - pożyczka	4 000,00	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego
3	Program ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Zabrze (Modernizacja źródeł ciepła w budynkach indywidualnych realizowana w ramach programu ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Zabrze - etap VI - KAWKA	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	Wydział Ekologii	1 197 000,00 - dotacja	-	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego
4	Budowa infrastruktury oświetleniowej tj. 30 lamp parkowych solarnych umożliwiających wykorzystywanie energii przyjaznej środowisku w Zabrze	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	Wydział Ekologii	76 532,00 - pożyczka	36 537,00	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego
5	Budowa infrastruktury oświetleniowej tj. 30 lamp parkowych solarnych umożliwiających wykorzystywanie energii przyjaznej środowisku w Zabrze	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	Wydział Ekologii	16 081,00 - dotacja	-	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego

6	Przylączenia do zabrzańskiej szerokopasmowej sieci światłowodowej	Rezerwa celowa budżetu państwa	Urząd Miejski w Zabrzu/ Miejska Biblioteka Publiczna im. Jerzego Fusieckiego	34 800,00	-	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie
7	„Zarządzanie energią w budynkach Miejskiego Ośrodka Kultury w Zabrzu.”	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie	Miejski Ośrodek Kultury w Zabrzu ul. 3 Maja 91a	1 611 350,00 zł	1 350 000,00	CH3 – Poprawa estetyki miasta, Kierunek Działania KH3.4. – odnowienie elewacji i remonty budynków.
8	„Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 30 w Zabrzu przy ul. Wawrzyńskiej 11”	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	SR/ WI	dotacja 288 192,00 pożyczka 388 126,00 umorzenie 857 483,59	44 895,31	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego
9	„Termomodernizacja budynku Przedszkola nr 34 w Zabrzu przy ul. Brysza 4”	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	SR/ WI	dotacja 13 214,00 pożyczka 264 966,00 umorzenie 60 186,20	231 627,44	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego
10	„Termomodernizacja budynku Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Zabrzu przy Pl. Traugutta 2”	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	SR/ WI	dotacja 132 111,00 pożyczka 1 442 368,00 umorzenie 626 803,19	207 269,12	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego
11	„Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół nr 20 w Zabrzu przy ul. Gagarina 2”	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	SR/ WI	dotacja 186 318,00 pożyczka 893 104,00 umorzenie 326 685,43	287 464,61	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego
12	„Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 16 w Zabrzu przy ul. Lompy 78”	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	SR/ WI	dotacja 91 718,00 pożyczka 940 022,00 umorzenie 375 686,94	2 440,29	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego
13	„Termomodernizacja budynku Przedszkola nr 25 przy ul. Cieszyńskiej 33 w Zabrzu”	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	SR/ WI	umorzenie 86 066,68	361 197,35	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego

14	„Modernizacja źródeł ciepła w budynku mieszkalnym w Zabrzu przy ul. 11 Listopada 112 oraz przy ul. Goethego 34”	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	SR/ WI	pożyczka 46 157,00	88 144,23	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego
15	Termomodernizacja budynku mieszkalnego w Zabrzu przy ul. 11 listopada 183	WFOŚiGW/NFOŚiGW	SR/ WI	dotacja 76 462,00 pożyczka 61 330,00 umorzenie 33 251,21	20 000,00	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego
16	Termomodernizacja budynku mieszkalnego w Zabrzu przy ul. 11 listopada 185	WFOŚiGW/NFOŚiGW	SR/ WI	dotacja 38 100,00 pożyczka 31 126,00 oraz 29 634,00 umorzenie 27 908,20	20 000,00	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego
17	„Termomodernizacja budynku Gimnazjum nr 20 przy ul. Kasprowicza 7 w Zabrzu”	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	SR/ WI	umorzenie 1 071 578,77	133 311,20	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego
18	Gminne programy aktywizacji społeczno - zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego - edycja 2015	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	SR/MOPR/PUP	105 000,00	132 842,00	C 9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych
19	Eliminacje zagrożeń i szkodliwych emisji generowanych przez historyczne wyrobisko górnicze Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej w obrębie Miasta Zabrze - Etap I	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie	Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu	48 315 961,00	211 260,00	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego
20	Odtworzenie dawnego portu przeładunkowego w pokładzie 509 (etap I - wykonanie docelowego zabezpieczenia skrzyżowania) przy zabytku Główna Kluczowa Sztolnia Dziedziczna w Zabrzu	Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Katowicach	Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu	44 670,29	577 483,49	C 16. Rozwój turystyki w oparciu o obiekty przemysłowe
21	Rozbudowa Kolekcji Twórczości Nieprofesjonalnej w zbiorach Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu	70 000,00	65 581,00	C 16. Rozwój turystyki w oparciu o obiekty przemysłowe

22	Sprowadzenie repatriantów do kraju	Wojewoda Śląski	Wydział Spraw Obywatelskich	160 000,00	254,69	realizacja programu "Pomoc dla repatriantów", który się wiąże również z zasiedleniem naszego miasta przez nowych obywateli
23	Zwrot kosztów opłat ponoszonych za internet	Fundacja Orange	Miejska Biblioteka Publiczna im. Jerzego Fusieckiego	16 392,09	-	-
24	Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek	Biblioteka Narodowa	Miejska Biblioteka Publiczna im. Jerzego Fusieckiego	105 120,00	-	-
25	Kupuję lokalnie myślę globalnie	Fundacja Kultury Chrześcijańskiej Znak	Miejska Biblioteka Publiczna im. Jerzego Fusieckiego	700,00	-	-
26	Utworzenie Centrum Aktywności Cyfrowej w Zabrzu	Ministerstwo Cyfryzacji	OR/WIN	19 823,66	4 957,15	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie
27	Finansowanie ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego działań obejmujących kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawcy	Fundusz Pracy za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy w Zabrzu	ZPU	92 704,33	23 176,13	Cel określony w Regulaminie Organizacyjnym Urzędu Miejskiego w Zabrzu tj. "Nadrzędnym celem Urzędu jest ciągłe usprawnianie obsługi klienta poprzez wzmacnianie potencjału administracji samorządowej".
28	Remont 7 lokali mieszkalnych socjalnych i 1 lokalu mieszkalnego chronionego	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	153 444,11	245 768,86	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych

29	Remont 9 lokali mieszkalnych socjalnych i 2 lokali mieszkalnych chronionych	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	164 720,72	249 652,45	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych
30	Remont i modernizacja mieszkań romskich (3 lokale mieszkalne)	Skarb Państwa - Wojewoda Śląski	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	50 000,00	25 533,51	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych
31	wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania "Pomoc państwa w zakresie dożywiania"	Śląski Urząd Wojewódzki	Urząd Miasta Zabrze/ MOPR Zabrze	3 000 000,00	2 000 000,00	Przeciwdziałanie niedożywieniu
32	Pilotażowy program "Aktywny Samorząd"	PFRON	MOPR Zabrze	244 290,51	-	Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.
33	Projekt na rzecz podniesienia poziomu aktywności społeczno-zawodowej Romów w Zabrzu	Śląski Urząd Wojewódzki	Miasto Zabrze/ZPS/ MOPR	26 268,00	-	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie i C10 racjonalizacja działań w ramach Polityki Społecznej
34	Projekt piłkarski FC Roma	Śląski Urząd Wojewódzki	Miasto Zabrze/ZPS/ MOPR	25 700,00	7 813,00	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie i C10 racjonalizacja działań w ramach Polityki Społecznej
35	Resortowy Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na rok 2015-asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	Śląski Urząd Wojewódzki	Miasto Zabrze/ZPS/ MOPR	115 500,00	316 485,00	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie i C10 racjonalizacja działań w ramach Polityki Społecznej
36	Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2015	MPiPS Skarb Państwa-Województwa Śląski	Miasto Zabrze/ZPS/ MOPR	127 500,00	297 591,16	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie i C10 racjonalizacja działań w ramach Polityki Społecznej

37	Program na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej dla osób bezrobotnych, będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, określonych w art. 49 ustawy.	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	Powiatowy Urząd Pracy w Zabrzu	283 200,00	-	C2. Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości K.2.2. Kształtowanie aktywnych przedsiębiorczych postaw mieszkańców PR 10.2. Zapobieganie marginalizacji społecznej wybranych obszarów miasta PR K.1.5. Wspieranie poprawy użyteczności zawodowej mieszkańców poprzez kursy, przekwalifikowania, studia podyplomowe PR1.5.1. Uczestnictwo w inicjatywach samorządu gospodarczego, instytucji działających na rynku pracy K.1.5. Wspieranie poprawy użyteczności zawodowej mieszkańców poprzez kursy, przekwalifikowania, studia podyplomowe PR1.5.1. Uczestnictwo w inicjatywach samorządu gospodarczego, instytucji działających na rynku pracy
38	Program na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej dla osób bezrobotnych, będących do 25 r.ż.	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	Powiatowy Urząd Pracy w Zabrzu	403 400,00	-	C2. Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości K.2.2. Kształtowanie aktywnych przedsiębiorczych postaw mieszkańców PR PR 10.2. Zapobieganie marginalizacji społecznej wybranych obszarów miasta PR K.1.5. Wspieranie poprawy użyteczności zawodowej mieszkańców poprzez kursy, przekwalifikowania, studia podyplomowe PR1.5.1. Uczestnictwo w inicjatywach samorządu gospodarczego, instytucji działających na rynku pracy
39	Program na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w wieku 30-50 lat	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	Powiatowy Urząd Pracy w Zabrzu	600 000,00	-	C2. Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości K.2.2. Kształtowanie aktywnych przedsiębiorczych postaw mieszkańców PR PR 10.2. Zapobieganie marginalizacji społecznej wybranych obszarów miasta PR K.1.5. Wspieranie poprawy użyteczności zawodowej mieszkańców poprzez kursy, przekwalifikowania, studia podyplomowe PR1.5.1. Uczestnictwo w inicjatywach samorządu gospodarczego, instytucji działających na rynku pracy
40	Program na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w wieku 30-50 lat (II edycja)	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	Powiatowy Urząd Pracy w Zabrzu	419 800,00	-	C2. Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości K.2.2. Kształtowanie aktywnych przedsiębiorczych postaw mieszkańców PR PR 10.2. Zapobieganie marginalizacji społecznej wybranych obszarów miasta PR K.1.5. Wspieranie poprawy użyteczności zawodowej mieszkańców poprzez kursy, przekwalifikowania, studia podyplomowe PR1.5.1. Uczestnictwo w inicjatywach samorządu gospodarczego, instytucji działających na rynku pracy
41	Książki naszych marzeń	MEN	Miasto Zabrze/Wydział Oświaty/ zabrzańskie szkoły podstawowe	62 840,00	15 710,00	P2.Nowoczesne społeczeństwo miejskie C 7. Rozwój różnych form i aktywności kulturalnych mieszkańców
42	Animator- Moje Boisko Orlik 2015	Fundacja Rozwoju Kultury Fizycznej z Pucka	MiastoZabrze/Wydział Oświaty	27 000,00	27 000,00	P2.Nowoczesne społeczeństwo miejskie C10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej

43	Szkolenie Młodzieży Uzdolnionej Sportowo	Polski Związek Gimnastyczny	Miasto Zabrze/ Wydział Oświaty	59 850,00	-	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców, CH 1 Skuteczna promocja miasta, CH 5 Współpraca wielopodmiotowa, C7. Rozwój różnych form i aktywności kulturalnych mieszkańców, C 8 Aktywizacja sportowo- rekreacyjna mieszkańców międzynarodowa wymiana młodzieży
44	Kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawców z Krajowego Funduszu Szkoleniowego	PUP	Szkoła Podstawowa nr 15	6 400,00	1 600,00	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców
45	Specjalistyczne kursy językowe dla nauczycieli ZCKOiZ	PUP	ZCKOiZ	33 600,00	8 400,00	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców
46	Wykorzystanie multimediów praktyce – SP 23	PUP	SP23	8 640,00	2 160,00	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców
47	Narracje górnicze z terenu Zabrze	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu	25 000,00	24 500,00	C 19. Rozwój placówek naukowych oraz szkolnictwa wyższego
Łącznie dotacje:				58 452 870,71 zł		
Łącznie pożyczki:				8 149 365,00 zł		
Łącznie umorzenia:				3 465 650,21 zł		
Łącznie środki własne:				7 024 654,99 zł		

Źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta, Urząd Miejski w Zabrzu

Tabela 66. Zestawienie projektów współfinansowanych ze środków unijnych dla których umowy o dofinansowanie podpisano w okresie od dnia 01.01.2016 r. do dnia 31.12.2016 r.

Lp.	Tytuł projektu/nazwa zadania	Nazwa instytucji udzielającej dofinansowania / dotacji	Jednostka aplikująca o środki finansowe/ Jednostka realizująca projekt	Dofinansowanie		Środki własne (zł)	Odniesienie do Strategii Rozwoju Miasta Zabrze (cel oraz nazwa priorytetu)
				Środki Krajowe (zł)	Środki Unii Europejskiej (zł)		
1	Nasza jakość - Twoja szansa - kompleksowy program rozwoju szkolnictwa zawodowego	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Wydział Oświaty / Wydział Realizacji Projektów, Partner "Oświata" Sp.z o.o.	6 712 124,44	789 661,70	394 830,85	P2 Nowoczesne Społeczeństwo miejskie C 6 Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców, CH 5 Współpraca wielopodmiotowa
2	Dostosowanie warunków dydaktycznych do realizacji celów projektu Nasza jakość - Twoja szansa - kompleksowy program rozwoju szkolnictwa zawodowego w Zabrzu	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Wydział Realizacji Projektów/ Wydział Inwestycji i Remontów / Wydział Oświaty	2 997 630,41	-	561 070,01	P2 Nowoczesne Społeczeństwo miejskie C 6 Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców
3	Poprawa jakości terenów zielonych na obszarze Miasta Zabrze	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Wydział Realizacji Projektów/ Wydział Infrastruktury Komunalnej	1 934 786,13	-	341 432,85	CH 3. Poprawa estetyki miasta, KH 3.1. Tworzenie miejsc przyjaznych mieszkańcom PRH 3.1.1. Budowa nowych i odnowienie istniejących skwerów, parków, zaułków, terenów zieleni CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego, KH 4.1. Wspieranie działań proekologicznych miejskiej PRH 4.1.1. Przedsięwzięcia zorientowane na poprawę jakości powietrza (likwidacja niskiej emisji), PRH 4.1.4. Przedsięwzięcia zorientowane na zmniejszanie hałasu, C 8. Aktywizacja sportowo-rekreacyjna mieszkańców, P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C 12. Zapewnienie ładu przestrzennego, P 3. Atrakcyjne przestrzenie publiczne

4	Poprawa jakości terenów zielonych na obszarze Miasta Zabrze - etap I i II	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Wydział Realizacji Wydział Infrastruktury Komunalnej Projektów/	7 168 659,49	-	1 265 057,56	CH 3. Poprawa estetyki miasta, KH 3.1. Tworzenie miejsc przyjaznych mieszkańcom PRH 3.1.1. Budowa nowych i odnowienie istniejących skwerów, parków, zaułków, terenów zieleni CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego, KH 4.1. Wspieranie działań proekologicznych miejskiej PRH 4.1.1. Przedsięwzięcia zorientowane na poprawę jakości powietrza (likwidacja niskiej emisji), PRH 4.1.4. Przedsięwzięcia zorientowane na zmniejszanie hałasu, C 8. Aktywizacja sportowo-rekreacyjna mieszkańców, P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C12. Zapewnienie ładu przestrzennego, P3. Atrakcyjne przestrzenie publiczne
5	Pakiet na start	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Wydział Realizacji Projektów/ Zabrzeńskie Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości	1 817 967,77	253 655,16	67 162,68	P1. Środowisko gospodarcze; C 1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej miasta na rzecz wzrostu potencjału zatrudnienia
6	Nowe miejsca - Nowy start - zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych na terenie Zabrze.	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Wydział Realizacji Projektów/ Żłobek Miejski w Zabrze	651 325,25	22 987,95	91 951,80	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie; C 10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej
7	Z Inkluzją na Ty - środowiskowy system wsparcia osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną.	Ministerstwo Rozwoju	Zabrzeńskie Towarzystwo Rodziców, Opiekunów i Przyjaciół Dzieci Specjalnej Troski (ZTR), we współpracy z Miastem Zabrze	83 480,62	14 731,88	3 037,50	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie, C10 Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej, CH 5 Współpraca wielopodmiotowa
8	Przedszkole naszych marzeń - dostosowanie infrastruktury przedszkolnej w Zabrze do realizacji programu	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Wydział Inwestycji i Remontów / Wydział Oświaty / Wydział Realizacji Projektów	3 089 415,73	-	545 191,01	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie, C.6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców

9	Zacznij i Ty – kompleksowe programy wsparcia dla osób bezrobotnych.	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	UM Zabrze/PUP Zabrze	904 947,58	106 464,42	53 232,21	P1. Środowisko gospodarcze, C3. Wzmocnienie profilu gospodarczego miasta
10	Kierunek praca	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Forum Razem w partnerstwie ze Stowarzyszeniem MOST i Miastem Zabrze	829 091,50	97 540,18	48 770,09	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie, C10 Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej, CH 5 Współpraca wielopodmiotowa
11	Zabrzanski kompleksowy system usług społecznych	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Forum Razem w partnerstwie ze Stowarzyszeniem MOST i Miastem Zabrze	442 008,75	70 766,25	35 894,25	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie, C10 Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej, CH 5 Współpraca wielopodmiotowa
12	Przedszkolne ogrody - zielone pracownie - dostosowanie infrastruktury do realizacji programu	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Miasto Zabrze WI/WOWRP	3 089 415,73	-	545 191,01	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie, C.6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców
13	Przedszkolne ogrody - zielone pracownie	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Miasto Zabrze WOWRP	1 237 549,37	-	218 391,07	P2 Nowoczesne społeczeństwo miejskie, C.6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców
14	"Nasza jakość Twoja szansa-kompleksowy program rozwoju szkolnictwa zawodowego"	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Miasto Zabrze/Wydział Oświaty	7 501 786,14	789 661,70	-	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców
15	„Efektywne narzędzia dla efektywnego kształcenia zawodowego”	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji	Zabrzańskie Centrum Kształcenia Ogólnego i Zawodowego	35 271,00	-	-	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców
16	„Dojrzałość matematyczna w przedszkolu – kluczem do sukcesu”	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji	Przedszkole nr 1 w Zabrzu	95 803,72	-	-	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców
17	„Praktyka zawodowa za granicą skokiem w lepszą przyszłość”	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji	Zespół Szkół Spożywczych w Zabrzu	498 631,56	-	-	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców

18	„FUTURE INVENTORS, NEW Discoveries”	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji	Zespół Szkół nr 10	158 097,18	-	-	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców
19	„Zagraniczna praktyka dobrym startem w dorosłą przyszłość”	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji	Zespół Szkół nr 10	234 601,41	-	-	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców
20	„Mały Polak – Małym Europejczykiem”	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji	Przedszkole nr 29	29 564,49	-	-	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców
21	„Młodzież zdobywa doświadczenie zawodowe”	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji	Zabrzańskie Centrum Kształcenia Ogólnego i Zawodowego	288 020,80	-	-	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców
22	Myszę więc uczę się - rozwój kompetencji językowych kadry edukacyjnej”	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji	Szkoła Podstawowa nr 43	105 932,36	-	-	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców
23	„Kreatywny nauczyciel zmienia świat”	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji	Gimnazjum nr 16	113 730,10	-	-	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców
24	„Smodzielnia w przyszłości”	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli Abakus/ Przedszkola Nr 27,34,48	40 200,40	-	-	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców
25	Jadę na staż! Zagraniczne doświadczenia zawodowe szansą na rynku pracy osób w wieku 18-35 lat ze Śląska	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju	LIDER: Fundacja IMAGO PARTNER KRAJOWY: PUP w Zabrze, PUP w Chorzowie PARTNER ZAGRANICZNY: Bildungswerk der Sächsischen Wirtschaft (Niemcy), RONAL GmbH (Niemcy).	72 782,64	28 348,74	1 669 996,18	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C10 Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej CH 1 Skuteczna promocja miasta, CH 5 Współpraca wielopodmiotowa, K.1.5. Wspieranie poprawy użyteczności zawodowej mieszkańców poprzez kursy, przekwalifikowania, studia podyplomowe

26	"Bio-PRO: Ewolucja Bio-PROfesjonalizmu - wysokiej jakości programy stażowe dla studentów I i II stopnia kierunków biologicznych WBIOŚ"	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR)	Uniwersytet Śląski w Katowicach/ Miejski Ogród Botaniczny w Zabrzu	3 516,39	-	-	P4 Usługi metropolitarne C19 Rozwój placów naukowych oraz szkolnictwa wyższego CH5 współpraca wielopodmiotowa
27	Uwierz w siebie	Zarząd Województwa Śląskiego	UM/MOPR	834 360,00	78 528,00	68 712,00	P2 "Nowoczesne społeczeństwo miejskie", C 10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej
28	Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Zabrze	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Wydział Realizacji Projektów/ Wydział Inwestycji i Remontów	14 935 597,18	-	7 509 797,64	CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego KH 4.1. Wspieranie działań proekologicznych PRH 4.1.1. Przedsięwzięcia zorientowane na poprawę jakości powietrza (likwidacja niskiej emisji)
Łącznie:				55 871 027,14	2 252 345,98	13 419 718,71	

Źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta, Urząd Miejski w Zabrzu

Tabela 67. Zestawienie projektów współfinansowanych ze środków krajowych dla których umowy o dofinansowanie podpisano /wydano decyzję od dnia 01.01.2016 r. do dnia 31.12.2016 r.

L.p.	Tytuł projektu/ nazwa zadania	Nazwa instytucji udzielającej dofinansowania / dotacji	Jednostka aplikująca o środki finansowe/ Jednostka realizująca projekt	Pozyskane środki krajowe (zł)	Środki własne (zł)	Odniesienie do Strategii Rozwoju Miasta Zabrze (cel oraz nazwa priorytetu)
1	Budowa Sali gimnastycznej z zapleczem socjalnym i łącznikiem przy Szkole Podstawowej nr 15 w Zabrzu przy ul. Czołgistów 1	Ministerstwo Sportu i Turystyki	Wydział Realizacji Projektów/Wydział Inwestycji i Remontów	423 000,00	1 545 280,00	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie Cel: Aktywizacja sportowo-rekreacyjna mieszkańców
2	Budowa Sali gimnastycznej przy Zespole Szkół Sportowych w Zabrzu przy ul. Płaskowickiej 2	Ministerstwo Sportu i Turystyki	Wydział Realizacji Projektów/Wydział Inwestycji i Remontów	9 011 310,00	3 980 120,00	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie Cel: Aktywizacja sportowo-rekreacyjna mieszkańców
3	Przebudowa skrzyżowania ulic Wolności i Kondratowicza w Zabrzu wraz z sygnalizacją świetlną	Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach	Wydział Realizacji Projektów/Wydział Inwestycji i Remontów/MZDI	3 000 000,00	7 180 550,00	P3. Atrakcyjne przestrzenie publiczne Cel: Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta
4	Muzeum sportu w Zabrzu	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Muzeum Miejskie w Zabrzu	360 000,00	90 000,00	P.4 Usługi metropolitarne Cel: Zwiększenie międzynarodowej rozpoznawalności miasta w dziedzinie kultury i sportu
5	Remont 12 lokali mieszkalnych socjalnych	Bank Gospodarstwa Krajowego	Miasto Zabrze / Wydział Zarządzania Nieruchomościami	233 732,14	388 219,88	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C9. Podnoszenie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych
6	Program ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Zabrze (Modernizacja źródeł ciepła w budynkach indywidualnych realizowana w ramach programu ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Zabrze - etap VII)	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	Wydział Ekologii	2 853 000,00	-	CH4 Poprawa jakości środowiska naturalnego
7	Narodowy Program Rozwoju Czytelni	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Wydział Oświaty	426 480,00	106 620,00	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców

8	Program rządowy "Program na rzecz integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020 "	Śląski Urząd Wojewódzki	Wydział Oświaty	41 854,00	-	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców
9	Program rządowy "Program na rzecz integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020 "	Ministerstwo Edukacji Narodowej	Wydział Oświaty	23 350,00	-	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców
10	Zielona pracownia w SP 24 w Zabrze	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	Wydział Oświaty	30 000,00	7 500,00	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców
11	Zielona pracownia w ZSS40 w Zabrze	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	Wydział Oświaty	21 203,80	-	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców
12	Polsko Niemiecka Współpraca Młodzieży	Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży	Zespół Szkół Ekonomiczno-Usługowych	9 900,00	-	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców
13	Polsko Niemiecka Współpraca Młodzieży	Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży	Zespół Szkół Ekonomiczno-Usługowych	4 784,00	-	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców
14	Polsko Niemiecka Współpraca Młodzieży	Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży	Centrum Edukacji	10 560,00	-	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców
15	Szkolne Kluby Sportowe	Ministerstwo Sportu i Turystyki	CKOiZ, G16,G20,SP7,SP14, SP17,SP21,SP25,SP26,SP36, SP24,SP6,SP22,ZS10,ZSO, ZSO5,ZSO12,ZSO14,ZSP6, ZSP7,ZSP9,ZSP38,CE,OSSO, SP2,SP15,ZS20	168 000,00	8 400,00	P2.Nowoczesne społeczeństwo miejskie C10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej
16	Sprowadzenie repatriantów do kraju	Wojewoda Śląski	Wydział Spraw Obywatelskich	164 069,43	-	brak odniesienia do Strategii Rozwoju Miasta Zabrze
17	Sprowadzenie repatriantów do kraju	Wojewoda Śląski	Wydział Spraw Obywatelskich	158 355,00	39 688,79	brak odniesienia do Strategii Rozwoju Miasta Zabrze
18	Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej	Skarb Państwa PFRON	Muzeum Miejskie w Zabrze	14 464,12	-	C 10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej PR.10.1.3. Projrky w zakresie poprawy dostępności obiektów publicznych dla osób niepełnosprawnych

19	Kompleksowa konserwacja kolekcji negatywów szklanych znajdujących się w zbiorach Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu	MKiDN	Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu	9 900,00	6 720,00	P4. Usługi metropolitalne / C 18. Zwiększenie międzynarodowej rozpoznawalności miasta w dziedzinie kultury i sportu
20	Rozbudowa Kolekcji Twórczości Nieprofesjonalnej w zbiorach Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu	MKiDN	Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu	70 000,00	23 504,00	P4. Usługi metropolitalne / C 18. Zwiększenie międzynarodowej rozpoznawalności miasta w dziedzinie kultury i sportu
21	Patronackie osiedla robotnicze na terenie Zabrze: Borsig, Zandka i kolonia Ballestremów w Rokitnicy 1863-2016	MKiDN	Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu	25 000,00	8 400,00	P4. Usługi metropolitalne / C 18. Zwiększenie międzynarodowej rozpoznawalności miasta w dziedzinie kultury i sportu
22	Puzzle stanu wojennego	Muzeum Historii Polski	Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu	20 000,00	3 100,00	P4. Usługi metropolitalne / C 18. Zwiększenie międzynarodowej rozpoznawalności miasta w dziedzinie kultury i sportu
23	Program wieloletni "Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa" - Priorytet 1 - Zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych	MKiDN	Miejska Biblioteka Publiczna w Zabrzu	109 913,00	60 000,00	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie / C7. Rozwój różnych form i aktywności kulturalnych mieszkańców. Kierunek działania K 7.2 Tworzenie warunków dla działalności kulturalnej. PR 7.2.2. Adaptacja zasobów komunalnych dla potrzeb działalności kulturalnej
24	"Kraszewski Komputery dla bibliotek"	Instytut Książki w Krakowie	Miejska Biblioteka Publiczna w Zabrzu	30 000,00	5 500,00	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie / C7. Rozwój różnych form i aktywności kulturalnych mieszkańców. Kierunek działania K 7.2 Tworzenie warunków dla działalności kulturalnej. PR 7.2.2. Adaptacja zasobów komunalnych dla potrzeb działalności kulturalnej
25	Opieka nad grobami wojennymi	Śląski Urząd Wojewódzki	Wydział Infrastruktury Komunalnej	20 000,00	-	C13 Podniesienie standardów urządzeń infrastruktury komunalnej
26	Środki z NFOŚiGW na dofinansowanie gminy z tytułu utylizacji porzuconych pojazdów - IK (Refundacja poniesionych kosztów)	NFOŚiGW	Wydział Infrastruktury Komunalnej	32 000,00	-	brak odniesienia do Strategii Rozwoju Miasta Zabrze
27	Kształcenie ustawiczne pracowników placówki	Powiatowy Urząd Pracy	MZDIll	10 243,70	2 560,93	P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców

28	Finansowanie ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego działań obejmujących kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawcy	Fundusz Pracy za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy w Zabrzu	Wydział Zarządzania Zasobami Ludzkimi i Organizacji Pracy Urzędu	45 312,00	11 328,00	cel określony w Regulaminie Organizacyjnym Urzędu Miejskiego w Zabrzu tj. "Nadrzędnym celem Urzędu jest ciągle usprawnianie obsługi klienta poprzez wzmacnianie potencjału administracji samorządowej"
29	Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2016 85206§2130	Śląski Urząd Wojewódzki	MOPR	144 307,00	-	priorytet: P2 "Nowoczesne społeczeństwo miejskie", cel: C 10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej
30	Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2016 85204§2130	Śląski Urząd Wojewódzki	MOPR	88 689,00	-	priorytet: P2 "Nowoczesne społeczeństwo miejskie", cel: C 10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej
31	Pomoc państwa w zakresie dożywiania	Śląski Urząd Wojewódzki	MOPR	2 940 000,00	1 960 000,00	priorytet: P2 "Nowoczesne społeczeństwo miejskie", cel: C 10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej
32	Drużyna piłkarska FC Roma-kontynuacja	Śląski Urząd Wojewódzki	MOPR	19 890,00	22 512,00	priorytet: P2 "Nowoczesne społeczeństwo miejskie", cel: C 10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej
33	Zadanie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie 85205§2110	Śląski Urząd Wojewódzki	MOPR	21 150,00	-	priorytet: P2 "Nowoczesne społeczeństwo miejskie", cel: C 10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej
34	Aktywny Samorząd	PFRON	MOPR	423 395,73	-	priorytet: P2 "Nowoczesne społeczeństwo miejskie", cel: C 10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej
35	Program na rzecz poprawy sytuacji zdrowotnej Romów w Zabrzu na rok 2016 poprzez działanie animatora zdrowotnego	Śląski Urząd Wojewódzki	MOPR	6 205,00	-	priorytet: P2 "Nowoczesne społeczeństwo miejskie", cel: C 10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej
36	Szkoła Podstawowa nr 23, ul. Pestalozziego 16	WFOŚiGW	Wydział Realizacji Projektów/Wydział Inwestycji i Remontów	662 350,78	-	CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego KH 4.1. Wspieranie działań proekologicznych PRH 4.1.5. Przedsięwzięcia zorientowane na poszanowanie energii
37	Przedszkole nr 38, ul. Zamenhofa 4A	WFOŚiGW	Wydział Realizacji Projektów/Wydział Inwestycji i Remontów	318 353,80	115 785,76	CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego KH 4.1. Wspieranie działań proekologicznych PRH 4.1.5. Przedsięwzięcia zorientowane na poszanowanie energii

38	Szkoła Podstawowa nr 1, ul. Sportowa 5	WFOŚiGW	Wydział Realizacji Projektów/Wydział Inwestycji i Remontów	1 992 230,45	-	CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego KH 4.1. Wspieranie działań proekologicznych PRH 4.1.5. Przedsięwzięcia zorientowane na poszanowanie energii
39	Szkoła Podstawowa nr 16, ul. Józefa Lompy 78	WFOŚiGW	Wydział Realizacji Projektów/Wydział Inwestycji i Remontów	1 031 740,00	2 440,29	CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego KH 4.1. Wspieranie działań proekologicznych PRH 4.1.5. Przedsięwzięcia zorientowane na poszanowanie energii
40	Przedszkole nr 45, ul. Kopalniana 7	WFOŚiGW	Wydział Realizacji Projektów/Wydział Inwestycji i Remontów	144 772,60	-	CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego KH 4.1. Wspieranie działań proekologicznych PRH 4.1.5. Przedsięwzięcia zorientowane na poszanowanie energii
41	Gimnazjum nr 20, ul. Kasprowicz 7	WFOŚiGW	Wydział Realizacji Projektów/Wydział Inwestycji i Remontów	1 204 889,97	-	CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego KH 4.1. Wspieranie działań proekologicznych PRH 4.1.5. Przedsięwzięcia zorientowane na poszanowanie energii
42	Przedszkole nr 6, ul. Jordana 59	WFOŚiGW	Wydział Realizacji Projektów/Wydział Inwestycji i Remontów	533 884,14	104 569,77	CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego KH 4.1. Wspieranie działań proekologicznych PRH 4.1.5. Przedsięwzięcia zorientowane na poszanowanie energii
43	Budynek mieszkalny, ul. 11 Listopada 102	WFOŚiGW	Wydział Realizacji Projektów/Jednostka Gospodarki Nieruchomościami	127 058,00	46 140,00	CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego KH 4.1. Wspieranie działań proekologicznych PRH 4.1.5. Przedsięwzięcia zorientowane na poszanowanie energii
44	Budynek mieszkalny, ul. 11 Listopada 104	WFOŚiGW	Wydział Realizacji Projektów/Jednostka Gospodarki Nieruchomościami	118 872,00	44 050,00	CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego KH 4.1. Wspieranie działań proekologicznych PRH 4.1.5. Przedsięwzięcia zorientowane na poszanowanie energii
45	Budynek mieszkalny, ul. Nyska 13-15	WFOŚiGW	Wydział Realizacji Projektów/Jednostka Gospodarki Nieruchomościami	194 008,00	73 865,00	CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego KH 4.1. Wspieranie działań proekologicznych PRH 4.1.5. Przedsięwzięcia zorientowane na poszanowanie energii
46	"Zarządzanie energią w budynkach użyteczności publicznej na terenie Miasta Zabrze – etap V"	NFOŚiGW	Wydział Realizacji Projektów/Wydział Inwestycji i Remontów / Jednostka Gospodarki Nieruchomościami	1 720 743,00	-	CH 4. Poprawa jakości środowiska naturalnego KH 4.1. Wspieranie działań proekologicznych PRH 4.1.1. Przedsięwzięcia zorientowane na poprawę jakości powietrza (likwidacja niskiej emisji)
Łącznie:				29 018 970,66	15 836 854,42	

Źródło: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta, Urząd Miejski w Zabrzu

Spis tabel:

Tabela 1. Priorytety rozwoju, wyzwania strategiczne, cele strategiczne i horyzontalne	8
Tabela 2. Realizacja Strategii zaprezentowana jest, wg kierunków działań i przedsięwzięć rozwojowych, dla poszczególnych priorytetów wg poniższego układu	9
Tabela 3. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla priorytetu P1: „Środowisko gospodarcze”. 17	
Tabela 4. Rejestr obowiązujących planów miejscowych	20
Tabela 5. Sprzedaż działek inwestycyjnych na ul. Handlowej w latach 2015-2016	27
Tabela 6. Sprzedaż działek inwestycyjnych do końca 2016r.....	27
Tabela 7. Działalność gospodarcza w Zabrzu wg. danych ZCRP na lata 2014-2016.....	37
Tabela 8. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Priorytetu P1. Środowisko gospodarcze - na lata 2012-2016	48
Tabela 9. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla priorytetu P2: „Nowoczesne społeczeństwo miejskie”	52
Tabela 10. Wyniki działań Straży Miejskiej w Zabrzu związane z monitoringiem wizyjnym	57
Tabela 11. Dane dotyczące przestępstw ogółem - wybrane kategorie przestępstw kryminalnych	63
Tabela 12. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w latach 2014-2015 stwierdzonych przez policję na podstawie danych z GUS Katowice	64
Tabela 13. Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w latach 2014-2015 na podstawie danych z GUS Katowice	65
Tabela 14. Liczba studentów Wydziału Lekarskiego z Oddziałem Lekarsko – Dentystycznym w Zabrzu w roku akademickim 2015/2016.....	68
Tabela 15. Liczba studentów Wydziału Lekarskiego z Oddziałem Lekarsko – Dentystycznym w Zabrzu w roku akademickim 2016/2017	68
Tabela 16. Liczba studentów Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w roku akademickim 2015/2016.....	71
Tabela 17. Liczba studentów Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w roku akademickim 2016/2017.....	72
Tabela 18. Absolwenci Wydziału Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej w Zabrzu, w latach 2015-2016.....	73
Tabela 19. Podsumowanie działalności Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu w latach 2015-2016.....	101
Tabela 20. Działalność kulturalna w Zabrzu w latach 2014-2016	102
Tabela 21. Zabrzeńskie kluby i stowarzyszenia sportowe.....	111
Tabela 22. Infrastruktura sportowa i rekreacyjna w Zabrzu.....	120
Tabela 23. Kategoria, Klasyfikacja budynków ze względu na stan techniczny	124
Tabela 24. Sprywatyzowane lokale z mieszkaniowego zasobu Miasta Zabrze w latach 2015/2016.....	129
Tabela 25. Sprzedaż lokali mieszkalnych na rzecz najemcy z bonifikatą w latach 2015/2016.....	129
Tabela 26. Sprzedaż lokali mieszkalnych w drodze przetargu w Zabrzu w latach 2015/2016	130
Tabela 27. Sprzedaż nieruchomości niezabudowanych Gminy Zabrze 2015/2016	130
Tabela 28. Dotacje celowe przeznaczone na realizację zadań w zakresie pomocy społecznej w latach 2015/2016	132
Tabela 29. Wykaz zabrzeńskich instytucji pomocy społecznej	136
Tabela 30. Przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w Zabrzu w latach 2015 - 2016.....	139
Tabela 31. Pomoc udzielona osobom niepełnosprawnym w Zabrzu w latach 2015-2016.....	142

Tabela 32. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Priorytetu P2. Nowoczesne społeczeństwo miejskie - na lata 2012-2016	149
Tabela 33. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla priorytetu P3: „Atrakcyjne przestrzenie publiczne”	155
Tabela 34. Zestawienie inwestycji Zabrzeńskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. przeprowadzonych w 2015r. poprawiających stan sieci WOD-KAN.....	168
Tabela 35. Zestawienie inwestycji Zabrzeńskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. przeprowadzonych w 2016r. poprawiających stan sieci WOD-KAN.....	169
Tabela 36. Długość dróg i powierzchnia chodników oraz ścieżek rowerowych na terenie miasta Zabrze z podziałem wg kategorii dróg	174
Tabela 37. Wykaz miast posiadających bezpośrednie połączenia komunikacją miejską z Zabrzem (stan na 31.12.2016)	177
Tabela 38. Komunikacja miejska w Zabrzu 2014-2016r.....	177
Tabela 39. Budownictwo ZBM – TBS Sp. z o. o. według ilości lokali oraz powierzchni w latach 2014-2016.....	180
Tabela 40. Budownictwo JOFGN według ilości lokali oraz powierzchni w latach 2014-2016.....	181
Tabela 41. Gminny zasób lokalowy w latach 2015 - 2016, zarządzany przez Jednostkę Obsługi Finansowej Gospodarki Nieruchomościami w Zabrzu	183
Tabela 42. Liczba mieszkań gminnych w latach 2015 – 2016, wyposażonych lub niewyposażonych w poszczególne media	183
Tabela 43. Infrastruktura komunalna. Zasoby mieszkaniowe w 2014/2015r. wg GUS Katowice.	184
Tabela 44. Infrastruktura komunalna. Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje w 2014/2015r. wg GUS Katowice	185
Tabela 45. Infrastruktura komunalna. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa w 2014/2015r. wg GUS Katowice.....	186
Tabela 46. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Priorytetu P3. Atrakcyjne przestrzenie publiczne - na lata 2012-2016	187
Tabela 47. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Priorytetu P4: „Usługi metropolitalne” ...	189
Tabela 48. Baza noclegowa na terenie miasta Zabrze	199
Tabela 49. Programy zdrowotne realizowane w 2015r. i 2016r. przez Miasto Zabrze	207
Tabela 50. Liczba lekarzy specjalistów wg specjalizacji, realizujących umowy w rodzaju ambulatoryjna opieka specjalistyczna.....	210
Tabela 51. Spis wybranych wydarzeń kulturalnych w mieście Zabrze organizowanych lub współorganizowanych przez Wydział Kultury i Dziedzictwa w 2015 r.....	213
Tabela 52. Kalendarium ważniejszych wydarzeń w Zabrzu w 2016 roku	215
Tabela 53. Spis wydarzeń organizowanych przez DMIŁ w Zabrzu w 2015/16 r.	220
Tabela 54. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Priorytetu P4. Usługi metropolitalne - na lata 2012-2016.....	237
Tabela 55. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla celów horyzontalnych	240
Tabela 56. Wyniki pomiarów jakości powietrza w Zabrzu w okresie 2012-2016r.	272
Tabela 57. Miasta partnerskie	279
Tabela 58. Realizacja projektów w ramach I edycji Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego	283
Tabela 59. Realizacja projektów w ramach II edycji Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego	285
Tabela 60. Realizacja projektów w ramach III edycji Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego	287
Tabela 61. Liczba projektów wybranych do realizacji w ramach Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego w podziale dzielnicowym.....	288
Tabela 62. Przyznane wsparcie na realizację projektów w ramach Zabrzeńskiego Budżetu Partycypacyjnego w podziale dzielnicowym.....	289

Tabela 63. Wskaźniki monitoringu i ewaluacji Strategii dla Celów horyzontalnych - na lata 2012-2016.....	290
Tabela 64. Zestawienie projektów współfinansowanych ze środków unijnych dla których umowy o dofinansowanie podpisano w okresie od dnia 01.01.2015 r. do dnia 31.12.2015 r.	294
Tabela 65. Zestawienie projektów współfinansowanych ze środków krajowych dla których umowy o dofinansowanie podpisano /wydano decyzję od dnia 01.01.2015 r. do dnia 31.12.2015 r.	297
Tabela 66. Zestawienie projektów współfinansowanych ze środków unijnych dla których umowy o dofinansowanie podpisano w okresie od dnia 01.01.2016 r. do dnia 31.12.2016 r.	304
Tabela 67. Zestawienie projektów współfinansowanych ze środków krajowych dla których umowy o dofinansowanie podpisano /wydano decyzję od dnia 01.01.2016 r. do dnia 31.12.2016 r.	309

Spis map:

Mapa 1. Schemat terenów inwestycyjnych w Zabrzu w ramach Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej	29
Mapa 2. Obszar rewitalizacji miasta Zabrze	252

Spis zdjęć:

Zdjęcie 1. Ul. Handlowa w Zabrzu.....	25
Zdjęcie 2. Specjalna Strefa Ekonomiczna w Zabrzu, budynek firmy BudExpert, ul. Donnersmarcka.	28
Zdjęcie 3. Specjalna Strefa Ekonomiczna w Zabrzu, ul. Donnersmarcka	28
Zdjęcie 4. Siedziba ZCRP, ul. Powstańców Śląskich 3	34
Zdjęcie 5. Powiatowy Urząd Pracy w Zabrzu Pl. Krakowski 9.....	38
Zdjęcie 6. Statuetki "Zabrzeńskie Ateny"	42
Zdjęcie 7. Kardio-Med Silesia ul. Marii Skłodowskiej-Curie 10C	44
Zdjęcie 8. Centrum Materiałów Polimerowych i Węglowych PAN w Zabrzu, ul. Marii Skłodowskiej -Curie 34	46
Zdjęcie 9. Komenda Miejska Policji w Zabrzu przy ul. 1 Maja 10.....	58
Zdjęcie 10. Budynek I Komisariatu Policji przy ul. 3 Maja 53	59
Zdjęcie 11. Budynek II Komisariatu Policji przy ul. ul. Trocera 36.....	59
Zdjęcie 12. Śląski Uniwersytet Medyczny, Wydział Lekarski z Oddziałem Lekarsko – Dentystycznym w Zabrzu, Pl. Traugutta 2	67
Zdjęcie 13. Wydział Organizacji i Zarządzania, Politechniki Śląskiej w Zabrzu przy ul. Franklina Roosevelta 26.....	70
Zdjęcie 14. Wydział Inżynierii Biomedycznej Politechniki Śląskiej w Zabrzu, przy ul. Franklina Roosevelta 40-40a	75
Zdjęcie 15. Wyższa Szkoła Techniczna w Zabrzu, ul. Park Hutniczy 3-5.....	76
Zdjęcie 16. Przedszkole Nr 32 Zabrze ul. Lipowa 14	79
Zdjęcie 17. Przedszkole nr 34 przy ul. Brysza 4.....	80
Zdjęcie 18. Zespół Szkół nr 20 przy ul. Gagarina 2.....	80
Zdjęcie 19. Boisko przy Zespole Szkół nr 3 przy ul. 3-go Maja 118.....	81
Zdjęcie 20. Gimnazjum nr 20 przy ul. Kasprowicza.....	82
Zdjęcie 21. Przedszkole nr 25 przy ul. Cieszyńskiej 33	83
Zdjęcie 22. Szkoła Podstawowa nr 1, ul. Sportowej.....	83
Zdjęcie 23. Szkoła Podstawowa nr 15 przy ul. Czołgistów 1	84

Zdjęcie 24. Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego ul.3 Maja 95	85
Zdjęcie 25. Dom Muzyki i Tańca ul. Gen. de Gaulle'a 17	87
Zdjęcie 26. Filharmonia w Zabrzu.....	89
Zdjęcie 27. Teatr Nowy w Zabrzu, Plac Teatralny 1	90
Zdjęcie 28. Miejski Ośrodek Kultury w Zabrzu przy ul. 3 Maja 91a	92
Zdjęcie 29. Galeria Muzeum Miejskiego Café Silesia ul.3-go Maja 6	94
Zdjęcie 30. Miejska Biblioteka Publiczna ul. ks. J. Londzina 3.....	97
Zdjęcie 31. Budynek dyrekcji Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu przy ul. Jodłowa 59.....	100
Zdjęcie 32. Dzielnicowego Ośrodka Kultury w Zabrzu ul. ul. Dorotki 3	103
Zdjęcie 33. Dzielnicowego Ośrodka Kultury w Zabrzu ul. ul. Kossaka 23	103
Zdjęcie 34. Dzielnicowego Ośrodka Kultury w Zabrzu ul. Sikorskiego 114.	104
Zdjęcie 35. Szyb Carnall.....	105
Zdjęcie 36. MOK - Mała Sala przy ul. Park Hutniczy 11	106
Zdjęcie 37. Arena Zabrze, ul. Franklina Roosevelta	117
Zdjęcie 38. Wielofunkcyjne boisko sportowe przy Szkole Podstawowej nr 7 ul. Pokoju.....	119
Zdjęcie 39. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Zabrzu, ul. 3 Maja 16.....	131
Zdjęcie 40. Centrum Zdrowia Kobiety i Dziecka w Biskupicach przy ul. Zamkowej.....	141
Zdjęcie 41. Rekultywacja terenów w rejonie rzeki Bytomki na obszarze Gminy Zabrze, teren przy ul. Bytomskiej i Hagera	158
Zdjęcie 42. Rekultywacja terenów w rejonie rzeki Bytomki na obszarze Gminy Zabrze, teren w Maciejowie (okolice boiska Orlik).....	158
Zdjęcie 43. Targowisko Miejskie w Zabrzu „Pod Ratuszem”, ul. Boboli.....	159
Zdjęcie 44. Budynek przy ul. Piastowskiej 11 w Zabrzu.....	160
Zdjęcie 45. Park Leśny im. Powstańców Śląskich w Zabrzu – brama wjazdowa,	160
Zdjęcie 46. Skrzyżowanie ulic Wolności i ul. Kondratowicza w Zabrzu.....	171
Zdjęcie 47. Budynek mieszkalny przy ul. Niedziałkowskiego 11-13 w Zabrzu.....	179
Zdjęcie 48. Budynek mieszkalny przy ul. Żywieckiej w Zabrzu	180
Zdjęcie 49. Budynek mieszkalny w Zabrzu przy ul. Goethego 22	182
Zdjęcie 50. Szyb Maciej, ul. Srebrna 6	192
Zdjęcie 51. Sztolnia Królowa Luiza ul. Sienkiewicza 43.....	195
Zdjęcie 52. Sztolnia Królowa Luiza – Park 12C przy ul. Sienkiewicza 43.....	197
Zdjęcie 53. Hostel Guido, ul. 3 Maja 93.....	198
Zdjęcie 54. Hotel Diament, ul. 3 Maja 122a.....	199
Zdjęcie 55. Śląskie Centrum Chorób Serca (ŚCCS) w Zabrzu ul. Marii Skłodowskiej-Curie 9	206
Zdjęcie 56. Stadion Górnik Zabrze	225
Zdjęcie 57. Hala tenisowa przy ul. Olimpijskiej w Zabrzu.....	225
Zdjęcie 58. Bieżnia lekkoatletyczna na stadionie przy ul. Jaskółczej.....	226
Zdjęcie 59. Miejskiego Zakładu Kąpielowego w Zabrzu - Aquarius, Plac Krakowski 10.....	227
Zdjęcie 60. Aquarius - Kopernik, al. Wojciecha Korfańskiego 18	227
Zdjęcie 61. Poradnia Psychologiczna - Pedagogiczna przy ul. 3 Maja 91	253
Zdjęcie 62. Boisko na terenie GKS Walka – Makoszowy w Zabrzu, ul. Jaskółcza.	253
Zdjęcie 63. Budynek Filharmonii Zabrzeńskiej, Park Hutniczy 7	254
Zdjęcie 64. Hala sportowa "Pogoń" przy ul. Wolności 406.....	254
Zdjęcie 65. Budynek Urzędu Miejskiego w Zabrzu, ul. Prof. Z. Religi 1	255
Zdjęcie 66. Budynek mieszkalny Zabrzeńskiej Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. Pokoju	255
Zdjęcie 67. Budynek Politechniki Śląskiej przy ul. Roosevelta 32.....	256
Zdjęcie 68. Kopalnia Guido, ul. 3 Maja 93.....	256
Zdjęcie 69. Rzeka Bytomka	257

Zdjęcie 70. Targowisko Miejskie ul. Boboli	257
Zdjęcie 71. Stadion im. Ernesta Pohla w Zabrzu przy ul. Roosevelta 81	258
Zdjęcie 72. Park im. Poległych Bohaterów przy ul. Dubiela	267
Zdjęcie 73. Park im. Witolda Pileckiego, ul. 3 Maja	268
Zdjęcie 74. Fontanna przy ul. Św. Floriana	268

Spis wykresów:

Wykres 1. Liczba policjantów zatrudnionych w mieście Zabrze w podziale na komisariaty, w okresie 2015-2016r.	60
Wykres 2. Liczba absolwentów Wydziału Lekarskiego z Oddziałem Lekarsko-Dentystycznym w Zabrzu w podziale na kierunki	69
Wykres 3. Studenci Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w podziale na kierunki	71
Wykres 4. Liczba studentów Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w roku akademickim 2015/2016	72
Wykres 5. Liczba studentów Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w roku akademickim 2016/2017	73
Wykres 6. Liczba absolwentów Wydziału Organizacji i Zarządzania w Zabrzu w podziale na kierunki	74
Wykres 7. Liczba absolwentów Wydziału Inżynierii Biomedycznej	75
Wykres 8. Liczba lekarzy na z podziałem na stopień specjalizacji realizujących świadczenia na terenie miasta Zabrze.	209